

מבחר עלוני השבת

ר"ת	בעלזא	מו"ש	ער"ש	בלק
9:06	8:44	8:31	7:13	י-ם
9:04	8:42	8:34	7:29	ת"א
9:07	8:45	8:35	7:22	חיפה
9:03	8:41	8:34	7:29	אשדוד
9:05	8:43	8:32	7:12	ב"ש
9:04	8:42	8:32	7:30	ק"ג

שנת תשע"ח לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילון, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
 דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

כל שבת מחדש

מתוק מדבש

**חזרו
למדף**
ספרי 'שבת טיש'
כרכים א' ב' ג'
ניתן כעת לרכוש
סט 4 כרכים

ספר גדוש בסיפורים מרתקים ועובדות מגדולי הדורות, פנינים ופרפראות, חידודים ודקדוקים, מסודרים לפי פרשיות השבוע ומועדי ישראל, אשר יעניקו לכם את האפשרות להפוך את שולחן השבת המשפחתי לחוויה מרתקת ומלאת עונג.

**הספר שהפך
לנכס צאן ברזל
בכל בית יהודי
בדרך רביעי חדש,
מהודר ומאיר עינים**

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

וירא בלק (כב, ה) - בלק נוסריקון בלקם לא קדם, בלקם לקוב קרא. שאלו שני מעשיו הרעים של בלק, כפי שנאמר על-דבר אשר לא יקדמו אתכם בלקם ובמים, ואשר שגר עליך את בלקם בריבעור לקללך. (מטרת סמים)

אליבאלעם בריבעור (כב, ה) - ביהושע מכנה בלקם בכינוי הקוסם, כפי שנאמר שם ואת בלקם בריבעור הקוסם הרגו בני ישראל בהרב, מפני שבלק בקש להעמיד את בלקם להיות קטגור על ישראל, והקב"ה לא פעם באותם ימים כדי שלא תחול קללתו ואמר הם קטגורי, ולכן נקרא בלקם הקוסם, נוסריקון הם קטגורי וקח סגור מקומו... (שיח יצחק)

בברכות השחר מברכים הנותן לשכוי בינה, כי התרנגול יודע לבנו תחלת כל שעות הלילה ואינו זועק פחות משבע פעמים בלילה ושלש ביום, ובשעה שהקב"ה פועם עומד התרנגול על רגלו האחת ועוצם את עינו מחמת יראתו, וכרבולתו נעשית לבנה, ושנה הוא לבלעם שהיה שתוי-העין וצולע ברגלו, ואף הוא ידע לבנו שעת פעם הקב"ה, וכיון שיש לתרנגול בינה ט"ו שעות, י"ב בלילה וג' ביום, לבן יש בברכה זו ט"ו תבות. (הרוחק)

בימראש צרים אראנו (כג, ט) - צרים אלו האבות, והגבעות הן האמהות, כי בעם ישראל משמרים את היהוס לאבות ואמהות אף לדורות רחוקים, ואראנו - אף כי לא עתה, אלא בדורות רחוקים. ואכן אראנו ואשוורנו בגימטריה צרים וגבעות, כי זכות האבות מגנה גם כשמביטים עליהם בראיה רחוקה מחמת רחוק הדורות, וכן דרשו חז"ל את הפסוק לא ירתק חבל הפספס זו שלשלת היחסין, ואכן חבל הפספס בגימטריה הן עם לבדד. (ויחילוד)

אל מוציאם ממצרים (כג, כב) - בגימטריה 638, כמנין אברהם יצחק יעקב, כי בזכותם יצאנו ממצרים, והנוסריקון בגימטריה 81, כמנין אנכי, שציצאו לקבלת התורה. (חדשים לבקרים)

ויום מאנג מלכו (כד, ז) - מפרש רש"י, כי הוא שאול שכבש את אנג מלך עמלק, ואמנם שאול בגימטריה אנג מלך עמלק. (רמזי הפלאות)

ספורים בפרשה

וישלח מלאכים אל בלקם בריבעור (כב, ה)

הגרי"ז מבריסק באר פעם את דברי חז"ל, כי שלשה יועצים היו לפרעה במצרים. בלקם, איוב ויתרו. בלקם שיעץ נגד ישראל נהרג, איוב ששתק נדון ביסוריו, ויתרו שברח - זכה ומבני-בניו ישבו בלשכת-הגזית. ותמוה מדת ענשו של איוב, כי הרי הקב"ה מודד מדה כנגד מדה, ולמה אפוא נדון איוב ביסורים על שתיקתו? אלא שבשעה שישב בין יועצי פרעה, חשב איוב בלבו: "מה תועיל צעקתי כנגד העצה להרע לישראל? וכי אצליח בכך לרפך את לב פרעה?! ולכן שתק. ומה עשה הקב"ה? דנו ביסורים, ומתוך יסוריו צעק וצוח, אלא שלא הועילו לו מאומה. ובכך מדד לו הקב"ה מדה כנגד מדה, כי החש פאב לא מבקש חשבנות רבים, אלא זועק מנהמת-לבו. השתיקה היא אפוא סמן לאדישות, ואם באמת היה פואב לך - היית צועק..."

אמר רבי פינחס מקוריץ: "כאשר בקש בלק לכבד את בלקם, השיב לו זה 'אם יתחילי מלא ביהו פספס וזהב'. ושוב אמר לו בלק 'אמרתי פבד אכבדך'. דהיננו, בקש בלק לצאת ידי-חובתו עם בלקם בכבוד בלבד, אף בלקם דרש ממנו פספס וזהב ממש... זה טוען לו בכבוד, וזה עונה לו בעסקי-פספס..."

וינאם הגבר שותם העין (כד, א)

אחד מחסידיו רבי ישראל מרוזין, הגיע אליו פעם והתאונן על עשרו הגדול שנגעלם ממנו, ויאני חש כי עין ההשגחה העליונה סרה מעליו. נענה הרבי ואמר: "יודע לך בודאי, כי בלשון-הקדש יש שמות נרדפים לאיש, והם גבר, אנוש, אדם. הגבר הוא בדרגה הנמוכה שאין לו אמונה בהשגחה פרטית, ואינו מבין שיש עין רואה המשגיחה על העולם, אלא סבור כי העולם מתנהג בדרך הטבע ובאופן מקרי, ולכן הוא מכנה 'שותם העין'. אולם מי אשר מחזה שדי יחזה' - המאמין בהשגחה העליונה, איש פזה הוא 'נפל וגלוי עיניים' - גם כאשר הוא נופל חלילה וגאה עליו צרה, הוא נשאר איתן באמונתו, כי יודע שיש עליו גלוי-עיניים והשגחה פרטית..."

ויצמד ישראל לבעל פעור (כה, א)

בשנותיה הראשונות של ישיבת ניטרא, הגיע רבי יואל מסטמיר לבקר בה, ושוחח עם מייסדה הישיבה רבי מיכאל-דב ויסמנדל. בשיחה שאל את הרבי: "איך אפשר להבין את העבודה של פעור? וכיצד יכול אדם מישוב בדעתו להגיע לשפלות כזו?" השיב הרבי: "תחלת הסגידה לפעור היתה, בכך שהיו יושבים בצל הפסל פליהעת ולא היו פורשים ממנה גם כאשר נזקקו לצרכי-גופם, והקמרים הסבירו להם שאין זה גנאי, כי אינם עושים זאת אלא באנס ומתוך דבקות בעבודה-זרה. אף ברבות הימים, פנה ההתלהבות בקרב האנשים, ונותר בהם רק המנהג לפער עצמם לפסל... והוסיף: 'וכך ארע גם בחסידות, להבדיל. עקריה הם דבקות בה' וכלות-הנפש בתפלה ובתורה לשמה, אף ברבות הימים נוספו אליה דברים טפלים, כגון עריכת שלחנות של הצדיק ואכילת השירים שלו, הסתכלות בפניו ונתינת פתקה לישועה, ועוד ענינים שונים שאינם אלא פדברים נלוים לעקר עבודת השם על-פי תורת החסידות. ומה ארע לנו למרבה הצער ברבות הימים? הדברים העקריים נחלשו ונתפסלו בחלשת הדורות, ונתירו רק המנהגים הטפלים, והמונהגים מחשיב אותם בכסילות, באלו הם העקר ויסודי-החסידות..."

היה היה

האינה עדי בנו צפור

כחו של בלעם לא היה אלא באצטגנינות, בדברי ה'אור החיים' הקדוש, "ובשפה רואה במזלות שפלוני יעלה לגדלה, היה מברכו למראיתעין ונטול מזון רב. וכך עשה גם לבלק, שברכו שיעלה למלכות ועלתה בידו, אולם לא בברכתו של בלעם זכה לכך, אלא מזל גרם". ואגדה מעניינת על חזוהי-מזלות מעין זה, שמזלו שחק לו ותחזיותיו קלעו למשרה, עברה מדור לדור בקהלות המזרח וספרה בצורות שונות. אם הספור היה או לא - איננו יודעים, אולם אגדה מעניינת ושוכתלב היא...

משפחה ענייה התגוררה באחת מערי המזרח, והמחסור היה אורח-קבע במעונם הדל. בנויו של ראש המשפחה ערביה היה עץ-פור, שמשמעותו צפור, ובכנוי מוזר זה, פשם אביו של בלק מלך מואב, בנוהו גם היהודים. ומה' אשה לאיש, ושם אשת צפור - צפורה... הגיעו מים עד-נפש, ובבית לא נותר פרוז לפי השם. מהשוק נשמעו קריאות של חזויהי-מזלות וקוראי-קפה, שבלם פאחד היו נדאים ומאחזי-עינים שהולכו את הבריות שולל בנבואות-זעם או באשליחות-שוא, הכל כפי גבה השלמונים. "אולי נסה גם אתה את מלךך, ותהפך לחזויהי-מזלות?" הציעה האשה במריאוושה, ואם תחלה חשש צפור מן הלא-נדע, חזקה עליו דעתו של צפורה, וכצפור-דרור פרס נפיו ויצא אל השוק. אלו היה צפור מעיף מבט על עצמו, אין ספק כי היה נבהל ממראה עיניו, שכן דמותו הפכה ברגע לקוסם ומכשף בעל הלה מסתורית ומפחידה. שוו לעצמכם דמות גבוהה ויפופה מעט, עטויה בגלימה שחרה המשתרכת אחוריו, ראשה עטור בשערות מפזרות ועיניו מכסות במשקפים כהים, על צוארו תלויים שני-קלב וסקמלים מגינים שונים, והרי לכם דמותו מטילת-האימה של צפור... עד מהרה התברר, כי התקנית מצלחת מהמצפה, ורבים התאספו סביב החזויה המסתורי. צפור חלק נבואות על-ימין ועל-שמאל ובפקחותו נבא רק באפן חיובי, והפסד זרם פמוכן בהתאם...

עברו ימים מספר, בהם ראה צפור שפע גדול. יום אחד עבר באקראי ליד ארמון-המלוכה והכריז על-עצמו כחזויהי-מזלות ומגיד-עתידות. קריאתו הגיעה אל המלך, והוא מהר לשלח את תליו פדי להביאו לפניו. פחד ואימה אפפו את צפור בשעמד לפני המלך, אולם עתה מאחר מדי לסגת, ובאלם-קול לחש תפלה לה' שיצילו מרת שחת. "אם קוסם ומכשף אתה", אמר המלך, "מטיל אני עליך את התפקיד לגלות לי, מי גנב את אוצרי הגדול. ואם לא יעלה הדבר בידך, דמך בראשך". לרגע נבוך צפור, ולאחר מכן אמר למלך: "כמה שררי-מלוכה משרתים תחתך?" ובשמהלך השיב "שבועה", אמרו: "ישלח נא המלך מדי יום את אחד משריו, עם איז מפסם ומבשל היטב בארז, יחד עם בקבוק יין-שרף, וביום השביעי נגלה את התעלומה". בשבוע, ספר צפור בפחד לאשתו על הפח אליו נפל, והסבירו: "אמרתי לעצמי, אם המלך החליט לחסלני, לפחות נוכל לאלל במשך שבוע ימים מעדני-מלכים..." למחרת בשעה שקבע מראש, נשמעו דפיקות גדלת ביתו של צפור, והשר הראשון הגיע עם מגש המזון. "הנה אחד מהם", קרא צפור פעודו יושב בחדר חשוך מעט, ולפניו מחבת המעלה עשן-קטרת. השר היה בטוח כי הקוסם זהה אותו פאחד הנגבים, שכן אמר 'הנה אחד מהם', ובחזרה ספר זאת לחבריו. אחדים מהם נבהלו אף הם, אולם האחרים טענו כי יש להמתין ולראות ביצד יפל דבר. כך היה מדי יום, ובכל פעם הכריז הקוסם: "הנה השני", "הנה השלישי", עד שלא היה ספק בלב השרים כי הוא זהה אותם כנגבי האוצר. בכלילה השביעי, הגיעו השרים אל ביתו של צפור, קנו את שתיקתו בעד סכום גבוה, וגלו לו על האוצר שנגבו והחביאו בבית-הקברות בעיר. למחרת הודיע צפור למלך כי האוצר הגנוב אתה, ויצא עמו אל בית-הקברות, שם עשה עצמו במחפש ומאזין לקולות שמימיים, ולבסוף הורה לחפר במקום מסים, והאוצר התגלה לעיניו הנדמהות של המלך. מוכן מאליהו כי קרנו של צפור עלתה פלאים בעיני המלך, והוא מהר למנותו ליועצו האישי, מנוי שגרים לזעמו של היועץ הקודם להתלקח. הלה חפש כל-דרך ביצד להפיל את-חננו של צפור מהמלך, וכאשר המלך ישב יום אחד במרפסת ביתו, ולפתע נפלו שתי צפרים מראש הגג הישר אל בין ברכיו, הציע היועץ למלך להזמין את חזויהי-המזלות ולדרש ממנו לדעת מה מנח בין ברכיו. צפור עמד נבוך לשמע השאלה, ובאי-אונים פלט: "לולי צפורה לא היה נופל הצפור..." הוא התפונן לעצמו, והתפלא לראות ביצד בלם מוחאים פנים בהתלהבות...

אולם היועץ המשיך בתחבולותיו, נטל שלש צנצנות-זכוכית והטמינן באדמה. בראשונה הניח דבש, בשניה מרקחה, ובשלישית זפת. כך שצבען מלמעלה היה נראה זהה. "מה יש בצנצנות? שאל היועץ את צפור החזויה לעיני המלך, ושוב עמד צפור נבוך והחל למלמל לעצמו: "בפעם הראשונה היה מתוק כמו דבש, גם בפעם השניה היה ערב כמו מרקחה, אך הפעם השלישית היא מרה בצפת..." ושוב התפלא צפור לראות ביצד בלם פורצים בצחוק ומריעים לו בחזקה... אהבתו של המלך לצפור הרקיעה שחקים, עד שהחליט לערוך סעודה-מלכותית לכבודו. בזמן הסעודה, יצא צפור לגנת-הבית, וכאשר ראה את המלך משקיף מהחלון, קרא לעברו ובקש ממנו לצאת אליו. היתה זו פגיעה במלכותו, אולם המלך יצא לקראתו, ובאותו רגע התמוטט הארמון בארץ פתאומי וקבר תחתיו את כל השוהים בו, למעט המלך שנצל תודות לתושיתו של חזויהי-המזלות שחש בבנין העומד לקרס. שברו של צפור היה עצום ורב, והתקיים בו "מקים מעפר דל מאשפת ירים אביו". ♦

מאורות

הי משה אפרים אשכנזי מקליש י"ז ליום ההולאה י"ז בתמוז תכצ"א

מגדולי הרבנים והצדיקים בדורו, תלמיד רבי משה-לבי מססוב והיהודי הקדוש מפשיסחא. בנו של רבי מרדכי מבוזשטין ב"ר צבי הירש ב"ר נתן מברוד בן ה'חכם צבי' וחתן רבי מאיר קריסטיאנופולר רבה של ברוד בעל יד המאיר. תחלה מלא את מקום אבותיו ברבנות קהלת בוזשטין שבגליציה, בהתמלצת שאר-בשרו ה'חות-דעת', התקבל בתקפ"א לרבנות קליש שבפולין וגלילותיה, והשתמר כתב-הרבנות שלו. מספר, כי בהגיעו לקליש התנהג בחסידות והצניע את ידיעותיו בתורה, כדי שלא להתגאות בה, וכאשר הודמנו אנשי קליש אל העיר ליסא, והתרגמו בפני ה'חות-דעת' שהמליץ להם על קרובו בטענה שהוא למדן, ולמשה אינו מצטון בלמדנותו, השיב בחייד: "קבר עבר זמן רב מאז שראיתי, והואיל נעשה חסיד בינתים, יתכן וקבר שכח את תלמודו..." אולם אגוני דורו עמד על גאונותו ועמדו עמו בקשרי-מכתבים בהלכה, בהם רבי עקיבא אגור, רבי שלמה זלמן מפוזנא ורבי ישראל יונה לראד מקמפאנא. רבים נהרו אליו לבקש עצה ותושיה ושמו נודע כאיש קדוש ובעל-מופת, לצד גאונותו בתורה, והיה מעניק סגלות לחולים ומחולל מופתים ברפויים. שמו הטוב נותר בקליש לדורות, ואחד מבניו רבי חיים צבי התמנה אף לדון בעיר, והותיר בנים נוספים ומשפחה מעשירה. חבניו נותרו בכתיב-יד, בהם 'סמיכת משה' ו'עטרת משה' על סגוית הש"ס. אך אבדו ברבות הימים. רק פמה חדושים מעטים נותרו לפליטה, ופרסמו בקני תורני.

יוסיף דעת

במשך הדורות היו ילדים שהתבלטו בהכמה ובמעלה. המפורסם בבהם בתקופת התנאים הוא 'הינוקא', עליו מספר ביוהר פרשת בלק, ושמו לא ידוע עד היום. שם מספר באריות על התנאים רבי יצחק ורבי יהודה שנקלעו לכפר סיכנו, והתאכסנו בבית רב המונח סבא שכבר לא היה בין החיים, ואם היוקא בקשה מבנה להחיות את התנאים, ואז פתח את פיו וגילה להם סודות נשבים, ועל-ידי ריח נדיהם ידע שלא קראו ה'תנאים' שמע באותו יום, והללו אשירו את הדבר והצטרפו שויו עסקים בהשאת חת וכלה עניים, והוא המשיך להוכיחם בדברים נוספים, כגון שאין להלך ארבע אמות בנילו הראש, מפני שאור השכינה שורה על ראשו. על-ידי המסורה נקבר הנוקא בבית-העלמין העתיק בצפת בתוך מערה קטנה שבה נקבר רבי יעקב בייב מחדש הסמיכה. וכך מספר ה'אור החיים' הקדוש במכתב מה בארץ ת"ג, ובו מספר על מוסע מעכו לצפת והמילותיו בקבר הצדיקים, ובתוך הדברים כתב: "שמו' להם מערה, קבור שם הנוקא של פרשת בלק, וקברו כבר קטן, ויש שם הרבה קברים לפני, אחרי שהביאו ספר יוחסין שהם מורע היוקא". וכנראה כוונתו לקרוביו, שכן מיל דלילות לא ידע, כחיי מוהר"ן מסופר, כי כשהיה רבי נחמן מברסלב בארץ-ישראל, ראה שכולם ידאים להיכנס למערת היוקא. מפני שהיתה מסורה ביים שבחש ברוך במערה 'והיה שם חידוש שהיה גדל אילן על המערה. והוא היה הראשון שלא חש לזאת וכנס לשם, ואחר שורש האילן בידו, כי היה שורש בקרקע, והיה הולך דרך חלל המערה, ולא היה שם שום נחש. ומאז הלאה הכל הולכים לאותו הקבר', ואומנם השתמרה עדות של רבי אליעזר הלוי בשנת תקפ"ו, המספר על 'מערת היוקא של הוזהר, ויש בה עץ עומד בצורת נחש'. בספר 'מצבות קודש' מובאת אגדה של בעלי-דימוי שהוסיפו לספר, כי "במערה נטמנה גם רחל אמו של היוקא, ואחרי מות בנה היתה מבקרת לעתים במערה זו, לבכות על בנה שנקטף בלא עת. פעם מצאה בצד הפתח נחש גדול מתפתל, נטלה אותו בידיה הנוקא ונתה אל קיר המערה. התחש נהיה, וטיפות דם ניתנו ממנו אל דמנות המערה. ואם תתבונן חזרה, יברכת הקודש, תוכל לראות עוד תמימים שחורים אלו, והם טיפות הדם המערה של הנחש, כך סיים יהודי זקן שלייוני על קברי הצדיקים. וחלתי לתור המערה, התבוננתי בקירותיה הרטובים, והנה צומח חזויה גדלים עליה, בצורת תמימים שחורים הנראים כמו טיפות דם קרוש..." על ה'עטרת צבי' מודיעטוב אמרו, שבשנותיה היתה בשמת היוקא של הוזהר, ולכן אין בספרו דברי תורה כלל על פרשת בלק, כי היוקא כבר האריך במרשה זו.

ה' אלקיו עמו

מגדולי בית סלונים היה רבי יהודה ליב קסטלניץ, אביו של הרמ"ח, רבי מרדכי חיים סלונים שהנהיג את העדה לאחר השואה האזרחית. בה נספה האדמו"ר רבי שלמה דוד יהושע וינברג הי"ד, בנו של ה"בית אברהם". איש חסיד היה ועובד ה' מבהק, ורבו, שהיה גם דודו אחיחותנו. בעל "יסוד העבודה", חנר בו לרשם את חידושיו בסתרי-תורה. בשנת תרל"ה עלה רבי יהודה ליב ארצה, והשתקע בעיר-הקדש טבריה, שם התבלט בשעור-קומתו. מספר נפלא היה, ובנו הרמ"ח, שנודע גדולה ומשקה בתורת החסידות וקורותיה, קבל ממנו הרבה. פעם, התרפק רבי יהודה ליב בערגה אל התמימות והאמונה של היהודים בדורות העבר, אשר גם אלו שלא התבלטו בגאונותם ולא הצטיינו במעלתם, היו חדורי אמונה ודבוקתם בה' היתה להפליא. וכדגמה לזכר זה, פתח וספר:

"היה זה באחד מימי החול, ביום רביעי רגיל ושגרת. נכנסתי אל השטיבל שלנו בעיר סלונים בשעות אחר-הצהריים, והנה אני שומע קול נעים הבוקע מבין כתלי בית-המדרש. הנעימה היתה ערבה לאזן, חדורה באמונה ורוויה בפשיטות שגמרה לנפש להתמוגג. עמתי ומרמה מאחורי הכתל והאזנתי לנעימה המשתפכת, בה היתה שזורה נימת שמחה וגילה, והתמלאתי סקרנות לראות מי הוא העומד ושופך את לבו באופן כה קסום. הכרתי היטב את כל החברים והמתפללים, וכמה שנסייתי להפך בדעתי לא הצלחתי לקלע ולשער במי המדבר. התגנבתי חרש אל בית-המדרש, והנה אני רואה פי גירפתי החדר עומד אפרים שמ'טשעבעס', אחד מפשוטי בעלי-הבתים שבגעיר, שלא התבלט מעולם בשום דבר מיוחד, ובידו ספר תהלים ממנו הוא קורא מזמורים בלהט, שופך את לבו לאביו שבשמים, וזועק מנהמת-לבו במתיקות עצומה. אני מטה את אזני לשמע את היוצא מפיו, ותמה לראות כי הוא חוזר שוב ושוב על הפסוק 'צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי', בשקולו הולך וגובר, הולך ונמשך, וכלו מלא געגועים וערגה עד כלות-הנפש. עמתי נדהם על מקומי במשך במחצית השעה, והמתנתי לבאות. והנה לפתע התנער אפרים כמו מתוך חלום, וכשהבטתי בו ראיתי, כי גם הוא עומד ותמה על עצמו 'מה לי פה?' וריצה הגעתי בכלל לכאן...?..." וזמה התברר? אפרים התפרנס ממכירת יין בביתו. באותם ימים, היו השלטונות מטילים מסים שונים ומשונים, שלא היו מותרים לבעלי העסקים שום רוח, ובעלי-פרתם נאלצו להעלים את ההכנסות מעיני השלטונות ולדחן על פמות מזועזעות בלבד. באותו בוקר, נודע לאפרים כי השלטה מבונה כנגדו הגיעה לידי המשטרה המקומית, והמפקד בעצמו עושה פעת את דרכו לכיון ביתו, כדי לבלש אחר חביות היין שבביתו, ולגלות את הכמות האמתית המצויה אצלו. אפרים הבין מיד כי מצבו בדיעבד, והרעה בלטה אליו ללא שום דרך מלוט. מישוהו אחר היה מנסה לפנות אולי לאנשי דין ומשפט שיעמדו לצדו, או מבקש לשחד את אנשי המשטרה ולרפש את שותיקתם, אולם איש פשוט זה, אפרים, התעטף באמונת-אמן, מהר אל בית-המדרש והחל באמירת פרקי תהלים. תחלה הוא אמר אותם מתוך תפלה ובקשה, אולם אט-אט הוא נסחף בהתלהבות ובהשתפכות הנפש, עד ששכח לחלוטין את מטרת בואו, והתדבק באהבה אל בוראו ומתוך צמאון נפשי אליו.

בשרבי יהודה ליב הגיע לנקדה זו בספורו הנפלא, הוא עצר לרגע, ואמר למאזיניו: "האמת היא, שהייתי אמור להפסיק כאן את הספור, שכן נוכל ללמד מפאן עד היכן הגיעה תמימותם של אנשי הדור ההוא, וכאשר התרגשה על אחד מהם צרה פה גדולה של העלמת מסים, שנחשבה אז בעיני השלטונות פעברה חמורה, ובלי ספק היה אפרים נכנס לכמה שנים טובות אל ה'חד-גד'א' ומאבד את מטה-לחמו, בכל זאת לא פנה לשתדלנים ולא אץ לעסקנים, אלא הלך הישר אל בית-המדרש ונטל את התהלים... וכאשר פתח בתפלה, שכח מפל דברי העולם ובקש רק על שאיפתו היחידה 'צמאה לך נפשי', זהו אפוא עקר הספור וזהו מוסר ההשכל שאנו צריכים ללמד ממנו". ורבי יהודה ליב הוסיף בחיזו: "וכי צריך אני להוסיף ולספר לכם שהקב"ה הציל את אפרים שמ'טשעבעס' בצורה נסית מעל לדרך-השבוע? והלא דבר פשוט הוא. אולם בטוחני שאתם משתוקקים לדעת כיצד השתלשלה הצלחתו, ובכן בך היה מעשה. בשעה שאפרים מהר אל בית-המדרש, התעשתה רעיתו שהיתה אשת-חיל ובעלת-תושיה, ופצרה במהירות ערמה של קש ותבן בפתח דלת מרתף-הסתרים שבו אכסן אפרים את חביות היין הנסתרים שלו. זמן קצר לאחר מכן, הגיע מפקד המשטרה בחברת המלשין הנאלח, וזה האחרון נכנס בצעד בטוח ופסע הישר אל דלת המרתף. הנה, כאן הוא מחביא את היין המברר, אמר המלשין, אולם המפקד הביט על הרצפה ואמר בזעם: 'הבליים תדברו! והרי גם תינוק ברי-ימו יודע, כי קש ותבן מקלקלים את היין ומחמיצים אותו, וכיצד אפוא יתכן שמרתף זה מאכסנים חביות יין שעלולים להחמיץ בתוצאה מהקש? לשוא נסה המלשין לטעון, כי זה עתה פזר הקש בפתח המרתף כדי לטשטש את העקבות, אולם מן-השמים הגניסו בלבו של המפקד עקשנות בלתי מסברת, ובזעם גער במלשין: 'מבקש אתה להפך אותי לכסיל ופתי? די בך שהולכת אותי שולל והובלת אותי לכאן בתואגת-שוא, כשאתה גורם לי בכך להראות בשוטה הכפר. ועכשו אתה רוצה שוב לעשות ממני צחוק? ובדברו, בעט המפקד בתוכה בגבו של המלשין, סטר בזעם על לחיו אחת ושתיים, ויצא מהבית בטרירת-דלת עזה. ובשאר-פרים חזר לביתו ושמע על הישועה הפלאית, המשיך לצהל ולפזם בשמחה: "צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי"..."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

וישם ה' דבר בפי וגו' (כג, ה) - מקרא זה כבר קשטוהו ראשונים בפירושים ודרשותם, ומקום הניחוח לנו בו, ונראה, כי לפי שרצה ה' לנלות עתידות ודברים נפלאים מהטובות אשר יגיעו לישראל, ורצה שיהגלו עליהם בלעם נביא האמות לפרסם מעלת עסקיו ולפני כל האמות ואשר תבאנה לישראל מהטובות באחרית-הימים וכליון האמות עליהם ישראל לבסוף, וידעו האמות מפי נביאם הדברים ככתבם להרבה תועלות הנמשכות לישראל נגלים ונסתרים, ולפי שאדם זה הוא אדם מבקש בכעור ותעוב ושאקוץ לא תגוז עליו הריח הקדושה המגדלת המגדלות. גם הדברים מצד עצמן דבריי-קדש הם ולא יחנו בגוי טמא, לזה נתחכם ה' לעשות תקון לדבר קדשה לכל מעבר מקובי מטנף, ועשה מחצה בין כח המדבר והדבור עצמו, ובין פי חזיר. והוא מאמר וישם ה' דבר אחד בפי בלעם, הציע כח אחד שיכול להתמצע בין שניהם וזכה נעשה פי בלעם גבול בפני עצמו והדבר מפקיח גבול כח המדבר והדבור, ואז כח המדבר רוח-הקדש היא תדבר, ויד"ל בזה אפרו כי תבת כח תרמו לבחינה קדושה, והמשכיל יבין:

ואם תאמר, איך תהיה ההבדלה בדבר כזה, צא ולמד אשר יבדיל ה' בין המימות הרבים והעצומים בשעור מלא ניקא.

וצא ולמד מבארה של מרים, מים תוך מים, והקלו עומדים בפני עצמן והקלו בפני עצמן:

הנה ברה לקחתי וברך וגו' (כג, ו) - לפי מה שפרשנו בפסוק וישם ה' דבר בפי בלעם, שעשה בפי דבר רוחני שיפסיק בין פיו לרוח-הקדש המדברת, והוא מה שקוננו רז"ל במאמרם דבר - מלאך. אלא שהם נתנו טעם הדבר כדי למנוע מלקבל ושיני הטעמים צודקים. וכפי זה נתבון במאמר הנה ברה לקחתי, שהרגיש כמה שנתוסף בפיו ובלשונו שיקרא ברה. וידו וברך פי לא שם הדבר בפיו ונשאר הדבר לרצונו של בלעם, אלא וברך פרוש מברכו לברך, והגם שהוא אינו חפץ ולהשיבה אינו יכול, והוא אומר ולא אשיבנה פרוש אינו יכול להחזירה:

דברי הימים

ויכוח גדול היה בין גדולי ישראל לפני מאה שנה, בעת פורסמה הצהרת בלפור בי"ז במרחשון תרע"ה, ולפיה בריטניה, שקיבלה לאחר מכן את המנדט על ארץ ישראל מידי חברה-לאומים, רואה בעין-יפה הקמת בית לעם היהודי בארץ-ישראל והיא תפעל למטרה זו. גדולי תורה רבים ראו בכך סכנה, כיוון שכוח עוקרי-הדת תגבר וידם תהיה על העליונה, וכינו את הצהרת 'בלפור' בלשון נופל-על-לשון 'הצהרת בעל-פפור'... המהרי"ל מבעלזא הכריז במר נפשו: "איו לו לעם ישראל מהצהרת בעל-פפור", וכן כתב המנחת אלעזר ממונקאטש בספרו: "צרת בעל-פפור". וגם אלו שלא יצאו חוצץ בגלוי נגד ההצהרה, כדי שלא לעורר את זעם האומות כאילו עם ישראל כפוי-טובה, לא ששו למשמע ההכרזה, ורבי חיים זוננפלד רבה של ירושלים, אמר אז: "אילו היה בכוחנו, היינו צריכים להתקין מספר חדש על ירושלים, ולסדר מחדש את נוסח תיקון-חצות, כדי להזיל גם דמועות על החורבן השלישי של ירושלים והמקדש בימינו", אף כי אחרים העידו בשמו שראה בחיוב את ההצהרה. על ה"חפץ חיים" מספר בנו, כי ראה בכך כעין התעוררות מן השמים, וקיווה כי הגיעה עת רצון, רק חשש שמא הדורות יקלקלו". בווינה התכנסה אז אסיפת רבנים, בהם רבי יוסף נגיל מקראקא, רבי מאיר אריק מטורנא, רבי אברהם שטיינברג מברוד, שנבטעו מטעם הממשלה לפרסם כרוז כי אין ערך היסטורי בהצהרה, והיהודים נותרים נאמנים למדינה שהם חוסים בצלה, אולם מהר"ל ענגל קרא: "הידי החותמת תיקוצי", וזכה הסתיימה האסיפה ללא כרוז. ה"אמרי אמת" כתב במכתבו, "כי יבוא הטוב מכל-מקום", כדברי הגמרא במעילה "יבוא הטוב מכל-מקום", והיו שראו בכך סימנים המבשרים על הגאולה הקרובה.

הז"ל אמרו, פי הקב"ה הרג לבסוף את אתונו של בלעם, כדי שלא לבישו, וכדברי רש"י "שלא יאמרו זו היא שפלקה את בלעם בתוכחה, ולא יכל להשיב שחם המקום על פגודי הקריות".

בדרכו של רבי ישראל משקלוב לארץ-ישראל, נקלע לעירה קטנה, וכדי לחלץ פגוד לתורה, נכנס לבקר את הרב דקמא, אף שהלה לא היה ידוע בשעור-קומתו. פגוד דע לבני הקהלה על האורח הרם שנקלע למקום, באו לחלות את פניו ולקבל ממנו דברי-תורה, ורבי ישראל הרצה בפניהם מפניו חדושי. הרב ישב סמוך לו, וכיון שרצה להראות לבני-עתו כי גם הוא כמו גדול בתורה, הפסיק מפעם-לפעם את רבי ישראל בקשיות ופרכות חסרות-יסוד, אולם רבי ישראל שתק כדי שלא לבישו ולא בטל את-דבריו. רק כאשר יצא הקהל מלפניהם, נענה רבי ישראל ואמר: "כדאי הוא שנתלוי את מקומותינו. מר יתמנה על מקומי בשקלוב, ואני אמלא את מקומו כאן". נבעת הלה ושאל בתמיהה: "וכי ראוי אני להתמנות לרבה של שקלוב, שהיא עיר גדולה לאלקים ומלאה בתלמידי-חכמים ויודעי-תורה?! ורבי ישראל השיב בחייד: "היא הנותנת. בשקלוב יש גאונים רבים, ואם מר לא ידע לענות ולפסק בהלכה, ימצאו תלמידי-חכמים שימלאו את חסרוני-ידיעתו, אבל בעירה קטנה זו, איני רואה מישהו אשר ידע להורות ולדון במקומך..."

רבי שלמה מבובוב הזדמן פעם לעיר לבוב בשנת תרס"א בעניני הפלל. מפני כבוד התורה, עלה לבקר את רבה של העיר, רבי יצחק שמלקש בעל שו"ת "בית יצחק", ובעת שישבתם יחד פשה משתעשעים בדברי-תורה, נכנס בדרך הספרים הביתה, ובירד עתק ראשון של הספר החדש, שאלות ותשובות 'בית יצחק' על חלק אבן-העזר, שיצא זה עתה מבית-הדפוס כלול בהדרו. רבי יצחק התמלא שמחה וגיל למראה חבורו הגדול שקדם עור וגידים וראה אור-עולם, ומיד הגישו אל האורח הנכבד כדי שיעין בו ויחזה את דעתו על היצירה הגדולה. עלעל הרבי אנה ואנה, ולפתע נתקל בתשובה הלכתית ארוכה, שבה עסק בדיון התר מאה רבנים שאחד מגדולי צדיקי הדור נדרש אליו, והפרשה היתה סבוכה וכל גדולי הדור היו מערבים בה. התשובה היתה מפרטת למדי, עד שהקורא יכול היה לזהות על-נקלה את זהות המדבר, ומסקנת הדברים היתה כי לא היה מקום להתר. לא ערבו הדברים לחפו של הרבי מבובוב, שכן חיש לכבודו של אותו צדיק, שפגדאי יגרם לו הדבר לשבור-לב, ומיד נענה ואמר: "הרב מלמךרגל! מה-יתן ומיה-יוסיף לנושא ההלכתי הפרוט המיתר של כל פרטי המאריך? והרי הדבר יכול לגרם עגמת-נפש מרבה לאותו צדיק ולכל הנלוים אליו? התפלא ה"בית יצחק" ואמר: "והרי מאריך זה ארע לפני פתחי יובל שנים, וכבר קבל התר הגון בשעתו. אולם לעניות-דעתי היה נראה הדבר לאסור, וכיון שבכל מחלוקת בדיון יש אוסרים ויש מתירין, זה בונה וזה סותר, והכל בדרכה של-תורה, אם-כן למה אנו את-עצמי מלהפסיד את חות-ידיעתנו בנדון?! אולם הרבי לא הרפה, ועמד על-שלו: "אמת ויציב, אולם איזו תועלת הלכתית נפיק מכה שזהותו של האישי כמעט נכתבה בגלוי?" נענה הרב מלובו בראשו ואמר: "נו, גם אם נניח שהנה צודק, אבל הרי אין אחר מעשה ההדפסה כלום, ומה נעשה אפוא עתה, כאשר הספר כבר מדפס ועומד להפוך?" והרבי המשיך: "אני מציע, כי יחזרו וידפיסו את הגליון הראשון של הספר, בו מובאת התשובה המדוברת, לאחר שישטמו ממנה כל הפרטים המזהים את האישי המדבר ומקומו, ואני מקבל על-עצמי לשלם מביס את כל ההוצאות הכרוכות בהדפסה המחודשת". ההצעה הדהימה את ה"בית יצחק", והוא אמר: "האמת היא, שאני לעצמי איני חש בנחיצות הענין, אולם אם כך הוא רצון הרב מבובוב, מסכים אני להדפיס מחדש את הגליון, והכל יבוא על-מקומו בשלום". ואמנם, הרבי שלם את כל הוצאות ההדפסה המחודשת, למרות שמצבו אז היה דחוק ומצומצם. ועד היום נתן לראות בספרי "בית יצחק" חלק אבן-העזר, כי הניר של הגליון הראשון שונה מעט משאר גליונות הספר בלוי.

מספר אחד מתלמידיו של רבי אהרן כהן, ראש ישיבת חברון: "בשנות צעירותי בשיבה, ביום צום תשעה באב, לא חשתי בטוב בשעות אחר-הצהרים. חברי שהכנינו בחורוני ובחלשתי הפללית, הלכו אל ביתו של ראש הישיבה, שהיה סמוך ונראה לחדרי הישיבה, ושאלו אותו אם עקב מצבי, מתר לשטף את גופי במים ביום התענית, כדי לעוררני מזלשתי. לשמע הדברים נענה רבי אהרן ואמר לחברי בפקחותו 'הביאו אותו אלי, שהרי אתם לא קשורים לענין'. בעדינות הוא שלח אותם החוצה, כדי שלא לבישני, ולאחר שודא שאף אחד מלכדנו לא נמצא בבית, נפנה תכף לערוך את השלחן. הוא הוציא לחם, הגיש כוס חלב, ופקד עלי בתקיפות לטעם ולשתות מן החלב. נסיתי להתנגד לטען שאיני נזקק לכך, אולם הוא השיבני וטען, כי אם רצו לשפך עלי מים, אות הוא שאני חלש מדי כדי להמשיך לצום. לא הועילו כל מחאותי, וסרובי לא התקבל באזניו, ובעל-פרחי נעניתו לו לטעם ולשתות בדי-צרכי, עד שהתישבה עלי דעתי והוקל לי..."

ספר אחד ממקרביו של המגיד רבי שלום שבדרון: "נכנסתי פעם לביתו של רבי שלום, וכרגיל מצאתי לומד. לא הרחק מפסאו ישב יהודי פשוט בשהוא קורא תהלים בקול רם ובנגון צורם. בהודמנות אחרת ספר לי אותו יהודי, כי פרנסתו היא מחלקת עתון-בקר, כך שגשאר לו הרבה שעות פנויות ביום. הוא נכנס לבית ר' שלום, אוכל וקורא בביתו את ספר התהלים, ור' שלום משלם לו על כך שהוא מנעים' לו את הבקר. וכך נמשך לו הדבר שנים רבות, ב'תשלומים'..."

מטעים

וישלח מלאכים אל-בלעם בן-בער (כ.כ.)
בפרשה רבי קדמא ואולא, ביחוד בראשי פסוקים, שכל המאריך היה בזמן קצר, ושלישת המקומות שבלק נטל את בלעם אליהם היה ביום אחד, ובקשו לקבל את ישראל בזריות, ולכן וישלח מלאכים לבלעם בטעמי קדמא ואולא, וכאשר בא ויצא לקראתו בקדמא ואולא, ומיד ויאמר בלק, ושוב ויאמר בלעם, והכל בזריות גדולה, וכאשר וישם ה' דבר בפי בלעם, אין התבות מטעמות בטעמי קדמא ואולא, שהרי מקרה הוא לברך את-ישראל, ומה לו למהר? אף כאשר בלק מנסה שוב לקללם, מיד ויאמר אליו בלק בקדמא ואולא, לך-נא אתי מהו, ושוב וישא בלעם את-עיניו בקדמא ואולא, שבקש להביט בהם עיר-הרע, אלא שהקב"ה צוה לברכם. (נר למד)

מה-טבו אהליהו יעקב

במאריך טרחה אתנה, כי טרחה רבה האריך לקבל ישראל ולבסוף ברכם באנתה. משכנתיהו ישראל בטרחה סוד-פסוק, שטרחה לעשות סוף לישראל, וכן כנחלים נטיו בשופר הולך וקדיקטן, שבקש להפך קומתם הזקופה ולתקניטם, כגנת עלי נהר במאריך טרחה אתנה, באהלים נטע ה' בארזים עלי-מים, בקדמא מאריה, מאריה סוף פסוק, שהאריך במאמצי ויעקב אהלי ישראל הנטעים מקדם, ולעשות סוף לישראל, ולא עלתה. (מנחת עני)

מדגש

מהפסוק "ויקח רמח בידו" דרשו הז"ל "מבאן שאין נכנסין בכל-ידי לביית-המדרש", כי ביניהם השמין את ראש הרמח במלבושיו והיה נשקע על מקלו שלא יכירו בו שבא לתרג. והנה נפסק בשלח-ערוך: "יש אוסרים לנכנס לביית-המדרש בסמין ארך או בראש מגלה", ותמה רבי ברוך עפשטיין, מה השיבות לפני האוסרים של סמין וראש מגלה? ואף חובת כסוי-הראש כבר נפסקה להלכה בנפרד: אלא שגפלה טעוית-סופר בדבר, ויש לתקן: "יש אוסרים להכנס לביית-המדרש בסמין ארך אם הראש מגלה", דהיינו שראש הסמין מגלה, ומקור ההלכה מדברי הז"ל דלעיל על פינתם, והאמת שהקדמו האלהי-הרבה בתמיהה זו ואף הוא מישב כי הכונה לטפח מכסה ולא בגלוי הראש, אולם החידו הוכיח כי מקור הדברים בארחת-חיים ושם מופיע בפרוש על גלוי הראש.

ממלה

אל רבי מאיר מקרמישיל הגיע פעם 'בגם של קדושים' אחד, שנטל מדה גדושה של 'שמונה שבשמיינית' והתהלך בראש מורם ובגאון סרוחה. פאותיו היו סדורות לו תלתלים, המכנים באידיש 'לאקן', ונכר בו שהוא מסלסל בשערו ומתקן עצמו למעלה מדי-המדה. היתה זו שבת פרשת בלק, וכאשר הלה התכבד לעלות לתורה במקום כהן, פתח הרבי וזמר באזני בלשון הקתוב: "וירא' - מאיר'ל ראה, 'בא לק' - כי הגעת אתה עם ה'לאקן שלך, ומיד הבין מאיר'ל כי 'ב'רפוד' - לא בן גדולים אתה, אלא א' נוסעו פויל' - מי שצפירים לו בראשו..."

קבוצת עסקנים הגיעה פעם אל החזן אי"ש, כדי להתייעץ עמו בענין השוב. לאחר שהתקבלו ההחלטות, הבין החזן אי"ש כי העסקנים לא מתפנים להזדרז בבצוען ונוטים לדחותו, ולכן אמר להם: "לינו פה הליכה" - זוהי עצת בלעם... שכן החלטות צריד לבצע מיד ולא להניחם לקהר" ... (נר לוד)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת חוקת תשע"ה

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

זאת חקת התורה (יט, ב)

שהתפילה היום היתה כדבעי כי הרי ביקש "והסר שטן וכו'", ובאם כעת אחרי התפילה מגיעה השטן, ע"כ שהתפילה לא נתקבלה...

וזה כוונת רש"י בדברי קדשו - אומר הרה"ק מפרמישלאן זי"ע - "שהשטן וכו' מונין את ישראל "מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה" דהיינו קודם ואחרי המצוה בטענות שונות בכדי להכשילו. והעצה לזה, כתב רש"י, על הטענה דקודם עשיית המצוה תשיב לו: גזירה היא מלפני" כך ציוה המלך וזה המצוה מחוייב אני לעשות גם אם אינה נחשבת. ועל הטענה לאחר המצוה של "מה טעם יש בה", תשיב לו: "ואין לך רשות להרהר אחריה". (טעם הצבי)

ברש"י, לפי שהאומות והשטן מונין וכו' למה רק במצוה זו מונין את ישראל, ועוד, שהרי יש בזה טעם של ר"מ הדרשן ולמה נקראת חוקה? מתרץ הרה"ק רבי הירש מליסקא זצ"ל דא"ה רוצים לעשות קטגוריא לישראל וכבר אז"ל מה דכתיב (ויקרא כב, כז) שור או כשב או עז כי יולד, למה קראו שור, הלא רק עגל יולד, אלא שלא להזכיר העגל קראו שור. ואחר שטעם מצות פרה "תבא אמה ותקנח צואת בנה", מונין האו"ה את ישראל לומר מה טעם המצוה בכדי שיוזכר עוון העגל, ע"כ אמרה תורה חוקה חקתי גזרה גזרתי ואין לך רשות לומר הטעם.

(אור שרגא, וכן הוא ב"ארח לחיים" מזלוטשוב)

ולקחו לטמא מעפר שריפת הפרה (יט, יז)

במדרש: "בקש קהלת למצוא דברי חפץ, בקש להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה וכתוב ישר דברי אמת".

כתב החיד"א (יוסף תהילות פרק ע"ב): טעם פרה אדומה היה מבקש שלמה לידע, ולא נתגלה אלא למשה רבינו ע"ה, ופירשו רבני אשכנז דהכונה דשלמה חשב שהטעם שנתגלה רק למשה הוא מפני ששמו של משה רמוז בתיבות מעפר שריפת הפרה, ופשפש ומצא שמו רמוז ב' פרה דכתיב לטמא מעפר שריפת החטאת ר"ת שלמה, ועל סמך זה היה טורח למצוא טעם פרה אדומה, וזהו בקש קהלת למצוא דברי חפץ כלומר לדעת טעם פרה אדומה בטענה ששמו רמוז כאמו' יצאת ב"ק ואמרה וכתוב ישר דר"ת לטמא מעפר שריפת החטאת ביושר הוא למשה ודוקא למשה היה מגלה טעם פרה.

(יוסף תהילות)

וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצא מים רבים (כ, יא)

בתיבת "סלע" יש שלש אותיות סמ"ך למ"ד עי"ן, ואם תכה את האותיות הראשונות והאחרונות, דהיינו מאות סמ"ך תשליך את הס' והך' וישאר בידך רק מ'. וכן מאות למ"ד, תשליך ה' והד' וישאר בידך מ'. וכן עי"ן, תשליך ה' והנ' וישאר בידך י', יהי "מים" וזה שנאמר ויך את הסלע פעמים היינו שהשליך מן האותיות סלע בכל אות שתי אותיות כנ"ל ויצא "מים", וזה מה שאמר הפייטן בתפלת גשם על הסלע הך ויצאו מים. (מפרשים)

קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע וגו': (כ, כח)

כתב הר"ן (הדרוש השמיני) שהש"י לא אמר אליו שיכה הסלע במטה כלל. אבל אמר אליו קח את המטה ודברתם אל הסלע, רצה שיהיה המטה לפני הסלע. כי המצאו שם היה עוזר על נתינת מימיו מפני הכח שנתן בו הש"י, אבל לא צוה שיכה הסלע להיותו בלתי צריך לזה, מפני שכבר היה מוכן לכך יותר מהפעם הראשונה, מאשר יצאו ממנו מים רבים זמן רב אלא שעתה נסתם. ולשון הכתוב יורה על זה הוראה שלמה. שבתחלה אמר "והכית בצור ויצאו ממנו מים". אבל עתה אמר "ונתן מימיו" כאלו הוא אומר שיתן המים הטמונים בתוכו, אלא שעתה עמד איזה דבר בפניהם וסתם מוצאם.

בספר "לפיד האש" - קורות חייו ותהלוכותיו בקודש של מרן קדוש ישראל כהגה"ק מצאנו קלויזנבורג זי"ע מובא: ...וכה מספר לדוגמא אחד השרידים, רבי אברהם יעקב קיש, שהגיע פעם בהיותו שרוי במחנה המות למחיצת רבינו זצ"ל ושמע מפיו דברי תורה. הרבי לא דיבר מענייני דיומא ומענייני דאתרא כי אם מענייני... קנין תורה. הוא תמך יתדותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמור" והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים "מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מעניינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד; ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל; ג. שילמד בקול רם וישמיע לאזניו. וזה שהכתוב מלמדנו: זאת חוקת התורה, זא"ת נוטריקון ז'כור א'ל ת'שכח, אשר צו"ה, בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד, ה', תצייר שם הוי"ה מול עיניך, לאמור, שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך.

זאת חקת התורה (יט, ב)

הקשה האור החיים הק' מדוע לא נאמר 'זאת חקת הפרה', כמו שנאמר בפסח 'זאת חקת הפסח'.

ופי' הרה"ק מקלויזנבורג ע"פ מה ששאל מהרח"ו מרבו האריז"ל מדוע ירדו הדורות ואין אנו משיגים כהשגת הראשונים, וענה האריז"ל שכל זה מחמת שחסר לנו טהרת אפר הפרה אדומה, כמה שנתרחק הדור יותר מאותו דור שזכה לאפר פרה, כך יורדים הדורות מדור לדור. כי רבינא ורב אשי גם לא היה להם אפר פרה, אך זקנם היו עדיין טהורים מטמאת מת ע"י אפר פרה, והחברים היו נזהרים בטהרה. וכיון שהיתה טהרה, הרי היה הנפש טהור מכל גלולים וזוהמות. וכמה שמתרחקים מאפר הפרה, כך יורדים הדורות, אמוראים, רבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, ואחרוני אחרונים, עד שהיום נראה הרחוב כמו שהוא נראה.

והנה החיד"א במדבר קדמות מערכת א' אות כ"ו 'ברור כשמש שאליו הנביא הביא אפר פרה אל האריז"ל והזה עליו לטהרו מטומאת המת, ועי"ז זכה למה שזכה'.

לכן כתוב 'זאת חקת התורה', כי זהו החק של כל התורה כולה, לקחת פרה אדומה תמימה, ובכל פעם שנטמאים, יטהר עצמו עם אפר פרה, זהו חק לכל קניין התורה כולה.

(הגרמ"י רייזמן)

זאת חקת התורה (יט, ב)

פרש"י ז"ל לפי שהשטן שאומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחרי'.

מפרש בזה בדרך רמז הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע (מובא ב'מרגניתא טבא') שבשעה שאדם רוצה לעשות איזה מצוה מיד בא אליו היצר בטענה "מה המצוה הזאת" פי' מה שתעשה כעת הרי אינה מצוה כלל, ואינה נחשבת כלום לפני הבורא ית"ש, בשביל להחלישו ולמנעו מלעשות את המצוה. אבל אם כבר עשה את המצוה אז יבא אליו היצר בטענת "מה טעם יש בה" דהיינו שמכניס בו גאוה שטעם טעם מצוה גדולה כזו.

יודע מה שכתבו המפרשים שזהו מה שמבקשים "והסר שטן מלפנינו ומאחרינו" דהיינו מטענות היצר לפני המצוה ולאחר המצוה.

וכפי המסופר (מובא ב'ברית אברם' פרשת וישלח) על הרה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל שאמר פעם שאחר התפילה הגיע אליו היצר וניסה להכשילו בהרהורי גאוה שהתפילה היום היתה ככוונה גדולה, והשיב לו, שלא יתכן

הנה אם כן בפעם הראשונה הצריך השי"י להכות הסלע במטהו, ובפעם השנית לא הצריך כך, אבל שיעמוד המטה בפני הסלע.

והמשל אצלי [בזה] הוא לתינוק אשר בתחלת למודו יכהו מלמדו במקל ורצועה, ואחרי אשר לומד, אם יסיח דעתו די לו בהראות לו הרצועה. עכ"ל.

ולפי זה נתיישבו כמה משאלותיו של הרמב"ן. דבפעם הראשונה היה צריך להכות על הסלע כאותו תינוק שבתחילת לימודו צריך להכותו במקל וברצועה. אבל אח"כ די להראות לו את הרצועה - וכבר נרמז התלמיד ומבין את כוונת הדברים. ועל כן אמר לו הקב"ה למשה שיקח את המטה עמו - אבל לא יכה בו - אלא ידבר אל הסלע, ומכיון שכבר הורגל הסלע במשך ארבעים שנה להוציא מימיו - די לו ברמז כדי להמשיך וליתן מים.

(להעיר להורות ולהשכיל)

קח את המטה.

בפ' זה רבו הדייקים: (א) מכיון שנאמר "ודברתם אל הסלע", מה צורך יש במטה ברגע זה? (ב) "והקהל את העדה" ובח"ב (כלומר בסיני) צוה רק: "וקח אתך מזקני ישראל" ? ולא עוד אלא, שלפי חז"ל נעשה נס ועמדו כל ב"י "אל פני הסלע", ומועט החזיק את המרובה (רש"י), ולא יזהו צורך עשה ה' את הנס הזה? (ג) "אתה ואהרן אחיך" - למה צירף הקב"ה בזה את אהרן, הלא בין לדבר אל הסלע ובין להכותו די היה במשה לבדו? (ד) "ודברתם אל הסלע" - למה בח"ב נאמר "והכית בצור" וכאן "ודברתם" ? (ה) "לעיניהם" - ובכל מקום נאמר "ודברת באזניהם" וכדומה. כי האזן היא המקבלת את הדיבור ולא העין? (ו) "ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע" - נראה ככפל לשון? (ז) אצל ונתן נאמר "מימיו" ואצל 'והוצאת' - סתם 'מים'? (ח) התחיל בלשון רבים "ודברתם אל הסלע" וסיים בלשון יחיד "והוצאת ... והשקית" ?

ונקדים דברי הילמדנו, ודברתם אל הסלע שנה עליו דבר הלכה א' או פרק א', היינו לא שמשה ידבר אל הסלע שיתן מימיו, אלא שישנה עליו דבר הלכה או פרק א' לבני", שישמעו כולם את דברי התורה (ולצורך זה היה הכרח, שיעמדו כולם "אל פני הסלע") ואז "ונתן - הסלע - מימיו"; לא מים חדשים, אלא המים שהיה נותן כל מ' שנה לב"י בזכות מרים ושנספקו עתה במיתתה, יתן עתה מחדש בזכות לימוד התורה של כל ישראל. וכבר העירו בהעמק דבר (הנצי"ב), שעצירת המים של הסלע דומה לעצירת גשמים בעון הדור והתקנה לזה תורה ותפלה (היחידים - רבנן - מתחילין ומסיימין את התעניות בשעת עצירת גשמים - תענית י', י"ב). ובמגילה ד"ב אמרו, שתלמוד תורה דברים גדול מהקרבנות תמידין, וביארו שם ברש"י, דהיינו ת"ת של כל ישראל. ולפיכך צוה ה' להקהיל את כל העדה ועשה נס, שהחזיק הסלע את כולם, ויהיה זה ת"ת של כל ישראל. ובזכות זה יתן הסלע את "מימיו". אבל דוקא אם כל ישראל ישמעו את דברי התורה בעיון רב ע"מ לקיים תורה לשמה, וזה שנאמר "ודברתם אל הסלע (אולי הכוונה לרמז 'אל הסלע - אבן - יצר הרע המסיר את לב האדם מאחרי ה'; ושדברי תורה תבלין לו, כנאמר "הלא דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע) לעיניהם" - הרוחניים של ב"י, שיתרגשו מדברי התורה והמוסר, שתדברו על הסלע (וכנאמר "ובמרירות תאנח לעיניהם" [יחזקאל כא] שהכוונה לעיני הרוח) ויתפללו כל ב"י על המים: "ונתן מימיו". אבל אם לא יתמלאו התנאים האלה, אז הסלע שהיה נותן מימיו בזכות מרים שמתה וגם אין במקום זה זכות תורה ותפילה - לא יתן כבר מימיו, אבל אין לתת לב"י למות בצמא, אלא: "והוצאת להם מים מן הסלע". מים ע"י הכאה, וכמו שעשית בח"ב, תעשה נס חדש מים חדשים. ואת הכאה יעשה משה בעצמו (כמו בח"ב) ולפיכך נאמר "והוצאת ... והשקית" בלשון יחיד. ולפיכך נצטוו משה לקחת את המטה, שמא לא ישמעו ב"י את דברי התורה והמוסר, שידברו משה ואהרן (בעירובין נ"ד מבואר, שמשה היה משתף את אהרן בלימוד תורה לב"י), אז יכה משה במטהו על הסלע ויוציא ממנו מים בהכאה, כמו בח"ב (שהיה עוד קודם מתן תורה וא"א היה להוציא ע"י לימוד התורה).

(אזניים לתורה)

ויעש משה נחש נחשת (כא, ט)

ויעש משה נחש נחשת לא נאמר לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה הקב"ה אמר לי נחש, אני אעשנו של נחשת, לשון נופל על הלשון, זה לשון רש"י מדברי רבותינו (ב"ר לא ח) ולא הבינותי זה, שהרי הקב"ה לא הזכיר לו "נחש" אלא "עשה לך שרף" אבל דעתם לומר כי הלך משה אחר שם העצם אשר לו והנראה בעיני בסוד הדבר הזה, כי הוא מדרכי התורה שכל מעשיה נס בתוך נס, תסיר הנזק במזיק ותרפא החולי במחליא, כמו שהזכירו (מכילתא ויסע א) בויורהו ה' עץ (שמות טו כה) וכן במלח אלישע במים (מ"ב ב כא) וידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארס יסתכנו

בראותם אותם או בראות דמותם, עד כי נשוכי הכלב השוטה וכן שאר הבהמות השוטות אם יכיתו במים יראה להם שם בבואת הכלב או המזיק וימותו, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא במסכת יומא (פד) וכן ישמרו אותם הרופאים מהזכיר בפניהם שם הנושך, שלא יזכרו אותם כלל כי נפשם תדבק במחשבה ההיא ולא תפרד ממנה כלל עד שתמית אותם וכבר הזכירו דבר מנוסה מפלאות התולדה, כי נשוך הכלב השוטה אחרי שנשתטה בחליו אם יקובל השתן שלו בכלי זכוכית יראה בשתן דמות גורי כלבים קטנים, ואם תעביר המים במטלית ותסננם לא תמצא בהם שום רושם כלל, וכשתחזירם לכלי הזכוכית וישתהו שם כשעה תחזור ותראה שם גורי הכלבים מתוארים, וזה אמת הוא בפלאי כחות הנפש וכשיהיה כל זה כך, ראוי היה לישראל נשוכי הנחשים השרפים שלא יראו נחש ולא יזכרו ולא יעלו על לב כלל, וצוה הקב"ה למשה לעשות להם דמות שרף, הוא הממית אותם וידוע כי הנחשים השרפים אדומי העינים רחבי הראש שגופם כעין הנחשת בצוארם, ולכן לא מצא משה לקיים מצותו בשרף בלתי שיעשה נחש נחשת כי הוא דמות נחש שרף, ואם יעשנו מדבר אחר היה דמות נחש ולא דמות שרף ומה שאמרו מן הלשון הנופל על הלשון, כי הזכרת השם בלבד תזיק והכלל, כי צוה השם שיתרפאו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה:

(רמב"ן)

אם נתן נתן את העם הזה בידי וגו'. (כא, ב)

פירש"י ז"ל "יושב הנגב - זה עמלק שנאמר (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונו לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתן נתן את העם הזה בידי".

שמעתי בשם הגה"ק החי"ר הרי"מ זי"ע שהקשה למה לא שינו גם את מלבושם, כדי שלא יכירום כלל. ואמר שאם היו משנים גם לבושיהם. ובני ישראל היו מבקשים להשי"ת שימסור כנענים בידם. היו נמסרים באמת. אף שהמה עמלקים, כיון שהי' משנים לשונם ולבושיהם. הו' להו' כדן כנענים ממש. אף שבתולדה היה עמלקים. ומזה יצא לנו מוסר השכל, שאם משנה חי"ו לשונו ומלבושו, כאחד מהעמים. הוא נחשב כאחד מהם.

(שיח שרפי קודש)

מאוצרות המגידים

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ונתמת שם מרים ותקבר שם: ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן: וירב העם עם משה ויאמרו לאמר ולו גוענו בגוע אחינו לפני ה': (כ, א-ג)

פרש"י 'כל העדה' שכבר מתו מתי מדבר ואלה פרשו לחיים. כי בכל התורה הלשון עדה הוא ציבור חשוב, כמ"ש בפרש שלח 'ותשא כל העדה' פרש"י סנהדראות. אך הלשון 'עם' הוא מדרגה פשוטה כערב רב.

הקשה הרה"ק מקלויזנבורג זי"ע דבזה הפסוק סותר את עצמו, כי פתח בלשון חשוב 'ויבאו בני ישראל כל העדה', ותוך כדי דיבור נאמר 'וישב העם בקדש', ממה נפשך, עדה או עם? וביאר ע"פ מה שהיה זקנו הדברי חיים רגיל לספר מעשה נורא עם אברך חשוב תלמיד חכם למדן וירא שמים, [א לאטישער אינגערמאן] שהיה אוכל 'קעסט' אצל חותנו שהיה איש פשוט מאד, ולא השיג כלל במעלת חתנו התלמיד חכם. אך זה האברך היה יושב ועוסק בתורה בכפר שהיה חותנו גר שם, ולמד בנגלה ובנסתר יום ולילה, וכולם העריכוהו מאד כי לא היה ת"ח כמוהו בכל אותו הכפר. עד שמרוב הכבוד שנתנו לו, התחיל לאחוז מעצמו.

וראה באחד הספרים שאם יושבים בהתבודדות ארבעים יום זוכים לגילוי אליהו, ואז עוד לא טעו לחשוב כמו היום שיכולים להיות זולל וסובא וגם לזכות לגילוי אליהו, לכן החל לפרוש עצמו לגמרי מעוה"ז וסגר את עצמו מ' יום באיזה חדר ועסק בתורה יומם ולילה ברציפות.

ויהי ביום הארבעים באשמורת הבוקר, ויעבור הגוי חוטב העצים של אותו הכפר סמוך לדלת אותו החדר, וכיון שבחוץ היה הכפור גדול, ביקש חוטב העצים לחמם את ידיו בתוך החדר, ויפתח את דלת החדר. וזה האברך הבין בוודאי שזהו אליהו הנביא שהגיע אליו בצורת גוי חוטב העצים, וכיבד אותו בכבוד גדול, וכבדו לשבת, וכיבד אותו בכוס של אליהו, ומזג לו כוס גדול של יין לשותת, ולאחר ששתה הגוי, בירך אותו בפולנית בהתלהבות גדולה, וענה האברך אמן על ברכת אותו גוי, ואח"כ חטף ושתה שיירים מכוסו של 'אליהו הנביא'. ואח"כ יצא הגוי לדרכו. וחזר האברך ללימודו בהרגשת התעלות ושמחה שזכה לגילוי אליהו הנביא, אשרי מי שראה פניו בהקיץ, וגם זכה לקבל ממנו ברכה.

שהאלות שאינן חכמות. אם בבית, אצל האחים, המצב הוא כזה, על אחת כמה וכמה שילדי הכיתה מלעיגים עליו ומזלזלים בו.

לקח מאלף לכל הורה

כדאי לציין שהילד עצמו אף פעם לא הגיב לכינוי הגנאי, אלא המשיך בשגרת חייו כאילו לא אירע דבר. ניתן היה לזהות בכך את תכונות נפשו הענוגות, בהן התברך מן שמיא, עד שגם אנחנו, כהורים, התפעלנו ממנו מאוד.

והנה, בחודשים האחרונים - ממשיך הת"ח במכתבו - הבחנתי שכל פעם כאשר הילד הזה סופג עלבון ממאן דהוא, הוא לוחש דבר מה בפיו. ניסיתי לשמוע מה הוא אומר, אך כיון שהמלים יוצאות מפיו בלחש גמור, אינני מצליח לקלוט אף מילה.

בתחילה לא שמתי לב שהוא עושה זאת דוקא כאשר פוגעים בו. אך כאשר הרגשתי בכך, הדבר גרם לי לפליאה, והחלטתי לגשת אל הבן, ולשאול אותו על כך.

והבן השיב, ומתשובתי יכולתי ללמוד באיזו דרגה רוחנית נפלאה הוא מצוי. צריך לזכור שמדובר בילד בגיל 9, ולכן נדהמתי להיווכח בעוצמה הרוחנית שלו, ובעצם - יש כאן לקח מאלף לכל הורה, שיידע שאסור לזלזל באף ילד מילדי, וגם אם הוא איננו כשרוני במיוחד, הקב"ה טבע בו תכונות אחרות שבהן הוא יכול להעלות את עצמו לפסגות שיא, לא פחות מכל ילד כשרוני אחר. והדברים פשוטים.

הילד סיפר לי, בשפתו הטבעית והילדותית, שכאשר היה בבית הכנסת הזדמן לידי הספר 'עלינו לשבח', שבו הובא דבר מופלא ממון הגר"ח קניבסקי שליט"א, והוא, שכאשר פוגעים ביהודי, ומעליבים אותו, והוא אינו מגיב, ומכניס את עצמו על ידי כך לחבורת הקודש של ה'נעלבים ואינם עולבים' - זה הזמן הטוב ביותר לבקש ממנו ברכה.

במאמר מוסגר נציין שאכן הבאנו שם כמה סיפורים על אנשים שנושעו בצורה על טבעית, לאחר שחיפשו אדם העונה על התואר הנ"ל, וביקשו ממנו ברכה.

הדבר הזה שהופיע בספר נכנס עמוק עמוק אל תוככי לבי, הוסיף הילד ואמר, גם מפני שמי שאמר את זה הוא אחד מגדולי הדור, וגם משום שהבנתי את עומק הענין, וידעתי - מנסיוני האישי - איזה זכויות עומדות לאדם שנעלב ואינו משיב מלחמה למעליבו. וידעתי גם ידעתי כמה זה קשה, ולכן הבנתי את כוח הברכה שיש ברגעים אלה בפיו של אותו נעלב.

ולפתע פתאום, המשיך הילד, הרגשתי את עצמי מאושר מאוד... מאושר, על כי ניתן בידי כוח עצום ורב, שאין לאנשים אחרים... שהרי אני 'זוכה' מדי יום לקיתונות של גנאי, וכל פעם כאשר אינני מגיב להעלבות הללו, ומכליל את עצמי בין אלה ה'נעלבים ואינם עולבים', הרי יכולני לברך את כל מי שזקוק לישועה.

משהגעתי למסקנה זו, נכנסה בליבי אש קודש ורצון עז לסייע לאנשים אומללים על ידי כוח הברכה שלי. נכון שאנשים לא מגיעים אליי כדי שאברך אותם, אבל הרי יש בכוחי לעשות זאת גם בלי שהם יבואו אליי, וגם בלי שיידעו כלל שאני מברך אותם...

ואז התחלתי לאסוף את כל המודעות על שמותיהם של החולים התלויות בבתי הכנסת, ומתוך העיתונים, ואני משנן את השמות הללו בעל פה (מדהים!!! ילד בן 9!!!) וכשפוגעים בי, וכדרכי אינני מגיב, אני מתפלל מיד להשי"ת שירחם על החולים הללו.

אני יכול להעיד על עצמי, מסיים הת"ח את מכתבו, שכאשר שמעתי את הדברים יוצאים מפיו הילד שלי, חשבתי שאני מתעלף... אם גם עד היום הערכת אתו במאוד על המאמצים שהוא עושה להבין את החומר הנלמד בכיתה, ועל כך שהוא איננו מגיב לכינויים הפוגעניים, היום אני יודע שיש להעריכו בכפלי כפליים.

לדעתי כדאי מאוד לפרסם את הדברים, ללמד לבני ישראל קשת, ולהודיע ולהודיע שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד בעולם, ותכונות נפש ייחודיות שאף אחד לא יוכל לקחת אותן ממנו, ואם כל אחד ינצל את כישוריו הוא, וישתדל לקדש בהם את שמו יתברך, כל העולם שלנו יהיה נראה אחרת.

(ברכי נפשי)

"דאמו ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל" (ברכות סג:)

בהמשך היום פגש אותו הגוי את חותן האברך הנ"ל, שהכירו היטב, וסיפר לו איזה חתן טוב יש לך, היום לפנות בוקר רצייתי לחמם עצמי קצת, ונכנסתי לבית חתני, ותיכף כיבד אותי בכוס גדול של יין וכו'. והנה אותו האברך לא יכל להתאפק מלספר שהיה לו גילוי אליהו [כמו שכתב בהקדמת השב שמעתתא שגם אם יזכה אדם לעלות לשמים ולשמוע תורה ממתיבתא דרקיעא, לא יוכל להשיב נפשו לפני שיספר לחבירו מה שזכה לראות כשעלה למעלה וכו'] ואכן סיפר לחותנו את הסוד שזכה היום לפנות בוקר לגילוי אליהו. תיכף ששמע חותנו את דבריו, קפץ ממקומו כנשור נחש, וגאלד, הרי זה היה הגוי חוטב העצים, הרי שתית יין נסך רחמנא ליצלן, עכשיו צריך להכשיר את כוס של אליהו.

כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע יו"ד ברמ"א מי שנכשל בין נסך צריך להתענות כמה וכמה תעניות לכפר עונו שנכשל בשוגג בין נסך. וענה שכיון שעלה בדעת האברך שהוא ראוי לגילוי אליהו הנביא, הרי אמרו בגמ' סוטה שכל מי שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודה זרה, ומדה כנגד מדה, כיון שהיה גס רוח מעין ע"ז, סיבבוהו משמים שיכשל ממש בין נסך. כי אסור לאדם ללכת בגדולות ונפלאות למעלה ממדרגתו, כשהוא עניו ושפל ברך אין עולה על דעתו שהוא ראוי לגילוי אליהו.

בזה מיישב הקלוזינבורגער רב את לשון הפסוק הנ"ל, הגם שאסור לנו לדבר על דור המדבר ועל דור באי הארץ, אין לנו שום השגה בעוצם מעלתם, אך בדרך מוסר י"ל שכאן לאחר שכבר כלו מתי מדבר ונשארו רק הדור באי הארץ, עלה בדעתם שאנו אין אנו כמו אבינו וזקננו שלא עמדו בנסינות המדבר, ונאמר בהם 'ארבעים שנה אקוט בדור ואומר עם תועי לבב הם והם לא ידעו דרכי', אנחנו כן חזקים וראויים להכנס לארץ ישראל. ואנחנו בבחינת 'עדה שלימה', חסידים ואנשי מעשה בלי חסרונות. וכיון שלא הרגישו בענוה ושפלות הרוח, באותו רגע ובאותו פסוק כבר הם מכוונים 'וישב העם בקדש', וכבר ירדו ממדרגתם. ומתה מרים הצדקנית. כמ"ש בחובות הלבבות שער התשובה פ"ח שמי שהוא שלם ומושלם, אז צריך להתיירא מאד מהנסינות שיש למי שחושב שהוא שלם. כמו שאמר החכם לתלמידיו, אם לא היה לכם חטאים, הייתי מתירא ממכם יותר מהעבירה שהיא גדולה מכל העבירות, והוא עוון הגאות. כי כשאדם חטא, ולא התפלל כראוי, הרי מסתובב כשפל ונכנע, אך כשמצליח ועולה, ורחב לבבו, אזי צריך מאד להזהר מגאוה.

וחז"ל דרשו 'ולא היה מים לעדה', שלא היה להם תורה. ובגמ' דרשו 'למה נמשלה תורה למים' שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כמו שלמדו חז"ל משירת הבאר, ומבמות הגיא, מי שהוא נמוך וקטן, אצלו מאיר אור התורה. מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר איהו רב.

(הגרמ"י רייזמן)

להקדישני (כ, יב)

כל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, יכול לקדש את השם, ולגרום לריבוי כבוד שם שמים בעולם. זאת נלמד מהמכתב שקיבלנו מת"ח ירושלמי, המתגורר באחת השכונות החרדיות, והוא מעיד על טהרתם וקדושתם של ילדי ישראל, ועל רצונם להתקרב לבוראם ולקדש את שמו.

הקב"ה בירך אותי, במשפחה גדולה, כותב הת"ח הירושלמי, וכידוע לכל הורה - כשרונותיהם של הילדים אינם שווים, ויש כאלה שבניגוד לאחיהם, התופסים כל דבר במהירות, לוקח להם לפעמים זמן רב להבין את הנאמר.

בין ילדי יש אחד שגם אם לא הייתי מגדיר אותו כקשה הבנה, אבל ברור שביחס ליתר הבנים שלי, הוא טיפוס לא כשרוני בעליל. אנחנו, כהורים, מקפידים להתייחס אליו, ואל אי ההבנה שלו, ב...הבנה, ויודעים את המיניון המדויק מתי לעודד ומתי לדרבן, ומתי לעשות גם את ההיפך.

אבל האחים שלו, גם אלה הגדולים ממנו וכמובן שגם הצעירים, לא בדיוק מודעים לבעיה, ופעמים רבות יוצאים שהם לועגים לו. הם אינם עושים זאת מרוע לב, אבל לפעמים כאשר מתקיים דיון על השלחן בסעודות השבת, והוא אינו קולט את המדובר, הם מכנים אותו בצורה ספונטנית בכינויים לא הכי נחמדים, הגורמים לו בושה.

גם כאשר לא מדובר בוויכוח משפחתי, ליד השלחן, אלא סתם בחילופי דברים בין האחים, ובפולמוס שגרתי המתנהל בכל בית בישראל, הוא אינו מפגין כישורי הבנה מבורכים, ואז באות התגובות הטבעיות כמו 'אתה טיפש', 'אי אפשר לדבר איתך על שום דבר', ואלה עוד התגובות הנחמדות...

למותר לציין שגם בלכתו לחיידר, סופג הילד מנה גדולה של עלבונות מחבריו, הלוועגים לו כאשר הוא אינו קולט את הנלמד בכיתה, ושואל

התורה אומרת אדם כי ימות באהל, היכן אדם מת? באהל בביתו הארעי כלומר העולם הזה, אבל שם - בעולם הבא אין מות, הכל קבוע ואיתן "כי הולך אדם אל בית עולמו" בית! מצב קבוע בבית.

רבנות. שם זקוקים לסלון טוב, כלים נאים ודירה נאה. אך כאן באהל הארעי, אין צורך להשקיע. כי אנשים חכמים לא משקיעים בארעי.

ידוע מה שהחפץ חיים השיב לאותו תייר שביקר בביתו:

אמרו לו לאותו תייר כי הוא עתיד להיכנס לבית גדול הדור - רבן של ישראל, כאשר נכנס ראה כי ממש גיפערלאך (נורא), במקום כיסאות - יושבים על ספסלים, בית פשוט וישן "וכי כך נאה ויאה?! השתומם הוא ושאל את החפץ חיים:

"רבי יש דבר שמאד מעיק לי, תראה באיזו דירה אתה חי ובאילו רהיטים אתה משתמש, מדוע?"

"במה באת עד ראדיון?", שאל החפץ חיים במתק לשונו, "על מה ישבת ברכבת שנסעת בה עד איישישוק? (משם היו נוסעים בעגלה עד ראדיון) וכי היה לך ברכבת מזנון מפואר? א"כ מה לך להתלונן עלי בשעה שגם אתה ישבת כך בקרון?"

צחק העשירי: "זו נסיעה בסך הכל. שהרבי יבוא אצלי לבית, וכבר יראה מה יש לי - על מה אני ישן, יושב, ומה אני אוכל, רכבת היא סך הכל דורך פארנדיג = בנסיעה עוברת".

"גם אני בסך הכל בנסיעה... תשעים שנה בנסיעה" סיים החפץ חיים, לפני העשירי נבוכו.

כאשר יודעים כי אנו ב"אהל" ארעי - לא עושים עסק מהעולם הזה, מוכינים כורסאות לעולם הקבוע.

הרבי ר' שלום המחיש פעם, פלאי פלאים נורא. על פלוני שהחליט לצאת לגור באמריקה, הנסיעה כידוע, ארכה כמה חודשים באוניה. הבין אותו מהגר כי באמצע הנסיעה תהיה תחנה של שבועיים בצרפת "כיצד אסתדר שבועיים בשפה כל כך קשה" - צרפתית הרי קשה לקלוט: לו, לו, לו, טוב החליט, "אלמד יומם ולילה צרפתית" והיה שמח וטוב לוב.

לעג לו אחד מחבריו "איפה הראש שלך? וכי אנגלית אתה כבר יודע, הרי סוף סוף אחרי אותם שבועיים הינך נוסע לאמריקה. שם תגור. וכי כבר למדת אנגלית?" "טוב, אך היכן אהיה קודם. הלא בצרפת, א"כ קודם אעשה הכנות לצרפת, אח"כ נכין כבר בשביל אמריקה" השיב ב"חכמתו". הבנו? כל שלושת החדשים היה עסוק עם הלו לו לו, צרפתית. מילה באנגלית לא ידע. בשביל השבועיים הכין ולשבועיים שנה לא הכין, גיוואלדיג, אה, ישמע חכם ויוסף לקח.

"עכשיו אני מת - אח"כ אחזור לחיים"

על הפסוק הזה אדם כי ימות באהל - "אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה", אמר החפץ חיים דבר פרקטי כל כך. תיבל את דבריו במעשה:

היה יהודי שהחליט "עד כמה אני חייב לעשות לעולם הזה, הבה נכין ג"כ לעולם הבא". נו, מה עושים? הנה, חשב לעצמו "בבית הכנסת הקרוב מתקיים שיעור בין עשר לשתיים עשרה בבוקר אלך לשם". טוב, מה עושים עם החנות? התחילו הספיקות. "אבל, אני רוצה לדאוג לתכלית. אני הולך לשיעור!" החליט. זהו. כך עשה. והדבר נמשך שבועות וחודשים ולא נודע שום דבר.

יום אחד אשתו היתה צריכה לדבר איתו בשעה עשר וחצי בבוקר, היא הגיעה לחנות, והוא אינו, "מסתמא היה צריך ללכת רגע" חשבה. דבר נורמלי הקורה. המתניה שעה ארוכה ואינו חוזר. ממתניה, מחכה חצי שעה, שעה, שעה וחצי - עד שתיים עשרה! והנה הוא הגיע. "איפה היית? לא ידעתי היכן לחפש, ודאגתי כל כך!"

"מה הפירוש, איפה היית? כל יום זה כך - יש כאן ממול בית כנסת, יש שיעור ולומדים תורה מעשר עד שתיים עשרה - אני שם".

היא תפסה את הראש, "וכי יצאת מדעתך, חסר משוגעים אנכי? באמצע היום! תראה מה הולך כאן! הכל חי ותוסס, מרויחים! עושים כסף! ואתה סוגר באמצע?! היא החלה לעשות סקנדל "וכי ידוע לך כמה קונים היו והלכו בפחי נפש?" צעקה בסערה.

"רגע, רגע", פנה אליה, לא לצעוק, הרגעי, יש לי משהו להגיד לך. "נו, בסדר". רצוני לשאול אותך שאלה:

מה היה אם במקום לבוא לכאן בעשר ורבע, היית מקבלת טלפון הביתה כי רחמנא ליצלן בעלך קיבל אירוע, ולקחו אותו לבית החולים... ודאי היית ממחרת לבית החולים - מתרוצצת ממקום למקום, טיפול נמרץ וכו', אחרי חצי שעה מודיעים לך בחוץ ש'ברוך דיין האמת', הוא כבר לא

נשמע ארבעה פשטים על דברי חז"ל: "אדם כי ימות באהל - אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה". ראיתי דבר התעוררות בשם "כ"ק הרבי מוויניץ (שליט"א) [זצ"ל]:

"כי לא ידע האדם את עיתו" זו הנהגת שמים - אדם לא ידע מתי ימות. דוד המלך ביקש מהקב"ה "הודיעני" ה' נאות לגלות לו רק משהו אחד, כי ימות בשבת, יותר מכך אין אפשרות לגלות - "באיזו שבת לא הודיעו". ו'אדעה מה חדל אני - אמר לו: בשבת תמות" (שבת דף ל')

נתאר, מה היה אילו לא היתה גזירה כזו - שלא יידע האדם את עיתו - אלא, היינו מקבלים מידע מדויק באיזה יום כל אחד ימות, מה אדם היה עושה באותו יום? "הרי הפרזי"דר ריק?", היה חשוב לעצמו ורץ לקנות כמה עגבניות ומלפפונים ושזיפים, "גם בבנק צריך לסדר כמה עניינים בחשבון" ומדרזר לבנק לפני שיסגר, כן? האמנם?! חס ושלום! לא עגבניות, לא בנק ולא בנות - כי "היום, היום האחרון שלי, אוי! מחר אין", והיה תופס בכל כוחו כל שניה. "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" אם יחשוב תמיד שמא אני הולך למות - ממית עצמו עליה - ממילא אין לי רגע מיותר וזמן של בטלה וכך התורה מתקיימת בידו.

כי ימות - בשעת מיתה

הגמ' דורשת עוד "אדם ימות באהל - אפי' בשעת מיתה יעסוק בתורה" גם באותה שעה, אפילו באותם רגעים צריך ללמוד. על החתם סופר מסופר כי לפני יציאת הנשמה נכנסו ה'חברא קדישא' לחדרו, הם דיברו ושוחחו בקול לגבי כמה עניינים לפתע שמעו את קולו "מדוע מפריעים לי?! (אני כעת באמצע הלימוד), וואס שטערן זיי?"

הגר"א נפטר בסוכות עם לולב ואתרוג בידו. כפי המסופר, מתחילת מחלתו הוא מיאן להכניס רופא לחדרו ועל פי לשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" אך יומיים לפני הסתלקותו, כאשר בני הבית ביקשו בתחנונים שיאות להכניס רופא, הבין כי בני המשפחה בצער רב, הסכים, למענם, שיכניסו רופא. הרופא טיפל בו עד פטירתו. שעתיים לפני פטירתו נכנס אחד התלמידים ושאל את הרופא "איפה זה אוחז?" כמי ששואל מה מצבו. הגביה הרופא את ראשו: "איפה זה אוחז, אתה שואל? במסכת כלים... אני שומע שהוא חוזר כעת על משניות ממסכת זו" אפילו בשעת מיתה יעסוק בתורה! - "ימות באהל".

הוא ימית עצמו אם יחיה באוהל

לצערי נאלצתי לשהות רבות בארצות הגולה, ולנסוע הלך חזור פעמים רבות, כמובן שנסעתי במטוס.

באורון למעלה ישנה "מחלקה ראשונה" - למטה, צפוף מאד. כיון שלכל מקום יש משמעות של כסף - הם מרבים במקומות ומצופפים, אבל למעלה - אוהו! לכל אחד כורסה עם חמש וחצי כפיצים, יש אורונים ממש כמו בני מלכים - לכל אחד יש רשות היחיד בפני עצמו, פלאי פלאים - מלכות'דיג. ויהי היום, פעם אחת, ביקשתי רשות מאחד האחראים כי יתנו לי לראות איך נראה שם בקומה שניה למעלה (במחלקה ראשונה). אמרו לי שם יושבים ה'בעסערע מענטשן'... ביקשתי והשגתי אישור לרגע קצר. עליתי. ראיתי כי אכן לא רע שם, נישט קשה... ירדתי למטה ופגשתי יהודי שהכרתי אותו קצת, איש אמיד ובעל יכולת. הייתי קצת בהתפעלות מההבדל הקיצוני המשמעותי בין המחלקה העליונה לעומת התחתונה, ופניתי אליו: "אתה יושב פה?! מילא אני וכמותי, אבל אתה כן יכול להרשות לעצמך להוסיף כסף ולקנות מקום יותר מרווח עם כורסא וכו'" ואכן מה זה בשבילו עוד כמה מאות דולרים.

הוא הביט עלי והגיב בתרעומת (באידיש): "וכי חסר דעה אני, האם אתה חושב כי אני משוגע?!"

"למה משוגע, חלילה, הרי למעלה כל כך טוב?" שאלתי.

"כמה זמן נוסעים כאן שנים עשרה שעות או שלוש עשרה - כולל ההפסקה בהולנד, אנו מתעכבים בדרך עוד שעה. וכי לשם כך אזרוק סכום כזה של כסף (נקב בסכום) וכי משוגע אני, האם כדאי?! בשלמא אם היית אומר לי על נסיעה שבועיים למיאמי ביץ' נו, אז הייתי חושב ומבין..."

אמרתי לעצמי, רגע רגע, שבועיים למיאמי ביץ' אף הם כלום - חולפים עוברים, ואם מתבוננים מעט מבינים, כי כל שבעים השנים חולפות עוברות. תחשבו נא - מביטים עשר שנים אחורנית, היכן הן נעלמו לכם - חלפו והלכו כחלום יעוף, וכמה עשר שנים יש בכלל חיי האדם, שבע פעמים אותן עשר שנים שעברו כחלום יעוף. זה העולם! וכפי שאמר אותו עשיר "וכי אני חסר דעה, להשקיע כל כך בשביל זמן קצר כזה?!" לכן כדאי להכין רק לקביעות לא לארעי.

שואל ה"כלי יקר": מהי המעלה המיוחדת בכך שהפרה תיקרא על שמו של משה רבינו בדוקא? ומבאר, שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, וכיוון שהפרה האדומה באה ככפרה על חטא העגל, ומשה רבינו התחיל בכפרה זו, כאשר שרף את העגל והשקה מאפרו את בני ישראל – לכן הוא רצה שגם גמר הכפרה, הפרה האדומה, תיקרא על שמו.

ומביא שם מהמדרש (ילקוט שמעוני פרשת יתרו): "כששמע משה רבינו שהקב"ה אמר הלכה בשם אליעזר, פרה בת שתיים עגלה בת שנתה, אמר: יהי רצון שיהא אליעזר זה מיוצאי חלצי, שנאמר: 'ושם האחד אליעזר'".

משה רבינו זכה לדרגה אליה לא זכה אף ילוד אשה, כאשר היה בשמים ולמד תורה מפי הקב"ה עצמו, ושם שמע הלכה בשם רבי אליעזר – פרה בת שנים, עגלה בת שנתה". הוא ביקש כי כשם שמצוות פרה אדומה קשורה אליו ונקראת על שמו, כך הוא רוצה שגם הלכה זו של פרה אדומה תהיה קשורה אליו, ותיאמר מפי יוצאי חלציו.

הנה לנו לימוד כיצד מקיימים מצוה בשלימות. משה רבינו החל במצוות פרה אדומה, ולכן ביקש שגם גמר המצוה יהיה בחלקו, כדי שתיקרא על שמו. ואפילו ההלכה הנאמרת במצוה זו, תיאמר על ידי יוצאי חלציו, וכל זאת כדי לקיים מצוה בשלימות.

מספרים כי כאשר הגיע רבי אלחנן וסורמן וצ"ל הי"ד לארצות הברית כדי לאסוף כסף לשיבתו בברנוביץ', היה בידו פתק עם שם של נדיב אחד, איליו רצה להגיע. הוא שאל את מארחו כיצד הדרך למקום מגוריו של הנדיב, והלה אמר לו כי מדובר בדרך ארוכה, ואם רק ימתין קמעה עד שיגמור לאכול פת שחרית, יקח אותו לשם.

רבי אלחנן סירב לכך, ואמר לאותו מארח כי ברצונו ללכת לשם רגלי, אך הלה סרב בכל תוקף ואמר לר' אלחנן כי הדרך ארוכה מאוד, ובשמחה יסיעו לשם ברכבו מיד לאחר שיגמור לאכול. הויכוח נמשך ביניהם כאשר ר' אלחנן מתעקש ללכת רגלי, והלה מפציר בו להמתין עד שיקח אותו ברכבו. לבסוף 'נכנע' ר' אלחנן והסכים להמתין עד שהלה יקח אותו.

הדרך אכן היתה ארוכה, והנהגה מראה כל העת לרבי אלחנן כמה ארוכה הדרך, ומביע את שמחתו על שזכה להסיעו ברכבו. לבסוף הגיעו למחוז חפצם, לפתח הרחוב בו התגורר אותו גביר, אלא שהרחוב היה חד-סטרי ולא ניתן היה להיכנס מאותו כיוון.

הנהג הצביע לעבר ביתו של הגבר ששכן באותו רחוב, ואמר לר' אלחנן שהוא יכול לרדת מהרכב ובמרחק הליכה קצר יגיע לבית הגביר. אבל ר' אלחנן נותר לשבת ברכב.

בתחילה חשב הנהג כי ר' אלחנן מן הסתם שקוע בלימוד ואינו שם לב לדבריו, ושוב פנה אליו שירד, אבל ר' אלחנן אומר לו לתדהמתו: "הרי עדיין לא הגענו, יש עוד כמה בתים עד לבית הגביר".

אמר המארח: "אכן, צריך מעט ללכת, אבל בסך הכל מדובר בהליכה קצרה ביותר, ואין אפשרות להכנס לרחוב להגיע עד הבית". שאל אותו ר' אלחנן: "האם אין כניסה לרחוב מצד אחר?" והלה השיב: "יש כניסה מהכיוון השני וזה קצת סיבוב כדי להגיע לשם".

"אם כן – אמר לו ר' אלחנן – תעשה סיבוב ותביא אותי בבקשה עד הבית!"

היהודי נרעש לגמרי. אינו מבין כלל. הרי ר' אלחנן התעקש לעשות את הדרך הארוכה רגלי, ועכשיו הוא מסרב ללכת אפילו מרחק קצר כל כך. אבל הוא אינו שואל שאלות, עושה את הסיבוב, ומגיע עד הפתח של הבית ורגע לפני שר' אלחנן יורד, הוא לא יכול להתאפק ושואל אותו: "כבוד הרב, אני שמח על הזכות שנפלה בחלקי להסיע את הרב למחוז חפצו, אבל תורה היא וללמוד אני צריך. בתחילה רצה הרב ללכת מרחק כה גדול, וסרב שאני יסיע אותו. הייתי צריך להתחנן לפני הרב שייסכים לך שאביא אותו למחוז חפצו. והנה, כאשר כמעט הגענו, ונותר מרחק כה קצר, סרב הרב לרדת ואמר לי לעשות סיבוב שלם ולהביא אותו עד פתח הבית, מה פשר הדבר?"

אמר לו רבי אלחנן: "אכן, צודק אתה בדברך. באמת לא רציתי לנסוע. איך דרכי ליהנות מאחרים. אבל אתה התעקשת וזכית במצוה זו להסיע אותי אל מחוז חפצי. אולם, אם כבר מקיימים מצוה, צריך לעשות אותה בשלימות. מצוה שלא מקיימים אותה בשלימות, חסר בכל המצוה. אם כבר הסעת אותי את כבדת הדרך הארוכה הזאת וזכית במצוה, מן הראוי שתזכה לעשותה שלימות, ולהביא אותי עד מחוז חפצי ממש. כי מצוה בשלימות היא מצוה שונה לחלוטין!"

יש שלימות במחשבה, בכוונה לשם שמים, אבל יש שלימות במעשה. משה רבינו רצה לקיים את מצוות פרה אדומה בשלימות. להתחיל ולסיים אותה, ולזכות שמי שמלמד את דיניה, יהיה מיוצאי חלציו.

חי. וכי גם אז היית נכנסת וצועקת לעומתי: "האם מצאת לך זמן עכשיו באמצע היום למות, וכי כעת מתים?! תעשה את זה בשש, שבע בערב, תראה מה נעשה בחנות עושים כאן כסף!..." "היית מבינה כי ה' ישמור – הוא מת! מה אפשר לעשות, הרי אינך חסרת דיעה. לכן, מה אפשר לעשות – משעה עשר בבוקר עד שתיים עשרה – אני מת! ("אדם כי ימות"), וכי איכפת לך כי בשתיים עשרה אני קם לתחיית המתים... פלאי פלאים!

בזכות הציבור נזכרתי במעשה, מעשה שהיה! יהודי יקר, ר' דוד גליק ז"ל – היתה לו חנות של 'טפטים' מול איצקוביץ. מידי יום לקראת השיעור (של רבי שמחה קסלר זצ"ל) היה נועל את החנות והולך ללמוד.

והנה ערב אחד, רבע שעה לפני השיעור נכנס אדם ואמר שיש לו כמה עסקאות – רצונו לקנות כך וכך טפטים שונים (הוא מצפה קירות של מוסד שלם וכו'). "רגע אדוני, יש לי בסך הכל רבע שעה, ואני רואה שאתה הולך על גדול, ורבע שעה לא תספיק, אזי אני מבקש ממך, תעשה את זה מחר".

"לא! לא! תן לי" התחנן, לא שמע להפצרותיו והתחיל את הביזנעס. הוא הוריד לעצמו גלילים, ומיד היה נראה כי אכן הוא קנין רציני, הוא עתיד לרכוש 'חתיכה הראויה להתכבד'... טוב, השעה התקרבה.

"אתה זוכר מה אמרתי לך – בשבע אני סוגר!" אמר לו ר' דוד. "מה אתה מאיץ בי סתם, זו קניה דחופה, תעזוב אותי". "אני סוגר!" הכריז ר' דוד.

"הקונה עלה שוב למעלה והוריד סליל, בחר חמישים מטר ועוד צבע אחד, אני זקוק לעוד כמה צבעים". השעה שבע הגיעה "אדוני, אני סוגר את החנות!".

"רגע, מה אתה עושה לי! בשום אופן!" "טוב, אתה יודע מה, אני רואה כי רק לבחור גוונים וצבעים יקח לך עוד שעה, א"כ, לא איכפת לי, קח את המפתח תישאר בחנות תעשה כבתוך שלך, תבדוק, תמדוד ואני אשוב עוד שעה וחצי, כי לשיעור אני הולך בכל מחיר! לשיעור של הרב שלי".

"מה פתאום אתה נותן לי מפתח?!" (הוא הרי לא מכיר אותו כלל) הביט עליו בצורה משונה, "אתה הולך להשאיר בידי את המפתח?!" (הרי אפשר לרוקן את כל החנות וישאר בשן ועין). אך ר' דוד כבר בדרך החוצה הושיט לו את המפתח.

ר' דוד יוצא, עולה על האופנים בחוץ לנסוע. כאשר עלה לאופנים, האיש דילג אחריו.

"הלו, רגע אחד!" קרא. "אין רגע, אני נוסע זהו". "לא רק רגע על השעון". "טוב, מה אתה רוצה?"

"אני לא קונה שום דבר, אני מ'מס הכנסה' לביקורת לבדוק את נאמנותך,

"אני רוצה להגיד לך אדם שבשביל לא להפסיד שיעור מוכן להסתכן כל כך, לוותר כל כך, וגם לתת מפתח, אין לך היום שום ביקורת, הכל חלק. כל הכבוד לך!" מעשה שהיה! "אדם כי ימות באהל!" ה' יעזרונו, ישמע חכם ויוסף לקח.

(להגיד) הגר"ח מבריסק זצ"ל באחת מדרשותיו פירש את הפסוק כנ"ל, והוסיף תוספת נפלאה וכה אמר: יותר מזה כלול במאמר זה, כי הנה דמיינו לעצמכם שיום אחד הוחלט בשמים להרשות לכל הנפטרים לקום למשך שעה אחת מקבריהם, ובאותה שעה רשאים הם לעשות כרצונם. כשהדבר נודע בעוה"ז באו כולם לבית הקברות להפגש עם יקיריהם ולדרוש בשלומם. אך מיד שהקברים נפתחו קמו כל הנפטרים

מקברים ורצו במהירות הבזק לבתי המדרשות וישבו ללמוד בהתמדה עצומה ונוראה, ולא רצו להביט ולדבר עם שום אדם בעולם.

זוהי כוונת חז"ל 'אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה' כלומר אין התורה מתקיימת רק אצל מי שמתייחס לזמן בעולם הזה כמו זה שניתנה לו ההזדמנות לקום מקברו לשעה קלה והוא רץ לבית מדרשו...

(אוצרות התורה)

ויקחו אליך פרה אדומה תמימה (יט, ב) רש"י מביא בשם המדרש "ויקחו אליך – לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר".

אמר להם: "אסביר לכם פשר הענין. כשאני יוצא גלות, כל זמני מוקדש לתורה ולעבודת ה'. זה עיקר מעלת הגלות. והנה, כשאותה בעלת בית צעקה עלי, באותו רגע הופרעתי מלמודי. נאלצתי להפסיק את עיוני בתורה ולברך את פשר הצעקה. ואם גלות גורמת לביטול תורה – אין לה ערך! על כן, תכף ומיד הפסקתי את הגלות ושתי לעירי, לבית המדרש".

מה זה 'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"? כל כולו שקוע בתורה, מנותק לגמרי מהמציאות הארצית, ותוך כדי כך נפסק חוט המחשבה שלו לרגע אחד – זה ה'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"! והביטול תורה הזה של רגע אחד הוא סיבה מספקת לחסל את הגלות ולשוב הביתה!

נורא נוראות!

במלחמת העולם השנייה, במשך כמה שנים, שהו רבני ותלמידי ישיבת מיר בשנחאי. הם חיו שם בתנאים לא תנאים, החום היה נורא ואיום. חוסר הוודאות לגבי גורלם של בני משפחותם שנשארו באירופה היה קשה. בישיבה בקושי היו להם גמרות וספרים. אבל כל זה לא הפריע להם לקיים את ה"אדם כי ימות באהל" בדרגה על טבעית. השקיעות שלהם בלימוד היתה מבהילה.

לאחר המלחמה הם הגיעו לארצות הברית, ומשם עלו לארץ ישראל. האניה ובה רבים מתלמידי הישיבה עשתה את דרכה במשך כמה שבועות מארצות הברית לארץ ישראל. מישהו מהנוסעים רצה לדעת היכן בדיוק נמצאת האניה, האם קרובים הם לארץ ישראל. הוא ראה את ר' חיים שמולאביץ מתהלך מהורהר על סיפון האניה, ניגש אליו ושאל אותו: "אוו האלט מען – איפה אוחזים? רוצה לומר, היכן האניה נמצאת כעת."

רבי חיים שמע: "אוו האלט מען", והוא משיב לתומו: "בשמעתתא ג" – הוא אחז בשב שמעתתא..."

איפה אוחזים? – בסוגיא שבה אוחזים. אין משהו אחר!

סיפר לי בן משפחה של הסטייפלר זצ"ל, שתמיד השתוקק לחטוף איתו איזו שיחה, לשמוע ממנו על שנות בחורות, איך היה בנובהרדוק וכדומה. אבל אף פעם לא היה שייך לעשות זאת. תמיד למד.

הרעבעצין של הסטייפלר מכינה את המאכלים ל"חזון איש" [בהלוייה בקש הסטייפלר ברבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל להספיד. ר' משה מרדכי היה אז אברך צעיר כבן שלשים, וניסה להתחמק מזה. אמר לו הסטייפלר: "אינך צריך להאריך, תאמר רק שזכתה לשמש את אחיה הקדוש, החזון איש, במשך עשרות שנים, וגדולה שימושה יותר מלימודה"]

בימים ההם, הכל היה "אייגענע" – תוצרת בית. חלב הביאו מהמחלבה, וממנו היו מכינים חמאה. לא היו מכוונות ומכשירים. היה כלי מיוחד שבו דפקו את החלב הקרוש עד שהפיקו ממנו את החמאה. הכנת החמאה בכלי הזה היתה מלאכה קשה, והסטייפלר לא איפשר לרבנית לעשות זאת. מי עשה זאת במקומה? כמובן, הסטייפלר עצמו, שאגב, היה בעל כח. אותו בחור ניצל את הזמן שבו היה הסטייפלר מכה בכלי שוב ושוב ומכין את החמאה. הנה, סוף סוף יש לו הזדמנות לשוחח עם הסטייפלר. כעת לא יפריע לו בלימוד...

הבחור נגש אליו ונסה לפתוח איתו בשיחה. אך הסטייפלר התנצל: "מצטער, אני כעת באמצע הלימוד..."

כן, גם כשמכינים חמאה אפשר ללמוד... להכות בכלי – ולהגות בתורה. לא רק שזה לא סותר, זה מחוייב המציאות – אין זמן שהוא פנוי מתורה.

"אדם כי ימות באהל!" (יחי ראובן)

(יחי ראובן)

יש להוסיף למאמר זה מה שביאר בספר "ציוני תורה" לבאר את מאמר חז"ל (ברכות י, ב) "ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה אמר אביי ואיתימא רבי יצחק הרוצה להנות יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ואמר רבי יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו".

שהנה יש להבין את כוונת חז"ל בזה. שמדוע אסור לו ליהנות רק במקצת? אלא, כפי שכבר הקשה במהרש"א שם שמצינו בכמה מקומות שאין ליהנות מאחרים וסמכו זאת על הפסוק שונא מתנות יחידה, ומחלק שם בין גמילות חסדים לאורח לסתם הרוצה ליהנות מחבירו. עיי"ש

היוצא לנו שזה שאינו נהנה מאחרים מקיים בזה מצווה, לכן אמרו חז"ל שיש לקיים המצווה בשלימות, ולא ליהנות כלל. אמנם מאידך גיסא, כאשר כן נהנה מחבירו, כגון שנמצא בדרך, אז יש לו ליהנות כאלישע בכדי שלמארח תהיה המצווה בשלימות.

(ציוני תורה)

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

"אדם כי ימות באהל" – באהלה של תורה. אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה. כל זמנו, כל כחותיו, כל מעייניו – בתורה הקדושה, תורת חיים. בצעירותי למדתי בישיבה קטנה של פוניבז'. פעם בא הרבי רבי שלום שבדרון זצ"ל למסור 'שמועס' לבחורים, ובתוך הדברים סיפר את הסיפור הבא. הוא אמר שהבריסקע רב אמר שאת הסיפור הזה צריך ללמוד בחברותא! הוא שמע את הסיפור הזה מרבי חיים בריסקער, ששמע מה"בית הלוי", ששמע מרבי איצלקע וואלוזינר, ששמע מרבי חיים וואלוזינר – תלמיד ה"שאגת אריה".

וכך סיפר:

כידוע, ה"שאגת אריה" היה עורך גלות. היה לבוש כעני ואביון, נודד מעירה לעירה ומתאכסן בבתי יהודים שהלינו אותו בביתם ונתנו לו מעט אוכל. כמובן, איש לא הכירו, כולם סברו שהוא איש פשוט.

פעם התאכסן אצל משפחה אחת. נתנו לו לאכול צלחת מרק. בעודו שקוע בעולמות עליונים נשפך מעט מרק על השולחן. כעסה בעלת הבית והתחילה לגעור בו: "מדוע לכלכת את המפה, אתה לא שם לב איך אתה אוכל?!"

צעקותיה של האשה העירו אותו ממתחשבותיו והחזירוהו לקרקע המציאות. הוא שאל לפשר הצעקות, ואמרו לו שהן כווננו כלפיו... הוא לא הבין על מה ולמה, ובעלת הבית שבה והסבירה לו...

כששמע זאת, התנצל על מעשהו, קם מהשולחן, הודה למארחיו על הכנסת האורחים, נטל את שקו ובו מעט ממטלטליו - ועשה דרכו לשוב לעירו. קץ גלות! תלמידיו הופתעו לראותו שב מהגלות מהר מן הצפוי. ובקשו לדעת מה הסיבה שקיצר את גלותו.

סיפר להם את המעשה באותה בעלת הבית שגערה בו על ששפך מעט מרק והכתים את מפת השולחן, ואמר כי בעקבות זאת גדע את גלותו.

תמהו התלמידים: "רבינו, תורה היא וללמוד אנו צריכים. ממה נפשך, אם יש צורך בגלות, וכי בגלל צעקה אחת של איזו בעלת בית שמים קץ לגלות?! וביותר קשה, הרי תכלית כל הגלות היא לשבור את המידות ולסבול בושות ובזיונות, ומה זו גערה של איזו בעלת בית לעומת כל הסבל והבזיונות שעוברים בגלות?"

בדרך הדרוש

אם ישראל לא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו מ"מ עכ"פ משה ואהרן לא נסתפקו בישועתו: ולהם אין מוקצה ונולד וכיון שהוכן להם הוכן לכל העדה ובעירם ונבוא אל המכוון בעזה"י ההקב"ה אמר למשה ודברת אל הסלע לעיניהם ופירש"י שהוא בארה של מרים שהם מכריזי בעיניהם ואו ישותו בעצמם הם ובעירם אך אם לא יזדמן אותו הבאר וע"כ והוצאת להם מים חדשי"י מן הסלע שאינו של מרים והי' להם כנולד שהם לא האמינו בה' אך והשקת אתה את העדה ואת בעירם כלומר שישתו על ספק שהוכן לה'.

והנה פירש"י בשאמר המן הסלע הזה נוציא לכם מים והי' בארה של מרים יושב בין הסלעים ולסוף נודמן להם והכירוהו ומרע"ה לרוב ענותנותו לא יכין לפניו לדבר כן אתם אינכם מאמיני' ואני הוא המאמין שתו על סמך הכנה שלי לא הי' לו פנים לאמור כן ע"כ כששב לו הסלע בין הסלעי' אמר שמעו נא המורי' ואינם מאמיני' בה' המן הסלע הזה נוציא לכם מים הלא אסור לכו למשתו ולא אמר שהוא מאמין ולבסוף כשנודמן להם אותו הסלע בעצמו כתי' ותשת העדה כי לא הצריכו להשקאתו של מרע"ה מ"מהי קצת ח"ה דבר שישראל חשבו שם הוא מסוכסך בהוצאת מים מסלע חדשה והיינו יען אשר לא האמינכם (תורת משה לחת"ס ספר)

ולמאירת עניינים וא"כ צריכין אנו מיני פירות הנ"ל ואם לא אסור לנו לדור כאן, ולכן כאשר חזר להם המים שוב לא נצטרכו את הפירות.

(ילקוט האורים)

והשקת את העדה ואת בעירם (כ, ח)

וע"ד הרוש אמרו ליישב שנינו לשון כתי' והשקת העדה ובעירם ובשעת מעשה כתי' ותשת ולא השקה העדה דפעי' המדרש כל ז' ימי אבלה של מרים לא נסתלק הבאר דכות הצדיק נמשך כל ז' ימי אבלו כמו שהי' במבול בזכות מתושלה ואח"כ כשנסתלק הבאר לא התלוננו עד שהי' ג' ימים בלא מים והיות כי מרים מתה יוד' ניסן א"כ דאיתי והנה אסור הכנה הוא דאורי' או קרוב מאוד לאי' דאורי' ע"כ ב"ט ז' של פסח לא הותר להם לשתות מים היוצאי' היום מחדש מן הסלע אלא בא משני אופני' או שידמן להם בארה של מרים שניכר להם מאז כפירש"י שהכירוהו שזה הוא או אם יוציא להם מסלע מחדש צריך שיאמינו בה' ונפלאותיו וה"ל לדרהו כעבדי דאתו ולא מקצו ועתיהו משום דבר בעולם כי מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומין וידליק ואפי'

וירב העם עם משה וגו' לא מקום זרע תאנה וגפן ורמון ומים אין לשתות. (כ, ג)

ויל"ד מ"ט עכשיו כשמתה מרים וחסר להם מים התרעמו על עניני הפירות. ועוד קשה מדוע אכן לא ענב תשובה על טענת הפירות רק על טענת המים.

וכי בפני אריה וזאת עפ"ד הגמ' בסנהדרין ז' כל עיר וכו' אין ת"ח רשאי לדור בתוכה ר"ע אומר אף מיני פירות, שמיני פירות מאירין את העיניים, ואיתא במדרש דמעשה בשחין בסומא א' שירד לטבול, ונודמנה לו בארה של מרים וטבל ונתרפא. ואיתא באו"ח סי' קצ"ט יש גוהגין וכו' ובהארה של מרים מתפשטת בהרות כמו"ש וכל מי שישותה ממנה מתרפא מכל תחלואותיו.

וזהו כוונת בני ישראל מה שנתאו מיני פירות דוקא עכשיו אחר מיתת מרים, שכעת שנסתלקה בארה של מרים שהיתה מסוגלת לנו לרפואת כל התחלואים רעים ולמאירת עיניים א"כ אסורים אנו לדור במקום הזה שאין בה דברי רפואות ולא מקום זרע דהיינו ירק ואי' בעירובין נ"ה שיעיר שאין בה ירק אין ת"ח רשאי לדור שם, ולא מקום תאנה וגפן ורמון שמיני פירות אלו מאירין את העיניים, והרי עתה ומים אין לשתות היא הבאר של מרים שהיתה מסוגלת לכל הרפואות

אינצער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ♦ פיעה"ק צפת ת"ו

פֿרשֿת בֿלֿק • תשע"ח ◊ גליון 264

אינטרעסאנט

בלק ובלעם

משורש עמלק

בזוהר הקדוש (בפרשתינו דף קצד, א) כתוב שנשמת בלעם ובלק הם מעמלק, לכן שנאו את ישראל יותר מכל האומות. ושמותם כלולים זה בזה, כי **בלק ובלעם** מתחיל ב'בל'. וסיום שם בלעם היא תחילת **עמלק**, וסיום שם **בלק** הוא סיום **עמלק**, לכן חשב בלק שהוא יחד עם בלעם יוכל להפיל את ישראל.

בלעם
בלק

רצו לקחת חודש אלול

כתב ב'מגלה עמוקות' (ואתחנן אופן קוז) שיעקב לקח לעצמו ג' חדשים: ניסן אייר וסיון¹, ועשיו רצה ליקח כנגד זה ג' חדשים אחרים: תמוז אב ואלול, ובמלחמת סיחון ועוג שהיה בסוף אלול נלקח מעמו חודש אלול, ונתנה לישראל לתשובה. וחודש זה רצו בלק ובלעם לקחת מישראל², לכן אמר "לכה נא ארה" שהיה ירא מא'לול ר'אש ה'שנה שעושים ישראל תשובה.

כוחם בדיבור ומעשה

עוד בזוהר הקדוש: בלעם היה גדול בנחש שהוא בפה, ובלק היה גדול בקסם שהוא במעשה, ובשניהם רצו לגבור על ישראל, אך לא עלתה בידם, שנאמר "כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל".

נתגלגלו בעורבים

פעם בעת לימודו ראה האריז"ל שני עורבים מרוטי נוצות עומדים על האילן, פנה אליהם ואמר: רשעים! בעולם הזה רציתם לעקור אומה שלימה ועתה באתם אלי?! לכו לדרככם. ופרחו העורבים. ספר האריז"ל כי היו אלו בלק ובלעם שיצאו עכשיו מגיהנם אחד כדי לעבור לגיהנם אחר קשה יותר, ובאו לבקש שאתפלל עליהם להצילם, לכן אמרתי להם כך³ (ספר 'שבחי האר"י').

1) ראה זוהר פרשת יתרו (עח, ב) על חלוקת החדשים.
2) אולי כי שרשם מעמלק כנ"ל שהוא מזרע עשיו רצו לקחת חודש זה בחזרה. 3) על מה שנתגלגלו בעורב שהוא אכזרי לבניו, אפשר להשוות מה דאיתא בתרגום יונתן (כב, ה) "וישלח מלאכים אל לבן הארמי הוא בלעם בן בעור וכו' ולא חס על ישראל זרע בני בנותיו".

והתחזקתם

מה צריך האדם לעשות כדי שיתקרב אל השי"ת? ובפרט מי שפבר חטא ועשה מעשים נגד רצונו יתברך מה צריך לעשות כדי לשוב, ושללא יהיו עוונותיו מבדילים בינו ובין ה' הסברא אומרת שהחוטא לפני מלך מלכי המלכים, רם ונשא שוכן עד, יצטרך לעסק בתעניות וסגופים, גלגולי שלג וגלות, אולי אחר כל אלו יצליח להתקרב באפס מה אל ה'.

האמת היא שסברא זו צודקת, וכך גם הבין בלעם הרשע כששת אל המדבר פניו כדי להזכיר חטא העגל, והיה בטוח שבזה יצליח לעורר בעסו של הקב"ה, ותנתן לו הרשות לקלל את ישראל. כי הלא עון העגל חמורה היא ביותר, ואף אם היו בני ישראל עוסקים בתשובה במשך כל הארבעים שנה שהיו במדבר, לא היו מצליחים לתקן את הפגם.

אך כשהיתה עליו רוח אלקים, ראה והבין שיש משהו בעם ישראל שהוא למעלה מכל סברא וטעם. הקב"ה מחבתו העצומה לבניו הוא 'רוצה בתשובה' הוא מצפה שהאדם יגלה מעט רצון אמתי לתשובה, ואז הוא מנקה אותם מכל סיג ופגם כמו שאמרו חז"ל: "פתחו לי פתח כבודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם" – פתחו אתם את הפתח הקטן שלכם, והשי"ת פותח לכם פתחים גדולים הרבה מעבר ליחס שפתחתם אתם.

וכך פירש הרבי ר' ברוך'ל ממעזיבזו, את דברי רש"י על הפסוק מה טובו אהליך יעקב: "ראה שאין פתחיהם מכונין זה מול זה", שהפתח שהקב"ה פותח לישראל אינו מכונן ושוה לפתח שהם צריכים לפתח, ולפיכך הבין שלא יוכל לעורר עליהם שום קטרוג, כי בתשובה מעט הקב"ה משפיע עליהם כל טוב.

פְּנִינֵי בַת עֵינַן

הַמְּלֶאךָה רִמְזוּ לְבַלְעָם שְׂצָרִיךְ מְעַט תִּקְוֵן בְּמִדּוֹתָיו

קוּם לְךָ אַתָּם וְאֵךְ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ
אֹתוֹ תַעֲשֶׂה. רְצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא הֵיטָה
שְׂפָרְכוֹת אֵלָיו יֵצְאוּ דְוָקָא מִפִּיו שֶׁל בְּלַעַם הָרָשָׁע.
אֲבָל הָרִי בְּלַעַם הָיָה שְׂקוּעַ בְּשִׁלְשָׁה מִדּוֹתָיו
הַמְּגִנִים שֶׁהֵם נִפְשׁ רְחֵבָה רוּחַ גְּבוּהָה וְעֵינַן רְעָה,
לֹא רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ הַבְּרָכוֹת
בְּאִפְסָן זֶה, לְכֵן אָמַר לוֹ הַקְּב"ה לְבַלְעָם שְׂקָדְם
צְרִיךְ הוּא לְתַקֵּן מְעַט אֶת מִדּוֹתָיו הָרְעוּת, כְּדִי
שְׁתּוּכַל רוּחַ הַקְּדוֹשׁ לְשָׂרֹת עָלָיו וְאִז יוּכַל
לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ אֵךְ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר
אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ לְתַקֵּן מְעַט מִדּוֹתֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה.
אֲבָל בְּלַעַם לֹא עָשָׂה כֵן רַק הִלֵּךְ כְּמוֹ שֶׁהוּא
בְּמִדּוֹתָיו הַמְּקַלְקְלוֹת, לְכֵן וַיַּחַר אֵף אֱלֹקִים בִּי
הוֹלֵךְ הוּא, מֵה עָשָׂה וַיִּתְּיָצַב מִלְּאֵךְ ה' לְשִׁטָּן
לוֹ, שְׂטָן רָאשֵׁי תְבוּת שְׂפִלָּה טְוִבָה נְמוּכָה,
שְׂרִמְזוּ לוֹ הַמְּלֶאךָה שְׂצָרִיךְ לְהַטּוֹת מְעַט אֶת
מִדּוֹתָיו הָרְעִים לְצַד הַטּוֹב, שְׂיִהְיֶה לוֹ קִצֵּת נִפְשׁ
שְׂפִלָּה עֵינַן טְוִבָה וְרוּחַ נְמוּכָה.

אֵ שֵׁינַן וְוֹאֵרֵט

וַיַּעֲמֵד מִלְּאֵךְ ה' בְּמִשְׁעוֹל הַפְּרָמִים גָּדַר מְזָה וְגָדַר
מְזָה. בְּלַעַם הָרָשָׁע יָדַע שֶׁעַל חֵלֶק הַשֶּׁכֶר שִׁיקְבְּלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַבַּא לֹא יוּכַל לְקַטְרֵג וְאִין לוֹ
שׁוּם שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם, אֲבָל עַל זֹאת רְצָה לְקַטְרֵג,
שֶׁלְכַל הַפְּחוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה לֹא יִקְבְּלוּ דָבָר בְּכַח
הַמְּצוּוֹת, שֶׁהֵרִי שֶׁכֶר מְצוּהָ בְּהַא עֲלֵמָא לִיכָא. אֵךְ
הַמְּהַרְש"א כָּתַב כִּי מֵה שֶׁשֶׁכֶר מְצוּהָ בְּהַא עֲלֵמָא
לִיכָא הוּא רַק עַל הַמְּצוּוֹת עֲצָמָם, אֲבָל מִי שְׂמוֹסִיף
גְּדָרִים וְסִיגִים וּמְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּמוֹתֵר לוֹ, כֵּן
מְקַבְּלִים שֶׁכֶר בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה הַרְמָזוֹ שֶׁנַּעֲמַד
הַמְּלֶאךָה "בְּמִשְׁעוֹל" רָאשֵׁי תְבוּת שֶׁשֶׁכֶר מְצוּהָ
בְּהַא עֲלֵמָא לִיכָא, כְּלוֹמַר אֵתָה רּוֹצֵה לְקַטְרֵג
שֶׁלֹא יִקְבְּלוּ מֵאוֹמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֵךְ הַמְּלֶאךָה עֲמַד
לְפָנָיו כִּי אֵינוֹ יוּכַל לְסַמּוֹךְ עַל זֶה לְקַלֵּל אֶת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵרִי "גְּדַר מְזָה וְגָדַר מְזָה" שֶׁהֵם עוֹשִׂים
לְעֲצָמָם וְסִיגִים וּמִמִּילָא מְגִיעַ לָהֶם שֶׁכֶר גַּם
בְּעוֹלָם הַזֶּה.

(עֲרוּגַת הַבּוֹשֶׁם לְהַגְהַ"ק ר' מִשָּׁה גְּרִינּוֹוֹאֵלְד מְחוּסֵט)

קוֹרֵץ אֵתוּן שְׂאֲרָף

וַיִּגַּר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מְאֹד כִּי רַב הוּא. כִּי־יִשְׂרָאֵל בְּאַחַדְוֹת
כַּחַם גְּדוֹל לְנֹצַח בְּכָל מַלְחָמָה, לְכֵן וַיִּגַּר מוֹאָב שְׂאֲף
שְׂרָבִים הֵם - כִּי רַב, אֲפִילוֹ הַכִּי הוּא (לְשׁוֹן יַחִיד) כִּי־חִיד הֵם
וְכַחַם גְּדוֹל לְנֹצַח. (יִשְׁמַח מִשָּׁה)

וּבְגוּיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. הֵרִי זֹו הַבְּטַחָה לְנֹצַחִיוֹת עִם יִשְׂרָאֵל,
שְׂאֲף אִם יִרְצוּ חֲלִילָה לְהַתְחַבֵּר לְגוּיִים וְלְהַדְמוֹת
אֵלֵיהֶם, בְּגוּיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב - הַגּוּיִם לֹא יַחֲשִׁיבוּ אוֹתָם
וְלֹא יִרְצוּ בָהֶם. (מִהַר"י מִבְּעֵלְזָא)

מְחִזָּה שְׂקִי יִחְזָה נִפְל וְגִלּוּי עֵינַיִם. גַּם מִי שֶׁזָּכָה לְהַשְׁגוֹת
גְּדוּלוֹת וּמְחִזָּה שְׂקִי יִחְזָה, בְּכָל זֹאת הוּא נִפְל לְגִיּהֵנוּם
אִם הוּא גִלּוּי עֵינַיִם - שְׂאֵינוֹ שׁוֹמֵר עַל עֵינָיו. (דְּבָרֵי שְׁלוֹם)

הֵן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאֲכַל טְרָף.
כִּי־צַד יְקוּם בְּבוֹקֵר פְּלִבְיָא וְכֹאֲרִי, עַל יַדֵּי שְׂלֵא יִשְׁכַּב עַד
יֵאֲכַל טְרָף - שְׂקוּרָא בְּעֵרֵב קִרְיָאֵת שְׂמַע (רִש"י) בְּכוּוּנָה
וּמִפְקִיד רוּחוֹ בִּיד הַקְּב"ה. (יִיטֵב לֵב)

וְהָיָה אֲדוּם יִרְשָׁה. אִמְרוּ חַז"ל הַעוֹנָה יֵהָא שְׂמִיָּה רַבָּא
בְּכָל כּוּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גַזֵּר דֵּינּוֹ. וְזֶהוּ וְהָיָה אֲדוּם [אֲדוּם מִרְמָז
לְמַדַּת הַדִּין] - אִם ח"ו יִהְיֶה מַדַּת הַדִּין יִרְשָׁה ר"ת יֵהָא
שְׂמִיָּה ר'בָּא יִבְטְלוּ הַגְּזֵרוֹת רְעוּת. (אִוֵּר לְשִׁמִּים)

אֵ טִיפְעָה נְעִדְאֵנִק

יֵרָאֵת בְּלַק מְגוּדֵל כַּח הַהַכְּנָה לְתַפִּילָה

וַיִּרָא בְּלַק אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאִמְרֵי
וַיִּגַּר מוֹאָב וְגו'. יֵשׁ לְדַקְדַּק לְמָה לֹא נֵאֶמַר לְסִיחּוֹן
מִלֵּךְ הָאִמּוֹרִי. וְנִרְאָה כִּי הִנֵּה אִמְרוּ חַז"ל שְׂרָאָה
בְּלַק שִׁישְׂרָאֵל נּוֹצְחִים שְׂלֵא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם, וְהִבִּין כִּי
זֶה בְּכַח תְּפִלָּתָם. כְּרָאוֹתוֹ כֵּן בְּקִשׁ גַּם הוּא לְהִנָּצֵל
מִיָּדָם עַל יַדֵּי תְּפִלָּה. אֵךְ בְּבָר נֵאֶמַר 'רְחוּק ה'
מִרְשָׁעִים וְתַפְלָת צְדִיקִים יִשְׁמַע'. וְכְרָאוֹתוֹ כִּי לֹא
יְכוּל לָהֶם, אִז רָאָה וְהִבִּין כִּי תְּפִלָּה צְרִיכָה הִרְבָּה
קְדוּשָׁה וְטַהֲרָה וְכוּנַת הַלֵּב, וְצְרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַכְּנָה
הִרְבָּה לְפָנָיו שְׂמַתְפַּלְלִים, וְיָדַע כִּי הוּא לֹא יְכוּל
לְהַשִּׁיג כָּל אֱלֹהִים, לְכֵן שְׂלַח אַחַר בְּלַעַם אוּלִי הוּא
יְכוּן לְכָל זֶה. וְזֶהוּ שְׂנֵאֶמַר "וַיִּרָא בְּלַק אֶת כָּל"
הַהַכְּנוֹת "אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאִמְרֵי" - לְפָנָיו
אֲמִירַת דְּבָרֵי תְּפִלָּה וּבְקִשָּׁה, לְכֵן "וַיִּגַּר מוֹאָב מְאֹד
מִפְּנֵי הָעָם כִּי רַב הוּא" שְׂרַב כְּחָה שֶׁל הַהַכְּנָה
לְתַפִּילָה. (תְּפִאֲרַת שְׁלֵמָה לְהַרְה"ק רַבִּי שְׁלֵמָה מִרְאדוּמִסְק)

וַתֹּאמֶר הָאֵתוֹן אֶל בְּלָעַם הֲלֹא אָנֹכִי אֶתְנֶךָ אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי וְגו'. וברש"י, ששרי מואב שאלו אותו מדוע אינו רוכב על סוס, אמר להם שסוסיו הלכו למרעה. לכאורה איזה תירוץ הוא זה, וכי אינו יכול לשלוח לקחת אותם מן השדה. ויש לפרש על פי מה שכתוב במכת דבר "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את מקנהו אל הבתים ואשר לא שם לבו ויעזוב את מקנהו בשדה", וכתב בתרגום יונתן ש'הירא את דבר ה'" זה איוב, 'ואשר לא שם לבו' זה בלעם (ששניהם מיועצי פרעה היו). וזה מה שענה להם בלעם, הסוסים אינם איתי שהנחתי אותם בשדה בעת מכת דבר לכן מתו כל הסוסים, מה שאין כן האתון היתה דרה עמו בביתו כמאמר חז"ל.

(ילקוט האורים בשם ספר קנה שלשה

גביעים להג"ר יוסף קאשמאן)

אוי מי יחיה משמו א-ל. איתא בכתבי האריז"ל ש'משמו אל' הוא תיבת 'משמואל'. ואפשר לומר בזה רמז, על פי מה דאיתא בספר עשרה מאמרות הטעם דעיקר התשובה הוא הוידוי, משום דמודה בקנס פטור (מי שמודה מעצמו על מה שעשה פטור הוא מקנס). והנה יש מחלוקת במודה בקנס ואחר באו עדים (כלומר שבתחלה הוא הודה מעצמו ואחר כך באו עדים להעיד עליו) אם דינו כמודה, רב סבר שפטור ושמואל סבר שחייב. והנה בזוהר הק' כתוב על הפסוק 'עיני ה' משוטטים בכל הארץ' שיש מלאכים המשוטטים בעולם, וכשבית דין העליון דן את האדם הם מעידין על מעשה בני אדם. נמצא שהוידוי מועיל רק לדעת רב, כי אף שיש עדים הנקראים 'עיני ה'' אבל בכל זאת כיון כבר הודה פטור מקנס, אבל לדעת שמואל שאמר מודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב, אינו מועיל הוידוי אם חטא ר"ל. וזהו 'אוי מי יחיה משמואל', כי לשיטתו לא יועיל הוידוי.

(מדרש פנחס להגה"ק רבי פנחס מקאריץ)

מעשה'לעך און מליצות

ספר הרה"ק הרבי ר' מאיר'ל מפראמישלאן: פעם הלכתי יחד עם חברי אל מורי ורבי הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ (יא"צ י"ג תמוז), בהיותנו בדרך נתן עלינו לפתע גשם עז, שהלך וגבר מרגע לרגע. התחלנו לחפש מחסה למסתור מזרם וממטר,

לפתע מצאנו בית אחד וכנסנו לתוכו. כשהיינו בפנים ראינו באחד החדרים גוי אחד שהוא ככל הנראה בעל הבית. משראינו אותו פנינו לצאת, אך הגוי יצא אלינו ובקש מאתנו שלא נעבור מעליו בלי לינה, ונתן לנו מקום טוב ללינה. בבוקר פנינו לדרכנו, ובתוך כדי הליכתנו נפל ויכוח ביני לבין חברי, חברי אמר: שזהו ערליכער גוי, ואני אמרתי כי אין נכון לומר כן והוא אינו ערליכער גוי. הויכוח בינינו נמשך עד שהחלטנו לשאול את פי רבינו הקדוש מקרעמניץ, וכאשר יאמר כן יקום. בהגיענו אל רבנו הצגנו בפניו את הויכוח, אמר לי הרבי: מאיר'ל, הבא נא ראיה מן התורה שהוא אינו ערליכער גוי, עביתי על פי מאמר רשב"י ש'הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב', והנה הגוי כבד אותנו בכל מיני קרוב, אם עבר על ההלכה ואינו ערליכער. הרבי נהנה מדברי ואמר שהצדק אתי.

ובזה הסביר רבי מאיר'ל מדוע נקראת פרשתנו **בְּלָק** על שם גוי רשע, כי הלא בלק ידע שנצטוו בני ישראל **אל תצר את מואב**, אם כן מדוע שכר את בלעם לקללם, אלא שהיה צריך לקיים את ההלכה של שנאת ליעקב, ואם כן היה ערליכער גוי, ועם ערליכער גוי אפשר להתחיל הסדרה...

פעם ביקש יהודי אחד ברכה מהרה"ק רבי יהושע מבעלזא שיזכה למות כיהודי כשר, אמר לו הרבי: אינך הראשון בבקשה זו, כבר הקדימך בלעם הרשע ואמר **תָּמַת נְפֹשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל**, הוא רצה לחיות כל חייו כגוי אבל למות רצה כיהודי. אין זה הולך כך, מי שמוכן להקריב בחייו וחי כיהודי, הוא יכול למות כיהודי.

הנה לפנינו דברי האור החיים הק' שהשבוע היתה יום ההילולא שלו. וצדיקים אמרו שלימוד אור החיים הקדוש מסוגל לטהרת הנשמה. זי"ע ועכ"א

תָּמַת נְפֹשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל. שְׁבִהְגִיעוּ לְיוֹם הַמִּיתָה יִטִּיב דְּרָכָיו מִמַּעֲשָׂיו הַרְעִים וְתוֹעֲבוֹתָיו, כִּי חֲיָיו חֵי בְּכָל מִינֵי רְשָׁעוֹת וְרָשָׁע שְׂבָאֵמוֹת הָיָה, אֲלֵא שֶׁנִּתְאַוָּה שְׂבִשְׁעַת מִיתָה יָשׁוּב, וְלִפִּי שְׂיַדַּע כִּי הוּא רַע בְּתַכְלִית הָרַע וְקָשָׁה לוֹ עֲשׂוֹת יִשְׂרָאֵל, לָזֶה שָׂאֵל דְּבָר שֶׁיְכוּל לְהִיֹּת שְׂבִשְׁעַת קָרְבוֹ לְמִיתָה כְּשֶׁבִטֵּל מִמֶּנּוּ כַּח הַתְּאַוָּה יְהִיָּה יִשְׂרָאֵל וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה רְאִיתִי רְשָׁעִים שְׂאָמְרוּ לִי בְּפְרוּשׁ כִּי אִם הָיוּ יוֹדְעִים שְׂיִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה וְתִכְף יְמוֹתוֹ הָיוּ עוֹשִׂים אֲלֵא שְׂיִוְדְעִים שְׂאֵינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד בְּתִשׁוּבָה זְמַן אַרְוֶה כִּי דְבָר מְלַךְ עֲלֵיהֶם מְלַךְ זָקֵן וְכִסִּיל ר"ל.

אַר"י בַּנְסְתָּרִים

הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת גַּלְוֵי וְהַפְצַת כְּתָבֵי הָאַרְיז"ל

עם השלמת סדרת המאמרים על רבנו חיים ויטאל, ועם התקרב יומא דהלולא קדישא דרבנו האריז"ל, נפתח עתה בס"ד בסדר המשך ומשלים על השתלשלות גלוי כתבי האריז"ל הקדוש.

ביום ה' אב של"ב חשכו המאורות, התלמידים שִׁהוּ רגילים לשמוע דברי אלקים חיים, גלויים נוראים ונפלאים מן השמים שלא שמעתם און מעולם, לא האמינו פי יבוא יום וכל זה יפסק, ובחתך ילקח המאור הגדול במיטב שנותיו. הנחמה היחידה הייתה בתלמידו הגדול רבנו חיים ויטאל, אשר דלה מלא לגיניו מים חיים, והוא ימשיך להשקות ולהרוות את ישראל בתורת רבו.

כמעין המתגבר

רבנו האריז"ל כמעט לא כתב בעצמו את חדושי תורתו, מעט נשאר ממנו בכתובים באורים אשר כתב על הזהר, או הערות בדברי הרמ"ק.

כאשר נשאל על ידי התלמידים מדוע הוא אינו מעלה את דבריו על הכתב, לחבר מזה ספר שיאירו דבריו לדורות הבאים, אמר האריז"ל הקדוש כי אילו היו כל הקנים קולמסים, לא יספיקו לכתב כל חכמתו, וכאשר הוא פותח את פיו לדרוש לפני התלמידים השפע מתרבה בו כמו נחל שוטף, עד שהוא צריך למצוא עצות ותחבולות כיצד לצמצם את הדברים, ולהעבירם אליהם באופן שיוכל שכלם לקבל, כי אם יגיד להם יותר מדאי, זה יהיה פתינוק שמשקים אותו בלגימות גדולות אשר עלול לחנק.

כתב זאת זכרון

את עקרי תורת האריז"ל כתבו התלמידים (המכונים 'גורי האריז"ל') בעת שמיעת השעורים.

אך בחיר תלמידיו, רבי חיים ויטאל הוא אשר הסמך על ידי רבו לרשם את אשר שמע כדי שיהיה לזכרון לדורות הבאים, וכפי שהעיד עליו האריז"ל שהוא יודע לירד לסוף דעתי.

וזאת חשוב לדעת, כי תורת הסוד נקראת 'קבלה' כי דבריה צריכים לעבר בקבלה מרב לתלמיד, והדברים צריכים מדיקים בתכלית, ולא שיהי שיחדש בה אדם דברים משכלו, והעושה כן נכנס לסכנה גדולה.

ועל כן הזהר הזהיר רבי חיים ויטאל שאם ימצאו דברים בשם האריז"ל אשר אינם תואמים למה שכתב הוא, שיידעו כי טעות גמור הוא, והכותב לא הבין דבריו אל נכון. רק רבי חיים ויטאל שברב דבקותו ברבו מעיד על עצמו: "דע מן היום אשר מורי זלה"ה החל לגלות זאת החכמה לא זזה ידי מתוך ידו אפילו רגע אחד", והוא אשר רבו העיד עליו שהוא משרש נשמת רבי עקיבא והוא יכול לירד לסוף דעתו, הוא זה שיכול לכתב ולהפיץ את תורת רבו.

עם פטירת האריז"ל אסף רבי חיים ויטאל את הכתבים שהיו ברשות התלמידים, באמרו שעדין לא נתנה רשות מן השמים שיתגלו סודות אלו בעולם. במשך חמש עשרה שנים היו כל הכתבים סגורים וחתומים אצלו ולא הראה אותם לאיש. חכמי הקבלה השתוקקו מאד ללמד את תורת האריז"ל והפצירו ברבי חיים שיוציא להם מהכתבים, או ישמיע להם מחדושיה, אך רבי חיים ויטאל נשאר איתן בדעתו, לא הוציא ולא גילה שום דבר מהכתבים.

רק מעט מזעיר מכתבי התלמידים לא היו ביד רבי חיים, ומהם נפוצו בעקר בין מקבלי אירופא. על פיהם נדפס הספר 'מקדש מלך'.

שער ספר עמק המלך, נדפס בשנת ת"ח, הספר הראשון שנדפס על פי קבלת האריז"ל

שיטתו, יצאו רבים מגדולי המקבלים נגד הספר, והיו שאף אסרו ללמד בו, ואכמ"ל.

1 להמקבל רבי נפתלי הירץ בכרן. עקב כן שהספר לא עבר את שבט בקרתו של מהר"ח, וגם בדברים מסוימים חלק על

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

"וירא בלק בן ציפור" (כב, ב)

בבעל הטורים כתב מה ראה, ראה שעמדה לו חמה למשה. ולכאורה מדוע התיירא בלק מנס זה של עמידת חמה למשה (תענית כ). יותר מכל האותות והמופתים שעשה ד' לבני ישראל בצאתם ממצרים.

אלא אמרו חז"ל (ברכות ז.) 'וקל זועם בכל יום' וכמה זעמו של הקב"ה, רגע אחד, ואין כל בריה יכולה לכוון אותה שעה חוץ מבלעם הרשע, דכתיב ביה 'וידע דעת עליון' שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקב"ה כועס בה. ואימת רתח, בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מזרח ומערב משתחוים לחמה מיד כועס הקב"ה, אם כן מכיון שכל כוחו של בלעם היה בידועו לכוון את רגע הזריחה שעת זעמו של הקב"ה, לכן כאשר ראה בלק כי יש בכוחו של משה רבינו להעמיד חמה, נתיירא שמא יעמיד את החמה ושוב לא יוכל בלעם לכוון את רגע הזריחה ולקללם. (דברי יואל)

"ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא" (כב, ג)

וקשה למה כתיב לשון יחיד ולא לשון רבים "כי רבים הם", אלא חז"ל אמרו בזמן שישראל הם בחבורה ובאהבה יחד אין כל אומה ולשון יכול לשלוט בהם וכשהם באחדות הכתוב קורא להם בלשון יחיד כדכתיב (שמות יט, ב) "ויחן שם ישראל נגד ההר" ופירשי' - כאיש אחד בלב אחד, ומזה פחדו המואבים "ויגר מואב מפני העם מאד כי רב" (הגם שהם רבים) "הוא" (נחשבים כיחיד) כי הם באחדות ממילא אף אחד לא יוכל להם. (ישמח משה)

"הנה כסה את עין הארץ" (כב, ה)

למה אמר כדברים האלה האם באמת נהיה שחור העולם ולא ראו את השמש.

אלא שלח לבלעם לומר שהוא לא יכול לעשות כלום ליהודים, כי בני ישראל היו מוקפים בענן ואם כן לא יכול לעשות שום כישוף נגדם, כי ליד עננים אי אפשר לעשות כישוף, וזהו שאמר הנה כסה את עין הארץ שהם מוקפים בענן ואם כן אני לא יכול להם. (הרבי ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל)

"וישלח מלאכים אל בלעם..." (כב, ה)

בהמשך הפסוק מביא רש"י שלא יהיה פתחון פה לאומות שאילו היה להם נביא היו חוזרים למוטב, לכן העמיד להם נביאים. ואומרים חז"ל, שכוחו של בלעם היה ככוחו של משה, ודרשו על הכתוב "ולא קם נביא בישראל כמשה" בישראל לא קם, אבל בגויים קם, אם כן איך היה רשע כל כך, והלא ה' דיבר אתו.

ומתרצים ע"פ משל לשת"י נשים שבישלו אותו תבשיל, אצל האחת יצא האוכל בטעם ובריח טוב ונעים, ואילו אצל השניה יצא התבשיל בטעם ובריח רע. שאלה אותה האשה

לחברתה, הרי בישלנו את אותו תבשיל, ולמה שלי יצא מקולקל? השיבה הראשונה, תגידי, האם רחצת את הכלי יפה לפני שבישלת בו? לא רחצתי את הכלי ענתה, א"כ מובן הדבר, שבישלת את התבשיל הטוב, בתוך כלי מלוכלך, ולכן יצא כך התבשיל.

זהו הנמשל, משה הכין את-עצמו לכלי יפה במצוות ובמעשים-טובים, כאשר מצינו, כשהיה רועה צאן, וריחם על הצאן, ולכן היה כלי צח ונקי וקיבל השראת השכינה, ועלה במעלות הנבואה, משא"כ אצל בלעם שהיה מלוכלך ומטונף, וקלקל את כל הטוב שקיבל.

"לינו פה הלילה" (כב, ח)

לאורך כל הפרשה, מתוך שנאתו לאומות העולם ומנהיגיהם, מדגיש רבינו האור החיים הקדוש ומחפש את מידת 'צרות העין' אצל בלק ובלעם, ובאחד מהמקומות כותב רבינו האור החיים הקדוש במפורש שכל מקום שאפשר לדרוש לגנאי גם דברים פשוטים, עלינו לעשות זאת. ולהלן מספר דוגמאות:

א. בלק אמר לשרים ששלח אליו בלעם 'לינו פה הלילה', מפרש רבינו הקדוש, שנתכוין לומר להם שלא ילוננו בביתו, אלא רק לילה אחת.

ב. כששלח בלק סעודה לבלעם, הדגיש לו שזה גם לבלעם וגם לשרים שלו, ומפרש רבינו הקדוש, שבלק שלח סעודה מצומצמת שתספיק בדיוק לבלעם ולשרים שלו, ולא לשאר האנשים. ומכיון שידע שגם בלעם 'צר עין' ויקח לעצמו את כל הסעודה, היה צריך לפרש לו שזה גם לשרים שלו.

ג. התורה מספרת שבלעם שלח את השרים ששלח אליו בלק, כדי שיבואו שרים נכבדים יותר, ומתי הוא שלח אותם? על הבוקר. ומבאר רבינו הקדוש, שהתורה מדגישה נקודה זאת, להשמיענו צרות העין שלו, שלא יצטרך לתת להם ארוחת בוקר. וגם מטעמי כבוד וגאווה, שימהר בלק לשלוח אליו שרים נכבדים.

"אל נא תמנע מהלך אלי כי כבד אכבדך מאד וכל אשר תאמר אלי אעשה" (כב, טז)

כלל נקוט בידינו שאין שליח לדבר עבירה ואין המשלח חייב במעשה שולחו, אולם אם המשלח משלם לו עבור שליחותו אזי יש שליח לדבר עבירה, שהרי השליח אינו הולך לעבירה אלא ליטול שכר (חו"מ קפ"ב).

זהו שאמר בלק לבלעם 'אל נא תמנע מהלך אלי', אל לך לחשוש פן תנזק בכך שתהיה שלוחי לדבר עבירה לקלל את ישראל, כי הרי 'כל אשר תאמר אלי אעשה', אתן לך שכר מלא על מעשיך, ואם כן שליחותך תתייחס אלי ולא תינזק בעטייה. על כן, 'לכה קבה לי' את העם הזה, בשליחותי, ואין לך מה לחשוש פן תיענש. (תפארת יהונתן)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

"כי כבוד אכבדך מאד" (כב, יז)

פעם נסע הבעש"ט הקדוש זיע"א לבראד ולן בכפר אחד סמוך לבראד. בלילה חרד הבעש"ט וארכובותיו דא לדא נקשן, עד שהתעורר רבי צבי סופר משנתו בגלל קול הרעש שהשמיעו ארכובותיו של הבעש"ט.

ביקש רבי צבי סופר לברר מה הוא הפחד והרעדה שאחזו ברבו. גילה לו הבעש"ט כי בלילה הקודם נגלה לו רבו, אחיה השילוני ואמר לו: אתה תבוא לבראד ויתנו לך כבוד גדול, ואם לא תתחזק שלא להיכשל, תאבד את כל מה שהיה לך עד הנה. וכשבא הבעש"ט לבראד, באו אליו הנגידים לקבל פניו במלבושי כבוד, ואילו הוא לא פנה אליהם, אלא התחיל לשחק עם הסוסים ולהחליקם, וכך ניצל מהרגשת קבלת הכבוד.

"לא אוכל לעבור את פי ה'" (כב, יח)

שלושה אנשים בעלי חזות מכובדת עולים אל הדוכן באולם המשפט של המלך שלמה, המתחנות ביניהם ניכרת היטב, שלמה נותן את רשות הדיבור, והגדול שבהם פותח ומספר: 'שלושה סוחרים אנחנו, יצאנו יחד למסע מסחרי כשסכום כסף גדול באמתחתנו. בערב השבת האחרונה חיפשנו מקום בטוח להטמין את הכסף, וחפרנו ביחד בור בחצר בית המלון שבו התארחנו, בדקנו שאף אחד אינו רואה והחבאנו בבור את כל הכסף. מיד בצאת השבת חזרנו אל הבור, חפרנו, אבל הכסף לא היה שם. כולנו חושדים זה בזה, כל אחד מאתנו בטוח שהשני גנב את הכסף, ואנחנו אובדי עצות. אנא אדוני המלך עזור לנו!'. 'אני צריך לחשוב על זה', אמר המלך, וביקשם לחזור למחרת.

ביום השני, עם כניסתם, אמר המלך לסוחרים: 'סיפרו לי עליכם שאתם אנשים חכמים, הייתי שמח אם תוכלו לייעץ לי עצה בעניין שמטריד אותי. הבוקר קיבלתי מכתב ממלך אפריקה ובו הוא מבקש את עזרתי בסיפור מעניין שהגיע לשולחני: נער ונערה נשבעו זה לזה כי כשיגדלו ינשאו זה לזו, הם הבטיחו גם כי לעולם לא ינשאו למישהו אחר בלי רשות השני. לימים נפרדו דרכיהם, הנערה גדלה ופגשה בחור שרצה מאוד להתחתן איתה, והם התארסו. לפני החתונה נזכרה הנערה בשבועה שנשבעה לאותו נער. היא סיפרה על כך לארוסה, והודיעה לו כי לא תתחתן איתו לפני שתקבל את רשותו של אותו נער. נטל הארוס סכום כסף גדול ויצא ביחד עם ארוסתו במטרה לשכנע את הנער לוותר על שבועתו תמורת הכסף. לשמחתם הרבה גילה הנער אבירות, ויתר על השבועה וסרב לקחת פרוטה מהכסף שהוצע לו. חזרו השניים למקומם ובעודם בדרך פגע בהם שודד וביקש לגזול את כספם. סיפרה לו הנערה את סיפורו של הכסף, ואמרה: והרי אותו בחור שהיה יכול לקבל את הכסף בזכות, סירב וגילה אבירות לב. אתה שהכסף הזה אינו שלך כלל, בוודאי שראוי לך לגלות אבירות ולא לקחת אותו! דבריה נפלו על אוזניים קשובות והשודד פטר אותם לשלום ולא לקח פרוטה. אמרו לי אתם, פנה המלך שלמה לשלושת הסוחרים, מי מביניהם ראוי להערכה על מעשיו? אמר הראשון: לדעתי יש להעריך את הארוס, שהסכים לתת מכספו לאותו נער אלמוני כדי לשחרר את ארוסתו משבועתו.

אמר השני: אני מעריך דווקא את הנער שוויתר על שבועתו ומחל על הכסף שהציעו לו, למרות שהיה יכול לזכות בו ביושר. הסוחר השלישי אמר: אני מעריך את השודד על שגילה רוח לב ולא שדד את כספם.

מיד הצביע שלמה המלך על השלישי: אתה הוא הגנב! הודה בבקשה על האמת ואל תבוש! אם היה בך צד של הערכה למי שוויתר על כסף שאינו שלו, כנראה שגם בך יש דמיון לאותו שודד. נפל האיש על פניו והודה כי אכן לא עמד בפיתוי ולקח את ממונם של חבריו.

וכלפי מה הדברים אמורים? על בלעם הרשע, הקוסם שבא לקלל את בני ישראל במדבר, אמרו חז"ל שהוא היה חמדון, בעל 'נפש רחבה'. ומהיכן למדו על חמדנותו של בלעם? מפליטת הפה שלו.

כששלוחי בלק מלך מואב באים להזמין את בלעם כדי לקלל את בני ישראל, אומר להם בלעם שהוא לא יכול לבוא בלי רשותו של הקב"ה, וכדי להמחיש את רצינותו הוא מוסיף משפט: 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה'. ומכאן למדנו על חמדנותו של בלעם. שהרי מי דיבר איתו על כסף וזהב? מי הזכיר את עושר ביתו של בלק? אבל כשאדם מעריך משהו, כשאדם רוצה מאוד משהו, אפשר לשמוע את זה גם בלי שהוא יתכוון. ובדיוק כמו ששלמה המלך מצא את הגנב לפי הדמויות שהוא העריך, וכפי שחז"ל מצאו את חמדנותו של בלעם לפי הדברים שהעריך, כך נוכל גם אנחנו בתוך עצמו לגלות מי אנחנו ומה השאיפות האמיתיות שלנו לפי הדברים והאנשים שאנחנו מעריכים. נזכור גם שתמיד אפשר להשתנות.

(על פי ספר המעשיות לרבי ניסים גאון)

"אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם"

(כב, כ)

נתקשו המפרשים דמתחילה אמר הקב"ה לבלעם לא תלך עמהם, אח"כ אמר לו "אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם", אח"כ כשהלך כתוב "ויחר אף אלקים", ולכאורה סתרי אהדדי הפסוקים הללו.

ויש לתרץ דרצונו לומר, אם באו "לקרוא לך" ירכיבו אותך על מרכבתם, ולא שיחבוש הוא את חמורו כהולך לעשות רצון עצמו על הוצאותיו שלו, על כן כאשר לקח בעצמו את אתונו שלו ונזדרז בדבר כתיב "ויחר אף אלקים כי הולך הוא" ר"ל הוא, הוא ההולך ולא הם הקוראים לו. (דרשות חתם סופר)

"ויחר אף אלקים כי הולך הוא" (כב, כב)

לכאורה קשה הלא איתא בגמרא ברכות (ז.ו.) שהקב"ה לא כעס בימים אלו, ועוד קשה מדוע חרה אף ה' הלא הוא התיר לו שאמר "קום לך אתם".

"ל, דאיתא בגמרא שם ויודע דעת עליון וכו', מלמד שהיה יודע לכיון אותה שעה שהקב"ה כועס בה וכו' אמר רבי אלעזר אמר

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלאק

ישראל. וזה כוונת הפסוק 'וישם ה' דבר בפי בלעם', שהניח לתוך פיו כוח רוחני מסויים, שיש בכוחו להבדיל בין פיו הטמא של בלעם, לדברי הקדושה.

ומוסיף האוה"ח הק' שגם בלעם הטמא, הרגיש טעם ערב ומתוק כשדיבר עמו ה', ולכן אמר 'אותו אשמור לדבר' מלשון המתנה, כמו 'ואביו שמר את הדבר', שהיה מצפה וממתין שידבר עמו ה'.

"ולא ראה עמל בישראל" (כג, כא)

ביאר ה"אור החיים" הקדוש: כי הבחין בלעם במעלתם של ישראל, שאע"פ שיגיעים הם בתורה אינם חשים בעייפות וטורה. (וזה לשונו: הצדיקים הגם שעושים מצוות וכל עסקם בתורה אינם מרגישים שיש להם עמל, אלא אדרבה כאדם המרוויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה).

בעניין זה ידוע משלו של המגיד מדובנא (בביאור הפסוק "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל" ישעיה מג) משל לסוחר שבא ממדינת הים, בהגיעו לנמל ביקש מאחד הסבלים שעבדו שם שיעלה לאוניה ויביא את חבילותיו לביתו, כאשר הגיע הסבל לבית הסוחר מזיע ומתנשף וביקש את שכרו אמר לו הסוחר החבילות שהבאת אינן שלי, שאלו הסבל וכי מנין לך זאת הרי לא ראית כלל את החבילות שהבאתי? השיב לו הסוחר: חבילותי הן חבילות קטנות של יהלומים ואילו הבאת אותן בוודאי לא היית מזיע ומתנשף כל כך, מאחר שראיתי עד כמה התעייפת הבנתי שבוודאי לא את הסחורה שלי הבאת.

כך אמר הקב"ה "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל" כלומר מהיכן ידעתי כי לא קראת בשמי (דהיינו שלא עבדת את עבודתי-עבודת ה')? על ידי שראיתך עייף ויגע, כאשר העוסקים בתורה ובמצוות אין סיבה להרגשה עמל וטורח אלא אדרבה אושר ושמחה.

"ולא ראה עמל בישראל" (כג, כא)

כתב רבינו האור החיים הקדוש, לפרש הפסוק 'ולא ראה עמל בישראל', וזה לשון קודשו: 'נתכוון לומר שהצדיקים הגם שעושים מצוות וכל עסקם בתורה אינם מרגישים שיש להם עמל, אלא אדרבה כאדם המרויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה.

ובפרשת יתרו כתב: 'אין ממדת הצדיקים להקל מעליהם המצות הגם כי ייעף וכי יגע, כי אדם לעמל יולד' בעמלה של מצוה".

"הן עם כלביא יקום" (כג, כד)

מאות רבות של תשובות כתב רבינו החתם סופר בזמן השכמת הבוקר, כפי שהוא מסיים את תשובותיו פעמים הרבה: "כאור הבוקר, יום פלוני ופלוני", דהיינו, שכשכבר החל להאיר היום, גמר לכתוב את התשובה שבה התחיל בלילה.

מספר בן בנו של רבינו הגה"ק רבי שלמה אב"ד בערעגסאס בספרו "חוט המשולש" עמוד לח, על התקופה שלאחר נישואי רבינו, בהיותו דר בעיר פראסטיץ:

"דרכו בקודש, במוצאי שבת קודש ישב ללמוד, ולמד כ"ד שעות

להם הקב"ה לישראל דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, אבל כאשר בלעם היה עסוק בהליכה ולא היה יכול לכוון רגע זעמו של הקב"ה היה יכול הקב"ה לזעום, וז"ש "ויחר אף אלקים" הקב"ה היה יכול לזעום "כי הולך הוא" בלעם היה טרוד בהליכה ולא יכול לכוון דעתו לקללם ברגע זעמו של הקב"ה.

(חכם צבי, נחל קדומים)

"ויפתח ה' את פי האתון" (כב, כח)

צריך להבין: מהו הטעם שעשה הקב"ה נס גדול לשנות סדרי בראשית בשביל רשע זה?

ה"כלי יקר" כתב: שרצה הקב"ה להראות לו כי דומה הוא לחמור שאין מטבעו לדבר ולכבודן של ישראל פתח ה' את פיו, כך בלעם רק לפי שעה פתח ה' את פיו בנבואה לכבודן של ישראל, וכדי שלא יאמרו האומות אילו היו לנו נביאים היינו חוזרים למוטב, אבל מצד עצמו אינו טוב מחמור.

ובספר "מליץ יושר" כתב: שבלעם התגאה במה שיש לו נבואה, רצה הקב"ה להראות לו החמור מדבר ונשאר חמור, כך מה שזכית לנבואה לא מעלה אותך בדרגה ותשאר רשע.

"ואותה החייתי" (כב, לג)

ברש"י שלא יאמרו זו היא שסילקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות.

מסופר על הגאון ר' חיים ברים זצ"ל שפעם דיבר בדרשה והוציא דף קטן והסתכל כל הזמן במשך הדרשה בפתק שהיה לפניו, בסיום דרשתו השאיר בלא משים את הפתק, בדקו וראו שהדף ריק, שאלו אותו למה לקח דף וקרא מתוכו, הרי מצאו אח"כ כי לא כתוב כלום. ענה ברוב ענוותנותו: לפני היה בעל דרשן וראיתי שהסתכל בדף שהכין לעצמו, ואני לא הכנתי בדף, וחשבתי שבאם אני יגיד את דרשתי בלי דף וזה יצליח יותר מאשר דרשתו, יגידו, תראו, הוא בלי דף והוא עם דף ותראו דרשה של מי מוצלחת יותר, על כן גם אני הוצאתי את פתקי. (דרך החיים)

"מי מנה עפר יעקב" (כג, י)

מובא מהחפץ חיים שבלק ביקש מבלעם תספור היהודים וכך יהיה בהם נגף, אמר לו בלעם והלא אצל היהודים הם צדיקים, וצדיקים במיתתם קרויים חיים, ואם כן אני צריך לספור גם ה'שוכני עפר' ואיך אני יכול "מי מנה עפר יעקב".

"וישם ה' דבר בפי בלעם" (כג, ה)

רבינו האור החיים הקדוש, מעלה שאלה עצומה, האיך קיבל בלעם את נבואתו מאת ה', והרי הנבואה עוברת דרך פי הנביא שהוא קדוש וטהור, ואיך יתכן שדיבורי קודש של נבואה, יגיעו ויהיו בתוך הפה הטמא של בלעם???

ומתרץ שעשה הקדוש ברוך הוא מחיצה בין פיו הטמא לבין דברי הקדושה שנתנבא, והכל במטרה כדי שיוכל לשבח ולברך את

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בלק

כנגד זה, שאין אחד מעריך את עצמו בצדקה כנגד חברו, אלא כל אחד נותן כפי יכולתו והשגתו ויותר. (חמדה גנוזה)

"מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (כד, ה)

שמעתי מה הטעם שמתחילים כל יום את תפילת שחרית בפסוק זה שבלעם אמר. אלא כשיהודי בא להתפלל, מיד קמים נגדו כתות משטינים ומפריעים, לבלבלו בתפילתו. על זה מרמזים להם, לא יועיל לכם כלום, שהרי בלעם רצה לקלל ולבסוף הפך הקב"ה הקללה לברכה. אם כן גם אתם לא כדאי לכם להתחיל... כי הכל יהפך בעזה"י לברכה, אכ"ר. (יגדיל תורה)

"ועתה ברח לך אל מקומך" (כד, יא)

מפני מה אמר לו לברוך "ועתה ברח לך". ופירש ב"שבט הסופר" בדרך צחות: בשעה שבא בלעם אל בלק, ציפה להרוויח ממנו ממון רב, ועל סמך זה לא מנע מעצמו כל טוב, אכל ושתה על חשבון הגביר מן הטוב והמיטב, אבל לאחר מכן, משלא יצא מכל העסקה ולא כלום, פנה אליו בלק ואמר: "ועתה ברח לך אל מקומך" עכשיו אין לך מה לצפות ממני, ולא נותר לך אלא לשאת את רגליך ולברוח, שלא תיפול בידיהם של בעלי החוב.

"וירא פנחס" (כה, ז)

פירש רש"י ראה מעשה ונזכר הלכה. איתא בספרים הקדושים, שזו סגולה, כאשר רואים חס וחלילה מעשה לא טוב, מיד להזכר בהלכה בתורה. (לב שמחה - אמרים)

"וירא פנחס בן אליעזר" (כה, ז)

הענין שהעונש בא על ידי פנחס ולא על ידי משה רבינו ע"ה שהיה המנהיג, יש לומר על פי המעשה הידוע עם הרה"ק רבי זאב מזעברייז' זיע"א, שפעם אחת באו אליו בני עירו ואמרו לו שיש איזה אדם מוסר בעיר, וצריך לראות לעשות איזה פעולה נגדו, ותמיד דחה אותם בדברים שונים, עד שפעם אחת דחקוהו שיעשה איזה פעולה נגד אותו מסור, השיב להם הרה"ק רבי זאב זיע"א שזה מכבר הזיל דליים מלאים בדמעות כדי שלא יראה שום רע על איזה יהודי, והאיך יוכל כעת לקלקל כל מה שעמל ולראות רע על היהודי הלו.

על זה הדרך יש לומר דלכן לא יכל משה להעניש את החוטא בעבור חטאו, כי משה רבינו ע"ה לרוב מעלתו פעל בנפשו שלא לראות שום דבר רע על איזה יהודי, עד שבא פינחס בקנאותיה ופגע באותו נשיא. (כ"ק אדמו"ר מלעלוב ז"ע)

רצופות, לא נתן שינה לעיניו ולא אכל עד לילה השייכת ליום ב'. אחר שהתפלל ערבית הלך לישון, וישן עד שעה י"א. ואז קם ממשכבו ואכל מעשה אופה ושתה משקה קאפפע [קפה] וישב ללמוד עד לילה השייך ליום ג'. והתפלל ערבית ואכל מיד סעודתו הנ"ל ולא הלך לישון כל הלילה, וגם יום ג' היה ער. עד שבשתי פעמים מעת לעת לא ישן כי אם פעם אחת. וכן עשה שתי שנים רצופות".

ברתא דמלכא, הרבנית הצדקנית מרת הינדל עהרנפעלד ע"ה, אחרי פטירת אמם הרבנית מרת שר'ל ע"ה, בהיותה הגדולה בבית, טיפלה באחיה ובאחיותיה הקטנים, והיתה מתעוררת בלילות למענם. היא סיפרה, שבכל הלילות ראתה את אביה-רבינו עוסק באחד משלושת הדברים הללו: או בלימוד התורה; או בכתיבת תשובה; או שהיה משעין ראשו על השולחן ונרדם קצת כדי להחליף כח. ("ספרא דמלכא" - אוצר אמרות החת"ס)

"נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים" (כד, ד)

זקה"ק בעל החקל יצחק זי"ע מביא (בעשרה מאמרות) שאביו בעל האמרי יוסף זי"ע בתקופה הראשונה בספינקא כשהיה צריך ללכת מביתו עד למקוה, היה הולך בעין אחת פתוחה ובעין אחת סגורה, עד שראה שאצל בלעם מובא שהיה הולך עם עין אחת סגורה שנאמר (במדבר כד, ג) "נאם הגבר שתם העין" וברש"י ועל שאמר שתום העין ולא אמר שתום העיניים למדנו שסומא באחת מעינו היה, החל מאז היה הולך האמרי יוסף ברחוב עם שתי עיניים סגורות ולקח לעצמו משמש שילך עמו.

וזהו שפירשו צדיקים הפסוק (בראשית לח, כא) "איה הקדשה הוא בעינים על הדרך", איה הקדשה, כשרוצה אדם לחפש ולהגיע אל הקדושה, צריך לידע שהוא בעיניים, שהכל תלוי בשמירת עיניו כדבעי, אך הסכנה הגדולה היא, על אם הדרך, בעת שהולך בדרך ברחובה של עיר צריך הרבה סייעתא דשמיא שיוכל לשמור עיניו מלהסתכל מדברים המביאים לידי הרהור חטא ועוון.

ובזה יש לפרש נאם שמע אמרי אל- אשר מחזה שדי- יחזה נפל וגלוי עינים, דפעמים שאדם זוכה להגיע לבחינה של שומע אמרי אל- ומחזה שדי- יחזה, אך נופל, והסיבה הוא, משום וגלוי עינים, דאינו שומר על עיניו כדבעי ומשאירם גלוי לראות כל דבר. (שיח יעקב יוסף)

"מה טובו אהליך יעקב..." (כד, ה)

הרה"ק ר' חיים מצאנז זי"ע התרים פעם כמה גבירים למגבית צדקה, אחד העשירים טען לפניו שיחסית למה שנתן הגביר פלוני שעושרו רב בהרבה ממני, די שאתן כך וכך. השיבו הרבי: מה טובו אהליך יעקב מפרש רש"י ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה. פתח הכוונה לצדקה הנקראת פתח, ככתוב "פתח תפתח את ידך" (דברים טו, ח), הפירוש שאין פתחיהן מכוונים זה

סיפורים נפלאים פרשת בלק

עליכם שאתם אנשים חכמים, הייתי שמח אם תוכלו לייעץ לי עצה בעניין שמטריד אותי. הבוקר קיבלתי מכתב ממלך אפריקה ובו הוא מבקש את עזרתי בסיפור מעניין שהגיע לשולחנו: נער ונערה נשבעו זה לזה כי כשיגדלו יינשאו זה לזו, הם הבטיחו גם כי לעולם לא יינשאו למישהו אחר בלי רשות השני. לימים נפרדו דרכיהם, הנערה גדלה ופגשה בחור שרצה מאוד להתחתן איתה, והם התארסו. לפני החתונה נזכרה הנערה בשבועה שנשבעה לאותו נער. היא סיפרה על כך לארוסה, והודיעה לו כי לא תתחתן איתו לפני שתקבל את רשותו של אותו נער. נטל הארוס סכום כסף גדול ויצא ביחד עם ארוסתו במטרה לשכנע את הנער לוותר על שבועתו תמורת הכסף. לשמחתם הרבה גילה הנער אבירות, ויתר על השבועה וסרב לקחת פרוטה מהכסף שהוצע לו. חזרו השניים למקומם ובעודם בדרך פגע בהם שודד וביקש לגזול את כספם. סיפרה לו הנערה את סיפורו של הכסף, ואמרה: והרי אותו בחור שהיה יכול לקבל את הכסף בזכות, סירב וגילה אבירות לב. אתה שהכסף הזה אינו שלך כלל, בוודאי שראוי לך לגלות אבירות ולא לקחת אותו! דבריה נפלו על אוזניים קשובות והשודד פטר אותם לשלום ולא לקח פרוטה. אמרו לי אתם, פנה המלך שלמה לשלושת הסוחרים, מי מביניהם ראוי להערכה על מעשיו?

אמר הראשון: לדעתי יש להעריך את הארוס, שהסכים לתת מכספו לאותו נער אלמוני כדי לשחרר את ארוסתו משבועתו. אמר השני: אני מעריך דווקא את הנער שוויתר על שבועתו ומחל על הכסף שהציעו לו, למרות שהיה יכול לזכות בו ביושר. הסוחר השלישי אמר: אני מעריך את השודד על שגילה רוח לב ולא שדד את כספם.

מיד הצביע שלמה המלך על השלישי: אתה הוא הגנב! הודה בבקשה על האמת ואל תבוש! אם היה בך צד של הערכה למי שוויתר על כסף שאינו שלו, כנראה שגם בך יש דמיון לאותו שודד. נפל האיש על פניו והודה כי אכן לא עמד בפיתוי ולקח את ממונם של חבריו.

וכלפי מה הדברים אמורים? על בלעם הרשע, הקוסם שבא לקלל את בני ישראל במדבר, אמרו חז"ל שהוא היה חמדן, בעל 'נפש רחבה'. ומהיכן למדו על חמדנותו של בלעם? מפליטת הפה שלו.

כששלוחי בלק מלך מואב באים להזמין את בלעם כדי לקלל את בני ישראל, אומר להם בלעם שהוא לא יכול לבוא בלי רשותו של הקב"ה, וכדי להמחיש את רצינותו הוא מוסיף משפט: 'אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה'. ומכאן למדנו על חמדנותו של בלעם. שהרי מי דיבר איתו על כסף וזהב? מי הזכיר את עושר ביתו של בלק? אבל כשאדם מעריך משהו, כשאדם רוצה מאוד משהו, אפשר לשמוע את זה גם בלי שהוא יתכוון. ובדיוק כמו ששלמה

המלך מצא את הגנב לפי הדמיונות שהוא העריך, וכפי שחז"ל מצאו את חמדנותו של בלעם לפי הדברים שהעריך, כך נוכל גם אנחנו

"וישלה מלאכים אל בלעם..." (כב, ה)

בהמשך הפסוק מביא רש"י שלא יהיה פתחון פה לאומות שאילו היה להם נביא היו חוזרים למוטב, לכן העמיד להם נביאים. ואומרים חז"ל, שכוחו של בלעם היה ככוחו של משה, ודרשו על הכתוב "ולא קם נביא בישראל כמשה" בישראל לא קם, אבל בגויים קם, אם כן איך היה רשע כל כך, והלא ה' דיבר אתו. ומתרצים ע"פ משל לשתי נשים שבישלו אותו תבשיל, אצל האחת יצא האוכל בטעם ובריח טוב ונעים, ואילו אצל השניה יצא התבשיל בטעם ובריח רע. שאלה אותה האשה לחברתה, הרי בישלנו את אותו תבשיל, ולמה שלי יצא מקולקל? השיבה הראשונה, תגידי, האם רחצת את הכלי יפה לפני שבישלת בו? לא רחצתי את הכלי ענתה, א"כ מובן הדבר, שבישלת את התבשיל הטוב, בתוך כלי מלוכלך, ולכן יצא כך התבשיל. זהו הנמשל, משה הכין את-עצמו לכלי יפה במצוות ובמעשים-טובים, כאשר מצינו, כשהיה רועה צאן, וריחם על הצאן, ולכן היה כלי צח ונקי וקיבל השראת השכינה, ועלה במעלות הנבואה, משא"כ אצל בלעם שהיה מלוכלך ומטונף, וקלקל את כל הטוב שקיבל.

"כי כבד אכבדך מאד" (כב, יז)

פעם נסע הבעש"ט הקדוש זיע"א לבראד ולן בכפר אחד סמוך לבראד. בלילה חרד הבעש"ט וארכובותיו דא לדא נקשן, עד שהתעורר רבי צבי סופר משנתו בגלל קול הרעש שהשמיעו ארכובותיו של הבעש"ט.

ביקש רבי צבי סופר לברר מה הוא הפחד והרעדה שאחזו ברבו. גילה לו הבעש"ט כי בלילה הקודם נגלה לו רבו, אחיה השילוני ואמר לו: אתה תבוא לבראד ויתנו לך כבוד גדול, ואם לא תתחזק שלא להיכשל, תאבד את כל מה שהיה לך עד הנה. וכשבא הבעש"ט לבראד, באו אליו הנגידים לקבל פניו במלבושי כבוד, ואילו הוא לא פנה אליהם, אלא התחיל לשחק עם הסוסים ולהחליקם, וכך ניצל מהרגשת קבלת הכבוד.

"לא אוכל לעבור את פי ד'" (כב, יח)

שלושה אנשים בעלי חזות מכובדת עולים אל הדוכן באולם המשפט של המלך שלמה, המתיחות ביניהם ניכרת היטב, שלמה נותן את רשות הדיבור, והגדול שבהם פותח ומספר: 'שלושה סוחרים אנחנו, יצאנו יחד למסע מסחרי כשסכום כסף גדול באמתחתנו. בערב השבת האחרונה חיפשנו מקום בטוח להטמין את הכסף, וחפרנו ביחד בור בחצר בית המלון שבו התארחנו, בדקנו שאף אחד אינו רואה והחבאנו בבור את כל הכסף. מיד בצאת השבת חזרנו אל הבור, חפרנו, אבל הכסף לא היה שם. כולנו חושדים זה בזה, כל אחד מאתנו בטוח שהשני גנב את הכסף, ואנחנו אובדי עצות. אנא אדוני המלך עזור לנו!'. אני צריך לחשוב על זה, אמר המלך, וביקשם לחזור למחרת.

ביום השני, עם כניסתם, אמר המלך לסוחרים: 'סיפרו לי

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת בלק

ולמד כ"ד שעות רצופות, לא נתן שינה לעיניו ולא אכל עד לילה השייכת ליום ב'. אחר שהתפלל ערבית הלך לישון, וישן עד שעה י"א. ואז קם ממשכבו ואכל מעשה אופה ושתה משקה קאפפע [קפה] וישב ללמוד עד לילה השייך ליום ג'. והתפלל ערבית ואכל מיד סעודתו הנ"ל ולא הלך לישון כל הלילה, וגם יום ג' היה ער. עד שבשתי פעמים מעת לעת לא ישן כי אם פעם אחת. וכן עשה שתי שנים רצופות".

ברתא דמלכא, הרבנית הצדקנית מרת הינדל עהרנפעלד ע"ה, אחרי פטירת אמם הרבנית מרת שר'ל ע"ה, בהיותה הגדולה בבית, טיפלה באחיה ובאחיותיה הקטנים, והיתה מתעוררת בלילות למענם. היא סיפרה, שבכל הלילות ראתה את אביה-רבינו עוסק באחד משלושת הדברים הללו: או בלימוד התורה; או בכתיבת תשובה; או שהיה משעיף ראשו על השולחן ונרדם קצת כדי להחליף כח. ("ספרא דמלכא" - אוצר אמרות החת"ס)

"מה טובו אהליך יעקב... " (כד, ה)

הרה"ק ר' חיים מצאנז זי"ע התרים פעם כמה גבירים למגבית צדקה, אחד העשירים טען לפניו שיחסית למה שנתן הגביר פלוני שעושרו רב בהרבה ממני, די שאתן כך וכך.

השיבו הרבי: מה טובו אהליך יעקב מפרש רש"י ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה. פתח הכוונה לצדקה הנקראת פתח, ככתוב "פתח תפתח את ירך" (דברים טו, ח), הפירוש שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה, שאין אחד מעריך את עצמו בצדקה כנגד חבירו, אלא כל אחד נותן כפי יכולתו והשגתו ויותר. (חמדה גנוזה)

"נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים" (כד, ד)

זקה"ק בעל החקל יצחק זי"ע מביא (בעשרה מאמרות) שאביו בעל האמרי יוסף זי"ע בתקופה הראשונה בספינקא כשהיה צריך ללכת מביתו עד למקוה, היה הולך בעין אחת פתוחה ובעין אחת סגורה, עד שראה שאצל בלעם מובא שהיה הולך עם עין אחת סגורה שנאמר (במדבר כד, ג) "נאם הגבר שתם העין" וברש"י ועל שאמר שתום העין ולא אמר שתום העיניים למדנו שסומא באחת מעינו היה, החל מאז היה הולך האמרי יוסף ברחוב עם שתי עיניים סגורות ולקח לעצמו משמש שילך עמו.

וזהו שפירשו צדיקים הפסוק (בראשית לח, כא) "איה הקדשה הוא בעינים על הדרך", איה הקדשה, כשרוצה אדם לחפש ולהגיע אל הקדושה, צריך לידע שהוא בעיניים, שהכל תלוי בשמירת עיניו כדבעי, אך הסכנה הגדולה היא, על אם הדרך, בעת שהולך בדרך ברחובה של עיר צריך הרבה סיעתא דשמיא שיוכל לשמור עיניו מלהסתכל מדברים המביאים לידי הרהור חטא ועוון.

ובזה יש לפרש נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים, דפעמים שאדם זוכה להגיע לבחינה של שומע אמרי אל ומחזה שדי יחזה, אך נופל, והסיבה הוא, משום וגלוי עינים, דאינו שומר על עיניו כדבעי ומשאירם גלוי לראות כל דבר.

(שיח יעקב יוסף)

בתוך עצמו לגלות מי אנחנו ומה השאיפות האמיתיות שלנו לפי הדברים והאנשים שאנחנו מעריכים. נזכור גם שתמיד אפשר להשתנות. (על פי ספר המעשיות לרבי ניסים גאון)

"ואותה החייתי" (כב, לג)

ברש"י שלא יאמרו זו היא שסילקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות.

מסופר על הגאון ר' חיים ברים זצ"ל שפעם דיבר בדרשה והוציא דף קטן והסתכל כל הזמן במשך הדרשה בפתק שהיה לפניו, בסיום דרשתו השאיר בלא משים את הפתק, בדקו וראו שהדף ריק, שאלו אותו למה לקח דף וקרא מתוכו, הרי מצאו אח"כ כי לא כתוב כלום. ענה ברוב ענוותנותו: לפני היה בעל דרשן וראיתי שהסתכל בדף שהכין לעצמו, ואני לא הכנתי בדף, וחשבתי שבאם אני יגיד את דרשתי בלי דף וזה יצליח יותר מאשר דרשתי, יגידו, תראו, הוא בלי דף והוא עם דף ותראו דרשה של מי מוצלחת יותר, על כן גם אני הוצאתי את פתקי. (דרך החיים)

"ולא ראה עמל בישראל" (כג, כא)

ביאר ה"אור החיים" הקדוש: כי הבחין בלעם במעלתם של ישראל, שאע"פ שיגיעים הם בתורה אינם חשים בעייפות וטורח. (וזה לשונו: הצדיקים הגם שעושים מצוות וכל עסקם בתורה אינם מרגישים שיש להם עמל, אלא אדרבה כאדם המרוויח וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה).

בעניין זה ידוע משלו של המגיד מדובנא (בביאור הפסוק "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל" ישעיה מג) משל לסוחר שבא ממדינת הים, בהגיעו לנמל ביקש מאחד הסבלים שעבדו שם שיעלה לאוניה ויביא את חבילותיו לביתו, כאשר הגיע הסבל לבית הסוחר מזיע ומתנשף וביקש את שכרו אמר לו הסוחר החבילות שהבאת אינן שלי, שאלו הסבל וכי מנין לך זאת הרי לא ראית כלל את החבילות שהבאת? השיב לו הסוחר: חבילותי הן חבילות קטנות של יהלומים ואילו הבאת אותן בוודאי לא היית מזיע ומתנשף כל כך, מאחר שראיתי עד כמה התעייפת הבנתי שבוודאי לא את הסחורה שלי הבאת.

כך אמר הקב"ה "ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל" כלומר מהיכן ידעתי כי לא קראת בשמי (דהיינו שלא עבדת את עבודתי-עבודת ה')? על ידי שראיתך עייף ויגע, כאשר העוסקים בתורה ובמצוות אין סיבה להרגשה עמל וטורח אלא אדרבה אושר ושמחה.

"הן עם כלביא יקום" (כג, כד)

מאות רבות של תשובות כתב רבינו החתם סופר בזמן השכמת הבוקר, כפי שהוא מסיים את תשובותיו פעמים הרבה: "כאור הבוקר, יום פלוני ופלוני", דהיינו, שכשכבר החל להאיר היום, גמר לכתוב את התשובה שבה התחיל בלילה.

מספר בן בנו של רבינו הגה"ק רבי שלמה אב"ד בערעגסאס בספרו "חוט המשולש" עמוד לח, על התקופה שלאחר נישואי רבינו, בהיותו דר בעיר פראסטיץ:

"דרכו בקודש, במוצאי שבת קודש ישב ללמוד

גליון 315
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קליין על ואישיר לשריתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

בלק בן צפור קוסם גדול היה, והיה עוסק בכשפנות על ידי צפור. עשה לו דמות צפור אחת, ראשה, גופה ורגליה משל זהב, פיה משל כסף וכנפיה משל נחושת קלל, הניח בפיה לשון של אותה צפור ששמה "ידוע" והעמידה בחלון ביתו, ביום מול אור השמש, ובלילה שיפול עליה אור הירח. ושם היתה עומדת שבעה ימים רצופים, והוא מקטיר לה קטורת ומקריב לה קרבנות, ועושה לה כל מיני השתחויות ועבודות. כיון שעברו שבעה ימים, היתה אותה צפור מתחילה לכשכש לשונה בפיה, וכשהיו נוקדים לשונה במחט של זהב, היתה מדברת גדולות ומגידה עתידות, על ידי צפור זו ראה בלק וידע מה שבני אדם אחרים אינם רואים ולא יודעים. ביום מן הימים פרצה אש ושרפה כנפיה של אותה צפור, כיון שראה כך, אחזתו אימה ופחד, אמר מכוחם של ישראל חורכו כנפי ציפורי, עתה ילחכו כל סביבותינו

(זוהר ח"ג קפד, ב)

פרשת השבוע

קום לך אתם וגו' ויחר אף אלוקים כי הולך הוא וגו' (כ"ב - כ' - כ"ב) הקשה הרה"ק מטשעבין זיע"א, מצד אחד הקדוש ברוך הוא אמר לבלעם "קום לך אתם", ומאידך כתוב "ויחר אף אלוקים כי הולך הוא". ותירץ הגאון ע"ד מעשה בעשיר אחד שהתגורר מחוץ לעיר, וכשהיה בא לתוככי העיר היה עושה זאת ברגליו, ופעם אחת כשהיה לו דין תורה עם יהודי, הגיע לבי"ד כשהוא רכוב על עגלה גדולה ומפוארת, רתומה לארבעה סוסים, כדי להראות את רוב עושרו וגדולתו. הוכיחו הרב: הלא תמיד אתה מגיע לעיר ברגליך, וכאן כדי לקבור יהודי הנך רוכב על כרכרה מפוארת? כן הדבר כאן, שבלעם הרשע בדרך כלל היה הולך ברגל ולא היה משתמש באתונו, ודווקא עכשיו רכב על אסונו. וזה מה שנאמר "ויחר אף ה' כי הולך הוא" כי בדרך כלל הוא הולך. ואילו כאשר בא לקלל את בני ישראל הוא רוכב על אתונו.

וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם וגו' (כ"ב - ז') וברש"י: וקסמים בידם, כל מיני קסמים, שלא יאמר אין כלי תשמישי בידי. מסופר על מעשה שהיה בימי הגה"ק מוילנא זיע"א, שהגיע אדם לחצר בית הכנסת הגדול שבוילנא, והראה מופתים נפלאים, גם גילה סודות ועתידות בפני כל. כאשר באו לספר זאת להגר"א, הורה לבדוק אם בשעת מעשה אוחו בידו חפץ כל שהוא. ומששבו והודיעוהו כי אכן תופס בידו מקל, ציוה עליהם ליטול זאת ממנו, ותיכף ומיד סר כוחו מעליו, ופסק מנפלאותיו. לאחר מכן הסביר הגאון מוילנא, שמפסוק זה למד זאת, הן הלא נאמר בזקני מדין שבאו לבלעם וכלי תשמישו בידם, הוי אומר שכל כח הקוסמים תלוי בנקיטת חפץ כלשהו בידם, לפיכך מששמע שהאדם הזה אכן אוחו חפץ בידו, ידע כי הוא עושה כל ענייניו בכשפים, ובהעדר המקל יותר ממילא בלא כח.

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:31 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:06

בלק

זמני כניסת שבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

מעשה שהיה

בקארלין, אשוב אל ביתי, נאנח. הרעים נפרדו, המלמד נסע לביתו והחנווני נותר בחצרו של רבי שלמה, ממתין בקוצר רוח ליום שבו ייקרא אל חדרו של הצדיק. באחד הימים ניגש אליו הגבאי, הצדיק קורא לך, בישר. החנווני הנרגש נכנס בגיל ורעדה אל חדרו של הרבי, סוף סוף אקבל את הברכה, חשב לעצמו. אולם הצדיק מקארלין לא התייחס כלל למצוקתו, עוד ימים מספר אצא לנסיעה וברצוני שתצטרף אלי, אמר. מרכבתו של רבי שלמה נסעה ראשונה, אחריה מרכבותיהם של חסידיו, מדי פעם עצרו המרכבות בכפרים ובעיירות, והצדיק היה פונה אל בית המדרש להתוועד עם יהודי המקום. שעת לילה מאוחרת, ההתוועדות הסתיימה זה מכבר, החסידים ישנים על ספסלי בית המדרש, גם החנווני העייף מנסה לחטוף תנומה קלה, לפתע הוא שומע צעדים הקרבים לעברו, וקול הקורא בשמו, הוא פוקח את עיניו ורואה לפניו את הרבי, בוא לחדרי אומר הצדיק, החנווני קם בוריוות, נוטל את ידיו וצועד בעקבות הרבי. הם נכנסים לחדר קטן, רבי שלמה מתיישב והחנווני נותר לעמוד ביראת כבוד. זקוק הינך לברכה, פותח הצדיק, החנווני מהנהן בראשו כשליבו הולם בהתרגשות. אם תיתן לי שלוש מאות רובל, יהיו לך בנים, אומר הצדיק בקול חרישי. שלוש מאות רובל? תמה החנווני, זהו הון עתק, איני גביר וגם לא בן גבירים, אולי אוכל לקבל הנחה? שאל, הרבי מנענע בראשו לשלילה, ואומר: "שלוש מאות רובל, לא פחות ולא יותר" החנווני מנסה להתמקח, אך כשהוא מבחין בנחרצות הצדיק הוא מבין כי אין הנחות, אם רצונו להיפקד ולהיוושע, עליו לשקול לידי הרבי את הסכום הענק בשלמותו. שלוש מאות רובל טבין ותקילין. אתייעץ עם רעייתי הוא מפטיר, ועם שחר עוזב את העיירה כשפניו מועדות אל ביתו. כשסיפר לאשתו את כל השתלשלות העיניים, הגיבה בתדהמה: סירבת, איך יכולת? שנים רבות כל כך התייסרנו וחיכינו, אני מוכנה לוותר על כל אשר לנו, העיקר שנזכה להכניס אור ושמחה אל ביתנו, עולל קטן ומתוק שווה בעיני יותר מכל אוצרות תבל.

אל תדאגי עדיין לא מאוחר, אני יודע היכן שוהה הצדיק, ואם אודרו אשיג אותו ואתן לו את הכסף, השיב הבעל ויצא מיד לדרך. לשמחתו של החנווני, רבי שלמה וחסידיו לא עזבו עדיין את העיירה. החנווני ניגש אל הצדיק והושיט לו צרור, הנה הכסף רבי, שלוש מאות רובל לא פחות ולא יותר. לתימהונו, סירב הצדיק לקחת את הצרור מידי, כבר איחרת את המועד נאנח, איחרתי? נדהם החנווני, וכי שטר חוב הוא זה? מדוע יום אחד משמעותי כל כך. הצדיק לא השיב מאומה. מאוכזב שב החנווני אל ביתו.

סעו אל הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א (יומא דהילולא כ"ב תמוז) סיפור זה התרחש באחת העיירות לפני למעלה ממאתיים שנה. ידידות מוזרה נרקמה בין המלמד לחנווני, שניהם היו נשואים שנים ארוכות, ובבתיים שררה דממה מעיקה, חשוכי בנים היו. שניהם לעיתים שוחחו על צרתם, מנסים לעודד איש את רעהו, וכאבם המשותף קרבם זה לזה. באחד הימים סיפר המלמד לחנווני ששמע על כוח ברכתיו של הרה"ק "בעל התניא" זיע"א, הבה ניסע אליו שנינו, אולי גם אנו ניוושע מברכותיו של הצדיק, הציע כשנימת תקווה בקולו.

נסעו השנים לליאזנא, המתינו יחד עם יהודים רבים שגם הם המתינו לשעת הכושר להיכנס בקודש פנימה. כשהגיע הרגע הנכון וזכו להיכנס ל"יחידות", סיפרו בכאב ובדמעה על הצרה המשותפת שלהם, וביקשו את ברכת הצדיק לזש"ק. הסתכל עליהם הרבי הקדוש בעיניים רחמניות ואמר בכאב: "לא אוכל לעזור לכם, סעו אל הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א, אולי הוא יוכל להושיע אתכם". כשהגיעו לקארלין וביקשו להיכנס אל הרבי, אמרו להם החסידים, אצלנו אין תור מסודר לכניסה ליחידות אצל הרבי, הרבי עצמו קורא לאנשים הזקוקים לישועה וברכה. שבו עימנו וחכו בסבלנות עד שתיקראו לחדרו של הרבי.

ישבו השניים בקארלין וחיכו. באחד הימים החליט המלמד הסקרן להביט מקרוב בעבודת הקודש של רבי שלמה מקארלין, אנא אל תסגור הלילה את דלת ביתו של הרבי, ברצוני להגיע אחר חצות ולהציץ במעשי הצדיק בשעה זו, ביקש מהגבאי. לאחר הפצרות מרובות הסכים הגבאי לבקשתו, בשעת לילה מאוחרת הגיע המלמד אל ביתו של הרבי, משך בידית וגילה שהדלת נעולה, הגבאי שכח את הבטחתו, הבין. הוא רצה לסוב על עקבותיו כשלפתע שמע את רבי שלמה קורא לגבאי, ומורה לו, פתה את הדלת, האיש הניצב על הסף רוצה לראות את עבודתנו. המלמד נרעד, מעדיף היה שהאדמה תפצה את פיה ותבלע אותו, הגבאי הכניס אותו לחדרו של הצדיק, הוא ראה שני נרות דולקים ושלולית גדולה על הארץ, אחר כך פגשו עיניו את עיני הצדיק, פניו של רבי שלמה היו רטובות מדמעות, כנראה נקוותה השלולית מבכיו של הרבי, חלפה מחשבה מהירה בראשו של המלמד הרועד. ראית מה מעשינו אחרי חצות הלילה? שאל רבי שלמה כשנימת תוכחה בקולו, ומיד הוסיף "דע, כי בנים לא יהיו לך".

בבוקר סיפר המלמד לרעהו החנווני את קורותיו בלילה האחרון. אם הרבי אומר שלא יהיו לי בנים אין טעם לשהייתי

צדק ונמשל

נאום בלעם בנו בעור ונאום הגבו שתום העין וגו'

(כ"ד – ט"ו)

צריך להבין מדוע בלעם מתפאר ואומר שהוא שתום העין וכי בעבור שהוא מוכה בסנוורים יהיה איש מכובד? והענין יובן על פי:

משל לשני סוחרים שהלכו עם סחורתם ליום השוק כדי למכור את הסחורה, לאחד היתה סחורה משובחת מאד, ולשני היתה סחורה עם חסרונות. הנה בעל הסחורה המשובחת שמח כאשר בא אליו איש מבין וחכם ויודע בטיב הסחורות, כיון שאיש שמבין לא יתוכח אתו הרבה, אלא יקנה את הסחורה ויתן לו את מחירה המלא, אבל בעל הסחורה הגרועה אינו מעוניין שיבוא אליו אדם שמבין, כיון שהוא ירגיש את החסרונות, אלא כל רצונו שיבוא קונה שלא בקי בטיב הסחורה, או שיבוא קונה שעניו כהות, או שיבוא בין השמשות, כדי שלא ירגיש בגרעון שיש בסחורה.

והנמשל: כי הקדוש ברוך הוא לפניו נגלו כל הדורות כולם, והתחלפות מדרגותיהם, והנה הדורות היקרים שאין בהם דופי וכולם צדיקים, הראה לאבות הקדושים, כיון שהאבות הם סוחרים שמבינים, ובראותם סחורה יקרה ומשובחת כזאת ודאי יברכו אותם מכל הלב, אבל הדורות שבגלויות שיש בהם גם חסרונות לא רצה הקדוש ברוך הוא להראות אותם לסוחרים שמבינים, כיון שאם יראו את חסרונם לא יברכו אותם כראוי, ולכן בחר הקדוש ברוך הוא בנביא אחר ששמו בלעם שעניו כהות, והוא רואה כמו אדם שעניו כהות שרואה רק את המראות והגוונים, דהיינו רק את המעלות ולא ירגיש החסרונות ויברכם בלב שלם. וזה שהתנצל בלעם לפני בלק שהוא מברך אותם, ושהקדוש ברוך הוא מעוניין בברכותיו, ולזה אמר נאום בלעם בנו בעור ונאום הגבר שתום העין, מחוזה שדי יחזה, כלומר שאינו רואה כי אם מה שמראים לו. ולפי זה מובן מה שאמרו במדרש (ריש עקב) שכל מה שישראל אוכלים בעולם הוזה הוא מכח ברכותיו של אותו רשע, כיון שהוא לא רואה את חסרונם ומברך אותם

(אהל יעקב)

הצדיקים הללו לא יכולים להבין את כאבי, רטן לעצמו, והחליט לא לנסוע עוד, לא לקארלין ולא לליאזנא. חלפה תקופה ארוכה, עסקיו של החנווני לא הצליחו כבעבר, בליט ברירה נסע לליאזנא לבקש את ברכתו של "בעל התניא". כשנכנס ליחידות, שאל אותו הרבי, היית אצל רבי שלמה מקארלין? הייתי וחבל שהייתי, נאנח החנווני, שבועות ארוכים חיכיתי עד שיקרא לי הצדיק ויברך אותי, כשסוף סוף קרא לי הצדיק אליו, התחיל לדרוש הון עתק תמורת הברכה, כשהבנתי שאין טעם להתמקח אמרתי לו שאשאל את אשתי. אשתי הסכימה מיד לתת שלוש מאות רובל, ושבתי אל הצדיק והכסף בדי, אך למרבה תימהוני ואכזבתי, סירב רבי שלמה לקבל את הכסף וטען שאיחרתי את המועד. וכי בעניינים כאלו אפשר לאחר את המועד? שאל בתמיהה.

הרבי "בעל התניא" הביט בו בעצב ואמר: דע לך כי נענשת על שביזית תלמיד חכם, על פי הדין המבזה תלמידי חכמים מתחייב בתשלום קנס של ליטרת זהב, ערכה של ליטרת זהב בימינו שווה לשלוש מאות רובל, הפוסקים נחלקו האם המשלם את הסכום הזה, פטור רק בדיני אדם או שהוא נפטור גם מעונש בדיני שמים. רבי שלמה רצה לעזור לך והוא המתין ליום פטירתו של הפוסק, שלדעתו תשלום הקנס פוטר ומנקה כליל את החוטא. ביום הפטירה של הצדיק נשמתו עולה וזורחת, ובבית דין של מעלה נפסקת ההלכה כמותו, לו היית שומע בקולו של רבי שלמה ונותן מיד באותו יום שלוש מאות רובל, היו מוחלים לך בשמים על עוונך, והיית זוכה לזרע של קיימא, אך אתה איחרת את המועד. מעולם לא ביזיתי תלמיד חכם, טען החנווני האיש, היחיד שאולי פגעתי בכבודו היה יששכר דב מקבילניק, אך הוא היה יהודי פשוט. ר' יששכר דב היה תלמיד חכם אמיתי ובעל רוח הקודש, ואף זכיתי ללמוד תורה מפיו, השיב הרבי, בגלל שהוא היה מורי ורבי, לא יכולתי אני למחול על כבודו ולכפר ולנקות את עוונך, זו הסיבה ששלחתי אותך אל רבי שלמה מקארלין, הוא לא היה תלמידו ולכן יכול למחול על כבודו. החנווני פרץ בבכי, הרבי הביט בו בחמלה והשתתף בצערו על ההודמנות שהוחמצה.

צ'ין אדם לחברו

קופות הצדקה ביטלו קיטרוג מסופר בשם הרה"ק ה"אוהב קטרוג גדול בשמים ממעל על תושבי העיר אפטא. וכל מה שמיכאל המלאך אפטרופסא רבא דישראל, היה מלמד זכות על ישראל, עמד נגדו המקטרג ואומר שגם אצל עכו"ם יש זכות הזה. אבל היה המנהג באפטא, שבכל שמחה גדולה העמידו על שלחנות הסעודה שלש קופות של צדקות העיר, והמליץ המלאך מיכאל מכח הזה והמקטרג נסתם פיו, כי בעכו"ם אין זכר של חסד בעת שמחותיהם, רק הוללות ושכרות.

נמנע מלהסתפר כדי שלא לבייש: סיפר תלמיד אחד שהיה פעם יחד עם הגה"צ רבי פינחס שיינברג זיע"א בחדרו בישיבה, וכאשר רבו נעמד ממקומו, סבר התלמיד שקם ללכת, ולכן הזיו ממנו את הכסא מאחוריו. רבו לא הבחין בכך ושב להתיישב, ונפל. כשקם והתיישב על כסאו, הבין את הרגשתו הנוראה של התלמיד וקרא מיד לעברו, "הכל משמים לא קרה לי ב"ה שום דבר", והוסיף בבדיחותא, "לא משנה מה עם הראש, העיקר מה שיש בפנים". ומסופר שבאותה תקופה כאשר באו לספר את שיער ראשו, ביקש רבי פינחס להימנע. התלמידים התפלאו למה לא הסתפר כהרגלו, אך אותו מקורב הבין היטב, הוא חשש שמא תגלה המכה ואתו

תלמיד יתבייש על שגרם כזאת לרבו, לכן נמנע מלהסתפר עד שהמכה חלפה.

יהודי של הקב"ה

השעה מאוחרת כבר אחרי חצות, הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א יושב בחדרו שקוע בלימודיו ואור קלוש של מנורה רעועה האיר את הספר שלפניו. לפתע נשמעו דפיקות בדלת, איכר שיכור כלוט עומד בחוץ ונוקש על הדלת ואומר: קר לי ובמטה חמה חשקה נפשי, היאך מעיז השיכור? מה לו ולביתי? הרהר הצדיק. אחרי רגע חשב לעצמו, למעשה מה לו לזה בעולמו של הקב"ה? ואם הבורא מתרצה לו מדוע אסרב אני? קם ופתח את הדלת והציע לו מטה.

להקשיב לכל יהודי

מעשה בהגה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א שהלך בימות החמה להתרחץ בימה של ליבוי, יום אחד ראה אותו אחד ממקורביו יושב בבית המדרש בקרן זווית, ומשוחח עם הדיוט שבהדיוטות, רבנו, אמר לו הלה אחר כך, כלום יש דברים בינו להדיוט זה שאינו שונה אלא בתהלים, השיב לו רבי חיים: אתם רואים עצמכם גדולים וטובים ממנו, ואינו לפי כבודכם לספר עמו, אבל אין אתם מעלים על הדעת שמא לבו של יהודי זה מלא צרות ודאגות, ואין לו אדם להשיחן לפניו.

תולדות דצדקיא

שבת קודש י"ז תמוז
יהודה בן אשר (בן הרא"ש - ה"א קנ"א)
יום ראשון י"ח תמוז
הרה"ק רבי משה דוד אשכנזי מטאלטשאוא
ב"ר אשר אנשיל (תולדות אדם - תרט"ז)
הרה"ק רבי יעקב אריה מראזמין ב"ר שלמה
(תרל"ד)
יום שני י"ט תמוז
הרה"ק רבי אהרן שמואל ב"ר ישראל
(תפארת שמואל על הרא"ש (תל"ט)
הרה"ק רבי מאיר תאומים ב"ר יוסף (אבי
הפרמ"ג - תקל"ג)
יום שלישי כ' תמוז
הרה"ק רבי נתן נטע האנוער הי"ד ב"ר
משה (שערי ציון - תפילות - (תמ"ג)
יום רביעי כ"א תמוז
רבי אליהו ב"ר משה לואנץ (בע"ש
מווארמס - שצ"ו)
יום חמישי כ"ב תמוז
הרה"ק רבי שלמה מקארלין ב"ר מאיר הלוי
(תקנ"ב)
הרה"ק רבי אורי פיבל מקריסניפולי
ב"ר אהרן (אור החכמה - תקע"א)
יום שישי כ"ג תמוז
רבינו משה קורדיבירו ב"ר יעקב (רמ"ק -
ש"ל)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מ"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הר"ם על המצוות.

שנים מקרא ואחד תרגום (ה')

א) אם הוא מסופק אם קרא שנים מקרא ואחד תרגום, או לא, יש להחמיר ולקרא מה שמסופק. (שבט הקהתי ח"ה סימן ס"ט)
ב) קטנים שהגיעו לחינוך יש לחנכם וללמדם לקרא שנים מקרא ואחד תרגום בטעמים, ואם קשה להם כל הפרשה, יקראו רק חלק מהפרשה, ותלוי לפי הגיל. (תשובות והנהגות ח"א סימן רס"א)
ג) פסוק האחרון של הפרשה, טוב לכופלו ולחזור ולאומרו אחרי שאמר התרגום על פסוק זה, כדי לסיים בתורה. (שו"ע הרב סימן רפ"ה סעיף ג')

פְּרִשְׁת בְּלָק | תְּשַׁע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

פְּרִשְׁת בְּלָק עֵינֵינוּ חֲמַד

יִצְחָק אֶלְיָהוּ ע"י בֵּית הַפְּסָקוֹת שְׁכוּנַת עֵין חַמָּד - אֲבִשְׁרֵת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרִשְׁת בְּלָק - רְגָלִים מְמָהְרוֹת לְהַרְע

"וַיַּחַר אָף אֶלְקִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא, וַיִּתְּיָצַב מֵלֶאֱפָ ה' בְּדַרְךְ לְשֹׁטֵן לוֹ, וְהוּא רָכַב עַל אֲתָנוּ" (במדבר כב, כב)

המלאך שיעמוד מולו בדרך לעכבו מללכת".
"אף אתה", המשך הרב, "נוהג כבלעם, ברגליים ממהרות לרוץ לרעה. אם הייתה הולך ברגל, ודאי היו עולים בליבך הרהורי חרטה על אשר אתה עומד לעולל, ועל כן שכרת סוס מהיר. כדי שתוכל לבצע את זממך לפני שתהיה בידך שהות להתחרט..."

אכן זו הסיבה שהרגליים תמיד ממהרות לרוץ לרעה. לא רק משום שהן מתאוות לעבירה, אלא מפני שהיצר יודע כי אין לו זמן רב לבצע את זממו.

שכן, אם האדם יתחיל לחשוב ולהתיישב בדעתו, ישנם סיכויים רבים שהוא יתגבר על יצרו וימנע מלעשות את העבירה, ולכן הוא ממחר את האדם ומריץ אותו אל עבר הרע.

כדברי הרמח"ל בספרו מסילת ישרים (פ"ב): "אחת מתחבולות היצר הרע ועורמתו, להכביד עבודתו בתמידות על ליבות בני האדם עד שלא ישאר להם רוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים".

"כי יודע הוא, שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להניחם ממעשיהם, והייתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי".

העולם מקשים: מדוע יצא חרון האף על בלעם, ומדוע התייצב מלאך ה' לשטן בדרכו, הרי הקב"ה נתן לו רשות ללכת עם שרי בלק?

בספר 'ילקוט הגרשוני' מובא: מעשה ביהודי עני, שמרוב עניותו לא היה לו כסף לשלם על נסיעה בעגלה, וכל ימיו היה הולך עני.

אולם כשפרצה מריבה קשה בינו לבין חברו, הוא שכר סוס בכסף רב, ודהר עליו בזעמו הרב אל בית המושל, כדי להלשין על החבר לשלטונות. למעשה שפל זה פתאום היו לו אמצעים...

כאשר חזר משם בחדוות ניצחון, פגשו רב אחד, ואמר לו כך: "כל ימי תמה הייתי על פסוק בתורה, ובזכותך הבנתי, כאשר הלך בלעם לקלל את ישראל בלוויית שרי מואב, מספרת התורה: 'וַיַּחַר אָף אֶלְקִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא, וַיִּתְּיָצַב מֵלֶאֱפָ ה' בְּדַרְךְ לְשֹׁטֵן לוֹ, וְהוּא רָכַב עַל אֲתָנוּ' (במדבר כב, כב). ומעודי תמהתי", הסביר הרב, "מה עניין הרכיבה על האתון לזה שמלאך ה' ניצב לו לשטן?".

"אך עתה הבנתי, כי ה' אמר לבלעם ללכת עם השרים שבאו לקרוא לו, מתוך כוונה כי בדרך יהרהר בדבר, ויבין כי אם אין רצונו של ה' לקלל את ישראל - מוטב לו שיחזור לביתו. אך בלעם לא רצה שתהיה לו שהות לחזור בו, ועל כן הוא רכב על אתונו לבדו, כדי שיעזוב במהירות אל יעדו. כשראה הקב"ה כך, חרה אפו ובלעם ושלח אליו את

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה דביר בן נלי רחל
יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.ש כדורי אקבילי יוסף חיים בן נוסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

צינוג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר רוגית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט יסין בת אסתר
עמית בת טובה יוסף בן רוחמה
נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה
שרי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה ואשרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
משא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה
עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנש בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
זהבה בת שושנה רייזל ר' אליעזר בן עטיה

30/06/2018		י"ז תמוז תשע"ח	
פרשת בלק			
הפטרה: "והיה שארית" - מיכה ה			
ר"ת	יציאה	כניסה	י"ם
21:21	20:26	19:14	
21:18	20:24	19:32	ת"א
21:22	20:27	19:35	חגיגה
21:18	20:23	19:31	ב"ש

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	--	--

שואל ומשיב בהלכה – הטבלת פלים - חלק ב'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

אלו כלים חייבים להטבילם וכן האם שימוש חוזר בבקבוק מחייב בהטבלת הכלי?

Ice ❓

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה ❗

כל הכלים שמשמשים בהם לאכילה ולשתיה או להכנת האכילה הם בגדר "כלי סעודה" החייבים טבילה. ולכן סירים, מחבתות וסכו"ם, חייבים בטבילה. מכסה הסיר וכדומה, חייב בטבילה בברכה כדין הכלי עצמו. **מקורות:** רמ"א (שם ס"ה), וכן פסק הפרי חדש (אות יד). וכתב הגר"א (אות טו) לפי שהתבשיל וההבל עולה למעלה ונוגע בכיסוי והכיסוי כדין הקדירה.

וכן הדין לידיעות הכלים שחייבים בטבילה. אף שהידיית עשויה מדבר הפטור מטבילה כגון פלסטיק או עץ. **מקורות:** מרן בב"י (יו"ד סימן קכ) בשם המרדכי שהביא בשם רבינו שמואל מבונבורק ששאל את רבינו שמחה אם צריך להטביל את ידות הכלים. והשיב דודאי צריך להטביל. דמה לי ידיו מה לי בית תשמישו, הא לאו בפליטת איסור תליא מילתא דהא אפילו חדשים צריכין טבילה. עכ"ד. וכן פסק בשו"ע (סי"ב). וממה שכתב, מה לי ידיו מה לי בית תשמישו משמע דשיון הן לענין זה, דכמו שאם הטביל רק חלק מהכלי ולא כולו לא עלתה לו טבילה, כך אם הטבילו ללא הידיעות לא עלתה לו טבילה. ואף שהידיית עשויה מדבר הפטור מן הטבילה. וכן מפורש בשם האחרונים הביאם הרב זבחי צדק (שם אות לו). ו"כ" בדרכי תשובה (ס"ק צו). ובשו"ת דבריך יאיר ח"ה (סימן לה) העלה, באופן שאי אפשר להשתמש בסכין ללא הידיעות כגון שהוא קצר והידיית עשויה מדבר הפטור מן הטבילה, יש להטביל את הסכין ללא ברכה. ע"ש.

חובת טבילה היא דווקא על כלים, שמשמשים בהם למאכל ומשקה, שראויים לאוכלם ולשתותם מיד, דהיינו בלא שום תיקון נוסף, אבל אם האוכל עדיין צריך בישול או צליה וכדומה, אינם צריכים טבילה, מפני שאינם נחשבים לכלי סעודה. **מקורות:** המרדכי (פ"ק חולין סימן תקעז) וז"ל: מכאן יש להוכיח סכין של שחיטה לא בעי טבילה וכו' ועוד דכלי סעודה כתובין בפרשה וסכין של שחיטה לאו כלי סעודה הוא, שאפילו צונן אסור לחתוך בו אם לא בהדחה, והא דבהמה חזיא לאכילה לא חשיב כלי סעודה שעדיין היא צריכה בישול או צליה. והביאו מרן הב"י (שם) וכן פסק השו"ע (שם ס"ה) סכין של שחיטה אינו צריך טבילה. וכן העלה הראש"ל הגר"ע יוסף זצ"ל הובא בספר פניני יוסף (שנת תשס"א). ומה שכתב בספר כשרות למהדרין (שאלה ו עמוד מב) לענין כבד שחותכים אותו קודם הצליה במספרים האם צריך טבילה, אחר המחילה לא דק שזהו לענין בני אשכנז בלבד ולבני ספרד לא גרע מסכין של שחיטה שמרן השו"ע פוטר מטבילה.

ויש מחמירים להטבילו. **מקורות:** הרמ"א בהגה (שם) שיש להטבילו ללא ברכה. ועיין בש"ך (שם). וכ"כ בחכמת אדם (כלל עג אות ט). וכן בבן איש חי (ס"י, יג) העלה לענין סכין של שחיטה שיטבילו ללא ברכה.

לפיכך, מטחנת בשר או פטיש לרידוד השניצל, וכן קולפן ירקות כגון, תפוחי אדמה שצריכים עדיין בישול, פטורים מן הטבילה. **הערה:** כנז"ל לענין סכין שחיטה שפטור מן הטבילה, היות והמאכל אינו ראוי לאכילה מיד אלא צריך תיקון נוסף. וראה עוד בספר טהרת כלים-פרזיס (עמוד קד). וכן פסק בשו"ת אבני דרך ח"ו (סימן קח). וכן נפת קמח העשויה מחומרים החייבים בטבילה, אין חיוב להטבילה, כיוון שהקמח אינו מתוקן לאכילה עד אחר שעת האפייה. **מקורות:** הגרש"ז אוירבך בספר שלמי שמחה (עמוד תקנה). וראה עוד בשו"ת מנחת שלמה ח"ב (סימן סו אות ט). וכן הדין לברזל שמתקנים בו עוגיות וכיסנים לעשות להם צורה מיוחדת, או מערבב המיוחד ללישת בצק. ולדעת בני אשכנז צריך טבילה כנזכר.

קְלָלָה או בְּרָכָה

יהודי אחד נכנס לבית הכנסת 'לידרמן' בשיכון חזון אי"ש בבני-ברק, וביקש לברר, היכן מתגורר מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א. המתפללים, שהבחינו שהוא הגיע ממרחקים, ויש לו משאלה חשובה מאוד, ניסו לדובב אותו כדי לשמוע, מה מציק לו. לאחר הפצרות חוזרות ונשנות סיפר להם: "אני רוצה לבקש מהרב קניבסקי 'קללה'..." השיב. סתם ולא פירש.

כיוון שעל פניו נראה היה, שמדובר ביהודי טוב, ושומר מצוות, הביאוהו התפללים לביתו של הגאון ר' חיים, ומשהגיע תורו, חזר על המשאלה המוזרה. "באתי לבקש מהרב 'קללה'..." וביאר את בקשתו: "לפני מספר חודשים, עליתי ארצה עם אחי, לאחר שההורים שלנו נפטרו, הרכוש המשפחתי היה גדול מאוד, והגיע לסכום של חמישה מיליון דולרים!"

"הכסף היה אצל אחי, כיוון שסמכתי עליו במלוא המובן, ובדמיונותי השחורים ביותר לא חלמתי, שהוא ינסה לעשוק אותי, לא חתמתי איתו על שטר, לראיה שהכסף אצלו. והנה, משהגענו ארצה, ובקשתי מאחי שייתן לי את מחצית הסכום. אולם הוא התעלם מכל העניין, ואף הגדיל לעשות באומר, שמעולם לא היה אצלו כסף, בוודאי לא סכום גדול שכזה..."

"בנוסף, אחי הלך כבר ועשה מעשה, והשקיע את כל הכסף בשיפוץ בית-מלון באילת. אני מבקש, שהרב יקלל את אחי בגין מעשיו", סיים היהודי את דבריו. הגר"ח השיב, שמעולם לא הוציא מפיו קללה על שום יהודי, וגם עכשיו לא יעשה זאת. "אבל אני מוכן לברך אותך שהכסף המגיע לך, יחזור אליך", ואכן כך עשה. סופו של המעשה היה, שבאחת השריפות הגדולות שהתחוללו באילת, עלה באש כל בית המלון המשופץ, ולא נותר ממנו, כי אם עיי חרבות. האח ששיפץ את המקום, לא עשה עדיין ביטוח, כך שהוא איבד בן-לילה את כל הכסף שהשקיע.

סוף הסיפור היה, שמשרד התיירות החליט להחזיר למשפץ מחצית מסכום ההשקעתו, בסך שניים וחצי מיליון דולרים, כאות הוקרה על 'הדאגה שגילה לעיר אילת'. האח, שראה בכך את יד ה', והבין כי מעשה זה אירע בגלל שהוא עשק את אחיו, החליט לאחר חשבון נפש, להחזיר את הסכום שקיבל, לאחיו, ואף התעורר מכל העניין לתשובה שלימה. (עלינו לשבח)

מנויים	הקדשת העלון	לשאלות בהלכה
לקבלת העלון חנם ב-email: מידי שבוע, שלח את כתובתך אל: PnineEH@gmail.com	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זמג הגון, חזרה בתשובה וכו' - נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926	לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144

אם ראשונים כמלאכים – הרב המקבל יצחק גברא זצ"ל

המקובל הרב יצחק גברא זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ה (1865) בכפר סָוֶד שבתימן. מדובר על משפחת רבנים ידועה בה מסורת ההנהגה והרבנות וראשות בתי הדין בקהילה עברה במשפחה דורות רבים ברצף ורבינו היה הדור ה-17. בנעוריו למד תורה אצל אביו וסבו שהיו גדולים בתורת הנגלה והנסתר. בגיל צעיר התייתם מאביו ולאחר מכן מאחיו ועול ההנהגה הועברה לרבינו שהרביץ תורה לרבים, שימש כמוהל והכניס רבים בבריתו של אברהם אבינו.

בקיאותו נודעה לכל, שישה סדרי משנה ומשנה תורה להרמב"ם היו שגורים על לשונו. היה מסיים את ספר התהילים בכל שבוע כ"ו פעמים מלבד סדר לימודו, נודע במידותיו הנשגבות ובענוותנותו הבולטת, ומלבד עזרתו לעניים היה אוהב וגומל חסדים טובים בגופו. בקיא בלחשים שונים ובענייני קבלה מעשית אשר קיבל במסורת מחכמי תימן הקדמונים. כאשר הגיע אליו חולה- היה אומר לו מיד ממה הוא סובל.

כיהן כרב העיר סָוֶד. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לארץ ולאחר מסע נדודים התיישב עם בני קהילתו בכפר הערבי הנטוש עג'ור שבאותם הימים השטח היה שומם ומרוחק מיישובים שכנים. דרשותיו נודעו בשערים. פיזר לעניים בסתר. התפרסם כבעל סגולות מרפא. ה'בבא סאלי' היה אוכל משחיתתו של רבינו וביניהם היה קשר הדוק. **בעל רוח-הקודש. ידע את זמן פטירתו. גאון בנגלה ובנסתר.**

נפטר ב-כ"א תמוז ה'תש"י (1950). חי כ-85 שנים. ציונו בחצר ביתו שבעג'ור (ע"פ הוראת רבינו). גם היום מאז גילוי הציון, רבים פוקדים את הקבר וזוכים לראות ישועות מופלאות בפרט בענייני זיווגים. מעוכבי שידוך רבים שחלקם כבר הגיעו לכדי ייאוש עקב מצבם, זכו לישועה פלאית לאחר תפילה בציון הקדוש.

אביו: ר' יצחק (בעדת התימנים נהגו לקרוא לבן על שם אביו עוד בחיי האב). **מרבתינו:** אביו, ר' יצחק, סבו. **אחיו:** ר' אברהם (כונה 'ראש המדברים'). **ילדיו:** ר' דוד (רבה של יבנה), ר' יחיא ובן נוסף.

רבינו היה בעל רוח-הקודש ובעיניו היה חוזה למרחוק את אשר קורה ויקרה ואף היה אומר זאת למי שהיה צריך. לילה אחד, לאחר שעסק בלימוד התורה וערך תיקון חצות, העיר את בנו ר' דוד ואמר לו: "עלינו ללכת למקום פלוני". שאלו בנו: "על מה ולמה כל הבהלה הזאת?" השיבו הרב: "כעת עלינו ללכת". לאחר הליכה ממושכת הגיעו לאחד הכפרים. במרכז הכפר הייתה קבוצת יהודים המתגודדים סביב פר גדול ומנסים להרביצו ולשחטו. כשראו את הרב ובנו, קראו להם לבוא לעזרתם. אמר להם הרב: "פנו הצידה ועיזבו את הפר". לפתע קרב הפר לצדיק. הרב ליטפו ומיד הוא נרגע ורפץ על הארץ. **שחט הרב את הפר ולאחר מכן חזרו הרב ובנו לביתם.**

בשנת ה'תש"ט עלו יהודי קהילת סווד לארץ ישראל, ובראשם רבינו. שיירת העולים יצאה לדרך כשהרב רוכב על גמל ולצידו מונחים ספרי קודש. בדרכם הגיעו להר גבוה ותלול הנקרא 'עקבה'. כשהגיעו לראש ההר, מעד הגמל ונפל עם הרב לתהום. אנשי השיירה עצרו את נשימתם, וסברו כי לא יזכו לראות שוב את רבם. והנה כשירדו לתחתית ההר לראות מה עלה בגורלו של הרב, לא האמינו למראה עיניהם. **הם מצאו את הרב יושב על הארץ, בידו ספר והוא הוגה בתורה, כשהוא בריא ושלם. ולהבדיל הגמל נעשה אברים אברים.** (לבניכם ספרו עמ' קז)

היה זה ב-כ"א לחודש תמוז התש"י, אז ציווה רבינו את קרוביו בצוואתו: "רצוני להיקבר כאן בגבעה מול ביתי", וכדברו הצביע אל תחת עץ החרוב הגדול ואמר: "עוד תעזבו כאן והוא יהיה הסימן שלכם", כסימן שיקיימו את דבריו ולא יהרהרו אחריהם, הודיע כי **ייקבר בערב שבת בן השמשות ובזמן קבורתו ירד גשם - למרות שזהו חודש תמוז.** עוד הוסיף לרצום לגמור הקבורה לפני שבת. **באותו מעמד הכין רבינו את רעייתו כי תשעים יום לאחר הסתלקותו תתבקש גם היא לישיבה של מעלה. ואכן כאשר אמר- כך היה.**

מצבת הצדיק הייתה מוסתרת שנים ותושבי המושב, עולים מכוורדיסטון, לא ידעו על הצדיק הטמון בו ומגן עליהם. חלקת הקבר הייתה מאחורי בתים וללא מצבה, רק שורת אבנים הקיפו סביב את הציון ועליו גדלו עשבים שהסתירו את קיומו. על אותה תקופה סיפרו פועלים שהתבקשו לחרוש את האדמה באותה חלקה בה היה הציון הקדוש, והנה כאשר התקרב הטרקטור לקבר הצדיק, **שמע הנהג קול הקורא בשמו.** הוא פנה לראות מי הוא זה- אך לא ראה איש. הלה נחרד ולא הסכים עוד לעבוד, מחליפו בעבודה החליט להתעלם ולהמשיך כאילו לא אירע דבר, והנה שוב מופיע הקול הקורא לו בשמו, אף הוא נעצר וחופש ולא מצא איש והמשיך בחפירה, אז קרא אליו הקול ואמר: **"אלו הם ארבע אמות שלי. אל תתקרב!"** באותו הרגע התהפך הטרקטור והחל עולה בלהבות, אך הנהג הספיק לקפוץ ולהימלט כל עוד רוחו בו, ויהי הדבר לפלא.

הגדול, נפרד במילות תודה, ומיד שב לביתו להתקשר למשה ידידו ולספר לו על ברכתו והבטחתו הנדירה של ראש הישיבה.

באותם רגעים, ששוחחו הרב מ. וידידו, הסתיים טקס הברית, שבו שימש ראש הישיבה כסנדק. התינוק עדיין היה מונח על ברכיו, ורבי מיכל יהודה עצם את עיניו והתפלל **ברגש קודש על התינוק הבלתי מוכר שנמצא באנגליה, שיבריא לחלוטין**, ולא יוותר בו שום רושם של מחלה, ושיגדל בתורה וביראת שמים.

בינתיים, בין כתליו של בית הרפואה בלונדון התכוננו ההורים המודאגים לשבת. מספר יהודים בעלי חסד דאגו להכין בעבורם ארוחה לשבת. רופאים בחלוקים צחורים התרוצצו סביב מיטתו של העולל הרך, כשפניהם אינן מבשרות טובות.

משה הביט בעריסתו עמוסת הצינורות של העולל הרך, והדאגה מילאה את כל ישותו. וכך מצא עצמו, דקות ספורות לפני שעת הדלקת הנרות בארץ, מתקשר שוב, הפעם לידיד אחר, ומבקשו להיכנס למעונו של הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א ולבקש ממנו, שיתפלל גם הוא בעבור התינוק.

החבר רץ מיד לבית מרן הגאון ר' חיים קנייבסקי. משאך שמע ר' חיים את הסיפור העגום הגיב מיד: "גש לר' מיכל יהודה, מורי ורבי. הברכות שלו חשובות בשמים!" אותו חבר שלא ידע כי ר' מיכל יהודה כבר בירך את התינוק, מיהר למעונו של הצדיק, אלא שבטרם הספיק לומר את פרטי הסיפור הגיב ר' מיכל יהודה: "כבר התפללתי עליו בברית, שבה השתתפתי ביום שישי. ה' יעזור והתינוק יהיה בריא ושלם!"

שבוע חלף מאז. בערב השבת הבאה נלקח התינוק לבדיקה במכשור מיוחד ומתקדם, אשר באמצעותו ביקשו הרופאים למפות את מוחו הרך ולגלות, כמה אחוזים ממנו נפגעו ומה ניתן עוד אולי לתקן.

מחוץ לחדר הבדיקות המתינו ההורים במתח, תוך שהם ממלמלים בדבקות פרקי תהלים. הדאגה כרסמה בלבם, אך הביטחון בתפילתו של ראש הישיבה נסך בהם כוח.

עשרים דקות ארוכות ומתישות חלפו בטרם נפתחה הדלת הכבדה ובעדה יצא הרופא, כשפניו המומות ומשתוממות, והוא בקושי מסוגל לדבר. "זה לא אותו תינוק. אני בטוח!", הוא אמר, "הבאתם לי תינוק אחר, בריא לגמרי...", הוסיף ואמר בהתרגשות. "תוצאות הבדיקות היו תקינות לחלוטין. אין הסבר אחר לכך, מלבד המילה 'נס!'".

דמעות של הודיה זלגו מעיני ההורים על הנס שאירע להם. לא היה להם שמץ של ספק איזו זכות עמדה להם... הייתה זו תפילתו של ראש הישיבה, שבקעה רקיעים בעבורם וקרעה את רוע גזר דינם.

עד כמה גדול כוח הדיבור ועל אחת כמה וכמה כוחה של תפילה - זאת לא ניתן לתאר ולשער. להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'מאורם של ישראל', ובו ניתן ללמוד על כך:

יום חמישי בערב. צלצול הטלפון, שנשמע בבית משפחת מ. בבני-ברק, קטע את ההמולה האופיינית לשעה וליום זה. אחד מילדי המשפחה הרים את השפופרת, הקשיב לרגע ומיד העבירה לאביו. "טלפון מאנגליה", אמר בבהילות, "זה נשמע דחוף!", הוסיף.

הרב מ. ניגש אל הטלפון. מעבר לקו נשמע קולו של משה, ידידו מימי הישיבה: "אני מדבר אליך מבית הרפואה בלונדון", אמר משה בקול עצור, "נולד לי בן לפני כמחצית השעה...". "מזל טוב!", מיהר הרב מ. לאחל, אך מיד השתתק. הוא הבין שמשהו עם הילד אינו כשורה. משה לא היה נשמע מאושר כמצופה מאב טרי.

"תודה על האיחולים", לא שכח משה את כללי הנימוס האנגליים, אך מיד הוסיף: "הרופאים מודאגים מאוד ממצב התינוק שכן במשך מספר דקות בשעת הלידה הוא סבל מחוסר חמצן, ולדבריהם מוחו נפגע באופן חסר תקנה, וכמעט שאין סיכויים, שיגדל ויתפתח כילד רגיל ובריא".

קול בכיו החרישי של משה נשמע בבירור מעבר לקו, אך בפיו של הרב מ. לא היו מילים כדי לנחמו בשעתו הקשה. "אני מבקש ממך, הרב מ.", שבר הלה את השתיקה, "הרי הנך תלמידו המובהק של הגאון הגדול ר' מיכל יהודה ליפקוביץ. גש נא בבקשה אל מעונו ובקש, שיעתיר בתפילה על עוללי הרך!"

הרב מ. הביט בשעונו. השעה הייתה מאוחרת מדי כדי לנקוש על דלת ביתו של ראש הישיבה הישישי. הוא נפרד מידידו במילות עידוד ובאיחולים לבביים לישועה קרובה, והבטיח כי עם שחר יגש למעון רבו, ויבקשו, שיברך את התינוק החולה.

בבוקר שלמחרת השכים הרב מ. כדי להתפלל במחיצתו של ראש הישיבה, ומיד לאחר התפילה ניגש לרבי. הוא פירט את סיפור התינוק וביקש ברכה בעבורו. ראש הישיבה שבאותה שעה עמד לצאת מהבית, הקשיב לסיפורו ואמר: "ברגע זה אני בדרך לשמש כסנדק בברית מילה. פעמים רבות אני חש, שהתפילות שאני מתפלל בזמן שאני משמש כסנדק מתקבלות לרצון יותר מתפילות אחרות. אתפלל הפעם בעבור התינוק..."

הרב הררהר לשניות מספר, ואז הביט בעיניו של הרב מ. התלויות בו בתקווה, הגביה מעט את קולו ואמר בביטחון: "הסירו דאגה מלבכם! התינוק יהיה בריא ושלם בגופו ובנפשו, בעזרת השם". הרב מ. הודה נרגשות לרבו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל
 הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל
 אביבה בת איירן ע"ה גאולה בת טובה ע"ה
 אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל
 יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
 אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
 חי יזי בן קלרה ז"ל יוסף בן יצחק ז"ל
 יוסף בן סעדה ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה
 אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל
 יעקב בן סלימה ז"ל לטיף בן פרחיה ז"ל
 ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל
 מישא אסתר בת זרה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל
 אברהם בן דינה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה
 הרב יחיאל בן יוסף ז"ל
 הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
 שמואל בן רבקה ז"ל
 משה בן רוזה ז"ל
 אביחי בן אסתר ז"ל
 נעימה בת גורג'יה ע"ה
 דוד בר חסיבה ז"ל
 רפאל בן אסתר ז"ל
 שמעון בן שמחה ז"ל
 ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
 אורה בת נעימה ע"ה
 שמעון בן חנה ז"ל
 גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
 הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
 אסתר בת בלה ע"ה
 נעמי בת כותן ע"ה
 מרים בת בלה ע"ה
 צדיק חכם בן חזיה ז"ל
 שני בת אסתר ע"ה
 מסודי בת חביבה ע"ה
 יונה בן סעדה ז"ל
 ברכה בת מרדכי ע"ה
 יעקב בן נעמה ז"ל
 שרה בת מורביה רחל ע"ה
 אלון בן סעדה ז"ל

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור בפרשת השבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 21:45

גליון מספר 549

פרשת בלק שנת תשע"ח

אך לא מסוג כל כך קשה כמו קבה. בלעם שחשש שהקב"ה יאסר עליו לקלל את ישראל, לכן אמר לקב"ה שבלק בקש "לכה קבה" כי אמר: אף אם יאסר עלי הקב"ה לקב את ישראל, עדין תשאיר בידי האפשרות לאור אותם, שדבר זה לא יאסר ה' עלי.
אבל אלקיניו שיודע מחשבות הוא, אמר לו: "לא תאר את העם" - לא רק לקב אותם נאסר עליך אלא אף לא לאור אותם, וכך זאת "כי ברוך הוא".

"ויסוף מלאך ה' עבור ויעמד במקום צר אשר אין דרך לנטות זמין ושמאל" (כב, כו)

ויסוף מלאך ה' עבור... ומדרש אגדה יש בתנחומא: מה ראה לעמד בשלשה מקומות? סימני אבות הראהו (רש"י) מה הם אותם סימני אבות שהראה המלאך לבלעם!

"ה"שי למורא" מביא בשם "דעת זקנים מבעלי התוספות", שהמלאך עמד בשלשה מקומות: בשדה, במשעול הכרמים ובמקום צר אשר אין דרך לנטות זמין ושמאל - ובכל פעם רמו בכף לענן אחר אצל האבות: בשדה, ששם יש דרך לנטות זמין ושמאל, רמו לו שאם ירצה לקלל את זרעו של אברהם, יוכל לקלל מימין ומשמאל - את בני ישמעאל מצד אחד ואת בני קטורה מצד שני, אבל באמצע, את זרע יצחק, לא יוכל לקלל. במשעול הכרמים, ששם יש אפשרות לשני אנשים ללכת, אם כי בצמצום, רמו לו שאם בא לקלל את זרע יצחק, יוכל לקללו מצד עשו, אבל לא מצד יעקב.

ולבסוף, כשעמד במקום צר שאין בו דרך לנטות זמין ושמאלה, רמו שזרע יעקב כלם כשרים הם, ואין כל אפשרות לקללם.

"ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בוי" (כג, כא)

המלים "ה' [שם הנה] אלקי ישראל" - אומר ה"חתם סופר" - עולות בגימטריא שש מאות ושלוש עשרה, כלומר: בזכות שש מאות ושלוש עשרה המצוות הננו ממליכים את הקב"ה.

על כך אמר בלעם: "ה' אלקיו עמו" - כאשר יש להם את שש מאות ושלוש עשרה המצוות, הרי ש"תרועת מלך בוי" - על ידי כן הם ממליכים את הקב"ה.

"כרע שכב כארי" (כד, ט)

מי שרוצה לקום כארי, צריך גם ללכת לישון בערבו של יום כמו ארי... ואכן, התבוננות בדרך שבה הלכו גדולי ישראל לישן, תורה היא ולמוד היא צריכה -

רבי יואליש מסאטמר זצ"ל מעולם לא הלך לישן במטותו, אלא תמיד הנה מתנמנם קלות על כסאו באפן ארעי. לעת

"וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמרי. ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. ויאמר מואב אל זקני מדן עתה ילחנו הקהל את כל סביבתינו בלחוד השור את ירק השדה ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא" (כב, ב-ד)

מדוע פתח הכתוב ב"וירא בלק בן צפור", והמשיך ב"ויגר מואב", לכאורה הנה לו לומר "וירא בלק... ויגר בלק"? וכי מפניו שבלק ראה "את כל אשר עשה ישראל לאמורי" לכן מואב פחד?

ועוד: מדוע את דבר היות בלק "מלך מואב" לא צינה התורה כבר בפסוק הפותח את הפרשה שבו הזכיר בלק, ורק לאחר שהובאו דברי מואב הוסיפה וכתבה "ויבלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא"?

באר המהרי"ל דיסקין, כי הנה באמת יש להבין מהו "וירא בלק בן צפור", מה הוא ראה?

ופרש רש"י: "וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי" - אמר: אלו שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם, אנו על אחת כמה וכמה, לפיכך ויגר מואב". אם סיחון מלך האמורי ועוג מלך הבשן נפלו לפניהם, לנו אין תקווה נגדם.

וגם להוסיף ולפרש: **"וירא בלק בן צפור" - ומה ראה? "ויגר מואב" - ראה בלק את בני עמו פוחדים ויראים מישראל. ולא עוד אלא ראה בלק ש"ויקץ מואב מפני בני ישראל" - בני עמו קצים בחייהם מחמת הפחד מפני ישראל. ולא עוד אלא שראה בלק את עמו שולחים שליחים לזקני מדן ואומרים להם: "עתה ילחנו הקהל את כל סביבתינו בלחוד השור את ירק השדה" - אנו בצרה! ישראל קמים עלינו ובטוחים אנו שהם יביסו אותנו, וזאת מפני ש"בלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא" - המלך שלנו חלוש וחדל אישים ואיננו יכולים לבטח בו...**

לאחר שנוכח בלק בפחדם של בני עמו ולאחר ששמע את דברי העלבון שהשמיעו עליו באזני זקני מדן, מיד **"וישלח מלאכים אל בלעם בן פעור" - כדי להוכיח לעמו שאינו חלש כפי שהם סבורים.**

"עתה לכה קבה לי אתו" (כב, יא)

הנה כשפנה בלק אל בלעם הוא השתמש במלים: "ועתה לך נא ארה לי את העם הזה", בלק שנה ואמר להקב"ה שבלק בקש ממנו "לכה קבה לי אתו", והקב"ה משנה בחזרה ואומר לבלעם: "לא תאר את העם" מה פשר שנוי הלשון?

באר הרב יעקב בן אברהם מג'רבא בספרו "מאין נבוא" בשם מוה"ר ר' יוסף ברבי: המלה "ארה" מבטאת קללה,

זקנותו הבחין בכך אחד מטובי הרופאים שטפל בו והוכיח לו בהוכחות שונות כי הגוף נחלש מהעדר שנה. נענה הרבי ואמר לו: "השנה למעשה היא הגזל הנורא ביותר שיש לאדם, משום שהיא גוזלת ממנו את שעות התורה והעבודה שהוא יכול היה להפיק מעצמו, והרי זה גזל שאי אפשר להשיבו... והנה, כשגזלו מתנפל בחרבו השלופה, אין לאדם ברירה אלא להכניע לפניו, אולם מימי לא שמעתי שיבוא אדם וימסר את עצמו במו ידיו לחרבו של הגזלן..."

את הבוי לשנה קנה בבית אביו, ה"קדשת יום טוב", אשר מדי לילה בלילה תוחב היה את שתי רגליו לדלי עם מים צוננים וממשיך ללמד בהתמדה עצומה. מנהג זה בא לידי בטוי גם בברכה שאותה היה נוהג לברך: שיהיו להם, לישראל, ליקטיגע נעכט, כלומר: לילות מאירים בתורה ובעבודה ה'!

גם מוהרי"ד מבעלזא כמעט ולא היה ישן. הרב יוסף זילפון, אשר ביתו שמש פאכסניה רב בטלטלות מלחמת העולם הראשונה, העיד, כי כמעט כל הלילה הסתובב הרבי בחדרו או ישב ללמד ליד השלחן. מעט לפני שעה עמוד השחר שמע אותו גורס משניות במהירות עצומה, קורא קריאת שמע שעל המטה ופונה לישן קמעא, אחרי שעה קלה שמע אותו מדבר לעצמו: "לא מכרחים לשכב כל כך הרבה זמן...", כשתוך כדי דבור הוא כבר קם ממטתו, נטל ידיו וישב ללמוד או הסתובב בחדר.

מאחר יותר נשכב פעם נוספת, וכעבור מחצית השעה שמע אותו שוב מוכיח את עצמו על שהוא ישן כבר מספיק, ומיד קם לעבודתו, הלך למקוה והחל בהכנותיו לתפלה. מלבד עבודתו האישית בענין מעוט שנה, בקש לחנך את בניו ללכת לישן מתוך מחשבה בלמוד, משום כך בהיות בנו רבי מרדכי רוקח, מי שנודע לימים פגאון מבילגורי, תינוק רך, הורה להעמיד את עריסתו בחדר הספרים שלו, שבו עסק בתורה במשך לילות שלמים.

כשגדל מעט, נהג אביו להקשות לפניו קשה כלשהי בלמוד, לאחר שסיים לקרא קריאת שמע שעל המטה, ולמחרת בבקר צריך היה לתרצה, ובדרך זו הרגילו אביו הגדול להרדם כשכל שרעפיו בתורה.

"ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אבד" (כד, כ)
לכאורה, שואל ה"בן איש חי", הלא בדרךיו אלו בא בלעם לקלל את ישראל ומדוע קלל את עמלק?
אכן, אמר ה"בן איש חי", את התשובה נוכל להבין באמצעות משל:

שלשה ילדים למדו בכתה אחת: האחד מצן, השני בינוני והשלישי חלש ממש. בכל פעם בה היה המורה שואל את

התלמיד החלש שאלה כלשהי, והוא לא היה יודע לענות, פמוכו היה התלמיד המצן משיב במקומו ומתכבד בקלונו, מלבד עצם הכבוד שקבל בזכות תשובתו המצינת. והנה, ביום מן הימים זרק התלמיד הבינוני אבן על התלמיד החלש ושבר את רגלו. כאשר נשאל לפשר מעשיו, הסביר כי עשה זאת מתוך קנאתו בתלמיד המצן, והסביר:

"אלו הייתי מכה את חברי התלמיד המצן, הרי הייתי נענש נוראות על ידי המורה... אכן עתה, עלה בידי למנע מחברי החלש להגיע ללמודים, ובכך תהינה לחבר המצטן פחות הזדמנויות להפגין את חכמתו... זה הרוח שלי מכל הענין!"

כך הסביר התלמיד הבינוני את מעשיו, וכך מסביר הבן איש חי את פשר קללתו של בלעם לעמלק... שכן לפעמים, גם כאשר ישראל חוטאים, הקדוש ברוך הוא בוחן אותם ביחס לשאר אמות העולם, וביחס אליהם, ובפרט ביחס לעמלק, תמיד ישראל יותר טובים ומצטיינים...

מעתה ברור מדוע קלל בלעם את עמלק ואמר: "ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אבד", שכן בלעם הבין שיש לאבד את עמלק, כדי ששוב לא יהיה לקדוש ברוך הוא למי להשוות את עם ישראל ולזכותו... שנה היה לו לקלל את עמלק, ובלבד שישאל לא נרויחו מחמתו, כאותו ילד בינוני המכה את החלש ממנו כדי שחברו המצטן לא יפיק כל תועלת מחלשתו...

זמירות שבת

מתוך הספר "מתוק האור" על שבת

"ותינוק ללמדו ספר"

הדרך ללמד תינוק ספר מבארת ברמב"ם. יש להתחיל ללמד עם הילד שלא לשמה. לאחר שיתרגל ללמד - יקבל טעם בלמוד, ומתוך שלא לשמה יבוא לידי לשמה.

רבי חיים קניבסקי שליט"א הביא לכך ראיה מהפסוק שנאמר אצל אברהם אבינו (בראשית יח, יט): "כי ידעתיו למען אשר יצנה את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו". לכאורה קשה, וכי אברהם חנף את בניו לשמר את דרך ה' בשביל שכר - "למען הביא ה' את אשר דבר עליו"?

התשובה לכך היא על פי הרמב"ם הנ"ל. אכן, מתחלה יש לחנף את הילדים שלא לשמה. "תלמד טוב - תקבל ספריה". כשהילד גדל, וספריה כבר לא שנה בעיניו, נותנים לו דברים יותר גדולים. כשיתרגל ללמד - ירגיש את ערבות התורה, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה..

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "בלק"

"ויאמר מלאך ה' אל בלעם לך עם האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אותו תדבר וילך בלעם עם שרי בלק" [כב, לה].

לך עם האנשים - בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו (רש"י).

כבר בימים הראשונים להגיעו לירושלים עיר הקודש, שמע על כפר ליפתא, הצלע הצדדית בכניסה לעיר הקודש הקסומה. נאמר לו, שתמהונים מבלים שם באפס מעשה תחת כיפת השמים, או במבנים שוממים, וכדומה. יום אחד עשה רגלי את דרכו לשם, ולבו הלך שבי אחרי נופו המרהיב של המקום, ואחרי השקט הפסטורלי המאפיין את הכפר הזה, בניגוד לרעש ולהמולה אשר מעליו.

הוא לא נהיה אחד מהם. הללו נראו בעיניו כמי שהשפילו את החיים מכתפיהם, ואינם יודעים מה לעשות עם עצמם על האדמה שהרגליים נושאות אותם, ואילו הוא בא מתוך החיים, מתוך עיסוק ועמל. הוא שונה היה גם בכך שידע היטב את מוצאו היהודי, הוריו מעולם לא התכחשו לזה, אלא שידיעתו ביהדות, בעולמה הרוחני, אפסית היתה. אחר הביקור הראשון, התחיל להופיע בליפתא כמעט מדי יום, באחת הבקעות שאליה ירד דרך משעול צר, איתר בליטת סלע כחטוטר, שהאדמה צרה היתה עליה ונדחפה החוצה. מצא אותה מוקפת שקדיות פורחות, והישיבה על הבליטה הזאת נעמה לו מאוד. דבר לא ראה מסביב מלבד השקדים בפריחתם, שהתנועעו ברוח כפרפרים לבנים ופיסת שמים כחולים צרה ממעל. התאהב במקום. היתה לו ההזדמנות הבלתי רגילה להתייחד עם עצמו, לתת מחשבתו לדברים המעסיקים אותו מאוד בזמן האחרון, ואינם נותנים לו מנוח.

כמדען בעל שם עולמי, רגיל היה גם בביתו, באמריקה הגדולה, להתבודד בשעה שכל כולו היה תפוס בחיפוש אחר פורמולה כלשהי בשדה ההתמחות שלו - כימיה אורגנית ואי אורגנית, תרכובות של חומרים שונים, שינויים בטבע, וכו'. אבל, לירושלים הוא לא בא כדי לעסוק במקצועו. ההיפך מזה. לקח לו חופשה זמנית מהתעניינות ומעיסוק ביחסים ההדדיים של חומרים בטבע, ופנה - אפשר להתפלא מהעזתו של פרופסור למדע מדויק - אל העל טבעי. זה עיקר סוד בואו לישראל, ובשל כך נשאר דווקא בירושלים.

אלוקות, בריאת העולם, תורת ישראל, ועם ישראל, - נושאים אלה החלו מזה זמן מכרסמים בקרבו, ודרשו ממנו, כמלומד, התייחסות מעמיקה. והוא חסר מנוחה.

למעלה מארבע שנים היה שותף באוניברסיטת הרווארד לצוות רופאים במחקר שהתיימר להמציא תרופה רדיקלית לדיכוי מחלה המפילה חללים רבים בעולם, והוא, כפרופסור למדע כימי, הניח לפני הצוות נוסחה מורכבת שעליה התבסס אחר כך המחקר.

והנה, יום אחד, בהיותם כבר בשלב הניסויים האחרונים בבעלי החיים, והיה כבר ברור לחוקרים כי ההמצאה הכבירה תיהפך לממשות, עזב במפתיע את שותפיו למחקר, את ארצו הגדולה והעשירה, ובא לישראל, מבלי לקשור כאן קשר עם מדעני הארץ, או עם אישים אחרים בשדה הבריאות, שידעוהו היטב מהפרסומים הרבים שלו בכתבי עת מקצועיים, ומפרסים קודמים להם זכה בארצו.

הגיע אינקוגניטו, כלומר: בעולם שם. הסיבה לדחף הפנימי שלו לעשות כן, נעוצה היתה בהארה פתאומית שפקדה אותו, ובעקבותיה התדיין עם עצמו: "אנחנו, הרופאים החוקרים, ואני, כפרופסור לכימיה, המצאנו, אחרי כמה שנות עמל ויגיעה, תרופה בלתי שגרתית שוודאי תביא תועלת לאנושות. יפה. אבל אם כן, מדוע שלא אעמול למצוא תשובה לדברים המטרידים אותי אישית, והם נעלמים מבינתני?"

"אמת", כלכל את מחשבותיו, "אני מדען טבע, עוסק בנושאים הקשורים בטבע, אבל מותר לי בכל זאת, ברגע של התבוננות צרופה, עמוקה, להטיל ספק בהנחה, בעקרון, שהחומר הוא יסוד העולם. ראשוני, כלום ייתכן שהוא, ורק הוא מזין את רוחי, את נפשי, שבקיומו חש אני בתוכי. המדע החומרי מתעלם מכך, ואילו אותי מטרידה השאלה: מה, או מי, מכתוב ליקום, לאותו טבע שאני חוקר, להתנהג בקביעות כך ולא אחרת? ללא השתנות?"

"אכן", כך המשיך לטוות את מחשבותיו בשבתו על בליטת הסלע בליפתא הקסומה, אין, ולא יהיה סוף וקץ להמצאות מדעיות טכנולוגיות בימינו, ואחרינו. אבל מי האמן הקדמון שהמציא את ההמצאה הראשונה - את הקוסמוס וכל אשר בו? בשום אופן איני יכול להניח שהוא קם והתפתח מכוח עצמו! אם כן, כדי שלא לשקר לעצמי, חייב אני להשלים במודעות עם קיומו של כח עליון, של אחד ויחיד החי עולמים, והוא - האלוקים, שברא את השמים והארץ, את העולם, ויצר צורה לטבע! אבל, מה חבל שמושגי בו ממש אפסי, אפסי!"

שעות על שעות ישב לו יומיום על חטוטר האדמה בפינת החמדה בליפתא, מנותק מכל וכל, שקוע בהרהורי בבורא העולם, במעשי בראשית ובבריאה. ידע שלבדו, בכוחות עצמו, לא יגיע רחוק בהבנת משמעות כל זאת. את תורת הכימיה למד שני, מסור היה לה בכל נפשו. ועתה, הגיע הזמן לתת מנוחה לתאי מחשבה עליה, יש משהו יותר חשוב, יותר שגיא, יותר נעלה. חשוב לי איפוא לחתור ולהגיע לשער הפרדס שאליו אני נמשך, אבל מי יפתח לי אותו מי ילמדו בגילו דעת יהודית?

אבל אם הלב והמוח יחד מבקשים, עוזרים מן השמים...

באוטובוס בו עשה יום אחד דרכו למלון בו התאכסן, התיישב לידו אדם, ואחרי זמן מועט בלבד התקשרה ביניהם שיחה ערה, מעניינת, על נושאים שונים. לא נרבה בפרטים על כך. נאמר רק זאת, שהשיחה האקראית הראשונה בין שני אנשים שלא ידעו זה את זה, פרופסור בעל שם עולמי, ואישיות תורנית דגולה, הולידה פגישות נוספות ביניהם, עד שניתן היה להגדירן כהתקשרות הדדית, ידידותית, אינטימית. מורה ומתלמד. רב ותלמיד.

לשמחתו של המדען, נמשכו המפגשים האלה חודשים מרובים, והפכו לחרישה עמוקה במושגי אלוקות מאספקט יהודתי ספציפי, ייחודי, ותוך כך קלט, ספג, ידע רב בתורת ישראל ובאמונת ישראל. גם עבד על עצמו כמו בצעירותו. ניתח, בדרכו שלו, את הנושאים הנלמדים, ולא לשם ידיעה לבד, אלא כדי להחיל על עצמו בחיי יום יום את החיובים הנדרשים מיהודי המתקשר לאלוהים באמצעות תורת חיים שלו.

הוא כתב מכתבים להוריו – היחידים שעמם קיים קשר. הם נדהמו לשמוע ממנו כי הוא נמצא בישראל, ולא באיזה מקום באירופה במסגרת הרצאותיו שברך כלל הוא נותן באוניברסיטאות השונות שם... "אין לי כעת כל עסק עם זה", דיווח להם לאכזבתם הרבה, "יש לי די כסף כדי לעשות ולחיות לפי רצוני".

ובהגיע הזמן שעמד לסיים את המפגשים הלימודים עם ידיו היחיד שרכש בארץ, וראה בו את רבו המובהק, אמר לו: "פתחת לפני שערי בינה יהודית. הודות לך יודע אני עכשיו את עולמי. התעשרתי. הוא נהיה שלם יותר. למדתני גם כשיש גבול לבית האדם, ולכן חייב היהודי להיעזר בהרבה אמונה, בה ישכיל להצטייד אך ורק בלימוד וקיום ציווי תורת השם שנמסרו למשה רבנו בכתב ובעל פה, והוא מסרה לבני ישראל למען יעבירוה לדורות אחריהם, עד עולם. קיבלתי כל זאת על עצמי".

חיפשו אחריו כמעט בעולם כולו. התרופה שהומצאה, והמבוססת, כאמור, כבר לעיל, על הפורמולות הכימיות שלו, הוכנסה לשימוש, ותועלתה החלה מכה גלים בכל רחבי העולם. צוות החוקרים זכה לפרס כספי גדול. בחלקו נפל סכום לגמרי לא מבוטל. אבל לא היתה אפשרות להעבירו אליו, יען כי לא הותרו אחריו מידע על מקום הימצאו המדויק.

מעל גבי העתונות בארץ מולדתו פנו אליו בבקשה שיופיע לטקס קבלת הפרס אשר יערך בתאריך שנקבע. שמע על כך, קרא את המודעה, ולא מיהר להשיב. מאוד עסוק היה. הרי למד לדעת שתורת ישראל, דברי נביאיה, ויסודות הרוחניים הפנימיים של היהדות, רחבים מני ים, ועמוקים מני תהום, ורק אחרי שיחוש, או יגיע למסקנה, שמותר לו, לזמן מוגבל, להסתפק במה שהשיג והספיק ללמוד, אולי אז ישוב לארצו, ואולי גם לעיסוקיו המקצועיים, אבל, רק כדי לחיות ולהיות אדם אחר, יהודי אחר שמן השמים עזרו לו לגלות את עצמו ואת עמו בתוך האנושות... (נצוצות).

"ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתנך" [כב, לב].

צער בעלי חיים דאורייתא, מאומרו "על מה הכית את אתנך", והוא על דרך ההשלמה לנו, שלא נלמד מדת האכזריות, ולא נכאיב לבטלה ללא תועלת (מורה נבוכים ג' - י"ז).

אדם הולך לתומו ברחוב, ולפתע מבחין בחתול, שאורב לתרנגולת (או יונה) על מנת לטורפה. החתול מתקדם בלאט לעבר הטרף, ומתעורר ספק בלב האדם - האם יש להציל את התרנגולת, על ידי הפחדת החתול ה'רודף' והברחתו, או שמא אין לגרש את החתול, כי זהו טבעו של עולם שהחיה החזקה אוכלת את החלשה, ואם כן מדוע שנתערב ונמנע מהחיה החזקה להשיג את מזונה?...

משיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א:

א) ראשית כל יש להדגיש, שבמקרה שהתרנגולת שייכת ליהודי מסוים, בודאי שקיימת חובה להצילה מהחתול האורב לה, כדי למנוע הפסד מבעליה, כדן 'השבת אבידה' עליה ציות התורה.

ב) במקרה שהתרנגולת אינה שייכת לאף אדם, חידש הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל, בספרו 'התעוררות תשובה', שהרואה חתול הרודף אחר תרנגולים לטורפם - מותר ומצוה לחוס על התרנגולים, משום 'צער בעלי חיים', ויש להצילם על ידי גירוש החתול ה'רודף'!

ויש להוסיף, שברך כלל מזומנים לחתול מזונות (שכידוע מצויים לחתולים תדיר מאכלים, באשפתות ובכל מקום שיש שיווי מאכל ודברים מאוסים), ממילא ראוי לחוס על הציפורים והתרנגולות ולהצילן, והחתול ילך וימצא את מזונו במקום אחר. ג) אולם, במקרה שאורב החתול לעכבר על מנת לטורפו, נראה שבוה עדיף שלא להתערב, כי תפקיד החתול לנקר את הבתים מעכברים ('ביק פ', ולשון 'השאלת יעבי' א' - י"ז): 'מלאכת החתול מרובה לצוד עכברים', וכידוע, העכברים עוינים ומזיקים לבני אדם, ובגמרא בהוריות (י"ג). נאמר שהעכברים 'סורן רע' - יצר ליבם רע ביותר, שאפילו גלימי גייצי - גם בגדים וכלי בית, שאינם דברי מאכל, העכברים נושכים ומזיקים, אף על פי שאין להם הנאה בכך.

לסיכום: א) אם החיה החלשה שעומדת להיטרף שייכת ליהודי, מצוה להצילה, משום 'השבת אבידה'. ב) חתול העומד לטרוף עוף של הפקר, מצוה להציל את העוף ולהבריחו. ג) אם רודף החתול אחר עכבר, עדיף לאדם שלא להתערב ולהניח לחתול לעסוק ב'מלאכתו' (אחת שאלתי).

"הן עם לבדד ישכן ובגויים לא יתחשב" [נג, ט].

כתב לנו יהודי מהעיר וינה, בעירנו ישנם כבישים גדולים, שבשעות הערב המאוחרות, הרמזורים המשמשים את הולכי הרגל שבהם, מראים תמיד את האור האדום, משום שבשעות אלו לא מצויים כל כך הולכי רגל, ואילו תנועת הרכבים בכבישים הסואנים ערה וזורמת. כאשר מגיע הולך רגל שמעוניין לחצות את הכביש, עליו ללחוץ על הלחצן המותקן בעמוד, ואז יאשר הרמזור את חציית הכביש.

והנה, בליל שבת האחרון, כאשר עמדתי לשוב לביתי, הייתי צריך לעבור את הכביש הגדול. במשך דקות ארוכות המתנתי על שפת הכביש. הרמזור נשאר אדום, ותנועת הרכבים אינה פוסקת. עובר אורח נכרי שכנראה הבחין במצוקתי, ניגש ולחץ על הכפתור, והאור נהפך לירוק, "בבקשה, אתה יכול לעבור עכשיו את הכביש", אמר, והמשיך בדרכו (במדרכה). עמדתי והסתפקתי: האם מותר לי ליהנות ממלאכת הנכרי ולחצות את הכביש?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: 'ביאשל אברהם' דן להקל במקרה שהדליק הנכרי נר בשביל שהישראל לא יישן יחידי בלילה, משום שאין כאן הנאה ממשית בפועל ממלאכת הנכרי, אלא מלאכתו היא בגדר "מבריה אר"י, ולכן מסתבר שלא גורו בכך חז"ל שמא יאמר לו הישראל שידליק עבורו נר שכזה.

וכך גם בנידוננו - אין היהודי נהנה מגוף מלאכת הנכרי, הנכרי הרי לא יצר את הכביש אלא רק "הבריח אר"י, ולכן יוכל היהודי לחצות את הכביש (והעבר נא).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ מנחם בן פאני ז"ל, לע"נ לדידה בת רחל ז"ל, לע"נ שרה בת כורשיד ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ שמואל בן בליאנה ז"ל, לע"נ יהודה בן מתוקה ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

נפת צופים

© מתוך 'פרשת השבוע לילדי ישראל'

"וַיֵּרָא בַּלֶּק" (כב, ב)

מדוע מתחלת הפרשה, ועד שחזרו בלעם ובלק למקומם, אינן שום הפסק של פרשה פתוחה או של פרשה סתומה, והכל נכתב ברצף אחד?

נתן להסביר זאת על פי מה שכתב רש"י בתחלת פרשת "ויקרא", שמהפסקות בין דברי ה' השונים שנאמרו למשה, באו כדי לתת רוח להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין - להתבונן מה אפשר ללמד מהכתוב בכל פרשה ופרשה.

ואולם בלעם, על אף שקבל נבואות חשובות, לא השכיל להתבונן בהן, ולקחת מהן מוסר, ולא למד מהן פלוג. ואם כן, הרי שעבורו היו הרנחיים מיתרים.

(חפץ חיים)

"וַיִּקַּם בַּלֶּעַם בִּבְקֹר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת אֶתְנֹו" (כב, כא)

כותב כאן רש"י, שאמר הקדוש ברוך הוא לבלעם: "רשע, כבר קדמך אברהם אביהם, שנאמר (בראשית כב, ג) "וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו". ונשאלת על כך השאלה: לשם מה היה צריך להראות לבלעם שיש דמיון בין מעשהו לשל אברהם, ומה רצה הקדוש ברוך הוא ללמדו בזה?

התשובה היא שה' רצה לומר לו בזה: אינה הראשון, שבגדל חשקו ורצונו לעשות את אשר בלבו, השכים בבקר ויחבש את בקרם בעצמו, כדי להזדרז לצאת לדרך, שכן כבר קדמך בזה אברהם. אלא שבעוד שאברהם הזדרז לעשות את רצוני, ולשחט את בנו כפי שצויתיהו, הרי אתה הזדרזת לעשות נגד רצוני, ולקלל את בני.

והנה, היה לה ללמד מכה קל וחמר. אם אברהם שבקש לקיים את רצוני, לא הועילה לו השכמתו בבקר, שהרי מנעתי ממנו לשחט את בנו, קל וחמר שאתה, שמבקש לעשות כנגד רצוני, לא תועיל לה השכמתך, ולא תוכל לבצע את זממך.

(דברי תורה)

"וַיִּפְתַּח ד' אֶת פִּי הָאֲתוֹן" (כב, כח)

מפני מה חולל ד' גם כה גדול ועל טבעי, שהאתון פתח את פיה ודבריה?

הקדוש ברוך הוא רצה שבלעם יברך את ישראל במקום לקלל, כדי שאמות העולם יראו שאפלו הנביא שלהם מספר בשבחם של עם ישראל, ומברך אותם, ואז תפל עליהם אימתה ופחד.

אולם הגויים שהפירו את בלעם, וידעו שהוא חובב ממון, ואמרו לעצמם: "אולי בלעם מברך את עם ישראל, משום שהם הבטיחו לו שכר על כך", ולכן לא נגרם בכך קדוש השם, והגויים לא הפירו בזה שד' הוא זה שהפך את פיו של בלעם מקללה לברכה, ולא מרצונו ברה.

על כן היה צריך בגס נוסף, על טבעי, שיראו כל אמות העולם שיד ד' בדבר, ומשום כך פתח ה' את פי האתון, והבינו שאף ברכתו של בלעם היתה משמים, ולא בגלל שעם ישראל שחדו אותו בממון. (משך חכמה)

"וַנֵּאֵם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵינַי" (כד, ג)

חז"ל אומרים שבלעם היה סומא באחת מעיניו. ואלו בתרגום נאמר: "גברא דשפיר חזי" - האיש שרואה היטב.

פיצד נתן לישוב את הסתירה בין דברי חז"ל ללשון התרגום?

ידוע שכאשר אדם רוצה לזכות לנבואה, עליו לקדש את כל גופו. בלעם היה ההפך הגמור מכה - הוא טמא את כל גופו, כפי שמספרים חז"ל. אולם הקדוש ברוך הוא רצה בכל זאת להשרות עליו נבואה, כדי שלא יהיה לגויים פתחון פה.

וכיצד נתן להשרות נבואה על מי שכל גופו טמא?

לשם כך סמא ד' את אחת מעיניו של בלעם, וכך נמצא בו אבר אחד אשר איננו חוטא, ובזכות עין סתומה זו, זכה להיות "שפיר חזי" - ולראות את המלאך.

(תורת משה)

הַלּוּלָא דְצְדִיקָא

וְהִנֵּה, בְּשִׁכְנוּתָם הַתְּגוּרָה אֲלֻמְנָה עֲשִׂירָה. בְּרִשׁוּתָהּ שֶׁל אֲלֻמְנָה
זוֹ הָיָה ש"ס מִפְּאָר, מִצָּרָף נְדִיר וְיָקָר בְּאוֹתָם יָמִים. נִהְיָה הָאֲלֻמְנָה
לְהַשְׂאִיל סִפְרִים מִש"ס זֶה לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים תּוֹשְׁבֵי הָעִיר. הִלְלוּ
הָיוּ שׂוֹאֲלִים אֶת הַסֵּפֶר לְמִסְפָּר שְׁבוּעוֹת, וְלֹאֲחֵר מִכֵּן מְחִזְרִים
אוֹתוֹ לְאֲלֻמְנָה. וְכֵן נִהְיָ גַם לִיִּבְלָה הַקָּטָן. אִם כִּי בְּמִקְרָה שָׁלוּ,
הָיָה הוּא לֹקֵחַ בְּתַחֲלַת הַיּוֹם מִסֵּכֶת פְּלוּנִית, וְכִבֵּר בְּסוֹפוֹ הָיָה
מְסִים אֶת הַמִּסֵּכֶת כְּלָה וּמְחִזֵּר אֶת הַסֵּפֶר לְאֲלֻמְנָה, וְכִבֵּר לְמַחֲרַת
הַיּוֹם שׂוֹאֵל מֵהָאֲלֻמְנָה מִסֵּכֶת אַחֲרַת מֵהַש"ס, מְסִימָה בְּסוֹף הַיּוֹם
וּמְחִזְרָה, וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה בְּכָל יוֹם.

מִשְׂרָאֲתָהּ הָאֲלֻמְנָה אֶת פְּנֵי הַדְּבָרִים, חֲשָׁשָׁה שֶׁמִּפְּאֵת שְׁמוֹשׁוֹ
הַתְּדִיר וְהַמְּרָבָה שֶׁל לִיִּבְלָה, הַנֶּעֶר הַמְתַּמִּיד, יָבְלוּ וַיִּתְקַלְקְלוּ
הַסִּפְרִים, לְכֵן הִתְנַתָּה אֶת הַמְּשֻׁךְ הַשְּׁמוּשׁ שֶׁל לִיִּבְלָה בְּסִפְרֵיהֶם,
בְּכֵף שִׁיחֲלִיף רַק אַחַת לְכַמָּה שְׁבוּעוֹת כֹּל סֵפֶר.

חֲכָד בְּדַעְתּוֹ לִיִּבְלָה הַצָּעִיר מֵה לַעֲשׂוֹת, הָרִי גוֹמֵר הוּא אֶת
הַמִּסֵּכֶת בְּמַהֲלָךְ יוֹם אֶחָד. הַחֲלִיט לִיִּבְלָה: "בְּלִית בְּרָרָה אֲשַׁנֵּן
לַעֲצָמִי בְּמִשְׁךָ כְּמָה שְׁבוּעוֹת אֶת אוֹתָהּ מִסֵּכֶת שׁוֹב וְשׁוֹב, עַד
שֶׁתֵּהָא שְׁגוּרָה בְּפִי כְּרָאוּי, וְאַחֲדֵשׁ בָּהּ חֲדוּשִׁים וּפְלִפּוּלִים בְּזִמְן
שִׁינְתָר בְּשְׁבוּעוֹת אֵלוּ." וְאִכֵּן כֵּן הָיָה.

בְּסוֹף יָמָיו הִתְבַּטָּא רַבֵּי אַרְיָה לִיִּב, כִּי הוּא מְחִזֵּק טוֹבָה לְאוֹתָהּ
אֲלֻמְנָה עֲשִׂירָה, שְׁבֻזוֹת הַתְּנַאי שֶׁהַצִּיבָה בְּפָנָיו, הִפָּדָה לְלַמְדוֹן
וְעַמְקוֹן. חֲדוּשֵׁי הַתּוֹרָה הִלְלוּ שְׁחֲדֵשׁ בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה הוּוּ בְּסִים
לְסִפְרֵי הַיְדוּעִים "שְׂאֲגַת אַרְיָה", "טוּרֵי אֶבֶן" וְעוֹד.

רַבֵּי אַרְיָה לִיִּב הָיָה שְׁקוּעַ בְּתַלְמוּדוֹ יוֹם וְלַיְלָה בְּקִדְשָׁה וְטִהְרָה.
בְּלִילוֹת לֹא הָיָה יֹשֵׁן עַל מִטָּה, כִּי אִם גַּם תְּנוּמָה חֲטוּפָה עַל כֶּסֶא
בּו יֹשֵׁב וְלַמַּד כָּל הָעֵת.

בְּנוֹסֵף לְגֵאוֹנוֹתוֹ וְעַמְקוֹתוֹ הָיָה בְּקִיא בְּקִיאוֹת נְדִירָה בְּכָל מְכַמְנֵי
הַש"ס, וְאַף זָכָה לְסִים אֶת הַש"ס כְּאֶלֶף פְּעָמִים.

כֵּהֵן כָּרַב בְּעִיר וּלְוִז'וֹן, וְאַף עַמַּד שֵׁם בְּרָאשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מְפָרְסָמַת.
בֵּין תַּלְמִידָיו נִמְנָה רַבֵּי חַיִּים מוּוֹלוֹז'וֹן. בְּגִיל שְׁבַעִים עָבַר
לְהַתְּגוּרָר בְּעִיר מִץ שְׁבַצְרָפַת, וְשֵׁם כֵּהֵן כָּרַב הָעִיר בְּמִשְׁךָ עֲשָׂרִים
שָׁנָה, עַד פְּטִירָתוֹ בְּשֵׁנַת ה'תקמ"ה. זְכוּתוֹ תִּגַּן עֲלֵינוּ.

מֵאֵת: חַיִּים הוֹפְקוֹבִיץ

"הַשְּׂאֲגַת אַרְיָה"

רַבֵּי אַרְיָה לִיִּב גִּינְצְבוּרְג, בְּעַל ה"שְׂאֲגַת אַרְיָה", כְּבָר מִשְׁחַר
יְלָדוֹתוֹ לֹא הִפִּיר תַּעֲנוּג אַחַר מְלַבֵּד מְתִיקוֹת לַמּוּד הַתּוֹרָה. הוֹרִי
הָיוּ עֲנִיִּים וְדַלִּים, וּמַעוֹת לְרַכִּישַׁת סִפְרֵי קִדְשׁ לֹא הָיוּ בְּאִמְתוּחָתָם.

© מתוך "פרשת השבוע לילדי ישראל"

סֵפֶר נְחוּץ לְכָל בֵּית יְהוּדִי
עַל תְּקוּפַת בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ וְחֻרְבָּנוֹ. לְגִילָאֵי 8+

תֵּאוּר עַל תְּקוּפַת יָמֵי בֵּין הַמִּצְרִים
בְּשׂוּפָה קַלָּה וְנוֹשְׁכַת אֶת הַלֵּב לְגִילָאֵי 4+

סִפּוּרֵי פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ בְּשׁוּלֹב מְדְרָשֵׁי חז"ל
מִתְאִים לְגִילָאֵי 7+

לְהַשִּׁיג בַּחֲגִילוֹת הַסִּפְרִים. נָתַן לְהַשִּׁיג יִשְׂרָאֵל בְּמִסְפָּר הַג'ל
וְשִׁנְתָם לְבָנִיךְ
סִפְרוֹת טוֹבוֹת לְבֵית טוֹב
בְּכָל עֲנִיֵי הָעוֹלָם
נִיתַן לַפְּנוֹת לְרַב יַעֲקֹב הוֹפְקוֹבִיץ: 0527113332
צִיּוּרִים: מוֹטֵי הַלֵּר

בֵּין הַפּוֹתָרִים נִכְנָה
יִגְדְלוּ סִפְרֵי "וְשִׁנְתָם לְבָנִיךְ"
תְּשׁוּבוֹת נָתַן לְשַׁלַּח:
אוּ לְפָקֶס: 15325382688
אוּ בְּמֵייל: jhopko@gmail.com

חִידָה לְפְרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ
מִזֵּין שְׁבַלְעִים הָיָה שׁוּנָא יִשְׂרָאֵל
יֹתֵר מְבַלְק? (רַש"י)

קריאת שמע - פרשת ציצית (הקדמה)

זכירת יציאת מצרים בכל יום הפרשה השלישית בסדר קריאת שמע הנה פרשת ציצית. פרשה זו באה כהשלמה לשתי הפרשיות הקודמות, שבהן קבלנו עלינו על שמים ועל מצוות, ובפרשה זו אנו מוסיפים פרט חשוב ומהותי מאד בחיינו כיהודים, והוא: זכירת יציאת מצרים.

מצות זכירת יציאת מצרים התפרשה בתורה בלשון המתוב (דברים טו א): "למען תזכר את יום יצאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", שמונו למדו במשנה (ברכות יב ב) כי חובתנו להזכיר את יציאת מצרים פעמים בכל יום, בבקר ובערב, באמצעות קריאת פרשת ציצית שבתורה הופר ענין זה [ובמכילתא (שמות יג א) דרשו את זכירתה בימים 'למען תזכר', ואת זכירתה בלילות מהכתוב (שם): 'זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים'].

זכירת יציאת מצרים בקריאת שמע

על הטעם שקבעו את חובת זכירת יציאת מצרים בתוך סדר פרשיות קריאת שמע, מציינו כמה באורים:

א. משום שבעודנו בגלות תחת משלת האמות, אין בידנו לקבל על מלכות שמים בשלמות על ידי פרשיות קריאת שמע, שכן הנונו כפופים למלכות הרשעה, ואלו באמצעות זכירת נסי יציאת מצרים שבהם התגלתה מלכותו יתברך לעיני כל, יכולים אנו לקבל על מלכות שמים גם בזמן הגלות.

ב. יש שבארו זאת על פי דברי הראשונים (ספר החינוך כא) בנוגע למצות זכירת יציאת מצרים שהיא "סוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו", ותכליתה לעורר בלבנו את זכרון הנסים הגדולים שהיו בשעת יציאת מצרים, אשר הוכיחו קבל עם ועולם את מציאותו ויחודו יתברך, ועל כן קבעו להזכיר זאת בקריאת שמע אשר ענינה הוא יחוד ה', ככתוב: "שמע ישראל... ה' אחד" (הגש"פ הלל נזכה לבעל ערוגת הבש"ט מקאפא, סדר הקדושה).

ג. עוד באר הגר"ז מבריסק, שכיון שתכלית יציאת מצרים היתה כדי שנקבל על עצמנו על מצוות ונאמין ביחודו יתברך, כפי שאנו אומרים בפרשה זו: "אני ה' אלוקים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלים", על כן קבעו פרשה זו בסיום פרשיות קריאת שמע שבהן אנו מקבלים על מלכות שמים ועל מצוות (חידושי הגר"ז [סטנביל] עה"ת אות קמז).

הקשר בין פרשת ציצית לקריאת שמע

בבאר הקשר שבין פרשת ציצית לפרשיות קריאת שמע כתבו התוספות (ברכות יב ב ד"ה בקשו) שקבעו בתוך פרשיות קריאת שמע משום שהיא משלימה את סדר עשרת הדברות שהחלקם נרמזו בשתי הפרשות הראשונות והחלקם נרמזו בפרשה זו, כמבאר בירושלמי (ברכות א ה) שעשרת הדברות נרמזו בשלוש פרשיות קריאת שמע.

עוד בארו זאת המפרשים על פי דברי הנקרא (מחזיקי דת ב) שהמשילה את הציצית לחותם של טיט. ובארו התוספות (שם ד"ה חותם) שמדבר בחותם הטיט שנהגו העבדים לשאת ענדות מיהו בעליהם, ואף הציצית

סומך נופלים ורופא חולים... 'אמן'

כמה כואב לחשב על בית שבו, רחמנא ליצלו, האמא נאלצת להטלטל מבית חולים למשנהו, במקום למלא את תפקידה בגדול ילדיה בשובה ונחת. קשה לחשב על ילדים שנואלצו בבת אחת להתנתק מעולמם הטהור והתמים ולחיות במציאות קשה תחת צלו של מלאך המות. אף מסתבר כי דוקא לילדים יש כח גדול בשעה זו. התעוררות קטנה מצדם יכולה לחרץ גורלות לטובה, כמו בספור שלפנינו.

לאליעזר לא היה קל לקום מהמטה, ולמרות זאת הוא התגבר והתחיל בסדר יומו.

השעה היתה מקדמת, והשעון המעורר טרם התחיל את סדרת טרטוריו. רבם המכריע של חבריו עזרו נמו את שנתם, אולם הזרזים שבהם כבר היו בעצומן של ההכנות לתפלה, ואליעזר, עד כמה שיהיה זה מוזר, היה ביניהם.

גם הבקר הוא יקום, ידע אליעזר, אך כמה קשה לעשות זאת כאשר המחשבות, העצב והבלבול שואבים אותו לתוכם...

מצבו הפללי, הוא ידע, רחוק מלהשביע נחת, אבל על הקימה המקדמת לתפלה הוא לא יכול היה לומר!

'התגבר כארי', זעק הקול בתוכו, 'לכבוד אביך שבשמים!'

'למען אפק אשר בארץ, השלים אליעזר את המשפט, בקול שקט.

אמא חולה...

בסוף הכל עברו כמה שבועות מהרגע שנודעה הבשורה הקשה. הבית כבר אינו הקן החמים שהוא, אחי ואחיותיו התרגלו לחיות בו. את השלוחה, החיך והאזינה הנעימה, החליפו מתח, עצב ועיובה.

שיחות טלפון חרישיות מנהלות בפנים חרושות קמטי עצמות. אמא בבת החולים, ואבא סועד אותה במקורות. אין אכל חם, והילדים מסתובבים בבתי השכנים.

אמט, כמו בלילות קודמים, בשעה שכל חבריו ישנו, התהפך אליעזר במפתו מצד לצד, אכול ספקות ודכדוך. קול אחד לחש לו: "אולי תספר לראש הישיבה או למשגיח?"

"לא!", ענה לו קול אחר בבטחה, "זה סוד! אסור שידרמו עליך...". והוא לא ספר. לשעור הוא הגיע בכל יום מבלבל ומומנם, לא מרפז ועיף, והתוצאות דברו בעד עצמן. ראשו לא היה מנח בסוגיות הגלמודות. הוא לא הקשה ולא תרץ, לא התערב ולא השתתף. בקשי השקיף מן הצד...

גם בהתנהגותו הפללית של אליעזר נחרצו חריצים עמקים של מתח ותסכול. אליעזר, שעד לא מכבר היה מטובי הבחורים בישיבה, התחיל שלא מרצונו לחוש קרירות. אירית הלמוד הרצינית השוורת בישיבה, זו שתמיד סחפה אותו כל כך, הפסיקה פתאום לדבר אליו, ודוקא משום שאליעזר היה מעורב כל כך על סביבתו, הדבר השפיע. והפריע.

בדרכו לבית המדרש עוד הספיק אליעזר להעיר מבט במודעות מאירות העינים שעדו היו תלויות שם, סמוך ונראה להיכל.

החברות המתין לו כמו בכל יום, במקומו הקבוע, והם החלו באמירת ברכות השחר.

מן הצד עמד ראש הישיבה וצפה בהם. רווה מלוא הכף נחת. אלו תלמידים. איזו יצאת שמים, הרהר באיפה. הוא ידע כמה קשה לבני תשורת שכתומם לקום כל כך מקדם, ועוד למען מטרות שכלה קדש: להודות לקדוש ברוך הוא בשלמות!

התפלה הסתיימה, ואליעזר מהר אל הפתח. שוב הוא הביט במודעות בעינים מלאות תקנה. במודעות הכרו על המבצע החדשי לאומרי 'ברכות השחר בחברותא, ובשוליהן הובא רמז שכלה קדש: להודות לקדוש ברוך הוא בשלמות!

הוא התקשה להאמין... אך הוא היה בטוח בכך. הכל בכחה של אותה מלה - 'אמן'.

היטב הוא ידע שהתחזקותו באמן הצילה את חיה של אמא, אך הוא לא ידע עד כמה הצילה היא את עתידו שלו...

מפי בעל המעשה

shay עיצוב

קבלת שבת

שנה שתיים עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, ט"ז בתמוז התשע"ח.

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219.

פרשת בלק

ועל כן, כאשר רצה בלעם לחלל את כח דיבורו ולקלל בו את ישראל - פתח ה' את פי האתון, לרמוזו זו שאם כן, אזי גם לבהמה ראוי שיהיה כח הדיבור, ואין יתרון לבעל הלשון!

והנה, כל ימי השבוע הוא חול, ואילו השבת קודש היא, ו'בין השמשות' תלוי ועומד בין הקודש לבין החול, וכמו כן פי הבהמה תלוי ועומד: אם יזכה האדם לקדש את דיבורו - רק הוא ידבר ולא הבהמה, אבל אם יחלל אותו - אזי גם לבהמה נאה ויאה הדיבור! הוא אשר רמזו חכמינו ז"ל באמרם כי פי האתון נברא 'בערב שבת בין השמשות'...

"כִּי עֲתָה גַם אֲתָכָה הֲרַגְתִּי וְאוֹתָהּ הֲחַיִּיתִי" (כב, לג).

מפרש רש"י: 'ועתה מפני שדברה והוכיחתיך ולא יכולת לעמוד בתוכחתה... שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות'...

עד כמה צריך להיזהר בכבוד הבריות נלמד מהמעשה הבא:

סיפר הרה"צ רבי שלמה הופמן זצ"ל: כשהיה מו"ח הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ראש ישיבת ליקווד, מגיע מחו"ל, היה מתאכסן בבית חמותו, אלמנת הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, והיו מקבלים את פניו גדולי ונקיי הדעת שבירושלים כדי להיוועץ עמו ולשוחח בדברי תורה.

"באחת הפעמים בקבלת פנים, הבחין הרב קוטלר בדמותה של בעלת הבית - חמותו כשהיא שולחת מבטים חטופים לתוך החדר. ואז הבחין שטרם נגעה יד המשתתפים בעוגיות ומיני המאפה שהגישה הרבנית אל השולחן. שאל מיד הרב את הנוכחים 'מדוע אינכם טועמים דבר מה?' נענו הרבנים במשיכת כתפיים, ואחד תהה בקול נמוך: 'דאס איז וינברג'ס?' (-האם זו תוצרת מאפיית וינברג, שהיא הכשרות היותר מהודרת בעת ההיא), הגיב הרב קוטלר: 'יא וינברג - נישט וינברג' (כן וינברג, לא וינברג) ותיכף נטל לידו מן המזונות, בירך ואכל. וכמוכן בירכו גם שאר האורחים".

כשנתפזרה האסיפה ורק אני נשארתי במקום - המשיר ר' שלמה - "פנה אלי הגאון זצ"ל בנימת תרעומת ותוכחה אהבה ואמר לי: 'הא לך סוגיית שיקול הדעת - על ספק ספיקא של מנהג, חומרא מדרבנן מקפידים ומחמירים, אבל על ודאי דאורייתא של הונאת וצער אלמנה אשת חבר ועוד איסורים, מדלגים בלא לשים לב...'".

"הו עַם לְבַדָּד יִשְׁכַּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשְׁבּוּ" (כג, ט).

במדרש רבה נאמר כי לכל האותיות יש בת זוג, חוץ מהאות "ה" והאות "ו". כגון: בת זוגה של האות "א", היא האות "ט". יחדיו מניינן עשר. בת זוגה של האות "ב", היא האות "ח". יחדיו מניינן עשר. וכן הלאה חוץ מהאות "ה", אשר בת זוגה היא "ה" עצמה.

בת זוגה של האות "י", היא האות "צ". יחדיו מניינן מאה.

בת זוגה של האות "כ", היא האות "פ". יחדיו מניינן מאה. וכן הלאה חוץ מהאות "ו", אשר בת זוגה היא "ו" עצמה.

"הן" דהיינו אותיות "ה" ו-"ו", אשר בודדות הן ללא בת זוג, כך גם עם ישראל "לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב"...

"וַיִּרְא פִּינְחָס... וַיִּקַּח רִמְחַ בַּיָּדוֹ" (כה, ז).

מונא בגמרא בסנהדרין (דף כב): "מה ראה? אמר רב, ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר לו: אחי אבי אבא, לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני? - הבעול את כותית, קנאין פוגעין בו".

לכאורה לשון דברי פנחס "כך לימדתני ברדתך מהר סיני", טעון הבנה. וכן, מדוע דוקא הלכה זו נאמרה מפי משה ברדתו מהר סיני?

בדרך חידוד ביאר הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, בעל 'הקנה בושם', שהואיל ומשה ירד מהר סיני בפעם השניה ביום הכיפורים, הרי קריאת התורה של אותו יום היא פרשת העריות של 'אחרי מות' (שוי"ע, או"ח תרכב, ב). וכיון שמשו עסק בפרשת עריות ברדתו מהר סיני, דיבר מאותו ענין ולימד את העם הלכות הנוגעות לעריות, ואף את ההלכה של 'הבעול כותית קנאין פוגעין בו' לימד.

וזהו שאמרו לו פנחס: "לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני?"... (מתוקים מדבש)

"וַיִּרְא בַּלֵּק בֶּן צִפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאַמְרֵי. וַיִּגַּר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעַם, מֵאֵד כִּי רַב הוּא וַיִּקַּח מוֹאֵב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל זַקְנֵי מְדִין עֲתָה יִלְחָכוּ הַקְּהָל אֶת כָּל סְבִיבֹתֵינוּ פְּלִחָךְ הַשּׁוֹר אֶת יַרֵּךְ הַשָּׂדֶה וּבַלֵּק בֶּן צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאֵב בָּעֵת הַהוּא. וַיִּשְׁלַח מְלֹאכִים אֶל בַּלְעָם" (כב, ב-ה).

כמה דקדוקים יש לדקדק בפסוקים אלו: א. "וירא בלק... ויגר מואב" - לכאורה היה צריך להיות שבלק ראה ובלק פחד! ב. מדוע התורה לא ציינה כבר בתחילה ש'בלק בן ציפור מלך למואב בעת ההיא? ג. מאחר וכל המואבים והמדינים פחדו מבני ישראל, מדוע נאמר "וישלח מלאכים אל בלעם", מדוע רק בלק שלח?

וביאר המהר"ל דיסקין צוק"ל, את כל הפסוקים הללו באופן נפלא: "וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי" - ולבד מזאת ראה בלק ש'ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא" - שכל עמו מפחדים מבני ישראל, וכן ראה בלק ש'ויקץ מואב מפני בני ישראל". ועוד ראה בלק ש'ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה", ועל דברים אלו שאמרו מואב אל זקני מדין, הוסיפו ואמרו: "ובלק בן ציפור מלך למואב בעת ההיא" - כלומר: לא די בכך שבני ישראל יבאו וילחכו את סביבותינו, אלא גם יש לנו מלך חלש ופחדן - בלק!

כשראה בלק את כל זאת - שעמו מפחדים מבני ישראל ושהם אומרים שמלכם מלך חלש הוא, מיד "וישלח מלאכים אל בלעם" להראות לעמו שאיננו חדל-מעש, אלא שהוא יודע להילחם בבני ישראל בכח שבפה... (מתוקים מדבש)

"וַיִּחַר אַף אֱלֹקִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא" (כב, כב).

בגליון החומש שלו, רבי הגאון רבי יעקב עמדין זצ"ל, היעב"ץ, פנינה נפלאה בפסוק זה, שאותה שמע מאביו, הגאון רבי צבי אשכנזי זצ"ל, ה'חכם צבי':

לכאורה, איך יתכן שחרה אף ה' בבלעם, כפי שנאמר במפורש בפסוק זה, והלא אמרו חז"ל (ברכות ז:): "אמר רבי אלעזר: אמר להם הקב"ה לישראל: דעו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי בימי בלעם הרשע, שאילמלי כעסתי - לא נשתייר משונאיהם של ישראל שריד ופליט. והיינו דקאמר ליה בלעם לבלק: מה אקוב לא קבה א-ל, ומה אזעם לא זעם ה' ", מלמד שכל אותן הימים לא זעם" - והרי כאן בפסוק נאמר במפורש שחרה אפו של הקב"ה? אולם, אמר ה'חכם צבי' לבנו, הפסוק עצמו מיישב קושיה זו באומרו "כי הולך הוא", דהיינו: אכן באותו רגע הקב"ה כעס, אולם בלעם לא יכול היה לנצל זאת ולקלל את ישראל, משום שהיה אז מהלך, שאינו יכול לכווין היטב, כמו שאמרו לגבי מתפלל: "היה רוכב על החמור - ירד, היה מהלך בדרך - יעמוד" (עיין שו"ע או"ח, סימן צד), וכדי לקלל היה בלעם צריך כוונה עצומה, כמו שאמרו (ברכות שם) שאין כל בריה יכולה לכווין אותה שעה חוץ ממנו, ומשום כך לא היה יכול הקב"ה לנצל את רגע הכעס של הקב"ה עליו כדי לקלל את ישראל, שהרי "כי הולך הוא"!

ודברי פי חכם הן!

"וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן" (כב, כח).

מדוע היה צורך לעשות נס כזה, שאתון תפתח את פיה לדבר כאחד האדם עם בעליה?

אלא - אמר הגאון רבי יצחק קונשטאדט זצ"ל, בעל 'לוח ארז' (טשרנוביץ התרמ"ז), ידועים דברי המשנה (אבות ה, ו): 'עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן... ופי האתון', ורבים התאמצו להבין: מה משמעות העובדה שפי האתון נבראה דוקא אז?

אך הנה, ידענו כי מותר האדם מן הבהמה הוא הדיבור, כתרגומו של אונקלוס (בראשית ב, ז): 'ויהי האדם לנפש חיה - לרוח ממללא'. מעתה, אם האדם מקדש את דיבורו - ראוי הוא ליתרון זה, אך אם הוא מחלל את דיבורו - נמשל כבהמה ואין נאה לו היתרון. הוא אשר למדנו (אבות ה, ט): 'חיה רעה באה לעולם על שבועת שוא', דהיינו: אם האדם מחלל את דיבורו על ידי שבועת שוא - אזי הוא נופל ויורד ממדרגת אדם למדרגת חיה רעה, והיא היא שבאה לעולם, כלומר: האדם עצמו נעשה חיה רעה...

לתגובות הערות: שגיא 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 19:29

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 20:32

ר"ת: 21:02

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 354 29.6.2018 - מו"ז תמוז תשע"ח

זו השעה לה' צדיקים יבואו בו

פְּרִשְׁתָּה - בְּכֶלֶךָ

מעלת הדיבור - מהרב אפרים שרבני שליט"א

אמרו רבותינו במדרש: "כנסת ישראל פעמים אהובה בקולה, 'הֲרֵאִינִי אֶת מְרֵאִיךָ הַשְּׁמַיִמִינִי אֶת קוֹלְךָ', ופעמים שנואה בקולה, שנאמר: 'נְתַנָּה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שָׁנְאָתִי' – יהודי יכול להתהלך בעולם והקב"ה אוהב את הקול שלו, אוהב את הדיבור שלו, הקול שלו ערב, כי יש לו לשון טובה, הוא 'מדבר טוב', אך יש שמתהלך בעולם והקול שלו צורם, הקב"ה ח"ו אינו רוצה בקרבנותו, כי הוא מדבר רע, הוא מדבר לא טוב. וכבר אמר דוד המלך ע"ה: 'כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרָד רַע' – הקב"ה לא מתגורר עם הרעים, עם הלא טובים, ואין לך רע יותר מבעל לשון הרע, וכמו שכותב הארחות צדיקים, שלשון הרע אינו יוצא כי אם מגריעות הלב. לשון הרע יוצא ממקום לא טוב, מלב לא נקי.

הלוואי שנלמד לשתוק, כמה אנחנו נרוויח. כבר אמר ר' ישראל מסלאנט, כדאי לו לאדם ללמוד כל החיים מוסר רק כדי לשתוק פעם אחת, כי אם ח"ו לא נלמד לשתוק, לא נלמד לחשוב פעמיים, אנחנו ח"ו נהיה בבעיה, כי אפילו התורה כבר לא תוכל תעזור לנו, וכמו שכותב הארחות צדיקים: "שאינ התורה מגינה על בעלי לשון הרע". והגאון מווילנא זצ"ל, כשכתב אגרת לבני ביתו בזמן שנסע לארץ ישראל, הוא כתב לאשתו, שתזהר על עצמה מאוד בבית הכנסת בעזרת נשים, שדבר זה יכול לגרום להרבה לשון הרע וגנאי וטוב יותר להתפלל בבית, שח"ו לא תאבד עולמה בבית הכנסת.

רק אם היינו מבינים כמה הלשון יכולה לקלקל, כמה היא אכזרית. אדם אחד סיפר לי שהיה מחזיק אברך והיה שמח בדבר זה כמוצא שלל רב (זהו אחד הדברים הגדולים שיהודי עובד יכול לזכות להם בדור הזה, לדעת שהוא עובד ושיש אברך שבזכותו לומד, אשריו). ובאחד הימים ראה אותו חבירו כשהוא מלא בשמחה ושאלו: "על מה השמחה הזו?". ענה לו: "יש לי נחת שאני מחזיק אברך, ממש בזכותו יש לי חשק לצאת לעבוד". שאל החבר: "מי זה האברך?". "פלוגי אלמוני" השיב. מיד אמר לו החבר: "כן, נכון, זו זכות גדולה, אבל אם כבר מדברים, אני מכיר את האברך הזה ואני חושב שהוא צריך לעבוד על מידת הכעס שלו.

יום אחד עברתי ליד הבית שלו ושמעתי אותו צועק על הילדים, זו לא התנהגות. אם אתה יכול, תאמר לו איזו מילה בעניין". סיפר אותו אחד: "המילים שלו נכנסו לי ללב כמו סכין, אני לא יודע איך להסביר את זה, אבל משהו עצר אותי מלהמשיך לתת לו, ניגשתי אליו ואמרתי לו: 'קצת קשה לי בתקופה הזו אני מפסיק קצת לעזור' – שתי מילים של ביקורת, של ארס, קלקל לאבא עם שמונה ילדים (ומי יודע כמה הוא עיוות את המציאות). ועל זה אמרה תורה: "ארור מכה רעהו בסתר" – אדם שמכה אנשים עם הלשון הוא ארור. כמה דוד המלך ביקש על זה: "אֶמְרָתִי אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחְטָא בְלִשׁוֹנִי – רבונו של עולם, תעזור לי לעצור את הפה, לשמור עליו בשבע עיניים.

הרמב"ם כותב: "התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה משה, למרות שהייתה גדולה ממנו בשנים, גידלה אותו על ברכיה, סכנה את עצמה להצילו מן היאור ולא דיברה בגנותו אלא טענה שהשוותה אותו לשאר נביאים והוא אפילו לא הקפיד שנאמר: 'וְהָאִישׁ מָשָׁה עָנִיו מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה', ואף על פי כן מיד נענשה בצרעת" – אומר הרמב"ם, מה היא כבר עשתה ועל מי היא דברה? על אח שלה... ובלי כוונה רעה והוא הרי חייב לה כל כך הרבה, את החיים שלה היא נתנה בשבילו – האכילה אותו, גידלה אותו, שמרה עליו, השכיבה אותו לישון, סוף סוף זו האחות הגדולה ומה כבר היא אמרה? ועם כל זה הקב"ה לא ויתר לה, אפילו למרים הנביאה הצדקת (שעם שלם במדבר שתה מים בזכותה) ולמה? כי הקב"ה לא יכול עם הדיבורים האלה, גם היא לקתה בצרעת. ולצערנו, **כותב החפץ חיים**, שבזמנם, מי שהיה מדבר לשון הרע היה לוקה בצרעת בגוף (אפטות מכף רגל ועד ראש, ה' ירחם), אך היום זה הוחלף בעניות, בבעיות פרנסה, בקשיי תשלומים. מי היה מאמין שהכל בגלל מילים, בגלל משפטים כמו: "תאמין לי אני לא הייתי מתנהג בצורה הזו", "האדם הזה אינטרסנט". אדם יכול להפסיד בעסקים, לאבד מקום עבודה, בגלל המשפטים האלה. העולם אומר: "מילים עולות ביוקר". וּשְׁפָתַי מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ.

מספרים על ר' אהרון מקרלין שנסע בעגלה והיו שם אנשים שדיברו לשון הרע. דיברו על הקמצנות של זה ועל ההתנהגות של ההוא. ר' אהרון שמע והחל לשאול אותם על הסוסים הרתומים לעגלה, על מרוצי סוסים ואיזה סוס טוב להשקעה, כך במשך חצי שעה דיבר איתם על ענף המרוצים. כשהגיעו לעיירה שאלו את הרב: "כבוד הרב, ממתית הרב מתעסק בסוסים ובהשקעות?". ענה להם הרב: "דאיתי שבדיבורים שלכם אתם הורגים אנשים, אמרתי עדיף כבר שתהרגו סוסים".

הרבנית זילברשטיין זצ"ל מספרת, שבאחת הפעמים שנסעה באוטובוס ישבו מאחריה שתי בחורות שהיו מדברות על בחורה מהסמינר שהשתדכה והיו אומרות: "הבחור לא יודע עם מי הוא הולך, מסכן... כשהוא 'יתעורר' הוא יבין איזו עצלנית הוא לקח, מסכן נפל בפח, ממש כמו שאומרים, שהרעות תופסות את הבחורים הטובים". הרבנית הסתובבה ואמרה להן: "טוב שאמרתם לי! משמים אני כאן, אני אמא של הבחור, השידוך הזה 'בזכותך' כבר לא ייצא לפועל, תודה רבה.!" הבחורות התאבנו במקום, הן הבינו לאן מגיעים הדברים ומיד פתחו בסדרת התנצלויות: "לא, את לא מבינה, היא בחורה טובה, אנחנו אולי קצת הגזמנו, היא באמת לא כזאת". אמרה להם הרבנית: "זה לא נשמע כל כך משכנע כמו מקודם, לפני כן הייתן נשמעות יותר נחושות". הן התחילו לבכות ולא ידעו את נפשן, ואז הזדהתה הרבנית ואמרה להן: "אני רציתי שתבינו למה הייתן יכולות לגרום עם העקיצות והביקורות שלכן, ועדיף היה שתבכו עכשיו ולא הייתן בוכות ח"ו בשידוך שלכן, כי העולם הזה גלגל, המילים האלו היו ממתינות עד השידוך שלכן ושם היו 'עושות את שלה'".

מה זה נקיות, איזה יופי לדעת שהפה לא גורם צרות, שהוא לא מקלקל לאחרים, שהוא יודע לעשות רק טוב. **מסופר על החפץ חיים**, שכשהיה אברך צעיר כתב ספר שמירת הלשון והלך לבקש הסכמה לספר מר' ברוך מרדכי ליפשיץ זצ"ל. הוא עבר על הספר והתפעל מאוד, אך לא הסכים לתת הסכמה. הוא ביקש מכמה תלמידי חכמים שישבו כדי לדבר עם האברך, במשך שש שעות דיברו איתו על כל הנושאים שבעולם, אך מילה אחת של דופי לא הצליחו להוציא מהפה שלו, שש שעות ואין מילה אחת שלא במקום. אמר לו הרב: "לאחד כמוך אני יכול לכתוב הסכמה". לאחר שקיבל את ההסכמה, הלך לבקש הסכמה מהרב דלידא זצ"ל, כשראהו הרב, אמר לו בקול גבוה: "אברך צעיר כמוך רוצה לחבר ספר על הלכות כאלו חמורות, מי התיר לך? אתה לא חושב שאתה לא ראוי?! אני לא אסכים לתת יד לזה".

יצא החפץ חיים בצער מן החדר, ראה אותו אחיו של הרב ואמר לו: "אל תתרגש, דרכו לנזוף ולצעוק, הוא כזה". אמר לו החפץ: "ח"ו אין זה נכון, אסור לדבר ככה, הוא לא גער בי, הוא צודק, אין ראוי לאברך כמוני לכתוב הלכות כאלו". הוא מיד נכנס אצל אחיו וסיפר לו: "האברך שפה במקום להאשים אותך ולהרגיש פגוע הוא עוד מצדיק אותך". אמר לו: "תקרא לו". נכנס החפץ חיים. "אני החלטתי לתת לך הסכמה, כי יש לך פה טהור, אתה לא יודע לדבר רע, אני אעמוד מאחוריך". לכן היה אומר הרב **יעקב קמינצקי זצ"ל**, זכה החפץ חיים שספר משנה ברורה שכתב, מדקדקים בו הפוסקים בכל מילה שלו, כיוון שהיה נוהר על כל מילה שהיה מוציא מפיו. ה' יזכנו לשמור על פינו ולשונונו כל ימי חיינו ונזכה להיות מבורכים בכל מכל כל, אמן כן יהי רצון! שבת שלום עם ישראל. אפרים שרבני.

ויאמר אלהים אל בלעם לא תלך עמם לא תאר את העם כי ברוך הוא (כב, יב)
פירש"י אמר בלעם לקב"ה אם כן אברכם, אמר לו אינם צריכים לברכתך - כי ברוך הוא, לא מדובשך ולא מעוקצך. בלעם רצה לקלל את ישראל, ומשלא הצליח ביקש לברכם. והעיר מרן **עובדיה יוסף זיע"א**: היעלה על הדעת שאדם ששונא את חברו ורוצה לקללו, ומשלא עולה בידיו לקלל יבקש עתה לברכו?

ותירץ מרן: מסופר בגמ' (מועד קטן ט) ביקש רשב"י מבנו ר' אלעזר שילך לבקש ברכה מרבי יונתן, ור' יהודה, משהגיע אליהם פתחו שניהם ואמרו: "יהי רצון שתזרע ולא תקצור, תכניס סחורה לביתך ולא תוציא, תוציא סחורה ולא תכניס, יחרב ביתך, יתבלבל שולחנך".
כששמע כן ר' אלעזר ניבהל ובא אל אביו באומרו, שהחכמים קיללו אותו.
הסביר לו אביו רשב"י - הם בירכו אותך, וזוהי כוונתם:
כשאמרו לך **תזרע ולא תקצור** - כוונתם שיוולדו לך בנים ולא ימותו בחיידך.
וכשאמרו לך **תכניס סחורה ולא תוציא** - כוונתם שתכניס כלות להשיאם לילדיך ויחיו בשלום, ולא יצטרכו לצאת ולחזור לבית הוריהם.
וכשאמרו לך **תוציא סחורה ולא תכניס** - כוונתם שתשיא את בנותיך ולא ימותו הבעלים וכך לא יצטרכו לשוב כאלמנות אל ביתך.
וכשאמרו **יחרב ביתך** - כוונתם שתאריך ימים, שביתו של אדם זה הקבר.
וכשאמרו לך **יתבלבל שולחנך** - כוונתם שמרוב נכדים ונינים שיהיו סביבך לא תוכל לאכול סעודתך בשקט.

ולפי"ז מבואר: בלעם רצה לקלל את ישראל כדי לקבל מבלק ממון רב, וכשראה שאין הקב"ה מסכים עימו, הציע לקב"ה שיוציא קללות מפיו, ובלבד יתכוון לברכות, וכמו אצל החכמים שהוציאו מילות קללה ובמחשבתם נתכוונו לטובה, ועל זה השיב לו הקב"ה לא מדובשך ולא מעוקצך.

בשבת פרשת 'בלק', עמד הגאון הקדוש 'הסבא מנובהרדוק' וסיפר את המעשה הבא: "לילה אחד אחר חצות, כל בני העיירה ישנו את שנתם העריבה אחר יום עבודה מפרך. היה רק אדם אחד שנשאר ער על משמרתו – היה זה שמש בית הכנסת הנאמן אשר עמד וניקה את בית הכנסת לקראת התפילה הבאה, שהרי טען כי לא יתכן כי המתפללים והלומדים הרבים יגיעו מחדר למקום מלוכלך. והנה לפתע מבחין השמש בצל אדם המתהלך בבית הכנסת. מי הוא אותו האיש? ומה הוא עושה בשעות אלו בבית הכנסת?", נדהם השמש בקרבו. והנה, כאשר התקרב אליו ראה כי זהו לא פחות ולא יותר מ... הגנב של העיירה. שמח השמש על המציאה הגדולה ואמר: "סוף סוף הגיע הזמן שאתפוס אותו על חם ואוכיח לכולם שתפסתי אותו בקלקלתו". אך לתדהמתו, מבחין השמש כי הגנב צועד לכיוון ארון הקודש, מנשק את הפרוכת ומתחיל לבכות. "על מה יש לגנב לבכות?, תמה השמש, "אולי צרה גדולה בביתו?", הוא הטה את אוזנו ונדהם למשמע אוזניו. הגנב בכה והתחנן אל בורא עולם ואמר: "אנא ברחמיך הרבים, תן לי רוח הקודש!!". נבהל השמש וכבר לא יכל יותר להתאפק. הוא קפץ ממחבואו ונעמד מול הגנב: "אמור לי בבקשה, מדוע ביקשת רוח הקודש? וכי זה כל מה שחסר לך? לשם מה נצרך אתה לרוח הקודש ובמה היא תועיל לך?". ענה לו הגנב בבושה ואמר: "מדוע הנך מתפלל מהבקשה?! והרי יודע אתה כמה עבודתי קשה ומפרכת. בלילות החורף הקרים, כאשר הגשמים והשלגים מועפים ברחובות, מוסר אני את נפשי ויוצא מביתי החמים אל חשכת הליל, ומחפש 'פרנסה'. וגם אחר שכבר הצלחתי לפרוץ את ביתו של האדם, היודע אתה כמה קשה ומסובך הוא למצוא את ארנקו של בעל הבית ואת הכסף המזומן שבביתו?! לא פעם קרה לי שאחרי שעות של עמל ויגיעה לא הצלחתי במשימתי, והארנק לא נמצא, ולא הבאתי טרף אל ביתי. ואת כל החיפושים הללו אני עומד בפחד ובאימה שמא מישהו מבני הבית יתעורר ויפריע לי בעבודתי הקשה. אילו היה לי רוח הקודש, כל זה היה נחסך ממני, שהרי הרוח הקודש היתה מגלה לי מיד לאיזה בית כדאי הפעם לפרוץ, והיכן נמצא בו הארנק, הממון או הכספת". סיים 'הסבא מנובהרדוק' את המשל ואמר: "כך היה בדיוק בלעם הרשע. הנה כבר זכה לדבר עם הקב"ה בכבודו ובעצמו, שזו זכיה נדירה של רוח הקודש ונבואה אשר מעטים הם הזוכים לה, אך בלעם הטיפש אינו משכיל להשתמש במתנה הגדולה שקיבל ובמקום לנצל אותה לדברים טובים, הוא משתמש בה כדי לקלל אנשים על מנת להשיג כבוד ומעמד בדרכים עקלקלות ממש כאותו גנב הרוצח רוח הקודש בכדי לגנוב. (הרב ישראל ליוש, 'דרשו') חובה קדושה עלינו להבחין אם אנו איננו כך – האם משתמשים אנו בכוחות ובכשרונות שקיבלנו מה' כראוי?!... האם עם הקול הערב שנתן לי ה', אני משתמש בכדי לשיר ולהלל אותו או חלילה לשיר שירים מקולקלים?.. האם אני משתמש בכושר הדיבור ובחברמניות שקיבלתי מה' על מנת לעודד ולקרר אחרים או חלילה להיפך?! כל אחד קיבל תכונה וכשרון מיוחד על מנת להשתמש בו כראוי. ננצל זאת ונמלא את תכליתנו כראוי!.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוץ, נועה בת יעל, קרן בת רחל.
 לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
 הצלחה ופרנסה בשפע: לשגיא בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה,
 לירון בן פנינה, קורל בת סיגל.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה,
 שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן
 יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת
 עזיזה.

לעילוי נשמת: אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה
 בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל,
 יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל.
 ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן
 מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת
 מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה
 ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.

זמני כניסת וצאת השבת

כניסת שבת: 19:29
שקיעה: 19:51
צאת השבת: 20:32
רבנו תם: 21:05

אין לקרוא את העלון בזמן התמילה וספר תורה

לפי אופק נתיבות שבת שלום ומבורך העלון נתרם לעילוי נשמות

סביחה בכת נעימה לבית מושב כהן

אזור השבת

העלון מופץ באלפי עותקים בארץ ובעולם מוקדש לע"ג מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

דיון הלכתי בשולחן השבת

שאלות ותשובות אסמאליות שהועלו על שולחן של דיוני ישראל פלייט א

חפניני הפרשה

"הן עם כלביא יקום"

מאות רבות של תשובות כתב רבינו החתם סופר בזמן השכמת הבוקר, כפי שהוא מסיים את תשובותיו פעמים הרבה: "כאור הבוקר, יום פלוני ופלוני", דהיינו, שכשכבר החל להאיר היום, גמור לכתוב את התשובה שבה התחיל בלילה.

מספר בן בנו של רבינו הגה"ק רבי שלמה אב"ד בערעגסאס בספרו "חוט המשולש" עמוד לח, על התקופה שלאחר נישואי רבינו, בהיותו דר בעיר פראסטיץ:

"דרכו בקודש, במוצאי שבת קודש ישב ללמוד, ולמד כ"ד שעות רצופות, לא נתן שינה לעיניו ולא אכל עד לילה השייכת ליום ב'. אחר שהתפלל ערבית הלך לישון, וישן עד שעה י"א. ואז קם ממשכבו ואכל מעשה אופה ושתה משקה קאפפע [קפה] וישב ללמוד עד לילה השייך ליום ג'. והתפלל ערבית ואכל מיד סעודתו הנ"ל ולא הלך לישון כל הלילה, וגם יום ג' היה ער. עד שבשתי פעמים מעת לעת לא ישן כי אם פעם אחת. וכן עשה שתי שנים רצופות."

ברתא דמלכא, הרבנית הצדקנית מרת הינדל עהרנפעלד ע"ה, אחרי פטירת אמם הרבנית מרת שר"ל ע"ה, בהיותה הגדולה בבית, טיפלה באחיה ובאחיותיה הקטנים, והיתה מתעוררת בלילות למענם. היא סיפרה, שבכל הלילות ראתה את אביה-רבינו עוסק באחד משלושת הדברים הללו: או בלימוד התורה; או בכתבת תשובה; או שהיה משעין ראשו על השולחן ונרדם קצת כדי להחליף כח. ("ספרא דמלכא" - אוצר אמרות החת"ס, מאת מהרש"צ גנץ, בהוצאת 'עוז והדר')

ניתן להשיב תשובות למדורים גם במקו אור השבת במספר: 079-590-47-30 להקיש ג' ולהקליט בתחילת ההודעה שם, טלפון, בתובת וע"ה, לסיום ההקלטה יש להקיש #, ולחכות לאישור.

אזור התורה

הידועות מאשרות לשולחן השבת

- א. אוהל, קריבי ומעי, בים הקריבי!
- ב. הטובה הפכה ל"קטנה", הרעה ל"גדולה", והשכינה אינה.
- ג. מלך, מלאך ואנשים במעגל אחד.
- ד. שלב ג' בפזמון ההגדה, מתקיים בשלב ג' בפרשה.

מתיקות התורה

"עתה לכה קבה לו אתו... לא תאור את העם... ולכה נא קבה לו את העם הזה" (בב"א, י"ב)

בלק בהתחלה מבקש מבלעם "לכה נא ארה לי את העם", ובלעם אומר לקב"ה שבלק ביקש ממנו: "קבה" את העם, ה' אומר: לא "תאור את העם", ואח"כ בלק שולח: "קבה לי את העם". מדוע שינויי הלשון?

הפותרים נכונה [גם על אחד מהמדורים] **יכנסו להגרלה על פרס יקר נרחב** תשובות ניתן לשלוח ל- פקס: 08-9941870 או למייל: or7148454@gmail.com הזוכה לפרשת חוקת: ה' אינך יצחק אלמליח-נתיבות

העלון להצלחת מור תומך סגרון ורעייתו תחי: ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454 ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

האם חייבים לברך על אכילת צ'יפס באמצע סעודה

שאלה לדיון: מצויים כיום שני סוגי מאכלים המכונים צ'יפס: הצ'יפס הביתי, עשוי מרצועות עבות קצת של תפוחי אדמה, ונאכל אחרי טיגון שמרכך אותו. צ'יפס כזה גם נמכר בחנויות למזון מהיר כמו דוכני פלאפל וכדו'. וישנו גם צ'יפס שנמכר באריזות מוכנות, והוא עשוי מפרוסות דקות מאד של תפוחי אדמה, ואחרי הטיגון הוא קשה ופריך, והוא נמכר כחטיף לילדים. ויש להסתפק במי שאוכל באמצע סעודה את הסוג השני שנמכר כחטיף, האם צריך לברך עליו בורא פרי האדמה כדין מי שאוכל דבר שלא לשביעה אלא לתענוג שמברך עליו בסעודה, או שמכיון שהצ'יפס עשוי מתפוחי אדמה שעיקרם נאכלים לשובע ולמזון, אין מברכים עליו בשעת הסעודה?

תשובה: דעת הרבה פוסקים שגם צ'יפס יכול להיות נאכל למזון או לקינוח, והדבר תלוי בדעת האוכל או בצורת האכילה וכמו שיתבאר: הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א אמר שאם מביאים את הצ'יפס בתחילת הסעודה בעת שאנשים רגילים לאכול מזון לשם שביעה, אין לברך על הצ'יפס, אבל אם מביאים אותו בסוף הסעודה בעת שרגילים להביא קינוח סעודה, יש לברך עליו.

והגאונים רבי מרדכי גרוס ורבי נפתלי נוסבוים שליט"א אמרו שאם מצרפים אותו עם כל המזון שבא לשביעה, כגון שמניחים אותו בצלחת עם יתר המזון, אין לברך עליו. אבל אם מביאים אותו בפני עצמו הדבר מוכיח שאינו אלא למזון אלא לתענוג ויש לברך עליו. והגאון רבי שלמה זלמן אולמן שליט"א אמר שהכל תלוי בדעת האוכל, והאדם יודע היטב האם כוונתו באכילה לשם שביעה ומזון, או לשם קינוח ותענוג.

ודעת הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א שלעולם אין לברך על צ'יפס בשעת הסעודה, דמכיון שתפוחי אדמה הם מזון עיקרי שנאכל בכל סעודה לשם שביעה, גם אם מכינים אותו בצורה מיוחדת אין זה הופך אותו לקינוח ויש לו דין של מזון גמור שאין מברכים עליו בשעת הסעודה.

ואילו הגאונים רבי מנדל שפרן, רבי משה שאול קליין, רבי שמאי גרוס שליט"א הורו להיפך, שלעולם יש לברך על צ'יפס אפילו אם מגישים לו אותו בתוך הצלחת עם המנה העיקרית, דמכיון שרוב בני אדם אוכלים את המאכל הזה לקינוח ולתענוג, גם אם הוא אוכל אותו לשם שביעה בטלה דעתו וצריך לברך.

הנזק לצער

השאלה הקשה והפתרון: כיצד אנו כחורים נזנחים את זמננו לילד כפזיח, ונאידך לילד כושל?

הרבה פעמים הורים עסוקים בשאלה, איך לתמוך בילד שלהם שמתמודד עם חוויות של כישלון. אבל השאלה המאתגרת לא פחות היא השאלה הנגדית: איך הורים מגיבים להצלחות של הילד? מה הם עושים כאשר הילד שלהם מקבל 100 במבחן או תפקיד ראשי בהצגה? ומה הם אומרים כשהם חוזרים מ'יום הורים', נושאים על נמפי התעלותה של הילדה בביה"ס? יכול להיות שדווקא התגובות של ההורים בשעות הפצה של הילד, הן שיחזקו אותו ברגעים הפחות מוצלחים?

הנטייה האוטומטית של הורים היא לשבח את הילד על הצלחותיו, להרעיף עליו "מבול" של מחמאות על הציון הטוב שקיבל במבחן, על אמירת דבר תורה בפני המשפחה המורחבת בשולחן שבת ועוד. זו תגובה טבעית של הורים, אבל בכך הם יוצרים את הקשר שבין הערכה חיובית של הילד לעצמו לבין הצלחה. מי שמצליח - הוא שווה ערך. הילדה קיבלה מהמורה שלה מכתב הצטיינות שבועי, וזמון שההורים שמחים לשמוע. אבל ההורים צריכים להיות שמחים לשמוע כיוון שהם שמחים בשבילה ולא בשבילם, ועליהם לשדר לילדים שהם לא צריכים את אותות ההצטיינות של העולם החיצוני כדי לדעת שהם גאים בהם, ודי להביט בעיניה הגאות של הילדה הזאת, כדי לחוש את התגמול העצום שהיא חווה ברגע זה מעצם המכתב עצמו, תגמול שאין להוסיף עליו יותר מדי. התוספות בדמות: "איך אני גאה בך!" "אני רוצה שתמשיכי ככה!" "זו הילדה המוצלחת שלנו", "אין כמוך בעולם" - יכולות רק לגרום ולא להוסיף, משום שהציפיות של ההורים מלחיצות ומכבידות. הן כל כך מכבידות, שנכון יהיה לילד לשוב ולפספס ולו על מנת להסיר את המועקה. והחיוזוק החיובי, אותו חיוזוק שההורים כל כך אוהבים לאהוב, יהיה מעכב או לכל הפחות מיותר מהסיבה הפשוטה שאין חיוזוק גדול יותר לילד מעצם ההצלחה. לעומת זאת, תגובות משתתפות ומשתפות כמו: "איזה כיף לשמוע!" "הרגשת שתקבלי את זה השבוע?" "שמח בשבילך!" הן שתעשינה את ההבדל ואת העבודה. כי ככה הם הילדים, רק רוצים שיראו אותם ו"היו" איתם.

ונחתום בסיפור: בוקר אחד קרא מנהל בית הספר לתלמידו תומס. נכנס תומס לחדרו של המנהל וחיכה למוצא פיו. כשמכתב בידו ביקש ממנו המנהל: "קח את המכתב הזה, מסור אותו לאימך ואמור לה שתקריא לי אותו". לקח תומס את המכתב ונתנו לאימו. פתחה אימו את המכתב, התיישבה והקריאה אותו לבנה: "לגברת אדיסון שלום. בנך ילד מדהים, שנון וחכם מאוד. גאונותו הרבה מאפילה על התלמידים האחרים. בית ספרנו קטן עליו". סגרה אימו את המכתב, חיבקה את בנה ואמרה: "בני היקר, איזה כיף לקרוא כאלו מילים. איזו זכות יש לי, שמחה בשבילך". לאחר כמה ימים הוציאה האם את בנה תומס מבית הספר והביאה לו מורים פרטיים, והוא למד בביתו. עברו שנים ותומס אדיסון הקטן גילה את החשמל והמציא את נורת החשמל. לשנים נפטרה אימו, ותומס הגיע לביתה כדי לסדרו. הוא ניקה, סידר ופינה את הארונות. במהלך פינוי הארונות פתח את אחת המגירות, וזיהה את המכתב שכתב מנהל בית ספרו לאימו. תומס פתח את המכתב וקרא: "גברת אדיסון שלום רב. בנך תומס טיפש גדול, הוא לא מבין כלום מהחומר הנלמד. בית ספרנו לא מתאים לו". סגר תומס את המכתב ואמר: "באמת הייתי טיפש גדול, אך מילותיה של אימי הפכו אותי לגאון עצום. כמה חכמה הייתה אימי, איך הפכה את מכתבו של המנהל מהשפלה לגאווה". פיו של האדם הוא אוצר. כשם שבאוצר חבויים אבנים טובות, פנינים ומרגליות, כך בפיו של האדם חבויים אוצרות עצומים. בפה אדם יכול להעניק אוצרות גדולים לעולם, הוא יכול להפוך אדם כושל לאדם מצליח. בהצלחה!

אספרה

סיפור לשבת

ה'תשפ"ב חיים ט"ו 9165 9881

אליהו הנביא בתל-אביב

סיפור מכתב ופזמון!

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה. שמור זכור בדבור אחד, השמיענו אל המיוחד, ה' אחד ושמו אחד, לשם ולתפארת ולתהילה. לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה".

"מתנה טובה יש לי בבית גנני ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל. לך והודיעים" (תלמוד, שבת י, א) כלומר, לך והודיעם שמתנה טובה היא. שידעו כמה טובה ויקרה היא ויזהרו לבל יחליפיה מתוך חוסר הכרתה בהנאות זולות שאינן כלום לעומתה! ומדוע הוצרך להזהירם? משום שלפני שמכירים אותה היטב ולפני ששומרים אותה בשלמות עם כל פרטיה, לא מרגישים ולא יודעים עד כמה יקרה מהנה ומענגת היא! ואכן, מי שזכה להכירה כראוי, מעיד על כך. אדם שמכניס לתת-מודע ששבת בשבילו זה לא יום שלא עובדים, אלא זה יום מנוחה. אדם צריך להסתכל על זה בצד הכי טוב, כמו שהתורה אומרת, "ביום השביעי שבת וינפש".

הם מחפשים נהג רק לשבת, ומוכנים לשלם כל חודש אלף דולר, (ארבעת אלפי ₪), אתה לא צריך יותר מזה.

אני חושב שהסיפור הבא יראה לנו את הניסיון הגדול של השבת שאדם עמד בו וזכה ברוח השם: הייתי בשיחה בתל אביב, שכונת י'ד אליהו, כמדומני רחוב ההגנה, סיימתי שם והייתי חייב להגיע לתיכון באור יהודה, ראיתי שעה מאוחרת ועצרתי מונית. "שלום ידידי כמה מפה לאור יהודה", "שמונים שקל". אני עוצר עוד מונית והיא אומרת לי שבעים וחמש. אני עוצר עוד מונית והוא אומר לי שבעים, עוצרת לידי מונית קטנה ושאל לאיפה הרב צריך? אמרתי לו לאור יהודה, ואמר לי בא תעלה, אמרתי לו תשמע זה הדבר הכי מסוכן שאני יעלה ואתה תגיד לי מאתיים שקל... תן מחיר שנדע כמה עולה ואז נעלה? הוא אמר לי "עשרים שקל"... עליתי כולי שמח וטוב לב, שהרי עשרים שקל זה רק הדלק. שאלתי אותו איך קוראים לכבודו והוא ענה לי "נתן פוזיאדו", אני לא אשכח את השם, באמת בחור צדיק. תזכרו את השם הזה, אתם תפגשו אותו פעם...

אני אומר לו "תגיד אתה עובד בחינם? עשרים שקל, מה אתה מרוויח?!", הוא אומר לי אני אספר לך סיפור מדהים, ממנה תראו מה זה שבת קודש. "כבוד הרב, אני נהג מונית עמל לפרנסתי, עובד קשה ואם לא עובדים עשר שעות פרנסה מנין לנו, וברוך השם עושים כסף. לפני כשבוע נפלה עלי צרה קשה, ניסיון קשה מאוד. וכך הוא מספר, אשתו קיבלה מחלה קשה לא עלינו, מחלת מעים שקשה לאכול כל דבר, לא הרופאים ממליצים שבתקופה של כמה חודשים עד שיתאזן מצבה שישב איתה וידבר איתה ויעודד אותה, ובעיקר לשרת אותה לתת לה לאכול לאט לאט, וחייבים לשבת איתה, אתה לא יודע איך זה נפל עלי, אני עכשיו הולך לשבת איתה מה יהיה. מי יביא לי כסף הבייתה?, עמדתי בניסיון כל כך קשה אבל לפתע, מגיע אלי הציע מיוחדת במינה. כביכול הקב"ה מאיר לי פנים. ההצעה היא, שמנהל תחנת מוניות באיזה מקום, שלח לי רעיון שאם אתה רוצה כסף, ישנם מספר עובדים שנמצאים בארץ מסין, והם נמצאים כאן שלושה חודשים, ויש להם נהג כל השבוע שלוקח אותם למפעלים ולכל העניינים, והם מחפשים נהג רק לשבת ומוכנים לשלם כל חודש אלף דולר, (ארבעת אלפי ₪), אתה לא צריך יותר מזה, אתה תשב עם אשתך כל השבוע, ורק דבר אחד שביום שישי עד מוצאי שבת תיסע איתם לכל מקום ומקום. | ההמשך המרתק בעמוד הבא << |

באם שרותיכם
לזכות את הרבים
ללא כל מאמץ!
אם אירע אתכם
או מכיריכם
סיפור מחזק
שלחו אלינו בית
'אור השבת'
רח' חזני 4 11311 תל אביב
ולצ"ח עבור 'אור
השבת'
או במקס:
08-9941870

אספרה

סיפור לשבת

פרק חיים 3145 98814

אליהו הנביא בתל-אביב

אומר אותו יהודי נתן, שפה היה לי ניסיון גדול. מצד אחד עומד מולו שאלה גדולה, שהיא שבת קודש, חס ושלום "מחלליה מות יומת". השבת היא מקור הברכה, ומצד שני עומדת לידו אישה חולה שזקוק לכסף והנה יש אחד שמוכן לתת לו כסף ורק יעבוד בשבת. ניסיון מאוד קשה. פה ישבתי ואני נקרע עם עצמי, שכמה פעמים אנו מתלבטים בניסיונות בגלל כסף בגלל מתנות. אבל באנו לעולם יש ניסיונות לא יעזור.

מספר אותו נהג, עצרתי בצד והתחלתי לבכות. לא פשוט, אני אומר בורא עולם מה אתה רוצה ממני, מצד אחד אני אומר שבת קודש, ומצד שני מה אני יעשה אשתי צריכה אותי.

ידידי ואהובי, הנהג מונית אינו חרד לדבר ה', והוא אומר לי, "הרב אבא שלי עומד לי מול העיניים ולמרות שהוא נפטר לפני כשנה, ואומר לי "שבת אל תיגע בשבת!", אני רואה דמות דיוקנו של אבא, אבל מצד שני עומד לי הניסיון של אשתי שהיא חולה וצריכה עזרה, ומה אם כן עושים".

פתאום תוך כדי בכי אני מקבל החלטה, 'למענך אלוקים חיים...' אני

לא נוגע בשבת קודש חס ושלום. צלצלתי לאותו מנהל תחנה ואמרתי לו שבשבת קודש אני לא נוגע. אני נוסע ליד ביתו של הגאון הגדול רבי משה מאיה שליט"א, חבר מועצת חכמי התורה ורבה של שכונת 'יד אליהו', והנה, עוצר אותי איש עסקים ושואל אם אפשר לקחת אותו לשדה התעופה. הוא מסתכל עלי ושואל, מדוע אתה בוכה, למה אתה נראה עצוב. אומר לו הנהג לאיפה אתה נוסע? וענה לו, "לשדה התעופה", אומר לו אותו יהודי שהיה צריך להכנס לביתו של הרב מאיה שליט"א, להתיעץ כמה דקות ועכשיו חוזר לחוץ לארץ.

אומר לו הנהג מונית, "תקשיב טוב אני הפסדתי ברגע זה שלושת אלפים דולר, שאם חס ושלום הייתי מחלל שבת בגלל שאשתי חולה וקשה לי. אבל החדרתי לעצמי: למענך אלוקים חיים".

אמר לו אותו יהודי איש עסקים, "אל תדאג, תדע לך מי שעושה למען בורא עולם, לא מפסיד", "נו תודה". הם נוסעים עוד קצת ושוב פעם אומר לו האיש עסקים: "אל תדאג, תדע לך מי שעושה למען בורא עולם לא מפסיד!" "טוב שמעתי", ונוסעים עוד טיפה ובצומת מסובין שוב פעם אומר לו האיש עסקים "מי שעושה למען בורא עולם לא מפסיד", "הבנתי", אומר לו הנהג מונית, "תפסיק לחפור לי, שמעתי הבאתי לי עידוד..." "לא", האיש עסקים אומר, "אני חייב שוב

פעם לומר לך מי שעושה למען בורא עולם לא מפסיד", אני כבר התייאשתי והתחלתי להגיד איתו ביחד מי שעושה למען בורא עולם לא מפסיד. הגענו לשדה התעופה, הוא פותח את המונית ואומר לו להתראות לא לפני שאמר לו שלא לשכח ש"מי שעושה למען בורא עולם לא מפסיד", הנהגתי לו בראש, והסכמתי בלב.

לא יאומן, מוצא לו הנהג תיק, שנילה בתוכו כמו עיניו חבילה עם שלושת אלפים דולר, מונחת על הכיסא. קוראים יקרים, אומר אותו נהג מונית, "אני לא מבין מתי הוא הספיק להכין את זה, מתי הוא שם את זה, לא ראיתי". הוא עוצר את המונית ורץ לשדה התעופה וחיפש את האיש אך הוא לא מוצא אותו.

הנהג חוזר לביתו של הרב מאיה. "הרב היה אצלך איש עסקים", "לא", אומר הרב, "אף אחד לא היה אצלי היום". הנהג שוב מנסה לומר, "היה אחד איתי שאמר שהוא היה אצלך", ושוב פעם עונה לו הרב "אף אחד לא היה אצלי היום בבית".

אז מי זה היה? "אליהו הנביא!" ברור לי אני יודע. איך אמר שהיה אצל הרב, הרי הרב אמר שהוא לא היה אצלו, אבל זה לא כל כך נדיר, כיוון שכל מי ששומר על השבת, השבת מחזירה לו כפל כפליים".

אומר לי הנהג מונית, "אני נוסע עכשיו לבית שלי, וזאת היא הנסיעה האחרונה שלי כי יש לי שלושת אלפים דולר לשלושה חודשים, ואני לא צריך לעבוד".

אמרתי לנהג, "יש לי ראייה שזה היה אליהו הנביא, כי אם הוא נסע לשדה התעופה, כנראה הוא טס למעלה, ואם כן זה אליהו הנביא".

ולימים, תוך מספר שבועות אשתי החלימה מהמחלה, ועוד נשאר לו עודף מהכסף. למה? "כי שבת- היא מקור הברכה", השבת החזירה לו גם שלושת אלפים דולר, גם נשאר לו כסף וגם אשתי בריאה. שבת קודש שלמה לו כפל כפליים בגלל שהיא מקור הברכה. עם סגולה, מחפשים סגולות? הנה סגולה! "השבת" אל תתקמצנו על שבת, וצריך לדעת שכל מי שמצויא כסף על שבת בשמחה ובטוב לבב, ומביא מתנה טובה לילדים, שאנו בעצם מתכוונים ל"חתונה" עם הבורא יתברך, וכל זה בזכות שבת קודש.

לכן צריך לומר, "ישיש עליך אלוקיך כמוש חתן על כלה", ולדעתי צריך להוסיף "שבת שלום ומזל טוב", כיוון שמי ששומר שבת זוכה להכל, ויהי רצון שנזכה לשמור את השבת בשלימותה, ונזכה לשפע של פרנסה. "כי שמרה שבת א-ל ישמרני אותי לעולמי עד בינו וביני!"

אמרי קודש בראי הפרשה

"מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל! בנחלים נטיו כגזות עלי זהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים" (כסדר בד, ה-ו)

כולם שורשים של קדושה

הזכי וחדד: גם אלו שעוסקים לא בתורה אלא בחוקים את עמלי התורה גם כן מצטרפים!

רבינו האור החיים "הקדוש זיע"א מבאר, שכונת הפסוק להזכיר כאן ב' סוגים מעם ישראל שיש כאלו שיש להם עתים לתורה הקדושה, ויש אשר עוסקים בה תמיד, בבחינת יתד התקועה. כנגד אותם שקובעים עיתים אמר "מה טובו אהליך יעקב"- כאהל זה שאינו קבוע, וכנגד אותם שעוסקים בה תדיר אמר "משכנותיך ישראל". [ועיי"ש שמבאר באופן נוסף].

וממשיך רבנו האור החיים "הקדוש לבאר גם את הפסוק הבא "כנחלים נטיו" וכו' שאף הוא מדבר כנגד ארבע כתות הצדיקים שבעם ישראל- עם ה'.

הראשונה, היא כשמואל הנביא שהיה מסבב כל ארץ ישראל ללמד תורה ומצוות לעם ישראל בכל שנה ושנה, כמבואר במסכת שבת (דף נו).

השנייה, כת צדיקים קבועים לתלמוד תורה ללמוד וללמד להורות משפט וצדק, והיא כת העומדת בלשכת הגזית העוסקת בתורה ובהוראה, [והיא בגדר הראשון עצמו, אלא שהמבקש ה' יבוא אליהם, מוסיף עליהם שמואל שהוא היה מסבב להורות].

השלישית, כת הלומדת תורה לעצמה, להשכיל ולהבין אמרי נועם [יתר עליה כת הראשונה שלומדת ומתלמדת].

הרביעית, היא כת המחזקת ידי הלמדנים, ויוצאים למלאכתם למצוא טרף אדם.

וכנגד ארבע כיתות אלו אמר ארבעה דברים הנ"ל. "כנחלים נטיו"- כמו הנחל שנוטה מימיו ממקום למקום, כמו כן כת הראשונה שטורחין בעצמן להשקות צמא למים חיים.

וכנגד כת שניה, אמר "כגזות עלי נהר"- כגן הזה שהוא נטוע וכל הרוצה ליהנות יבוא ויהנה, גם מוליכים פירות ממנו וזנים הרחוקים- כך כת הנוטעה בלשכת הגזית. וכל הרוצה יבוא ויהנה גם פרותיהם הולכים למרחוק- כמו שנאמר "כי מציין תצא תורה" וכו'.

וכנגד הכת השלישית, אמר "כאהלים נטעה"- כיעקב איש תם יושב אהלים וכו' ואמר לשון נטיעה כנטיעה הזאת שכל שהיא מתיישנת מוסיף שורשים ואחיזה ביניקתה כך לומדי תורה, כל זמן שמאריך בעסק התורה תוסיף להשתרש נפשו בה.

וכנגד כת הרביעית, אמר "כארזים עלי מים"- מרמז לעשירי עם [ועיין באור החיים הקדוש שרק פרי תורה יקרא "פרי" עיי"ש]. "עלי מים" שחזקם גם כן הוא עלי מים שהיא התורה לפי שמחזיקים ידי האנשים הלומדים בתורה שנמשלה למים, ויהנו מהמים עצמם. כי המחזיק ידי לומדי תורה חולק עמם שטר כידוע.

והכוונה בכל המאמר לומר: "שכל ישראל עומדים בשורש הקדושה זאת התורה, ואפילו העוסקים בעניין העולם הזה, ומרוויחים את כספם!"

שבת שלום ומבורך

חדש!! ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות והערות גם למייל:
or7148454@gmail.com

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 481 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", בנשיאות מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 368 שנה ח' העלון מוקדש לע"נ סבתי שמחה בת סרח ז"ל - י"ד תמוז ו"ב תמוז תשע"ח

929 ת 2918

בלק - תוכן ענייני הפרשה

- א. בלק מלך מואב מפחד מעם ישראל, שניצחו את סיחון ועוג ושוכנים כעת סמוך לגבולו, וקורא לבלעם בן בעור לקללם.
- ב. בלעם מבקש רשות מה' ללכת והקב"ה אומר לו, שלא יקללם ושלא יברכם, וכשקראו שליחי בלק לבלעם שנית, הרשה ה' לבלעם ללכת למואב ולדבר אך ורק כפי דברי ה' (כב, ח-ז).
- ג. האתון שעליה בלעם רוכב, רואה מלאך ומשנה מהדרך. בלעם מכה בה והאתון מוכיחה אותו, דו-שיח בין האתון לבלעם. לאחר מכן 'נפקחו' עיני בלעם וגם הוא ראה את המלאך, שהתרה בו שנית, להגיד לבלק אך ורק את שה' יאמר.
- ד. מפגש בלק עם בלעם (כב, לו-מא).
- ה. בלעם מצוה ב-3 מקומות על בניית 7 מזבחות ועל הקרבת - 14 קרבנות לה' (סה"כ 42 קרבנות) ומנסה לקלל את ישראל בכל אחד מהמקומות. והקב"ה הופך את הקללה לברכה. בלק כועס על ברכתיו של בלעם, ואז בלעם מתנבא על גדולת ישראל לעתיד לבוא, ושישראל יכבשו (לעתיד) את כל העולם ויבוא משיח (כג, א-ל: כד, א-כה).
- ו. במקום לקלל, מציע בלעם לבלק, להחטיא את עם ישראל להצמד ל'בעל פעור', ומצליח להחטיא את עם ישראל בעבודה זרה ובגלוי עריות (כה, א-ד).
- ז. כתוצאה מכך, פורצת מגפה בעם, בה מתים עשרים וארבעה אלף איש. פינחס בן אלעזר הכהן, הורג (תוך כדי שרשרת ניסים), את נשיא שבט שמעון יחד עם בתו של בלק מלך מואב, והמגפה נעצרה (כה, ה-ט).

כתוב בפרשה (כב, כח): **וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן, וַתֹּאמֶר לְבַלְעָם: מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתַנִּי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים.** הרי זה נס גלוי שבעל חיים מדבר בשפת אנוש - מדוע נזקק ה' לעשות נס כזה?

אומר הספורנו: "נתן בה כח לדבר, כענין 'ה' שפתי תפתח". וכל זה היה, כדי שיתעורר בלעם לשוב בתשובה, בזכרו כי מה' מענה לשון... וכל זה כדי שלא יאבד איש כמוהו", עכ"ל. גם על רשע כבלעם, חס הקב"ה והעניק לו אפשרות נוספת לחזור למוטב, אחרי ששלוש הפעמים שבהן נעצרה האתון - לא היו סימן מספיק עברו. ולפתע, הוא רואה את האתון מדברת - אכן נס גלוי. ומה היתה תגובתו של בלעם? לא זו בלבד שההתפעלות מן הנס לא גרמה לו לחזור בתשובה, אלא הוא אף התווכח עם האתון כמו תגר בשוק. הוא לא ניתקף בהלם, אלא השיב לה בפשטות כדבר איש אל רעהו (כב, כט): **"לֹא יֵשׁ חֶרֶב בְּיָדִי כִּי עֲתָה הִרְגִיתִךְ!"** מה פשר הדבר? **רבנו בחיי** עומד על נקודה זו: **"היה ראוי בלעם, שִׁיתְמָה בפלא הגדולה זה של דבור האתון, ושירעש מן הנס המיוחד והמבהיל את כל ההולכים עמו בדרך; והיה לו לחשוב ולהתבונן כי מאת ה' היתה זאת, לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור".** מדוע לא אירע כפי שהיה מצופה מכל בר-דעת?... כי לבו היה מופנה למטרה שהציב לעצמו, ולפיכך שום דבר לא היה יכול להסיחו!

כפי שראינו אצל קורח ע"פ דברי המדרש (תנחומא קרח ב'): **"וַיִּקַּח קָרַח" - אֵין וַיִּקַּח אֱלָא לְשׁוֹן פְּלִיגָה, שְׁלֵבּוֹ לְקַחוּ, כְּעִנְיָן שְׁנֵאמַר: "מָה יִקְחֶךָ לְבָךְ וּמָה יִרְזָמוּן עֵינֶיךָ" (איוב טו, יב).** הגמרא בברכות (י: דנה ארוכות ביחודיותו של בלעם בידיעת הרגע - שבריר השניה היחיד ביום - בו זועם הקב"ה (כלומר שאז מידת הדין שולטת), כפי שכותב דוד המלך ע"ה (תהלים ז, יב): **"וְאֵל-זַעַם בְּכָל יוֹם"**.

כוחו של בלעם היה ביכולתו הזו, לכוון לרגע היחיד ביום בו זועם ה' ולנתב את זה לרצונו האישי - לקללה. אומרים בעלי התוספות (שם): ואם תאמר מה היה יכול לומר בשעת רגע? ומתרצים את המילה: **"כָּלֶם"**. מה מסתתר במילה **כָּלֶם**? **כָּלֶם** אלו ר"ת של המילים: **כבד, לב, מוח. הכבד** - הוא מקור הנפש הגשמיות של האדם, **הלב** - הוא מקור התאוות והרגשות של האדם, **והמוח** - הוא משכן השכל והדעת של האדם. בכך כיוון בלעם הרשע שהכבד ישלוט על הלב, והלב ישלוט על המוח, וכך עם ישראל יאבד את רוחניותו, ואת הקשר לבורא עולם.

בניגוד לבלעם, משה רבינו ע"ה - כל כולו חיפוש אחר שורש הטוב ולימוד הזכות. כוחו ורשעותו של בלעם הם דוקא ביכולתו למצוא את שורש הרע, והוא המושווה כאן לאבי הנביאים.

ונחזור לעניינינו, מדוע השיב בלעם לאתון, כאדם שמדבר עם חברו, אין זה אלא מתוך אכזריותו של בלעם ורוע טבעו ומרוב חפצו ללכת להרע - לקלל.

יש אנשים האומרים, שאילו היו רואים בעיניהם את נסי מצרים, נסים גלויים, היו משפרים את דרכיהם, אך כל עוד לא ראו אותם בחוש ממש, הם מתקשים לעשות כן. אך דברים אלו מלמדים אותנו להיפך - בלי עבודת המידות, שבה יכשיר את נפשו להכיר באמת, לא יועילו לאדם הנסים הגדולים ביותר, כי בשרירות ליבו - יתעלם מהם; ואילו לאחר עבודת המידות, בודאי יספיקו לו הנסים שכבר נעשו לאבותינו ולא יזדקק לניסים מיוחדים לעצמו כדי לחזור בתשובה.

"לינו פה הלילה והשבת יאתכם דבר" (כב, ח)

וברשי: אין רוח הקודש שורה עליו אלא בלילה, כן לנביאי עכו"ם.

סיפר רבי חיים פלאג"י זצ"ל: "מעשה שבא לפני גוי טורקי, שהגיע לעירנו איזמיר. בדרכו, עבר דרך בית הקברות ומאחר שהיה עייף ויגע, נרדם בבית הקברות.

בעודו ישן, הופיעו בחלמו שלושה זקנים ואמרו לו: "מדוע אתה ישן במקום הזה? קום, לך ואמור לרב העיר, כי יחפש ויתקן בדקי העיר בחילול שבת, מאכלות אסורות ושאר עבירות, כדי שלא תבוא עליהם מגפת החולירע". הגוי התעורר בבהלה, הלך במהירות לשכונת היהודים, וביקש את הרב, ויען שהגוי הזה מסיח לפי תומו, וכשבא לפני היה בפחד משאירע לו, כנראה שדבריו אמת, וכבר נתבאר מהזוהר (סדר ויקרא), כי יש לעשות עיקר מחלומות הגויים, לכן ביקשתי לעורר הציבור בתשובה". [לב חיים" ס"ה]

את המעשה

"והאמר האתון אל בלעם הלא אנכי אתנך אשר רכבת עלי..." (כב, ל)

מעשה ברבי משה סגל זצ"ל, גאב"ד פוניבז', שהשתתף באסיפת בעלי בתים עשירים בענייני הצלה. במהלך האסיפה, סערו הרוחות והתחילו הנאספים לריב, וכל אחד התגאה בייחוסו וזעק כלפי חברו: מי אני ומי אתה? אני מיוחס וגביר גדול ממך! חברו צועק לעומתו: וכי מי היה אביך, סנדלר פשוט, ואילו אבי היה רב נכבד... ניסה הרב להשתיקם בדברים רכים, אך לשווא. עמד ונקש בחוזקה על השולחן, והכריז: שקט! אני רוצה לומר דבר תורה! מאימת כבוד הרב, נשתתקו כולם. פתח הרב ואמר: הסוסים והחמורים באו בטענה לפני הקב"ה, מדוע נגרע מכל הבריות שבראת בעולמך, חיות הטרף אין להם אדון, זוכים בלילה להיכנס לרפת ולול חם וישנים במנוחה, ואילו אנו, החמורים והסוסים אין לנו לא יום ולא לילה. כשמתחשק לאדון שלנו לנסוע באמצע הלילה, מצליף בנו מכות נמרצות, מעירנו ואנו חייבים מיד לרוץ. וגרוע מכל הצרות, שלא נתת לנו לשון לדבר לפני האדון, שכן הרבה פעמים סובלים אנו מכאבי גב, ואין בעלינו יודע מזה, והוא מצליף דווקא במקום הכואב... שמע הקב"ה את טענתם הצודקת, ועשה ניסיון אחד: נתן רשות לחמור לדבר, הוא חמורו של בלעם בן בער, ומה יצא מדיבורו? לא דיבר דברים של טעם, לא ביקש מאדונו להיות זהיר מעתה בעת קשירת הרסן ולחוס על בריאותו ומנוחתו, אלא סיפר על "יחוס" - "הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי", ומאז ניטל ממנו הדיבור. סיים ר' משה: שוטים שכמותכם! אם כבר ניתנה לכם רשות הדיבור, דברו לעניין! ואל תשחיתו דבורכם בסיפורי "יחוס" ובהתכבדות בקלון חברכם...

[ע"פ אוצרות התורה]

"ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף" (כז, ט)

ב"קהלת יצחק" מובא מעשה מופלא: הרב ר' פייוויל מסמארמן זצ"ל, בא מעולם האמת לבנו בחלום, וגילה לו כי הוא הולך עתה להגר"א מוילנא, כי שלחו אותו למסור לו שלום מהשמיים עבור חידוש שחידש הגר"א וכוון לאמיתה של תורה. ומה שבחרו דווקא אותו לשליח, כי גם הוא חידש פעם דבר אמת בתורה. ושאלו הבן מהו החידוש שחידשת וכוונת לאמיתה של תורה, ויאמר: כתוב "ויהיו המתים המגפה ארבעה ועשרים אלף" - על תיבת במגפה יש את הטעם אתנחתא (במגפה), וקשה, הרי כל הפסוק הוא ענין אחד ולא היה צריך לבוא בו אתנחתא? וביאר שבאמת גם הפסוק הזה הוא בעל שני מאמרים, ולכן יש בו אתנחתא, להורות שעוד עניין צפון ונסתר פה, והוא, שנגזר מאיתו יתעלה שימותו על עוון הזה כ"ד אלף מישראל, אך מפני שהעת היא היתה עת רצון, שלא כעס הקב"ה מהשטים ועד הגלגל, לכן חס הקב"ה וכלל בחשבון הזה גם את האנשים אשר הגיעה עתם למות בין כה וכה, כדי שתמעט המגפה. וזוהי כוונת הפסוק "ויהיו המתים" - המתים כדרך כל הארץ שהגיע עתם למות, הם היו "במגפה" - בחשבון המגפה, ונשלם מאמר הראשון, ואח"כ אמר "ארבעה ועשרים אלף" לומר שבסך הכל מתו ארבעה ועשרים אלף. [אוצרות התורה]

תחילתו של בלעם בן בעור בימיו של יעקב אבינו, בימי שבתו בחרן, ובעור אביו הוא לבן הארמי שנעשה במשך הזמן למלך בארם, ונקרא שמו "כושן רשעתיים". סימן לדבר - "כושן רשעתיים" בגימטריה = הוא לבן בן בתואל, בן נחור, והוא גם בעור אבי בלעם, והוא מלך בארם ימים רבים, עד שהרגו עתניאל בן קנז אחרי מות יהושע, אמור מעתה הוא הבן הוא האב. כל שאתה מוצא בבלעם, אתה מוצא בלבן. בלעם בן זקונים הוא ללבן, שנולד לו לאחר שבא יעקב לבית לבן, גדל הוא בלעם במחיצתו של יעקב אבינו. בלעם שהיתה מחשבתו עמוקה, נפשו רחבה, רוחו גבוהה ועינו צרה, נתן דעתו לעקוב, אחר יעקב עד שבא על מכמני לבו. ידע בלעם, שיעקב עסוק הוא בבניית כנסת ישראל, מכינס יעקב לפרוע שטר שעבוד של "גר יהיה זרעך בארץ לא להם" (שה' אמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים), ולהוציאם משם. אמר בלעם: כל הגדולה הזאת מבית אבא - ובית אבא יהיו מנושלים מכל טובה זו?! - חמד בלעם כל אותה טובה שראה [שתגיע] ליעקב למרחוק. אמר בלעם ללבן אביו: הידעת שיעקב לוקח את בנותיך, ומה הוא עומד עוד לעשות? א"ל: ידעתי, גם ידעתי. נתן לו אביו ברכתו, וא"ל: לך בכוחך זה - והושעת את בית אביך, ידך כידיי ופיך כפי יהיה! התחיל בלעם הוגה במחשבותיו והוזה הזיות: שמני אבי אדון לכל ביתו, אנכי אכלכל את כל בית אבי, בית יעקב ביתי יהיה, אנוכי ארד עמם מצרימה, ואנוכי אעלם גם עלה, ומידי תינתן להם התורה. אמנם בין צרות עינו לרוחב דעתו, אבדה לו דרכו, ולא ידע באיזו דרך ילך. ישב לו בלעם בארם נהריים, והתחיל להיות פותר חלומות, חוזר להיות קוסם ורואה באצטגנינות והגיע אף לרוח הקודש, והיו המלכים מריצים לו שלוחים ומשגרים לו דורונות (מתנות) - כדי לייעץ להם במלחמותיהם ובטכסיסיהם, והוא היה מסיר מלכים ומקים מלכים, והכל בידי בלעם. והנה, שמע בלעם, שיעקב ובניו ירדו למצרים. נשא בלעם רגליו וירד מצרימה לייעץ לפרעה - "הבה נתחכמה לו פן ירבה". ראה באצטגנינות, שמושיעם של ישראל עומד להיוולד. עמד ויעץ לפרעה - "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו". וכשהסיר משה התינוק, בקטנותו, העטרה מעל ראש פרעה - בלעם דנו למיתה. וכן כשגדל משה והרג המצרי - הוא בלעם ששפטו. ואלמלא ה' עזרו, לא היה ניצול מחרב פרעה. ויברח משה - אבדה עצתו ואין הוא יכול נגד יעקב ובניו, ולא נגד משה. ראה שכך, חזר בלעם לארם נהריים ויושב ומצפה מתי יבוא העולם ליזו וישראל הגוי בתוך הבאים. הכל באים וישראל אינם באים. ולא עוד אלא שישראל עושה חיל שכבש את סיחון. ה' אלוקיהם עושה מלחמותיהם. [ספר הפרשיות]

ה"ילקוט ראובני" מביא: בלעם היה בנה של מלכה, אחות שרה אמנו, ומלכה ילדה את קמואל - זה בלעם. ומלכה הייתה עקרה. וכשאברהם אבינו התפלל על שרה שיהא להם בן, התפלל גם על מלכה, ונולד לה בן, ובלעם שמו, והכל בזכות תפילתו של אברהם אבינו. ומדרש אחר: בלעם בן בעור היה בלע בן בעור, המלך הראשון שמלך באדום, וזהו לבן הארמי. והגמרא (סנהדרין ק"ו) אומרת: בלעם היה בן ל"ג שנה כשנהרג פנחס. ולכאורה לפי זה, לא יתכן שהוא לבן הארמי, וכן לפי מה שאומר רבי סימאי: שלשה היו באותה עצה לפרעה, ואחד מהם הוא בלעם, נמצא שהאריך ימים מתחילת השעבוד עד סוף מ' שנה שהיו במדבר, ונחלק על דברי הגמרא בסנהדרין שאומרת שהיה בלעם בן ל"ג שנה, כדאיתא ברש"י שם. ובספר הדורות כתב: בלעם שיעץ לפרעה כבר מת, ונתגלגל שנית בזמן דור המדבר, ונהרג בחרב בחצי ימיו (ע"י פנחס).

והשל"ה כתב: בלעם הוא גלגול לבן הארמי.

וַיֵּרָא בְּלֶק בֶּן צְפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֶמְרֵי (כב, ב)

בלק - שורש לאחיזת עיניים

בפרשתנו מובא שבלק מלך מואב שולח אחר בלעם בן בעור, שיבוא לקלל את ישראל. בלעם מודיעו, שלא יוכל לומר - אלא רק את אשר ישים ה' בפיו. למרות זאת, בלק מקבל פניו ומחכה למוצא פיו, וסופק כפיים כשהוא מברך במקום לקלל. מגרשו לארצו. על מה הכעס, הלא הוזהר על כך מראש. אבל זה טבע האדם. להתעלם מהצהרות שאינן לרוחו, ולקוות לטוב מבחינתו...

בספר 'מעין השבוע' מסופר על "קוסם" שהופיע בפני קהלו (בפני נכרים, שהרי התורה אסרה מעשי קסמים ואחיזת עיניים), ולתדהמת כולם, הוציא שלושה שפנים מכובעו הריק. היה שם "פיקח" אחד שליגלג: "אה, היתה שם מחיצה נסתרת!"

הקוסם בלע מחרוזת סכיני גילוח. "זה שום דבר", אמר הפיקח. "הוא מסתיר אותם בלחיים". הקוסם הוציא מפיו להבות אש. "אה, יש לו בפה קופסת גפרורים". הוציא מאוזניו צעיפי משי, "יש לו מחסן משי בעורף" ... קצרה רוחו של הקוסם, פנה אל הפיקח ואמר: "אוכל לקבל את שעונך?" "בבקשה", חייך הלה, ומסר את שעון הזהב. הקוסם צרר אותו במטפחת, ושאל: "עכשיו, אני יכול להכות עליו בפטיש"? "ודאי", ענה הפיקח. הוא הרי יודע שהמטפחת ריקה. "וכעת, אני יכול לרמוס אותו ברגליים"? הפיקח צחק, אותו לא ירמו. "בטח". המטפחת הושמה על הארץ, הקוסם דרך עליה, הרימה, ואמר לקהל: "ועכשיו שימו לב! אני פותח את המטפחת" - בנשימה עצורה עקב הקהל אחר המטפחת הנפתחת - ובתוכה התגלו שברי השעון... "כולם עדים", אמר, "שהוא נתן לי רשות להכות ולרמוס"...

כלפי מה הדברים אמורים? יש לנו אוצר יקר, הרבה יותר משעון זהב. הילדים שלנו, נשמותינו, הפרחים הנפלאים המלאים טל ילדות, עומדים לפרוח לתפארת. ואז, יש הורים שמוסרים אותם לחינוך בבית ספר לא דתי. מדוע? כי יהיה טוב. כי כולם הולכים לשם. כי יש לו מבנה יפה. כי זה קרוב לבית. אז נכון שהם מצהירים שהם מחנכים לכפירה, נכון שהם מצהירים שהם רומסים כל קדוש ויקר. נכון שבזים לכל קודש, מנתקים כל זיק אמונה. מוסדות שמלאים בילדים טהורים שלא יודעים מה זה 'שמע ישראל'. אבל אלו דיבורים בלבד. לא יכול להיות שזה כל כך גרוע. הורים אלו, שידעו שהם מסרו את שעון הזהב לקוסם, ונתנו לו רשות להכות ולרמוס, והוא מכה ורומס. ושלא יתפלאו אם יקבלו... רסיסים!

לעומת זאת, מי שקיבל חינוך יהודי מקטנות - למרות שיעברו עליו ייסורים קשים וגלויות, הרי בעומק נשמתו, יהדותו 'תצוף' בין רגע. כמו הסיפור כדלהלן אותר סיפר הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל: לאחר השואה האיומה באירופה, הגיעה לשוויץ קבוצה גדולה של יהודים, ששהו במחנה הנורא בוכנוולד. יהודים אלה היו במצב איום-ונורא. מרביתם איבדו את כל בני המשפחה, ונותרו יתומים וגלמודים. הצרות והייסורים שעברו עליהם זה עתה, הותירו את רישומם, ומי שהביט באומללים אלה, לא ראה בהם חיות כלשהי. בְּרִאֲוֵתֵי אֹתָם, המשיך הגר"מ לספר, הבינותי שכמעט אין עם מי לדבר... אי אפשר היה לעודדם בדברים רגילים. מצב רוחם וכל צורתם, היתה כל כך שונה מבני היישוב, ששום דבר לא דיבר אליהם. החליט ר' משה לנקוט ביוזמה אחרת.

הוא יצא מהמחנה, וחזר כשספר תורה בידו. למותר לציין שהיהודים הללו, לא ראו ספר תורה מאז תחילת המלחמה, ולכן מיד בהיכנסו עם הספר, נידלק זיק של תקווה וקדושה בעיניהם. כדי להצית את הגחלת יותר ויותר, החליט ר' משה לפתוח את ספר התורה ולקרוא בו בפני חבורת האודים-העשנים הללו. המטרה היתה שהם-עצמם יקראו, ולכן הגם שהוא-עצמו היה בעל קורא מעולה, שאל האם יש מי מבני החבורה היודע לקרוא בתורה. על אנשי החבורה הזו נימנה בחור צעיר, שהגיע מבית חסידי צרוף, אבל האירועים שחווה על בשרו בשנות השואה, השפיעו גם עליו מאוד-מאוד לרעה, עד שהשליך ממנו רח"ל את קיום המצוות.

לפתע ניזכר אחד היהודים, שהבחור ההוא, שלא שמר כבר מצוות, היה בעבר בעל-קורא ב'שטיבל' שבו התפלל. כששאלו אותו האם הוא מוכן לקרוא, השיב הצעיר בחיוב. הוא ניגש לספר, והנה - רק הביט באותיות הקדושות, והכל הבחינו לפתע בשינוי חד שחל במראה-פניו, שהסגיר את הסערה המתחוללת בליבו פנימה. וכל זה, עוד בטרם החל לקרוא את המילה הראשונה. האותיות, הגווילין, כמו פרחו לו מול עיניו, והחזירוהו באחת אל העבר המפואר.

ההפתעה היתה לאחר שסיים את הקריאה. הצעיר הפך לאדם אחר. "מיד כשהחילותי לקרוא, והבטתי באותיותיה הקדושות של התורה", כך העיד, "פיעפעו בי רגשי שמחה וקדושה. זיכרונות הילדות צפו ועלו כמו-רגע, וכל דרכי-החינוך שקיבלתי מהורי, נקלטו ונספגו בי מחדש".

מאז אותה קריאה-בתורה, חזר האיש לכור מחצבתו, ולאחר מכן אף זכה להקים בית יהודי טהור, וגידל דורות לתפארת. מאומה לא היה להם בעולמם - ליהודים הללו. לא הורים, לא אחים ואחיות, לא ממון ולא בית. כלום. רק התורה הקדושה, שכיתרה נתון לכל אחד, ובכל מצב, החזירה אותם לאלוקיהם והחזירתם לכור המחצבת. למדנו מכאן, שיש בכוחן של אותיות התורה, כדי לעורר ולרגש ליבו של כל יהודי. אותיות אלו מושרשות בכל אחד מאיתנו - מאבותינו ואבות אבותינו! [ע"פ והערב נא]

בלק הוא הסמל לכך שגם מה שנראה לפעמים רע מכל, יכול להתהפך לברכה. ואיך זה מתהפך? כשיש את ה'זה לעומת זה', מול הרע - יש את הטוב הגובר עליו. כששנאתו של בלק מתחברת לשנאתו של בלעם ומקלקלת את השורה, יש מנגד את האהבה הגדולה של ישראל לאביהם שבשמים. בלעם קם מוקדם וחובש את אתונו - אומרים חכמינו, זוהי שנהא שמקלקלת את השורה. לבלעם מספיק משרתים שהיו צריכים ויכולים לרתום את האתון ולהכין אותה לדרך, ובלעם בחר להשכים קום ולהזדרז לרתום בעצמו.

מנגד - הרבה לפני קיימת האהבה הגדולה של ישראל לאביהם שבשמים. בדיוק מול מאמץ פיזי כזה, עומדת וניצבת קימתו המוקדמת של אברהם אבינו, ו"יחבוש את חמורו" - לא כדי להרע לשני, אלא לעשות את רצון ה'.

בכל שעה ביום או בלילה בימי החול בחגים, בשבתות ובמועדים, מפעים לראות את ההמונים המתקבצים בכותל המערבי - שריד מקדשינו, חושבים אנחנו שאם נלך בשעה מסויימת ונתבודד יחד עם בורא עולם שנרגיש 'בנים יחידים'. ואנו בהתרגשות מגלים בכל פעם כמה הרבה 'בנים יחידים' יש לו לבורא עולם. תייר שהגיע בפעם הראשונה בשעה הקטנות של הלילה, ניגש ושאל בתדהמה: עד איזו שעה פתוח פה... ולא ידע ששערי דמעה - שערי אהבה - שערי כיסופין - לעולם לא ננעלו.

"מה טבו אהלך יעקב משפנתך ישראל"

(כד, ה) - **מוקנים אתבונן...**

למעלה מיובל שנות חינוך והרבצת תורה, יש לו לרב דוד פוקס, ומהן הוא מספר סיפור חיים נוסף שיש בו כדי ללמדנו על יחסם האבהי של גדולי ישראל לילדי ישראל שגדלו בעולמות רחוקים מתורה ומצוות.

קיץ אחד בשנת (התש"ל) לפני כ- 48 שנים, נסעתי באוטובוס בדרכי לירושלים. לצידי התיישב נער לא דתי. אמרתי לו "שלום" והוא חיך וענה "גם לך". משם קצרה הדרך לשיחה הנעימה שהתפתחה בינינו, שיחה שממנה למדתי שזה עתה סיים הוא את לימודיו בכיתה ט' בתיכון לא דתי ברחובות, ושאריו הוא לא פחות מאשר פרופסור ב"מכון ויצמן". הוא ציין שזו היא לו פעם ראשונה, שמשוחח עם אדם דתי-חרדי. הוא שאל אותי לעיסוקי ועניתי שאני מחנך בישיבה תיכונית-תורנית. "מה זו ישיבה תיכונית-תורנית"? שאל הנער בעניין רב. הסברתי לו בכמה מילים על הרקע של עולם הישיבות, וצינתי שעד הצהריים לומדים שם לימודי קודש, ואחר כך לומדים למבחי "בגרות".

התפלא הנער ואמר: "אני כבר ב'חופש הגדול' ואתם עדיין לומדים?! האם אוכל לבוא מחר בבוקר לראות את הלימודים אצלכם"? הייתי מופתע, אך עניתי כמובן בחיוב. למחרת בבוקר התייצב הבחור לשיעור הראשון בגמרא. להפתעתי הוא לא התיימש גם בשיעור השני והשלישי והמשיך אתנו עד הערב. אז ניגש הוא אלי ושוב הדהים אותי באמרו: "רוצה אני לעבור ללמוד אצלכם..."

הסברתי לו שהדבר אינו כל כך פשוט, ושעליו יהיה להתגבר על פערי ענק, אך הנער היה נחוש כברזל. אמרתי לו: "טוב, אבל עליך לשאול קודם כל את הוריק". כעבור מספר ימים, אני מקבל ממנו תשובה שהוריו הסכימו... שוב הופתעתי. העליתי את העניין בישיבת המורים הקרובה - וכמובן שקם קול זעקה. ישיבת "נתיב מאיר" דאז נהגה סלסול בעצמה, ואפילו נערים מבתים דתיים מצויינים לא תמיד היו מתקבלים - וכיצד יקבלו נער מבית לא דתי שאין לו כל מושג ביהדות?! הטענה הייתה מובנת ולכן הצהרתי שאני מוכן להיות הר"מ (ר"ת ריש מתיבתא - כינוי למורה המלמד כיתה בעולם הישיבות) הפרטי של הנער, ולטפל בכל בעיה שתיווצר. הייתי אמור ללמד בשנה הבאה את כיתה ט', והבחור כאמור עולה לכיתה יו"ד, ולכן נאלצתי למצוא ר"מ שיסכים להתחלף איתי ואכן מצאתי.

כך הפכתי לר"מ בכיתה יו"ד. די מהר התעוררו שאלות רבות על רקע הבית החילוני שבו חי הנער. למשל, אביו "הסכים" לבוא אתו לבית כנסת בליל שבת ואפילו לעשות קידוש אחר כך, אך הבחור בא ושאל: "כיוון שאחרי ה"קידוש" אבי מדליק טלוויזיה, האם מותר לי לשתות מים של מחלל שבת"...? שאלות מורכבות ולא תמיד קלות.

לבסוף חשתי שהשאלות גדולות מכפי מידתי והלכתי עם הבחור לרבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א.

הרב זיע"א הנחה את הנער, שלא להגיע בשום אופן לשום עימות עם ההורים! הוא אף הורה לו (לימד אותו) שרשרת של הקלות הלכתיות, שאפילו אני הייתי המום לשמוע אותן... הרב גם הסביר לו ואמר: "...להלכה, איננו פוסקים כך, אך במקרה שלך, אני מקל כפי איזו דעה יחידה".

וכשראה הרב את עיני הקרועות לרווחה מרוב תדהמה, הפטיר הוא לעברי: "הוא בא לשאול אותי, לא אותך"...!

אמרו חז"ל (במדבר רבה, פרשה כ): לא הניח הקדוש ברוך הוא לעובדי כוכבים פתחון פה לעתיד לבוא לומר שאתה רחוקתנו. מה עשה הקדוש ברוך הוא, כשם שהעמיד מלכים וחכמים ונביאים לישראל, כך העמיד לעובדי כוכבים. העמיד שלמה מלך על ישראל ועל כל הארץ, וכן עשה לנבוכדנצר, זה בנה בית המקדש ואמר כמה רננות ותחנונים, וזה החריבו וחרף וגדף... נתן לדוד עשר ולקח הבית לשמו (קנה בו את הבית לבניין בית המקדש), ונתן להמן עשר ולקח אמה שלמה לטבחה (כלומר בעושר שלו קנה בו זכות להשמיד אמה שלמה). כל גדלה שנטלו ישראל, את מוצא שנטלו האמות כיוצא בה; העמיד משה (נביא) לישראל, ובלעם לעובדי כוכבים (גויים). ראה מה בין נביאי ישראל לנביאי עובדי כוכבים, נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העברות... ונביא שעמד מן הגוים (בלעם) העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם (יעץ להם לפרוץ את חומת הצניעות בהפקר מוחלט), ולא עוד אלא שכל הנביאים היו במדת רחמים על ישראל ועל עובדי כוכבים... וזה (בלעם) אכזרי, עמד לעקר אמה שלמה חנם על לא דבר (את ישראל). לכה נכתבה פרשת בלעם, להודיע למה סלק הקב"ה רוח הקדש מהגויים, שזה עמד מהם וראה מה עשה. ועדיין קשה ביותר - יש לאומות העולם פתחון פה: אלו היית נותן לנו את המנהיגים ואת הנביאים שנתת לישראל, בודאי היו מנחים אותנו בעצה נכונה! לישראל נתת את משה, ולנו נתת את בלעם! מי יודע מה היה קורה, אלו היית נוהג להיפך. בספר "לב אהרן" עונה על כך בטוב טעם: כאשר רצה הקב"ה לתת את התורה, הוא הציע אותה לכל אומה ולשון, והם לא רצו בה, לא אבו לשאת בעלה, ורק בני ישראל רצו לקבלה. אומות העולם מיאנו, איפה, לקבל את התורה ולא רצו אלא נביא. נתן להם הקב"ה נביא בלי תורה, ואף על פי שאכן היה שווה בדרגתו הרוחנית למשה רבינו, אך בלי תורה - הוא שקע בתהום התאוה והחטא, עד שהיה למונח טמא 'בלעם הרשע'. אם יטענו, אפוא, אומות העולם שהדמיות שהם קיבלו השפיעו עליהם לרעה, תהיה התשובה: בלי תורה, כל דמות מתקלקלת ומשפיעה לרעה, ואתם דחיתם את התורה, מה לכם כי תלינו?...

בברכת התורה רון ברינה

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" [משלי טז, א]

לע"נ מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק
לע"נ מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף
לע"נ חמי: מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: לע"נ דינה בת שרה
לע"נ נפתלי בן רוח: לע"נ סמי בן שמחה: לע"נ גורגי בן שמחה
לע"נ חיים בן אסתר: לע"נ יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה
לע"נ: סלמן בן חבו דוד: לע"נ יעקב בן סאלם: לע"נ אברהם בן חנה
לע"נ: אשר מסעוד בן זוהרה: לע"נ רחמים בן חאורו אברהם
לע"נ: אפרים בן ציון ורבקה: לע"נ עופר בן יחיא: לע"נ סמי בן חנה
לע"נ: משה אהרן בן מאיר יצחק: לע"נ חנינה בת כמסיה: מאיר בן שמחה
לע"נ: מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעמה: גוליה חיה בת גריסה
לע"נ: מרים בת עיזיה: לע"נ: נוראני בת מרים ורבי: לע"נ: כחון בת הביבה
לע"נ: שמחה בת סרח: לע"נ: חיה בת יוסף: לע"נ: רחל בת חנה
להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: זהבה ועקנין בת אטו
ברכת מזל טוב לאייזיק אפטלין לרגל נשואיו עב"ל מרים מירב ביום ו' תמוז

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסניה שליט"א
יהודה בן אסתר: יעקב ישראל בן גלית
אורטל בת גלית: הדסה בת מרים
דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה
מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה
שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה
אברהם בן אנט: פייב בת חביבה בן חמו
נורית בת רחל: רחל בת נוארה: גלית בת רות

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
אהרן בן צילה: נפתלי שלמה בן לאה
שושנה ריזל בת מינה
שולמית בת שרה: מיטל בת לולו
שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (מ) יובל בן שלומית: אשר בת אורנה
הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה
יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - **050-3828752**

או במייל: **Ronbarina@gmail.com**

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מוקדש לערנ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורגיה זיע"א

**עונג
שבת**

עלון מס' 1027

להצלחת צבי בן יפה ורעייתו וכ"ב ה"ו	פרשת בלק י"ז בתמוז תשע"ח, ירושלים		לע"נ דפאל בן פרוחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"נ מול בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי		לע"נ אליהו בן מרים ז"ל	
להצלחת אליהו ב"ה בן מול ה"ו	7:11	כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה ה"ו	8:31	יציאת שבת	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה ה"ו	9:01	רבינו תם	לע"נ אירן מרים בת דוולת ע"ה

לע"נ ר' **רחמים דגן** בן דוולת ז"ל | ילקוט המוסר ואבני השהם
לא הביט און ביעקב, ולא ראה עמל בישראל, ארו"ל בלעם הרשע היה נקטרנ
על ישראל. ותיא אומר שיש בהם און ועמל, וכשמים בלבלו מחשבתו והפכו
את אותיות „און ועמל“ לתיבת „עמנאל“, וז"ש לא הביט און ביעקב שלא
רצה השי"ת בקללה של און, ולא ראה עמל בישראל, וגם לא השגיחו בשמים
מה שקטרנ לומר שיש בהם עמל, אלא ה' אלהיו עמו, שבשמים צרפו אותיות
„און ועמל“ ונהיה „עמנאל“. ישה' אלקיו עמו, וגם תרועת מלך בן, תרועת
לשון ריעות ואהבה שישראל הם אהובים והכיבים לפני השי"ת (מפרישים):
ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד, שמעתי משם המפרשים, ראשית
גויים עמלק, ר"ל ר"ת של עמלק יהיה עמרם מישה לוי קהת,
ואחריתו עדי אובד, כלומר סופי תיבות של עמרם מישה לוי קהת. הם מיה"ה,
ללמד שאחרית עמלק ימחה מהעולם, וכן מ'חה א'מחה ת'מחה ר"ת אמ"ת,
ונפס'י ראשית גויים עמלק ר"ת רג"ע, ללמד כרגע כעננים יכלו כל זרע עמלק
והאומות, גם עמלק בגמט' מר, וכן בעמלק ר"ת קדיש ע'צמך ב'דבר מ'ותר
ל'ך וכן „עמלק“, גמט' „אל אחר“:

דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל, כתב בספר אהבת עולם, אפשר לומר
בס"ד בדרך רמו על ענין הגאולה, דר"ך ר"ת דע ראשית כ"ל, כוכ"ב
ר"ת ב'אהבה ו'אהבה כולם כ'אחד, מיעק"ב ר"ת ב'עגלא ע'ת ק'רוב י'בוא
מ'שיח, או מיעק"ב כוכ"ב דר"ך ר"ת מ'גן ע'דן י'וצאים ק'הילות ב'תשכחות,
ו'המלאכים כ'יתות כ'יתות ב'הודאות, ד'וד ראש כ'ולם, וכן דר"ך כוכ"ב מיעק"ב
בר"ת גמט' זה אליהו, וק"ם ר"ת ק'ול מ'בשר ו'אוטר, שב"ט ר"ת ש'לום ב'רכה
ט'ובה, מישראל ר"ת א'ומר מ'שיח י'גון ש'כו ר'וצו ל'קראתו. ר'וממו ל'אל א'תו
מ'יכאל ש'ר י'שראל, א'בות מ'מרומים ש'ירה ר'ינה ל'אל י'הננו, א'מרות ש'רה
ר'יבקה מ'רחל ל'אה י'שבהו, מ'שה א'הרן ש'לומות ר'בות ל'כבודו י'תנו, י'וכבד
מ'רים א'ומרים ש'ירה ל'אל ר'ם, ש'רפים א'ופנים ראש מ'תיבתא ל'כבודו
י'הללו, מ'יכאל ל'קול ש'ופר א'זמות ר'בות י'מית, מ'שיח י'עשה א'זמות ש'הם
ר'עים ל'אזמות, ר'אשונה מ'שיח א'ליהו ל'ירושלים ש'ניהם י'בואו, מ'יכאל ש'ר
ישראל ראש ל'עדת א'ל, י'אמר ש'מחה ר'יבה מ'שיח ל'ישראל א'תא:

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

הרבה יותר מחלום

יתכן שדווקא בגלל ה"איסור", או אולי בשל סיבה אחרת, העיקר שהמלמד החל נמשך אחרי הבעש"ט והתמלא תשוקה להיכנס לבית המדרש שלו ולשמוע תורה מפיו. יהודים רבים, פשוטי עם ותלמידי חכמים כאחת, היו נוהגים להיכנס אל הבעש"ט בשבת אחר הצהריים, שעה שהוא ערך, בחברת חסידיו המקורבים ביותר, את ה"סעודה השלישית" והשמיע דברי תורה נפלאים. אולם חוקת עליו פקודת הגביר ובלית ברירה התאפק המלמד — ולא נכנס אל הבעש"ט, עד ש...

• • •

פעם אחת, היה זה בדיוק בליל שבת, ישב ה"מלמד רכון על ספר ולמד תורה. הוא התעמק בלימודו ולא הפסיק עד שנר"השבת האחרון כבה והי' חושך בחדר. או אז הוא קרא קריאת שמע שעל המיטה ושכב לישון. מיד לאחר שנרדם, ראה המלמד חלום, ששינה את כל מהלך חייו.

בחלומו והנה הוא יוצא לרחוב, כדי לשאוף אויר צח ולרענן את ראשו. אחרי לימוד מעמיק של מספר שעות רצופות. הוא הלך עד סוף הרחוב והמשיך ללכת הלאה, עד שנתגלה לנגד עיניו ארמון מהודר למראה, עשוי אבני שיש ושנהב. כל הארמון היה מוקף גנה נהדרת ובה עצים רעננים ופרחים מלבלבים נותני ריח. ה"מלמד שלנו מימיו לא ראה ארמון וגינה כה יפים. הוא עמד משתאה למראה עיניו.

אם הארמון כה יפה מבחוץ, מבפנים וודאי עוד יותר יפה, נשא המלמד קל"חומר, וניסה להיכנס אל תוך הארמון, אך נלאה מלמצוא את דלת הכניסה. הוא הקיף את הארמון מספר פעמים מכל צדדיו, אך לא מצא כל פתח, דרכו יוכל לחדור פנימה. ככל שהירבה לחפש ולשוא, כך גברה תשוקתו להיכנס לארמון היפה, עד ש"לבסוף הוא הבחין בחלון והציץ פנימה...

גדולה היתה השתוממותו של המלמד משהציץ

בעיר מויבובז, בה חי ופעל רבי ישראל בעל-שם טוב, חי גם גביר גדול ששמו היה רבי שמעון הנגיד. בשעה שסיפורנו מתרחש, היה כבר רבי ישראל מפורסם כצדיק ובעל-מופת, או, כפי ש"קראו לו, "בעל שם טוב". יהודים באו אליו מקרוב ומרחוק, כדי לבקש ברכה ועצה ולהרפא ברפואת הנפש והגוף. הרבה דברים מופלאים סופרו על אודות פעילותו של הבעש"ט.

ר' שמעון הנגיד לא האמין בדברים הנפלאים שסופרו על הבעל-שם טוב ופעלו. כמו יהודים רבים אחרים, הן במויבובז והן בערים אחרות, היה גם ר' שמעון מתנגד לדרכי החסידות, אותן הפיץ הבעש"ט, מייסד התנועה החדשה. הוא חשש, כמו כל המתנגדים, כי התנועה החדשה תסיר את היהודים, ח"ו, מדרך התורה והמצווה.

לא זו בלבד שר' שמעון הגביר התנגד ל"חסידות ודרכי החסידים. הוא אף הודיע לאנשים הרבים שעבדו יחד אתו, והתפרנסו באמצעותו, כי מי שיעזו להיכנס אל הבעש"ט או להימנות על חסידיו, אחת דתו להיות מפוטר מיד ואין הוא, הגביר, רוצה לראותו יותר.

לר' שמעון היו ילדים צעירים וכדרך הימים ההם, הוא שכר להם מלמד פרטי שישב בביתו ויטפל בחינוך ילדיו. המלמד היה אלמן, בודד וערירי ור' שמעון הועיד לו חדר בביתו ודאג לכל מחסורו, תמורת לימוד בניו תורה, בעת שקיבל אותו לעבודה, שינן הגביר באזני המלמד את "עקרונותיו", באומרו כי חלילה לו לתעות אחרי הבעש"ט וכי ביום בו יודע לגביר על דבר כזה, הרי שהמלמד יכול לראות עצמו כמפוטר... תנאי זה לא מצא, משום מה חן בעיני המלמד. הוא אמנם לא היה חסיד ולא היה לו כל קשר עם הבעש"ט, אך בכל זאת חרה לו מאד, כי הגביר מנסה להגביל אותו ולומר לו מה לעשות ומה לא לעשות. אולם הוא היה, כאמור, בודד וערירי ומה אדם אינו עושה בשביל פרנסה! הוא נאלץ איפוא לקבל את התנאי של הגביר.

היה ניגש אל בית מדרשו של הבעש"ט, כדי לשמוע לפחות שיחה אחת שלו. אך העובדה שהוא שכח את דברי התורה ששמע בחלום, "הוכיחה" לו, כביכול, כי הוא עדיין אינו ראוי לשמוע דברי תורה עמוקים כאלה. נוסף לכך הוא זכר כי בחלומו היתה דלתו של הבעש"ט נעולה בפניו, וגם בכך ראה רמז כי אין לדחוק את הקץ...

זמנה של הסעודה השלישית הגיע והמלמד של-נו עדיין לא מצא את מקומו. מבעד לחלון הוא ראה יהודים ההולכים למנחה, אך לו עדיין לא היה כוח לעזוב את החדר. פתאום הוא הבחין בעד החלון ביהודי המביט בו ועשה לו סימן שילך אחריו. המלמד הכירו: הוא היה השמש בבית מדרשו של הבעש"ט. המלמד שמח שמחה גדולה, יצא מן הבית והלך אחר השמש לבית המדרש. מיד בהיכנסו לבית המדרש הרגיש המלמד כי רווח לו. הוא התפלל מנחה בכוונה גדולה והתישב ליד השלחן, איפה שהבעש"ט ערך, יחד עם תלמידיו, את הסעודה השלישית. התלמידים פינו לו מקום ליד השלחן והבעש"ט חיך אליו ב"ידידות. המלמד שלנו הרגיש כאילו הוא נמצא בגן עדן.

כאשר הבעל-שם-טוב החל להשמיע דברי תורה, עלחה התלהבותו של המלמד מעלה מעלה. עם כל מלה ששמע שמח יותר ויותר, כי הכיר בכך שאלה הם דברי התורה ששמע בחלומו לילה לפני כן. עתה הוא נזכר מלה במלה בכל מה ששמע! זה כבר היה יותר ממה שהוא יכול היה לשאת והוא נפל תחתיו מתעלף...

• • •

לפתע הוא הרגיש את ידו של הבעש"ט על מצחו והתאושש. מה התפעלת כל כך? — שאלו הבעל-שם-טוב — הלא אתה כבר שמעת את הדברים האלה? ...

מעתה ואילך היה המלמד אחד התלמידים והתלמידים המסורים ביותר של רבי ישראל בעל-שם-טוב, וכאשר באותו מוצאי-שבת, אחר הבדלה, סיפר המלמד לגביר את כל אשר קרהו בשבת זו, לא כעס עליו הגביר, אלא אדרבה, הוא החליט שהוא ייכנס אל הבעש"ט וביקש ממנו ברכה, ברכה מיהודי טוב (כינוי לרבי) לא יכול להזיק... — אמר הגביר.

לתוך הארמון. הוא דימה לראות נסיך, או מלך יושב על כס-מלכות, לבוש תכלת וארגמן ומוקף זהב וכסף כמו אחשוורוש במגילת אסתר, ובמקום זה הוא ראה לתמהונו כי בפנים הכל פשוט וצנוע, ללא כל הדר חיצוני. ליד שלחן פשוט ישב הבעל-שם-טוב, מוקף תלמידיו הנאמנים שהאזינו בדריכות לדברי התורה שהשמיע רבם, והחדר מלא אור גדול.

אני מוכרח להיכנס פנימה — החליט המלמד ושוב החל לחפש דלת לכניסה. הוא הקיף את הבנין פעם אחר פעם ולבסוף מצא דלת, אך למגינת לבו היא היתה נעולה. הוא החל דופק על הדלת בשתי ידיו, אך איש לא פתח בפניו. ביאושו הוא חזר אל החלון והטה אוזן לשמוע את דברי הבעש"ט. הוא הצליח לשמוע כל מלה מדברי התורה שהשמיע הבעש"ט ושמחה גדולה מלאה את לבו. הוא בלע בצמאון כל מלה והשתדל לזכור את הדברים ששמע.

משסיים הבעל-שם-טוב את דבריו, נעור ה-מלמד משנתו. מיד הוא נטל את ידיו והחל לחזור על דברי התורה ששמע בחלום, כדי ש-יישארו בזכרונו. למרבה השמחה הוא זכר כל מלה וזה חיזק את דעתו כי החלום לא היה "חלום סתם". הוא חזר על דברי התורה פעם אחר פעם, עד שחזר ונרדם.

בבוקר כאשר התעורר, זכר המלמד את כל פרטי החלום, הכל הוא זכר — רק את דברי התורה הוא שכח. זה חרה לו מאד והוא אימץ את זכרונו כדי להיזכר במה ששמע, אך לשוא. אפילו מלה אחת הוא לא זכר!

הוא לא ידע את נפשו מרוב צער. בעת התפילה לא עלה בידו לכוון כמו שהיה רגיל ואף מאכלי השבת הטעימים, לא היו הפעם ערבים לחיכו הגביר, ר' שמעון הבחין במצב רוחו הגרוע של המלמד, ושאלו מה אתה, האם הוא חולה? המלמד לא השיב מאומה ובקושי חיכה לסיום הסעודה, כדי שיוכל לחזור לחדרו. עצביו המעורערים לא נתנו לו מנוח והוא התהלך בחדר אנה ואנה, כש-צעדיו נשמעים בכל הבית.

• • •

עתה כבר מוכן הי' שלא להתחשב עם ה"איסור" שהטיל בעל-הבית על ההליכה אל הבעש"ט, ו-

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת שרה בת טוון הי"ו

החטא בשוגג צריך תשובה מעליה, ואי לא עבד תשובה ענוש יענש והנפש החוטאת היא תמות. ובזמן שהיה בית המקדש קים היה מביא קרבן ועושה תשובה ומתכפר; וגם עתה צריך תשובה ובמקום קרבן — ונשלמה פרים שפחינו. והמון העם חושבים שכשחטא בשוגג הוא פטור לגמרי, דמאי הוה לה למעבד; ואף אם מצטער מעט — תכף חלף הלך צערו, וזה אפלו על המזיד. ויותר אדם מצטער על אבדת זוו אחד ממה שמצטער על עברה אחת; וזה מחמת שבעוונותינו הרבים עינינו חשכו מראות ברע אשר גרמנו מה למעלה. ולפי האמת ראוי להצטער ולהתמרמר על העברה צער בנפש, יותר ויותר מעל פרידת נפשו מגופו. וכמו שההורג בנו יחידו בשוגג, בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל, כן ביותר צריך להצטער על העברה בשוגג. וכמו שהשופך קיתון של שמן על בגדיו החמודות אפלו בשוגג, בגדיו מתלכלכים, ואם הם בגדי המלך — ענוש יענש אשר לא פקח עיניו ולא נזהר בזהירות מרבה, ואם היה באנס, נהי שלא יענש, אבל על-כל-פנים צריך הוא לתקן את אשר עות ולכבס הבגדים היטב ולתקנם ולהחזירם לקדמותם, כן הדבר הזה; שהחוטא במזיד יגדל ענושו על אשר זדון-לבו השיאו להכעיס את המלך בפניו ולהמרות את פיו וללכלך היכלו ומלבושיו בצואת עוונותיו; ופגם בשמות ועולמות וקלקל צנורות השפע וכהנה רעות רבות שגורם החוטא. על הכל ענוש יענש בייסורים קשים ומרים. ואם רוצה לנצל צריך לסגף עצמו ולקבל עליו יסורין כאשר יוכל שאת; ואם יבואו לו יסורין מן השמים יקבלם באהבה לעיני גד בן ציפורה ז"ל (גלמוד) ושמחה: "פלא יועץ"

"והבא לטהר מסייעין לו מן השמיים"

לע"נ אירית חיה בת מאיה ז"ל **מקדש מעט** **לע"נ עדנה בת מלכה ע"ח**
 בעזרת השם יתברך התחלנו לבנות בית כנסת בשכונת הר חומה בירושלים ואנו זקוקים לעזרה מצד הקהל הקדוש לסייע לנו בעזרת בניית בית הכנסת למען ציבור רחב מאוד. ניתן לתרום לרפואה, לע"נ, להצלחה לזרע של קיימא, וכן ניתן להנצחת שם בבית הכנסת. כל המסייעים יבורכו מפי עליון ויתמלאו משאלות ליבכם לטובה אמן. פרטים רב בית הכנסת הרב שי בר אשר 050-6229343 תזכו למצוות

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

• לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחוף 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחת, שלמה בן חלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלורית, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימת, ליאת מרגלית בת מרים

לפי ר' אבישם סבתי בן אשה, אליהו בן שרה, דינה בת יוכבד, שרה בת רחל, אסא בן שרה, שאנו בן דולת, ישראל בן נטאי, אריס בת אייל, ר' ככא בנימין בן אברהם לחישן, אברהם בן נטאי, יונה כיעה בת נטאי, איין בת אבא, דוד בן רחל, אסא בן אסא, אמוכה בת מרינה, אסא בן אסא

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן יזומכיה מאושר העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601

לרפואת מאיר בן רחמה
 לרפואת הילד יואל בן אביבה
 לרפואת זכריה בן מול הי"ו

לרפואת דוד בן מול הי"ו
 לרפואת משה בן זוהרה הי"ו
 לרפואת טוון בת גורג'יה

לרפואת מיכה בן מסעודה
 לרפואת רפאל בן כולה הי"ו
 לרפואת שולמית בת יהודית

הפטרה
"היה שארית" פרשת בלק

המאור שבתורה

מעט מן האור דוּתה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבח יד' תמוז התשע"ח

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
19:34	20:25	21:21
19:32	20:23	21:18
19:35	20:26	21:22
19:31	20:22	21:18

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעל דהאן נ"י 050-4194600

כונה פשוטה
גם אם כוונתו של אדם בעשיית מצווה היא פשוטה ביותר, שכן ציונה הקב"ה, בלי כל כוונות פנימיות, היא עולה לגבוהי מרומים; זו "חוקת התורה".

מעשה שהיה עם רבינו הבבא סאלי זצוק"ל שהגיע אליו יהודי לקבל ברכה, ולהפתעתו הרבה - במקום לברכו - החל הרב להשפילו ולבוזתו לעיני הרבים, כשהוא יוצא אבל וחפוי ראש מביתו של הרב. כולם התפלאו לראות: מה הוא כבר עשה, שהבבא סאלי מבוזה אותו כך ברבים ללא כך סיבה?!

לאחר שהאישי יצא מביתו, שאלו את הבבא סאלי, רבינו הרי אסור להלבין פני אדם ברבים? הסביר להם הרב, שראה (מה שאנו הקטנים לא מסוגלים לראות) שמלאך המוות ליווה את האיש הנכנס אליו, ופירוש הדבר **שנוגיה עליו גזירה** מן השמים להיפטר באותו היום במיתה משונה מן העולם [בתאונת דרכים ב"מ]!!! וכידוע שבשוגג גם כן נחשבת "לשפיכות דמים", ולכן יכולה לבטל גזירת מוות, ולכן עשה הבבא סאלי, והחליף לו את הגזר דין מוות תמורת הביזיונות!! בדרכו חזרה לביתו מהבבא סאלי, אכן נקלע האיש לתאונת דרכים מסוכנת ע"י משאית, ורק **בדרך נס ניצל**, ומאוחר יותר חזר לביתו של הבבא סאלי להודות לו על שהציל את חייו!

לבי יהודה פתייה זצ"ל היה נודע כאחד מגדולי המקובלים בירושלים תובכ"א, כבר בעודו בגיל עשרים וחמש בלבד, כתב את חבורו בתורת הקבלה הוא הספר הקדוש **"ש"ן הרוקח"**. בנוסף לכך חבר עוד ספרים קדושים במשך ימי חייו כמו "מתוק נפש", "מנחת יהודה", "חסדי דוד", "בית לחם יהודה". ועוד. **צנוע ושפל** ברך היה הרב פתייה, כבר מימי נעוריו ברח מהכבוד והפרסום כבורח מזו האש

תכלית האדם להכיר את בוראו בכל רגע ורגע לחדש את הכרת הלב, ולקבל משמעות חדשה באמונה לא להשיח את הדעת אפילו רגע אחד.

סימן טוב ומצ"ל טוב
לרב **יובל דהאן ורעייתו** הי"ו להולדת הנכד ממערכת העלון

לע"נ רחל (רשל) בת קלרה אלבו
איש אחד הפציר מאוד ברבינו **החיד"א** זצ"ל שיגלה לו את הספרות שיעלו בגורל ויזכוהו בזכיה הגדולה במשחק. רבינו סירב בתחילה למלא בקשה מוזרה זו, אך לאחר הפצרות רבות ונשנות, נטל רבינו פיסת נייר רשם עליו חמש ספרות ונתן הנייר ביד האיש **נשהוא סגור**, וביקשו רבינו שלא יפתח נייר זה עד שיצא הגורל. משהגיע מועד ההגרה, עמד הלה בצפייה דרוכה לראות כיצד יפול הדבר, וכאשר נודע ופורסמו הספרות שעלו בגורל, הזדרו מיד לפתוח את פיסת הנייר שבחיקו ולראות מה בתוכה. **להפתעתו הרבה** כל חמשת הספרות שרשם רבינו, הם שעלו בגורל.

כלל שיכיר יותר בגדולת ה', קבלת השכינה תהיה גדולה יותר

כלל גדול בתורת נפש האדם - הרושם הראשון נחרט בו עמוק

נקודה למה שכתב
לעיתים האדם חש שמצבו בכי רע, והוא אינו רואה שום פתח לישועה. אסור אף פעם לאבד את התקווה ולא להתייאש, כי האדם לעולם אינו לבד. חייו של שאול השתנו לבלי הכר. הוא החל לעבור **טיפולים רפואיים** קשים ויקרים, ותוך זמן לא רב נאלץ לעזוב את עבודתו הקבועה. משפחתו של שאול שחיה עד אז ברווחה כלכלית, החלה לחוש את המחסור. ובקושי הצליח לכלכל את אשתו ואת שבעת ילדיהם.

'אחד ממכריו יעץ לו לגשת לביטוח לאומי, ולהגיש בקשה להגדלת הקצבה. אולי משם תבוא הישועה. למחרת 'בילה' שאול כל היום בבית החולים ולא הצליח להגיע לביטוח הלאומי, אך ביום השלישי הוא התייצב בסניף והגיש בקשה להגדלת הקצבה. 'בשבוע הקרוב יגיע אליכם פקיד מטעמנו כדי לבדוק את המצב בבית, ועל פי התרשמותו תתקבל החלטה בעניינך'. שאול חזר הביתה **בפנים נפולות**. הוא ידע שאם פקיד יבוא לביתו, הוא לא יאשר את הבקשה, פקיד שייכנס לבית יתרשם מיד שמדובר במשפחה מבוססת ולא יאשר שום תוספת לקצבה. האמת הייתה ששאול הוציא את כל חסכונותיו על תרופות וטיפולים, אשתו נתנה לו עצה טובה: 'לך אל הרבי וספר לו על המצב, והוא בוודאי ייתן לך עצה טובה וברכה להצלחה'.

'הקב"ה הוא אשר שולח לנו את פרנסתנו ולא פקיד זה או אחר. **בטח בה'** והוא ישלח לך פרנסה ביד רחבה'. הרבי נטל תפוח מתוך סלסלת פירות שעמדה על שולחנו והגיש אותו לשאול. 'תאכלו את זה כל בני הבית, ושיהיה לכם ברכה והצלחה', אמר הרבי. 'ילדים יקרים, את התפוח הזה קיבלתי היום מהרבי. אני אחלק אותו עכשיו לתשעה חלקים, וכל אחד מאיתנו יאכל את חלקו'. לאחר כמה ימים הגיע לביתו של שאול מכתב מביטוח הלאומי, ובו הוא מתבשר שבקשתו אושרה. רק לאחר כמה חודשים, הפקיד שמע מתוך הבית שהמשפחה מתיישבת לאכול, והחליט להמתין בחוץ כדי לא להפריע בארוחה. כאשר הוא שמע את שאול אומר לילדיו שיחלק תפוח אחד לתשעה חלקים וכל אחד יאכל את חלקו, **הפקיד הודיע והתחלחל**. האם מצבה של המשפחה כה קשה עד שתפוח אחד מהווה ארוחת ערב לכולם??? הפקיד כתב חוות דעת ולפיה המשפחה נמצאת במצב כלכלי קשה ביותר, וכי הוא ממליץ לאשר את הבקשה להגדלת הקצבה.

הקבה יכול להצילנו מכל צרה. גם כשהמצב נראה ללא מוצא. עדיין יש מספיק דרכים יצירתיות שבהן יכול להתרחש הנס. **הדבר היחיד** שנדרש מאיתנו זה להאמין ולבטוח בה. ומי שמאמין ומתבונן, יראה את יד ה' על כל צעד ושעל. (העורך).

לבנו הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל היה מוסר מידי שבת לכלל הציבור, היה האולם מלא עד אפס מקום, כשהחל ניכר מן הציבור נאלץ להישאר בעמידה. רבנו היה מעיר מידי פעם: במטותא מהיושבים, **שיתחלפו** עם העומדים כדי שלא יתעיפו בעמידתם זמן ממושך! רבנו הגדול זצ"ל מסר את נפשו לקידום והתעלות כל תלמידיו, לרבות קשיי ההבנה שבהם. טרה **לחזור איתם** את העניין הנלמד פעמים רבות. והביקם באהבה. סבלנות ומסירות אין קץ.

מאוצרות הפרשה

את אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר (כב, ו)

יש לדקדק, מדוע בתחילה כתוב: "את אשר תברך – מבורך", כבר מבורך הוא, ואילו ב"אשר תאור" כתוב: "יואר", בלשון עתיד? ויובן על פי דבריו של רבינו האור החיים הקדוש זצ"ל ששאל: מה כוח היה בבלעם לברך? בשלמא קלותיו היו מתגשמות, באשר היה רע עין. ועוד, שידוע היה לכוון לאותו רגע שהקדוש ברוך הוא זועם בו, ושולטת הנהגת מידת הדין. אבל מה הקשר בינו-לברכות? ותירץ, וזה לשון קדשו: "ונראה כי לעולם ברכת בלעם כברכת חמור. אלא שהרשע היה מערים, כשהיה רואה באיצטגנינות שפלוגי יעלה לגדולה, וכדומה, היה עושה שמברכו. וכשבא הדבר ומתברך, חושב שברכתו של בלעם גרמה. ולא כן הוא, אלא מזלו גרם. וכמו כן עשה לבלק, שראה בכוכבו שעתידי למלוך במואב וברכו בדבר עצמו, לדמותו כי הוא הסובב". מעתה יתכן שהתורה הקדושה רמזה זאת בדיוק הכתוב: אשר תברך – כבר מבורך הוא, ולא אתה גרמת, אבל אשר תאור – יואר בקללתך... (מעייין השבוע)

ויאמר אלוקים אל בלעם לא תלך עמהם לא תאר את העם כי ברוך הוא (כב, יב)

"לא תלך עמהם" – אמר לו: אם כן, אקללם במקומי, אמר לו: לא תאור את העם, אמר לו: אם כן אברכם, אמר לו: אינם צריכין לברכתך, כי ברוך הוא, משל אומרים לצרעה – לא מדובשך ולא מעוקצך (רש"י) הדברים תמוהים מאוד, היכן שמענו שאדם המבקש לקלל ואינו מצליח אומר: נחא, אם איני יכול לקלל, לפחות אברך? זאת ועוד, המשל שהביא רש"י לכאורה אינו דומה כלל לנמשל, שהרי דבש בלא עוקץ כולם רוצים. ואילו כוונת הנמשל הוא, שגם ברכה בלי קללה אינה רצויה מפיו של "בעל העוקץ" – בלעם? אלא ביאר הגאון רבי יוסף שוורץ זצ"ל בספרו "גנוזי יוסף" בשם הקדמונים: מצינו במדרש, מפני מה היתה רבקה עקרה, כדי שלא יאמרו שברכת הרשעים שבירכה – "אחותנו את היי לאפי רבבה", נשאה פירות והתקיימה. ומכאן, שברכת רשעים אינה ברכה אלא קללה, שהרי הברכה שברכוה לא רק שלא הועילה, אלא קלקלה ונעשתה עקרה. זו היתה כוונתו המרושעת של בלעם, אמר להקב"ה אם איני יכול לקללם, אם כן אברכם, וכוונתו בברכה כזו שיוזקו כמו רבקה. ברכה כזו דומה לעוקץ עטוף במעטפת דבש מתוק (בזה הסתל למסיל).

אולם טעה בלעם טעות גדולה משום שאין ברכתו דומה לברכת רבקה, רבקה אמנו לא נתברכה אלא מפי משפחתה, ואם היתה נפקדת – היו אומרים שברכתם עשתה פירות, לכן היה הכרח שתהיה רבקה עקרה, שידעו הכל שלא היתה תועלת בברכתם. אבל בני ישראל המבורכים מפי ה' כבר מקדמת דנא, ברכת בלעם לא תזיק להם, כי מי פתי לומר שברכתו נשאה פירות, הלא הכל יודעים שהקב"ה בירך אותם עוד קודם לכן. הוא אשר אמר הקב"ה לבלעם "כי ברוך הוא" אני בירכתים עוד לפניך, וא"כ ברכתך לא תשפיע עליהם. (אגישמקע

ווארט בשם צמח דוד)

ההסכן הסכנתי (כב, ל)

אמרו לו, מאי טעמא לא רכבת אסוסיא, אמר להו ברטיבא שדאי ליה (רש"י) והקשה הגאון רבי משה קעלער בספרו "ילקוט האורים": יש להבין, איזה תירוץ הוא זה שהסוס נמצא בשדה וכי אי אפשר להביאו משם? ! זה כמו אדם שיש לו רכב ואתה רואה אותו הולך ברגל ואתה שואל אותו, למה אתה לא נוסע ברכב? ! והוא עונה לך "כי הוא

בחניה" וכי זאת תשובה?! לפני מכת ברד נאמר "עודך מסתולל בעמי לבלתי שלחם". אומר בעל הטורים ר"ת בלעם. שהיה היועץ של פרעה. והוא שיעץ לפרעה שלא ישלח את בני ישראל. ברם, במכת ברד נאמר: "הירא את דבר ד' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבית ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזוב את עבדיו ואת מקנהו בשדה" (שמות ט, כ-כא), ואומר שם התרגום יונתן, כי "הירא לדבר ד'" היינו איוב, ו"אשר לא שם לבו" היינו, בלעם, שהשאיר את מקנהו בשדה והברד השמידו. זהו איפוא פשוטם של דברים: "ברטיבא שדאי" – הנחתי את הסוסים בשדה, עוד בעת מכת ברד במצרים, ולכן אין לי כעת סוסים, אבל האתון שחז"ל אומרים שבלעם חי איתה חיי אישות היתה בכיתו ולכן ניצלה... (שם, ילקוט האורים)

ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי (כב, כט)
כדי לסבר את האוזן כמה שקרה כאן עם בלעם והאתון נעתיק כאן מה שסיפר הגר"ש לוונשטיין שליט"א וננסה להבין ממה נבעה טפשותו של בלעם הרשע: באמריקה עשו פעם הגויים מתיחה, העמידו פיל ליד טלפון צבורי, תלו על צוארו (במקום נסתר) מכשיר טיפ והלכו. אדם עמד שם ודבר בטלפון, ולפתע הוא שומע מאחוריו מישהו גוער בו: "אה, אדוני אולי אתה מוכן לסיים כבר?!" הוא מסתובב אחורה ולתדהמתו רואה פיל!.... כך עשו לכמה אנשים וצילמו במצלמה נסתרת את תגובותיהם. התגובות היו מגוונות: אחד נמלט משם בבהלה, אחד התחיל לצרוח בהיסטריה, אחד צחק ולעומת זאת חברו ככה, כל אחד ותגובתו הוא, אבל לא היה אחד שאמר לפיל בשויון נפש: "נכון שאתה מחכה כבר הרבה זמן, אבל הייתי פה לפניך, אז חכה בסבלנות..."

זה לא קרה, מדוע? כי כשאדם רואה בהמה מדברת (או לפחות כך זה נראה לו) הוא מזדעזע. בלעם לא! האתון שואלת אותו: "ההסכן הסכנתי לעשות לך כה?" והוא, בשויון נפש, עונה לה על השאלה: "לא".... מה אתה עונה? ! תזדעזע, תברח!

אלא, כתב הרבינו בחיי דבר נפלא בכוחות הנפש וז"ל: היה ראוי בלעם שיתמה בפלא הגדול הזה של דיבור האתון, ושירעש מן הנס המחודש והמבהיל את כל ההולכים עמו בדרך, והיה לו לחשוב ולהתבונן כי מאת ד' היתה זאת לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור, אבל מתוך אכזריותו ורוע טבעו ומרוב חפצו ללכת, לקח הענין בדרך תמות (תמימות) ולכך השיב כאדם שמדבר עם חברו: כי התהללתי בי וכו', עכ"ל. כלומר האדם יכול לראות את הנסים הגדולים ביותר – ולהשאר שווה נפש, ולא לחזור בו מרצונותיו ותשוקותיו! (שם)

ונאום הגבר שתום העין (כד, ג)

ואימר גברי דשפיר חזי (תרגום) אם היה בלעם סומא באחת מעיניו, איך אפשר לומר עליו "דשפיר חזי", היינו: שהיטיב לראות? אלא אומרים בשם הבעש"ט הק', באמת אין אדם זוכה לנבואה אלא אם כן הוא מקדש ומטהר את כל החושים והאיברים לעבודת-השם, ואכן כן עשו כל הנביאים. אבל בלעם הרי היה הניגוד הגמור לזה, שכן הוא טימא את כל חושיו ואיבריו, על-כן כאשר רצו מן השמים להשרות עליו רוח-נבואה, "כדי שלא יהיה פתחון-פה לאומות העולם" – סימאו השם-יתברך באחת מעיניו, למען לא יוכל לחטוא לכל-הפחות בעין זו, ואז אפשר היה שיחול קורטוב של רוח-נבואה על עין זו. יוצא אפוא, שמכיוון שעין זו הייתה שתומה היה מיטיב לראות בה ברוה"ק.

זהירות מעין הרע

להלן סיפור מופלא שהובא בספר "בדרך עץ החיים" כיצד רבותינו נזהרו מכל דנדוד של עין הרע חלילה שלא יעשה על ידם מבלי משים. ומעשה שהיה כך היה: כאשר ליווה פעם אחת ר' דוד פינקל זצ"ל את הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל בלכתו לביתו לאחר השיעור שמסר, רואה הוא כי ר' איסר לא הולך הפעם בדרך הרגילה הקצרה, שהיא דרך השוק במחנה יהודה, אלא הולך בדרך אחרת שהיא ארוכה יותר. רבי דוד ידע שאצל הגאון רבי איסר זלמן אין מקרה. וכל מעשיו וצעדיו מדודים ושקולים במחשבה ובזהירות. נעצר, אפוא רבי דוד ושאל את הגאון: "מפני מה כבודו מאריך את דרכו בשעת הצהרים ביום קיץ הם לאחר שהרצה את שיעורו בישיבה בוודאי הינו עייף?" השיב הרב: "אין בכך כלום, נלך בדרך הזו. מאחר שכבר התחלתי ללכת בה". רבי דוד הבין. שלהליכה בדרך הארוכה יותר, יש סיבה ממשית, שהגאון ממשיך להתעקש להמשיך וללכת בדרך זו. הוא חזר וטען, שהואיל וראש הישיבה בוודאי עייף מוטב ללכת בדרך הרגילה, שהיא הקצרה ביותר. אולם רבי איסר זלמן נשאר בשלו: "אין בכך כלום, ואפשר ללכת אף שלא בדרך הרגילה". ר' דוד שרצה לדעת את פשר הארכת הדרך, לא הרפה והתעקש באומרו שכל רצונו ללמוד ממעשה הרב. בסיכומו של דבר הרב השיב לשאלתו. וכך השיב רבי איסר זלמן לתלמידו החביב: "כידוע לך בימים אלו עונת האבטיחים נמצאת בעיצומה, ובדוכני המוכרים בשוק, ישנן ערימות של אבטיחים גדולים ויפים, והרי גמרא מפורשת היא: 'אסור לאדם לעמוד בשדה חברו בשעה שהיא עומדת בקמותיה' (ב"ב ב:). והטעם, מפני שעלול חלילה לתת עין הרע בהסתכלותו". חזר התלמיד וטען: והרי בעלי הדוכנים הם אלו שהוציאו את מרכולתם במיוחד ככוונה תחילה, על מנת שהעוברים ושבים יראו את הסחורה אשר יש להם למכור?" – "אכן, כדברך כן הוא", השיב לו רבי איסר זלמן, "אבל אינני עובר במקום זה על מנת לקנות"...

פינת ההלכה

האם יכול להעביר לחבירו את המספר שלו בתור

שאלה: מעשים שבכל יום אדם מגיע לבנק או לדואר ולוקח מספר וממתין לתורו, וכשרואה שהמתנה מתארכת ואין עיתותיו בידו הוא נמלך ומחליט לוותר על תורו ולדחות לפעם אחרת את מה שרצה לסדר. והשאלה היא האם מותר לאחר שהגיע אחריו להשתמש במספר שלו, וזה בשני אופנים: א. אם הניח את המספר שלו על שלחן והלך ומצא חבירו את הפתק, האם מותר לו להשתמש בו. ב. אם פגש את חבירו ומכירו ומסר לו את הפתק שישתמש בו, האם מותר לו לקבל ממנו?

תשובה: הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א חילק שאם מצא את הפתק על דלפק וכדו' אסור לו להשתמש בו, כי ברגע שהניח זה את המספר והלך זכו כל הממתנים בתור שלו - שיתקצר תורם במספר אחד ולא יצטרכו לחכות לו, ושוב אין אחר יכול לזכות במספר זה. אבל אם מסר את הפתק לחבירו, הרי לא הפקירו מעולם ולא זכו בו האחרים ומותר לחבר להשתמש במספר שקיבל. וכן הסכים הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. והוסיף הגר"י זילברשטיין שיש היום הרבה מקומות שכדי להוציא מספר צריך להכניס למכונה את מספר הזהות של המבקש, כך שכשמגיע תורו נמצאים כבר כל פרטי החשבון לפני הפקיד ונחסך זמן יקר מכל הממתנים. ובכחאי גונא אין אחד רשאי למסור מספר לחבירו שהרי הוא חב לאחריני וגורם עי"ז עיכוב לכולם שהרי כשיגש זה לפקיד יצטרך הפקיד להתמהמה עד שיעלה את פרטי החשבון שלו לפניו. והגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א אמר שמן הדין חילוק זה נכון, ואם מסר לו חבירו את המספר שלו מותר לו להשתמש בו, ומכל מקום אין ראוי לנהוג כן, אלא ימתין לתורו עם כולם. וכ"ש באופן השלישי שהזכיר הגר"י זילברשטיין בודאי יש לחוש ולא ליטול את המספר מחבירו. ואילו הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א אמר שגם במוצא פתק זכה בו וידו על העליונה ויכול להשתמש בו. ומב"ד שבט הלוי שמעתי שדין זה תלוי בחקירה האם הפתק הוא סיבת התור, וא"כ יכול כל אחד להעבירו לחבירו ואף למוכרו לו, או שהפתק הוא סימן בעלמא מי הגיע קודם ומי אחר, וממילא אין המאחר יכול לעקוף את חבירו שהגיע לפניו ע"י פתק של מישהו אחר. ולדינא צידדו שמותר להעביר מספר מאחד לחבירו, מלבד באופן השלישי הנ"ל שהמספר רשום על שם מי שהוציאו אותו וכל פרטיו רשומים בו, ובאופן כזה אין להעבירו לאחר. והגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א אמר לי שהנהלת הבנק שקובעת את כל סדרי ניהול הבנק היא הקובעת גם בענין זה, וצריך לשאול לדעתם האם יש אפשרות להעביר את המספר מאחד לחבירו או שהמספר הינו אישי, ובלא זה אסור להעביר מספר ושב ואל תעשה עדיף. (וישמע משה)

חידה שבועית

בחור אחד רצה להיכנס לספרייה, הכניסה לספרייה יפה שומרה, כל אחד שהגיע ני"ע לשומר הספרייה, שמע מספר מסוימת, האם המספר הפלו ונכנס פנימה. מנוי אחד האם לספרייה, השומר אמר לו "שתים צערה", הוא האם בחזרה "חמנה" ונכנס. מנוי אחר האם לספרייה, השומר אמר לו "חמנה", הוא האם בחזרה "חמנה" ונכנס. הפחור האמין שהוא שמע מספיק והחליט לעת לשומר הצמח ולנסות לעלות על המספר הנכון שיכניס אותו פנימה. השומר אמר לו "צערה" - מה עליו לענות כדי להיכנס?

תשובה לחידה בפר"ש: ה"חמת סופר" (דרשות ק"ס). כתב: שהוצאת המים מן הסלע היה ביום השביעי של פסח, כי הקב"ה רצה להראות לישראל הכח לעשות דבר והיפוכו ביום אחד, לייבש את הים ולהפוך צור לאגם מים. תשובה לחידה השבועית: הסטייק עולה 10.5 ש"ח, והפתה - 0.5 ש"ח. שם הנוכה: נתנאל שנקולבסקי נ"י
 חוכרות: בכדי להכנס להגרלה: א. יש לענות על שתי החידות ב. לציין כחובת מגורים ג. ההשתתפות לחובשי פ"ח בלבד.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות קמינסקי - הרמן לנשוואי הבת הנכדה **גני הדר** - משפחת הורברג לאירוסי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

"פרפראות"

פעם שאל תלמיד את רבי יהושע בוקסבום הי"ד מדוע מתחיל בעל השולחן ערוך (אורח חיים) "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו", הלא כתוב בתורה "ויהי ערב ויהי בקר", שהערב קודם לבוקר אם כן מדוע לא מתחיל בעל השולחן ערוך מערב, כלומר איך ללכת לישון בערב ומה לעשות לפני כן. והשיב ר' יהושע: "הדבר מובן מאליו, כי אם יהודי הולך לישון כסוס, אינו יכול לקום כארי..." (עולמו של אבא)

"ענן של טעם"

טעם למה בתלמוד בבלי אומרים תא שמע (בא תשמע) ובווהר הקדוש אומרים תא חזי (בא וראה) משום דבזמן התלמוד היו לומדים כל ההלכות והטעמים וגמרא שלהם בעל פה, שלא ניתן רשות עדיין להכתב, לכך אומרים תא שמע, אבל בווהר הקדוש שהוא לימוד אגדה של סודות היו כותבים כל הסודות ואגדות שלהם בספרים. (יבן איש חי)

"מפי כתבם"

היצר אינו בא בבת אחת רק לאט לאט, המבין רואה שמסובבים אנו באפיקורסות, ואם כן צריכים שמירה מאד. אמרו חז"ל מדוע לא הגינה תורתו של "אחר" (כתיב לאלישע בן אבויה)? מפני שספרי מינים נשמטים מבגדו. וקשה, מדוע מזה גופא לא הצילתו תורה? אלא תורה כזו אינה תורה! כשלומדמים כל היום בישיבה ולערב עושה הלב הפקר אין תורתו גם כן כלום בישיבה ואדרבה, עוד יותר גרוע, כמו שנאמר לא זכה נעשית לו סם המות. האם אפשר להיות בן ישיבה בלא ידיעה זו? שמעתי מבחור פשוט בביאליסטוק: עכשיו תקפו עלינו צרות כפרעה בשעתו וצריכים אנו למשה ע"ה שיצילנו, בלי תורה ויראת שמים מה יש לנו. הכלל ישראל נשבר מאד מאויבי ד' מבני השכלה, ואין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד. שמעתי שיש בני ישיבה אשר קוראים דברי חופשים. נצייר נא שהולך חזיר וזב ממנו שמנינותו, האפשר להביט איך שילך ישראל ויקבץ את זה ועוד ישק לו? מכל משמר נצור לכך, איך אפשר להניח הלב הפקר? איזה בן ישיבה הוא? האוהב את הכל, היפוך מה שנאמר "משנאיך ד' אשנא", הלא אויבי אמונת ד' המה היטלד ממש. הרוצה לעקוד אמונת ד' גרוע עוד מהרוצה להרוג. אם אמר יאמר עבד לזבו כל אשר תאמר אלי אעשה חוץ מדבר אחד, אפיקורסות הוא. המנהלים בעת כזאת מוסרים נפש ויש להם הרשות להגיד איך צריך בן ישיבה להיות. על כן אני מזהיר, שכל בן ישיבה צריך להתחזק לבוא לתפלת הישיבה, ללמוד מוסר, ראשית כל שהיא ראשית חכמה, וכל אחד ישמור את חבירו. וצריך להתחזק ולהתאוות שהתורה והיראה יתקיימו, וכל אחד צריך להתפלל שתאכל אש כל אויבי ד', וההשכלה החופשית תכלה, יתבעו מכל בן ישיבה בעד כל העולם. מדוע אין שם שמים מתאהב על ידו, צריך לשמור הלב בלי הפסק כל ימי חייו, ולא די בזה בלבד שנמצאים בישיבה. אם אתה שומר את נרי אני שומר נרך, זהו כל החומה של ישראל. ה' יתברך יושיעכם. (יאל הקדוש" רבי סיוך בר ליטביץ זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שאדם יעשה מעשה בשבת ויעבור על איסור אבל אם יעשה את אותו מעשה ביחד עם חברו הדבר יהיה מותר?

תשובה: אסור לקרות לאור הנר שמא ישה את הנר אבל אם שנים קוראים יחד מותר שאין חשש שיבואו להטות את הנר כי כל אחד יזכיר לחברו (שולחן ערוך או"ח סי' רע"ה סי"ב)

הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך. סיפר ר' שלום שבדרון זצ"ל: מעשה ששמעתי בעצמי מפיו של בעל העובדה בליל שבת - לאחר הדרשה ב"זכרון משה". בליל שבת לפני יותר משלושים וארבע שנים, דיברנו אז בדרשה, על "הפסד מצוה כנגד שכרה", דיברנו איך לכאורה אדם חושב שהוא הפסיד על ידי המצוה שעשה, אך בסופו של דבר הוא רואה את השכר "שכר מצוה". ולפעמים עוד זוכה ומקבל מלא חפניים שכר מצוה, עוד בעולם הזה. לאחר הדרשה בא לקראתי ושאל: "אולי רוסיה?" כלומר האם אני רוסיה? "לא, אינני רוסיה נולדתי במאה שערים". אבל אני מרוסיה, ואספר לרב שבדרון עובדה, אמר כריתי אוון לדבריו כאשר הרגו את הצאר ניקולאי ימ"ש, התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול. הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים בראשותו של הנשיא קרינסקי, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הרויחו ממון רב. פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה. בוקר אחד, יצאתי מביתי בשעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה. אני בדרכי עם מזוודה קטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, לפתע שמעתי מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!". קול זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש עשירי? הסבתי את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי יארצייט של אבא, יום הזכרון שלו, אולי תיכנס לביתי להשלים מנין?" הסכמתי. נכנסתי אחריו לחצר. הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעיניים: ארבעה אנשים היו שם. עשירי?! שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך!" (למה רימתני?) הכרזתי. אתה לא תלך?! נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך יארצייט גם אתה תתנהג כך..." "כאשר שמעתי דיבורים כאלו, רחמתי עלי, חשבתני "טוב, נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתין עד שיהיו עשרה אנשים, שיאמר קדש על אביו". ישבתי על קצה הכסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר כרבע שעה בערך, נאספו עשרה. חשבתני לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש וגמרנו, אך לא, הוא החל "הודו" ... שחרית?! שאלתי: "כן? שחרית?" השיב. חשבתני שאני מתפקע. קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ר' יהודי אתה לא הולך, יש לי יארצייט של אבא!" התיאשתי והרהרתי: "אחר שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרנו". התיישבתי על מקומי. כאשר התפילה הסתיימה בירך אותי בכל הברכות וביישר כח! וכמובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי. יצאתי שמח וטוב לבוש שמעתי כן מהרבי שלי, אהרן קצנבלויגן - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם נתנו לאדם חמישים אלף שקל הוא לא ימכור אותה. הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה. כאשר התקרבת, כמאה מטר לפני הכניסה ניגש אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים, ברחו!" היה זה הבוקר שהקומניסטים עלו לגדולה. הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים" אמר לי האיש ודחק אותי אחורה. הפניתי ראש ונעלמתי על נפשי. "אז אני אומר לרב" - סיים את סיפורו "הפסד מצוה כנגד שכרה": "אחרתי חצי שעה, הפסדתי - הפסד מצוה" - ומה קבלתי בשכרה? - את החיים! קיבלתי חיים. ועד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים". (להגיד)

מפתח אור יתא

פתגמים, נענוני מחשבה, רעיונות בדרכה של תורה

הידיעה שעשה רע - חצי תשובה. (המאירי)

הגאווה תכריח להטות מדרך האמת. (רבינו בחיי)

הכעס רע מאוד, ברח ממנו ואפילו בדבר שראוי לכעוס. (ר' יהודה החסיד)

אור האמונה

פרשת בלק

שבת קודש * יז' תמוז, תשע"ח

גיליון מס. 636

❖ דברי התורה שבגיליון מוקדשים ❖

לרפואת והצלחת מורינו הרב אליעזר בן עטיא שליט"א
והרבנית תהילה בת לאה תליט"א

לרפואה שלמה: הרב חיים אבישלום כהן בן בלנקה,
ציפורה בת שושנה גורג'יה, שירלי בת יפה, נהוראי בן יעל פאני,
אליהו בן פורטונה, דוד חיים מלכא בן זוהרה, אורנה בת ציונה,
שלומי בן שרה, בצלאל בן רבקה

להצלחה וישועה: יעקב ישראל בן דבורה חוה, שלום בן ליבא
לזרע בר קיימא ובן זכר: דוד בן פורטונה וטליה בת פנינה, בת אל
בת ציפורה, מיטל בת שרה ויעקב בן שרה, מוריה בת שרה
לזיווג הגון: מיטל בת יפה, שי שרגא בן אסתר, אייל בן יעל
לעילוי נשמת: דליה בת נחום זאב הי"ד, שלמה שלומי בן אילנה
נאוה, בניהו בן זכריה (יחיא) ומרים, יוסף יצחק בן יחיאל,
חי חיים בן אסתר, משה מוסא בן דוד וסניה, מאיר חיים בן
פרחה, שמחה בת עודד, ליבא בת אליעזר, שושן דניאל בן רוזט,
שרה בת אסתר, חיים בן רבקה, אהובה בת עזרא, בנימין בן
שרה, רוני רפאל בן שולה, ניסים בן מרים, עופר נתן בן רחל

ת.נ.צ.ב.ה

”וַיֵּרָא בְּלָק בֶּן צְפּוֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ לְאַמְרֵי.” (בבג)

אמר הכתוב: "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו" (תהילים לו).

מיהו הרשע? זה בלק שהיה רואה את ישראל יושבים בנחת ועוני כבוד מקיפים אותם. והמן יורד עליהם. והשלו עולה. והבאר מהלכת. ועמוד האש לפניהם. והיה רוצה להזיקם ולא הניחו הקב"ה, לקיים מה שנאמר (תהילים לג) "ה' לא יעזבנו בידו". (מדרש אגדה)

בְּנִים לְמָקוֹם

כמה שה' אוהב אותנו. הוא לוקח את הרשע הכי גדול ובמקום הקללות שהיו מונחות לו כבר על קצה הלשון, הוא שם לו פה כאלה ברכות.

אנחנו לא יודעים באמת כמה ה' אוהב אותנו. אהבה אינסופית הוא אוהב אותנו. הוא עכשיו יהפוך את העולם בשבילנו. והזכות שלנו היא לא מהמעשים שלנו, אלא מעצם זה שאנחנו בנים למקום. "בני בכורי ישראל".

עבורכם ורק עבורכם בראתי את עולמי. כדי להוציא אתכם לחירות שיניתי סדרי בראשית, שיניתי מערכות טבע, הפכתי את העולם בשבילכם. האהבה האינסופית שהקב"ה אוהב אותנו אין לנו בכלל השגה בה, אהבת עולם אהבתנו ה' אלוקינו. בחרת בנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו.

כל היהדות זה אהבה. המילה אהבה מופיעה כל כך הרבה פעמים ביחוד הכי גדול שיש לנו עם הקב"ה שזה "שמע ישראל". "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך".

מי התחיל את העם היהודי? אברהם אבינו, עמוד האהבה. איך הוא התחיל את עם ישראל? הוא קיבל אהבה למשהו עליון ונשגב והאהבה הזו בערה בו עד שהיה מוכן בגלל האהבה הזו, להיכנס לתוך כבשן האש. כמו כל בעל תשובה שמגלה פתאום כזה אור גדול, שהוא מתחיל לרוץ אחריו, בלי לדעת, בלי להבין, עד שעוזב הכל מאחוריו ומתחיל חיים חדשים.

אהבה זה הכוח הכי גדול שיכול להיות בעולם. אהבה זה כוח שנגדו שום דבר לא יכול לעמוד. יש לנו מצווה לאהוב את ה' בכל הלב, בכל הנפש, זה

היעוד. זה התכלית. זה לא מדרגות של עובדי ה', "ואהבת" זה משפט שאומר כל ילד, כל בת, כל אחד.

אי אפשר לעשות כל מיני דברים משונים ולהגיד: מי אמר שזה אסור? איפה כתוב שזה אסור? בסדר, זה לא כתוב, אבל איך זה מסתדר עם "ואהבת", זה לא מסתדר, זה לא מתחבר, זה מה שמנתק אותך. העבודה העיקרית שלנו זה כל הזמן לבדוק אם אנחנו מחוברים או ח"ו מנותקים מהקב"ה. "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי". אני לא מבקש כלום, רק דבר אחד, רק בקשה אחת, להיות אתך. אני כל הזמן מסתכל אליך, מרים אליך את הראש, מחכה שתחזיר לי מבט אבא. כשזה קורה, אין דבר יותר מתוק מזה.

איך מגיעים לחיבור כזה? על ידי שמרבים לדבר עם ה'. בלק מבקש מבלעם לקלל. ומה עונה לו בלעם? "הן עם לבדד ישכון". איך אני יכול לקלל את היהודים, הרי הם מתבודדים, "הם עם קדוש כזה שהם מתבודדים בינם לבין קונם ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם וחושבים בכל יום על אחריתם וסופם האחרון ועל ידי זה הם בטוחים מכל צר ואוייב ומסטיין, כי הם מסתירים עצמם בצל כנפיו יתברך תמיד" (ליקו"ה ברכת השחר ה, פז).

אתה רוצה להרגיש מחובר לאבין שבשמים, תתבודד, תמצא לך פינה נסתרת בשדה, בבית, אפילו באמצע בית המדרש עם תלית על הפנים ואתה עם אבא.

שעת ההתבודדות הופכת את החיים למשהו כל כך אחר, כל כך איכותי, חיים של קירבת אלוקים אמיתית. אנחנו צריכים לקבל על עצמינו את

העבודה הפשוטה של קשר עם הקב"ה בחיי היום יום. קשר אישי, פשוט, טבעי. לא כזה קשר כאילו הוא נמצא במקום רחוק, אלא כאילו הוא נמצא פה, לידי ממש.

מה עוד יכול לעזור לנו להרגיש את ה"אם נראה רק טוב באחרים. זאת העין הטובה, שהיא זו שתוביל אותנו לחיים מאושרים כי זה כזה תענוג לראות רק טוב אצל השני. וגם אם יש רע, תתעלם, תהיה כמו הבורא יתברך: "דרך ה' יתברך להביט על הטובות שעושים, ואף שנמצא בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתכל על זה כמו שנאמר (בפירוש השבוע) 'לא הביט אוון ביעקב'. מכל שכן אדם אסור לו להביט על חברו לרעה, למצוא בו דווקא מה שאינו טוב ולחפש פגמים בעבודת חברו, רק אדרבא, מחוייב להביט רק על הטוב" (רבינו הקדוש, ליקו"ת יז).

כדי להגיע אל האור מוכרחים לעבור דרך החושך! חוק של הבריאה! מי שלא הולך בחושך לא יכול לראות אור גדול. צריך להסתכל על החושך הזה מזווית קצת אחרת. צריך לזכור שהשם תמיד איתנו, אנחנו אף פעם לא לבד. הכל כבד, הכל קשה, חושך, אבל רק כביכול. כי באמת אין מקום בעולם שלא מקבל את החיות שלו מבורא עולם, אין מקום בעולם שלא תמצא שם רחמנות של השם. שם, בחושך, בכבדות, שם תחפש את השם, כי כשמוצאים אותו שם, יוצאים משם.

כשרוצים קשר אמיתי וחם עם בורא עולם חייבים להגיע לענווה ושפלות.

מורנו הרב: "עיקר הגדולה של האדם זה שפלות וענווה, כמה שאדם יותר בשפלות, יותר בענווה, אז ככה הוא יזכה לתחיית המתים, לחיים ניצחיים. כמה שמשפילים את האדם, כמה שמבזים אותו, הוא צריך לשמוח בזה. כי על ידי הביזיון בא כזה אור גדול לאדם שלא יבוא על ידי שום מצוה שבעולם. הביזיון הופך את האדם ל"אין", ועל ידי זה זוכה האדם לכזה אור אלוקי, כזה אור גדול, אור אין סוף.

יש דרגה שמבזים אדם והוא שותק, הוא לא עונה. אבל יש דרגה כשמבזים אותו, ומשפילים אותו, והוא כל היום שמח, שר ורוקד, מקבל את העלבונות בשמחה, באהבה בשירים. כל בזיון זה משחה לפצעים, רפואה לפצעים, כשמבזים אותו הוא מרגיש שמורחים לו משחה לפצעים שלו, כל בזיון זה רפואה למחלות שלו, כל בזיון אחד זה מליון הצלחות, אחרי הביזיון לא נגמרות ההצלחות, לא נפסק השפע, יוסף, אחרי שמכרו אותו וביזו הוא נהיה משביר לכל עם הארץ, כל השפע עבר דרכו. כמה שאדם מקבל יותר בזיונות יש לו יותר שפע ויותר הצלחה. אדם מקבל בזיון, באותו רגע הוא קיבל מליון דולר".

אתה רוצה להתחבר? תעבוד על המדות. תלמד לוותר. כשיצאו ישראל לגלות, מובא במדרש איכה כי ירמיה הנביא הפך עולמות למענם, קרא לאברהם יצחק ויעקב מקברם שבמערות המכפלה, וכן למשה רבינו מקברו, וכולם באו ובכו לפני ה', אולם דבר לא עזר - עד שבאה רחל ואז "קול ברמה נשמע, נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה", והקב"ה נענה לה ואמר "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך". איך זה שרחל אמנו נשאה חן בעיני הקב"ה יותר מהאבות הקדושים? כי האבות עשו מה שעשו מתוך מסירות נפש לה'. ואילו רחל עשתה את הויתור הגדול שעשתה כדי שאחותה לא תתבייש. מידות, מידות, מידות. כשהחיים חיים של נתינה וחסד, חיים של אהבת הבריות, אז מחליפים תאוה באהבה, לקיחה בנתינה, אהבה עצמית באהבת הזולת. ככה מתקרבים אל ה'.

אני ממשיך הלאה, אני לא יודע כלום, אם ככה בורא עולם רוצה שאני אעבוד אותו כעת, אז אני מוריד את הראש ועושה מה שאני יכול. כל דבר

שעובר עליך, כל קושי, כל מיצר וכל בעיה, כל דבר שקורה לך בחיים ככה ה' רוצה שתעבוד אותו. נכון, מה שעובר עליך באמת קשה, אך שים את הקושי בצד ותתחיל להתבונן ולהודות על כל הניסים שה' עושה לך על כל המתנות שקיבלת ממנו, תתחיל להרגיש כמה ה' אוהב אותך. ואז תיקח את הקושי והניסיון בעצמו ותשמח בהם. ה' מחליט איך תעבוד אותו, ומה שה' רוצה זה שתקבל את הייסורים האלה באהבה, תשמח בהם ותגיד עליהם תודה כי הכל זה רצון ה' והכל לטובה.

זה העונג הכי גדול של הקב"ה, שהוא מתענג מהעבודה שעושים האנשים בעולם הזה, שנאבקים בחושך, שעוברים כאלה יסורים קשים, שהעולם כמו מתמוטט עליהם והם ממשיכים. אני בחלל הפנוי אבל אני יודע שאתה נמצא. אני בשיא החושך אבל אני מתחזק באמונה שהכל ממך אבא והכל לטובה.

כשמאמינים באמונה שלמה כי הקב"ה מלא רחמים, מתבטלות הקושיות. האמונה הזו ממלאת את האדם ברוגע ומעניקה לו את החוסן לעמוד בכל הנסיונות.

אני לא יכול לעשות היום כלום, אבל אני לא פוטר את עצמי, אני יודע שיש ה', אני יודע שיש קדושה, אני יודע שאני חייב להתקדש, אז אפילו שאני לא עושה כלום כי אני לא יכול, לא במעשים וגם לא בדיבורים, אבל אני יכול להרגיש, יכול לרצות, יכול לייחל, יכול לאהוב. אתה לא יכול לעשות דברים גדולים? תעשה דבר קטן. תתפלל שמחר תוכל. רבנו הקדוש: "ואם אתה רחוק מאד מאד ממנו יתברך, ונדמה לך שאתה פוגם בכל שעה ממש נגדו יתברך, עם כל זה תדע שאיש כזה, שהוא מגושם כל כך, כל תנועה ותנועה שהוא מנתק עצמו מעט מעט מן גשמיותו ופונה להשם יתברך היא גדולה ויקרה מאד מאד, ואפילו נקודה קטנה מאד שהוא נעתק מגשמיותו אליו יתברך, הוא רץ בזה כמה וכמה אלפים פרסאות בעולמות עליונים" (ליקו"ת מוח).

אתה חייב לזכור שמי שמעכב לך את הישועה זה ה' יתברך בעצמו שאהב אותך אהבה עצומה ורק הוא יודע באמת מה טוב לך. רק לא ליפול ליאוש. רק לא להגיד אני רוצה למות ח"ו. כי איך אתה יודע מה יהיה ברגע הבא? העיקר זה לא לעזוב את הרצון והכיסופים כי כל המניעות הן בשביל שהאדם יגביר את החשק ואת הרצון! ככה להסתכל על הדברים! ה' יתברך מתפאר מאד במי שמחזיק ברצון למרות כל הקשיים, ועוד יותר במי שרואה מה שכבר קיבל והוא מודה ועובד את ה' בשמחה.

יהודים קמים מדי בוקר משנתם, ה' פוקח להם את העיניים והם רואים! אך למרבה הצער, כשמגיעים לברכה של "פוקח עוורים" אומרים אותה כמצוות אנשים מלומדה, במהירות, בלי כוונה, וככה עם שאר הברכות... נדיר למצוא יהודים שמברכים ברכות השחר מתוך רגש אמיתי של הכרת הטוב, מתוך התפעלות מהרחמים של השם, מהאהבה שלו.

התענוג הכי גדול שיכול יהודי להרגיש זה כשהוא דבוק בה', כשהוא אוהב את ה'. כל העניין שלנו בחיים זה הקשר והחיבור עם הקב"ה וכדי לזכות לחיבור הזה צריך לחפש כ הזמן איך לעשות את רצונו יתברך. ה' יתברך העלים רצונו בהסתרות והעלמות גדולות, רק נתן כוח ודעת באדם שיבין מדעתו שצריך לבלות כל ימיו לבקש ולחפש אחר רצונו יתברך, ולבטל כל רצונותיו נגד רצונו יתברך" (ברכת השחר ה, טד).

כשאדם באמת רוצה לדעת מה ה' רוצה ממנו, הוא ידבר עם ה' ויבקש שוב ושוב, וה' יראה לו. מי שמתעקש לא להבין את הרמזים ששולחים לו, מי שמחליט שלא להתעורר בשום פנים ואופן, יכול למצוא את עצמו בסכנה גדולה. כאילו מן השמים מסכימים עם דרכו. שהרי "בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו" (מכות י). כשאדם בוחר בדרך רעה, מנסים לעצור אותו, אך אם הוא מתעקש, פותחים לו פתח. זה בדיוק מה שקורה לבלעם הרשע.

הקב"ה אוסר עליו ללכת עם אנשי בלק אבל הוא מתעקש כן ללכת, ואז אומר לו ה': "קום לך אתם" - ואת הסוף אנחנו יודעים.

הסיפור הזה צריך לשמש לנו תמרור אזהרה. כשממשים ממש עוצרים אותנו, וכשהכל מתהפך לנו לנגד עינינו, אנחנו מוכרחים לעצור. להבין שמדברים אתנו. שרוצים שנשקיע בתכלית, במה שישאר לנצח, לא בהבלים ובשטויות.

כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. "ואם יתגבר שיהיה לו רצונות וכסופים חזקים יותר לה' יתברך, יוליכו אותו בדרך טוב וקדוש ביותר" (ליק"ה י"ו נסך ד).

ה' מדבר אלינו בכל מיני דרכים. פותחים ספר ומוצאים שם את התשובה לשאלה שכל כך מעסיקה אותנו לאחרונה: פתאום פוגשים חבר שלא ראינו הרבה זמן, פתאום מתבלבלים ונוסעים בדרך אחרת ושם קורה לנו משהו 'רק במקרה'. 'במקרה' שמענו משהו שבכלל לא שייך אלינו ולא נאמר לנו אך זה דבר שהוביל אותנו להחלטה חדשה בחיים שלנו. "אתה תומיך גורלי" - כל מיני 'טעויות' ו'צרופי מקרים' מביאים אותנו למקומות חדשים ולהחלטות חדשות, יד מכוונת מובילה באין ספור צירופים ותנועות את המציאות שלנו אל עבר תיקונה. והתפקיד שלנו הוא לשפר ולשכלל את היכולת להתבונן במציאות ולראות בכל מקרה ומקרה את יד ההשגחה, את ידו של הקב"ה. כמו בסיפור הבא:

לא טורקים דלת בפני אמה

השנה תשס"ו, ליצק גולדנהיים בן ה-25 לא היו יומרות גדולות ביחס לשאיפותיו בחיים. בשבילו רשימת ההישגים הנוכחית, היא מעל ומעבר למצופה.

קודם כל הוא חי, בריא ונושם, בנוסף, הוא מעולם לא חלם שיזכה להינשא, לבנות בית ולהיות אב מסור לשני תינוקות בריאים ויפים. הוא לא שיער בנפשו שאי פעם המקור שלו יהיה מלא (יחסית לימי הצע), ולא יחסרו פת לחם וכוס חלב צחור בכל בוקר על שפתותיו. הוא הרגיש מאושר, מיליונר, שמח מן העובדה שזכה להתקבל כנהג מן המניין בחברת ההסעות "המוביל", נו, אם הכל כל כך טוב, אז למה כל כך רע?

יאצק הנהג שלנו החברה'מן, הוא ניצול שואה. ימי ילדותו מגיל 9 ועד 15 עברו עליו בכמה מחנות השמדה ובמנזר. למנזר הוא נשלח בסוף המלחמה, לאחר שמצא חן בעיני קצין אס אס, אשר במקום לירות למוות בנער השדוף, העדיף משום מה להפקידו בידי כומר קתולי, כדי להטבילו לנצרות כמסורת המיסיון המתועב.

האמת צריכה להיאמר. בארבע שנות סבלו ולאחר הניתוק מהוריו, יאצק כבר הספיק לשכוח הרבה מן המצוות ולהחלש באמונתו. הצעתו של הכומר קסמה לו. שעה אחר כך הוסעו הוא ועוד 15 נערים במשאית בקר לכיוון המנזר.

"היגר ואל יעבור", זה הציווי, אך מה לנו לבוא בטרוניה לילד יהודי רדוף, מוכה וחבול, שנחטף מידי אמו הזועקת בהיותו בן 9, בן יחיד לאם בת 50 ולאב חולני. לא, יאצק לא שכח שהוא יהודי. הוא פשוט רצה לחיות ותו לא, לכן הוא פיזר סימפטיה ללא גבול לכומר ולקומץ נזיריו המזורים. העיקר לאכול ולשתות ולישון, ולנסות לשכוח את הגיהנם שממנו בא, לעצור את שטף הגעגועים להוריו שנעלמו לו לפני שש שנים לתוך התווה הקטלני של הרייך השלישי.

כשהסתיימה המלחמה, ניסה הכומר לשכנעו להישאר במנזר, אך יאצק

סירב בנימוס. אני מודה לך על שהצלת את חיי אבל אני יהודי ומקומי עם עמי בארץ ישראל.

יאצק עלה ארצה ונלקט במושב "נתיב המעפילים". הוא עבד בפלחה, ברפת, בלול, ובגיל 21 עזב את המושב והגיע עם מזוודה קטנה לתל אביב. בשארית פרטותיו שכר חדרון קטן ברחוב החשמונאים, ולמחרת בבוקר ניצב מול משרדי "המוביל".

"בוקר טוב", פנה למנהל אברומקי גולדמן, "שמי יאצק ובאתי אתמול לתל אביב מן המושב. יש לי רשיון נהיגה והמוון כוח ורצון לעבוד, אדון גולדמן, קבל אותי לעבודה ולא תתחרט". גולדמן לא היה צריך יותר מזה. הוא חיפש בנרות צעירים בעלי מוטיבציה שאפשר לסמוך עליהם. "התקבלת לנסיון", השיב גולדמן. "עלה לטנדר, אני בוחן את כישוריך". יאצק נהג במיומנות מפתיעה, ולאחר קורס קצר הופקד בידי אוטובוס מקרטע, הפולט עשן שחור ללא סוף.

"אתה נהג חרוץ", החמיא לו גולדמן, "החלטנו להפקיד בידך את קו תל אביב בארבע שבע פעמיים ביום, הלון וחזור. יאצק היה מאושר עד השמים. שנה אחר כך הוא נישא למיכלה, בתו של אברומקי גולדמן, ובמשך השנים נולדו להם שני תינוקות. לבכור קרא על שם אביו דוד יוסף, לשני קרא ישועה, על שם החיים שקיבל במתנה מידיו של הרבוננו של עולם. דבר אחד העיב על חייו של יאצק. אמה שלו, גולדה גולדנהיים, שאיננה. הוא זוכר היטב את זעקותיה המחרשות, "יאצק, אל תיקחו לי את יאצק בני היחיד!!!" בלילות הוא נעור מבועת ומזיע לאחר שפניה הדומעות מופיעות בחלומו, ועיניה שואגות: "בני, בני יחיד, אן לי עוד מלבדך בן. נולדת לי אחר 20 שנות עקרות. איפה אתה יאצק?" הוא קם כל בוקר עם החלום הזה. נוהג באוטובוס והוא עימו, אוכל ושותה עם החלום, ובשיא עייפותו על משכבו בלילות החלום הזה עימו, נסיונותיו לאתר את קרוביו דרך המדור לחפוש קרובים עלו בתוהו. איש לא פנה אליו, איש לא שאל, איש לא ידע מה עלה בגורל הוריו. יאצק כבר התחיל להתרגל לעבודה שהוריו לעולם לא ישובו.

"הוא נהג אדיב וחביב, יאצק", פרגנו לו הנוסעים וגם הנהגים. "הוא נעים סבר, הוא סבלן, תענוג לנסוע עמו" החמיאו לו נוסעיו הקבועים על ציר תל אביב בארבע שבע הלון ושוב. באחת הנסיעות, ביום חמסין של תמוז, הפנה ראשו לעבר לב האוטובוס ועשה חשבון מהיר, שניתן להכניס עוד 5-6 נוסעים, לא יותר. בתחנת היציאה הדרומית ביותר של תל אביב המתינו כעשרה נוסעים. "להצטופף, נא להיכנס פנימה, לפנות מקום לעולים", ביקש יאצק. נוסע ועוד נוסע ועוד נוסעת. יאצק סופר אותם. תשעה כבר עלו.

"נהג יקר, די!" התחננו הנוסעים המזיעים, "האוטובוס גדוש", יאצק סגר את הדלת, כשאשה זקנה כפופה לבושה בצניעות, וכיסוי לראשה, נשארת בחוץ. במבט חטוף הבחין יאצק בעיניה העצובות, "סליחה גברת אי אפשר לעלות". הדלת נטרקה בפניה, ויאצק הציץ במראה הצדדית כדי להיכנס לכביש הראשי. "אנא, פתח לי!!! נהג, פתח לי" ביקשה הזקנה, יאצק התעלם. הוא לא רצה לגרום צער לנוסעים. יאצק אטם אוזניו משמוע ולחץ בעדינות על דוושות הגז. "תתבייש לך, טורק דלת בפני", זעקה הקשישה, "לאאמא שלך לא היית עושה את זה!!! יאצק בלם. הזעקה הזו פילחה את לבבו. גם איזכור אמו שנעלמה לו לפני כ-16 שנים הרטיט את לבבו. הוא פתח את הדלת וסימן לנוסעים להצטופף. הוא נעץ עיניו בכביש, והבחין בזוית העין שאשה צעירה מפנה מקום ישיבה לקשישה. "תודה, תודה לך".

ארבע שעות ארכה הנסיעה לבאר שבע. יאצק שתק כל הדרך. הזעקה של הזקנה התערבבה לו עם הזעקה של אמה לפני כ-16 שנה - "אל תיקחו לי את יאצק בני יחיד...". דמעות של געגוע זלגו מעיניו "איפה אמה?"

בתחנה המרכזית בבאר שבע ירדו הנוסעים, היא ירדה אחרונה. יאצק פנה

אליה ואמר: "סליחה גברתי, לא התכוונתי לפגוע בך חלילה. תביני אותי... ואת צודקת אם זו היתה אמא שלי בודאי הייתי נוהג אחרת, אבל כבר 16 שנה שאין לי אמא".

"איפה אמך?" היא שאלה בסקרנות ובקול סדוק. "כנראה נספתה בשואה, אין לי שום מושג, הייתי בן תשע, נחטפתי מידיה, עברתי גיהנום כמו כולם ואפילו במנזר שהייתי". מה שמך? אולי הכרתי את אמך?" היא שאלה באותו קול סדוק. "שמי יאצק, יאצק גולדנהיים". "יאצק!!! בני יחיד!!! יאצק, זו אמא!" גולדה גולדנהיים איבדה את שיווי משקלה והחלה להתנדנד מהלם ומהפתעה. יאצק החזיק בידה ולחש: "אמא, אמא שלי, מצאתי את אמא שלי..."

הרבה עינים תמהות ננעצו בבחור ובזקנה שמצאו זה את זה, וההיפך. בלב התחנה המרכזית בבאר שבע נגעו דמעות בדמעות, דם בדם, לב לב, ו-16 שנות שכול ויתמות התאדו להן בחמסין הקייצי של ארץ אשר עיני השם צופיות בה כל השנה. "איזה נס", הפטיר יאצק, "איזה נס, אמא, איזה נס גדול שטרקתי לך דלת מול הפנים וזעקת לעברי מתהומות הלב: לאמא שלך לא היית עושה את זה... אחרת לעולם לא הייתי מגלה אותך". גולדה גולדנהיים פתחה את תיק הבד שלה והוציאה משם בקבוק זכוכית מלא מים, מזגה ממנו לכוס פשוטה ואמרה: "שתה יאצק, שתה, זה סוף המסע נפתחה הדלת", ויאצק לגם ולגם.

(מתוך סידרת ספריו של הרב יעקב (קובי) לוי)

תפלה

רבוננו של עולם!

זכה אותי לעשות כל דבר לכבודך! שכל מה שאני עושה יהיה בו קידוש השם. שכל הצלחה שלי, שכל דבר שאני עושה ועולה יפה, שאני אזכור שהכל ממך יתברך. אתה נותן לי את הרצונות ואתה נותן לי את הכוחות לממש את הרצונות האלה.

הרבה פעמים אני מרגיש שאני מתוח, שאני לחוץ, כי אני עומד בפני משימה לא קלה

ואני מאד רוצה להצליח. כשאני קצת "נכנס פנימה", כשאני מתבונן לעומק, אני מזהה שם את הגאווה שלי. אני רוצה להצליח כדי לעשות רושם טוב על אחרים. כדי שיתפעלו ממני ויגידו עלי דברים טובים. כדי שידעו סוף סוף כמה אני מוצלח.

זכה אותי אבי שבשמים לעשות כל דבר לכבודך. שבכל דבר שאני עושה יהיה קידוש השם. שיתפעלו ממך אבא, לא ממני ח"ו. כשאני

זוכה להתקרב למקום הנקי הזה, אני פתאום נרגע. אני כבר לא לחוץ. אני מבין שאתה אבא מנהל את הכל ואתה רואה את הרצון שלי שהכל יהיה לכבודך וזה מה שחשוב.

נכון, זו עבודה שלא נגמרת, לרגעים יש לי את זה ולרגעים אני מאבד את זה, אך עצם העובדה שאני עובד, שאני נאבק, שהרצון האמיתי שלי זה לעשות הכל לכבודך, זה מרגיע אותי וזה משמח אותי. תעזור לי אבא.

שמך שלום והואי!
מנחם אזולאי

לקט תפילות (חלק א)

של הרב מנחם אזולאי

מתוך 500 העלונים הראשונים שיצאו לאור בעשרת השנים האחרונות
הספרון בן 234 עמודים בכריכה רכה

לרכישה, להקדשות לארועים ולפרטים נוספים - "אורות":
טל. 072-2129414 דוא"ל: r.m.azolai@gmail.com

להקדשות ובנושאי העלון נא לפנות לטלפון: 050-4178148

תרומות ניתן להעביר חשבון בנק הדואר 20685668. כל תרומה תקבל בברכה.

ניתן לקבל את הגיליון בדואר אלקטרוני ע"י שליחת מייל לכתובת: r.m.azolai@gmail.com

הגיליון טעון גניזה

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

בלק

גליון מס' 489

ציאת שבת: י"ם 20:31, ת"א 20:34

כניסת שבת: י"ם 19:13, ת"א 19:29

נלמד מהפרשה

מספרים על חסידים שבאו לרבם ושאלוהו: "כבוד הרב, מדוע זכה בלק שתקרא פרשה בתורה על שמו?"

השיב להם הרב: "כי בשמו של בלק ישנם ראשי תיבות הכוללות את כל התורה כולה: "ואהבת לרעך כמוך".

החסידים התלהבו מאוד מהתשובה, הודו לרב ויצאו.

כשהתחילו ללכת ביררו איש עם רעהו: "תגידו, מיהו הבין בדיוק איך מתפרשים ראשי התיבות?" אך נוכחו לדעת כי אף אחד מהם לא הבין בדיוק את תשובת הרב. למחרת, אזרו אומץ וחזרו לרבם: "כבוד קדושת האדמו"ר שליט"א, אפשר אולי להסביר לנו שוב מהם ראשי התיבות של בל"ק?" האדמו"ר חזר בבהירות ואמר: "ואהבת לרעך כמוך". אחד החסידים אזר אומץ והיקשה: "מחילה כבוד הרב, אבל זה לא מסתדר כל כך עם האותיות!!" האדמו"ר השיב בנקיטת: "ודאי שזה מסתדר. ב' הרי שווה ל- ו' כאשר ה-ב' אינה מודגשת,

ל = לרעך, ק = כמוך, שכן, כ' או ק' מה זה משנה, זה הרי אותו הצליל".

שוב הודו החסידים לרב ויצאו. כשנעמדו בחוץ, הביטו איש אל רעהו ותהו: "הכיצד רבנו אומר דברים שכאלה? האם הוא לא מדקדק בשפה העברית חלילה? התחזקו ואמרו: "אבל אם האדמו"ר אמר, אז האדמו"ר אמר, וזהו!!! לא מתווכחים. צריך התבטלות...". אולם, אחד החסידים לא יכול היה לסבול את ההתבטלות המוחלטת של החסידים, ונכנס לאדמו"ר ואמר לו: "כבוד קדושת האדמו"ר, ראשי התיבות של בל"ק - "ואהבת לרעך כמוך", זה לא מסתדר!!" פתח האדמו"ר וענה: "בטח שלא מסתדר... מה חשבת? ש"ואהבת לרעך כמוך" זה רק כשמסתדר? ואהבת לרעך כמוך זה גם כשלא מסתדר. גם כאשר מיהו אינו מקפיד במיוחד על שמירת תורה ומצוות, צריך לקיים כלפיו את "ואהבת לרעך כמוך". גם כשמישהו לא עובד את ה' כמו שאתה חושב שצריך לעבוד את ה', שייכת מצוות "ואהבת לרעך כמוך" - "ואהבת לרעך כמוך" זה לא רק כשהכל מתאים, אלא גם ובעיקר כשלא הכל מתאים!!!"

סיפור מקסים זה המעלה קצת חיוך בלחינו, יש בו כדי להזכיר לנו שאנו נמצאים בתחילתו של חודש תמוז = זמני תשובה ממשמשים ובאים ולהזכיר לנו עוד, שבעיצומו של חודש זה אנו גם נכנסים לזמני תיקונה של שנאת החינם שהייתה בינינו. היסוד לשני תיקונים אלו היא אהבת חינם, אשר המקור לקיומה הוא מצוות "ואהבת לרעך כמוך... גם ובעיקר כשה לא מסתדר".

לימוד זכות על כלל ישראל

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו."

מפרש הגאון ר' מנשה קליין שליט"א את הפסוק כך: "לא הביט און ביעקב" - אדם שלא רואה כל עוול בחיסרון בעם ישראל, אינו מביט על עוונם וחובתם, אלא מלמד עליהם רק זכות, אדם זה יזכה ש: "ה' אלוקיו עימו" - השכינה תתייחד עימו, "ותרועת מלך בו" - ה' נעשה לו כרע מלשון חבר. כיוון שהוא מלמד זכות על ישראל, ה' אוהבו על שמלמד זכות על בניו.

כתוב בספרים הקדמוניים שאפי' מי שנראה רשע גמור ח"ו צריך למצוא בו איזה דבר טוב, וכך ע"י זה בשמים ידונו אותו לכף זכות. אחד החסרונות המצויים בדורינו הוא המהירות שבה מקבלים החלטות, גם כאשר מדובר בדברים ובאירועים העשויים להשפיע על כל אורח חייהם, והתוצאה של הנהגה זו הוא, שקשה להם מאוד ללמד זכות על חברים ושכנים, כי "לימוד זכות" הוא דבר הדורש מהאדם את אותה דקה אם היה עוצר את מרוצתו ומנסה להרהר מה עומד מאחורי המעשה שעשו לו, סביר להניח שהמסקנה שהייתה מתקבלת אצלו, הייתה שונה לחלוטין.

וכך היה מתפלל ר' אלימלך מליז'נסק: שה' ייתן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונם, ושנדבר על כל אחד בדרך הישרה והרצויה לפניך.

מספרים על הצדיק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, סגורם של ישראל, שפעם השכים לסליחות בערב ראש השנה והלך לביה"כ עם שמשו. החלו לרדת גשמים עזים ולכן הסתתרו תחת קורת גג של בית אחד. השמש הציץ בחלון וראה חבורה של ריקים ופוחזים מסובים לשולחן וזוללים וסובאים. נאנח השמש ואמר: אוי, כמה הדור פרוץ באשמורת הבוקר של ערב ראש השנה, יושבים פושעי ישראל ומשתכרים. נזף בו ר' לוי יצחק ואמר: אסור להוציא לעז על בני ישראל - חזקה עליהם שאינם נהנים בלי ברכה, הם אוכלים שותים ומברכים ברכת הנהנין לפני אכילה ושתיה ולאחריה, ותבוא עליהם ברכה. היטה השמש את אוזנו ושמע כי מתלחשים הם על גניבה שהוציאו לפועל באותו לילה. עתה ישמע רבנו - אמר השמש לר' לוי יצחק, כי האנשים האלו גנבים. כן, השיב ר' לוי יצחק ופניו נהרו - כי הם בעלי תשובה, יודעים הם שיום הדין מתקרב ומתוודים זה בפני זה על חטא שחטאו בגניבה, כדי שיכנסו לימים הנוראים נקיים מכל חטא.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

מסמך מהשמיים - גילויים מעולם האמת

בהתרגשות עצומה ורץ לבית הוריו כשהוא זוכר את פרטי החלום בדיוק רב. הוא נכנס במהירות עצומה לבית, כשליבו הולם בפראות. הוא ניגש אל הספרייה - מדף שלישי, פנה לצד הימני, לקח את הספר הרביעי, דפדף לעמוד כב', ו... המסמך היה שם! מה התברר? הדפים בספר היו דבוקים וצמודים, כך שגם החברת חיפוש שעברה על כל הספרים לא הרגישה בכך והמשיכה לדפים הבאים. דמעות של התרגשות אחזו את האח הגדול והוא מיהר להודיע לכל שאר אחיו אשר מיאנו להאמין לבשורה המדהימה והמשמחת. יומיים לפני המועד האחרון, הם רצו אל בית המשפט, הגישו את המסמך, וב"ה בית המשפט אישר את הצוואה, והאחים התחלקו ביניהם בירושה בהון עתק שעשה טוב להם ולמשפחותיהם.

הסיפור נגמר? ... ממש לא! לילה לאחר מכן, שוב התגלה האב אל בנו הבכור בחלום ושאל אותו: "בני יקירי, האם מצאתם את המסמך? כן, כן מצאנו, קפץ הבן בשמחה בחלום. "יופי, אני שמח מאד", השיב האב בחלום, "העיקר שתעשו בזה דברים טובים, ובעיקר שתגדלו בזה את בניכם שיהיו בני תורה והולכים בדרך ה' ועמלים בתורה הקדושה".

ואז, רגע לפני שהאב עמד להסתלק, מתאר הבן הבכור כיצד הוא החל לזעוק לאביו בחלום ואמר לו: "רק רגע אבא יקר, אל תלך. יש לי שאלה חשובה לשאול אותך! כל זאת נאמר בחלום, כשהבן בשליטה מליאה, ממש כאילו היה זה במציאות. האב שכבר עמד להסתלק, נעצר לרגע, ואז פנה אליו הבן ושאל אותו: "אבא יקר, אנא אמור לנו מה קורה שם בשמיים, מה הולך שם בעולם העליון? אנא אמור לי, למען ידעו הדורות הבאים את הדרך אשר ילכו בה". האב הביט בו בחיוך ואמר לו בצורה ברורה: "בני חביבי, אסור לנו לספר מה קורה למעלה. אסור לגמרי - יש אנשים בעולם שלכם שיגיעו למעלה בסיוע זמנים ויהיו שמחים ומאושרים, אך יהיו גם כאלה שיגיעו למעלה ויהיו המומים, שם למעלה הם יהיו מאד עצובים ובוכים, אך אין לי רשות לספר". האב המשיך לתאר בחלום ואמר: "תדע לך בן יקר, שהעולם שלכם הוא עולם הפוך - 'עליונים למטה, ותחתונים למעלה', אנשים שכאן בעולם שלכם נראים מוצלחים ומרוממים, למעלה הם יהיו שפלים וקטנים. ודוקא הקטנים והשפלים, כשיגיעו למעלה יהיו גדולים וחשובים, כדברי הגמרא". ואז סיים האב ואמר: " אבל יש דבר אחד שאני יכול לספר דע לך כי שם בשמיים יש שני דברים שעושים רעש ושמחה גדולה בשמיים עד למאוד כאשר עושים אותם. הדבר הראשון - כאשר יהודים מתכנסים בבית כנסת ובבית מדרש על מנת לשמוע שיעור תורה או שיחת התעוררות וחיזוק, זוהי שעת רחמים ורצון אצל בורא עולם, כך שכל מי שנוכח באותו שיעור ואסיפה, מעורר רחמים ומביא לעולם שעת רצון כה גדולה, כך שכל הנוכחים יכולים לבקש מה' כל שיחצו". "דבר שני שניתנה לי רשות לגלות לך הוא", המשיך הנפטר ואמר, "כשאדם עושה חסד עם השני, למרות שקשה לו כעת לעזור לו, אך למרות כל הקושי הוא עוזר לחברו ומסייע לו, באותו רגע יש שמחה כל כך גדולה בשמיים וזוהי שעת רצון גדולה, עקב האהבה שיש ביניהם", סיים האב והסתלק. המעשה המופלא הזה שאירע בשבועות האחרונים הגיע לשולחנם של גדולי ישראל שאמרו פה אחד, ללא עוררין: "כשם שהחלום הראשון היה אמת, כך גם החלום השני הינו אמת לאמתה". מעשה מההים ומרגש על הדברים המשמעותיים בעולמנו - שיעור תורה כללי בו מתאספים אנשים רבים לשמוע דברי חיזוק, שאולי לנו נראה כשיעור נחמד ויפה, אך בשמיים יש שמחה גדולה מאד באותה עת וגורם לרחמים רבים. והדבר השני הוא מעשה חסד, עזרה ועשיית טובה לשני למרות הקושי - אף אם עשה זאת האדם בסתר ובחדרי חדרים, בשמיים צופים בכך ונהנים עד מאד מהדבר עד שיש שעת רצון גדולה לרחם על עם ישראל מכל צרותיו. תורה וחסד במסירות, הם הכלים בזה המסדרון להגיע עשיר לטרקלין!

סיפר מגיד המישרים, הרה"ג ר' חיים זאיד שליט"א: "ברצוני לספר לכם מעשה מופלא ביותר שאירע בשבועות האחרונים, אשר בימים אלו החל לפרוס כנפיים ולהתפרסם בכל רחבי הארץ, ואף הגיע כבר אל פתחם של גדולי ישראל שאישרו את המעשה והתפעלו ממנו אף הם, וכך הם פרטיו: " בירושלים ישנה משפחה יקרה וחשובה, משפחה של בני תורה המונה מעל עשרה ילדים, כולם אברכים העמלים בתורה הקדושה יום יום וגדלים להיות תלמידי חכמים ויראי ה' של ממש. לצערנו, עברה המשפחה לאחרונה מקרה מצער - אבי המשפחה, שכבר היה בגיל מבוגר נפטר לבית עולמו. אב המשפחה התברך משמיים בשתי עולמות - מצד אחד, כל בניו גדלו בדרך התורה והקדושה, ומצד שני, זכה הוא לעשירות רבה ונכסים מבורכים ומשגשגים, אשר שווים נמדד בהון רב. אומנם נכסיו הגשמיים לא המשיכו עמו לעולם הבא, אך השכר העצום בילדים עובדי ה', אברכים צדיקים, הם השכר העצום ביותר המשמח את האב עד למאד בשמיים. והנה, לאחר שהאב נפטר, הותיר הוא צוואה גדולה וחשובה לכל ילדיו על מנת שימשיכו לעסוק בתורה, אלא שהיתה בעיה אחת קטנה - הם היו צריכים להגיש מסמך משפטי אחד שכתב האב בחיי חיותו, שרק בעזרתו, על ידי שיגישו אותו הילדים לבית המשפט, יוכלו לממש את הירושה ולקבלה - ולמרבית הצער, המסמך אבד ונעלם! אף אחד לא ידע איפה המסמך. המשפחה קיבלה הודעה כי אם לא יגישו את המסמך הזה תוך 30 יום, כל הנכסים של האב הופכים להיות שייכים למדינה. הילדים הגיעו לבית והחלו בחיפושים קדחתניים, לא היתה פינה בבית שהם לא חיפשו את המסמך האבוד. הם הפכו כל ארון וכל מגירה, ואף בתקרה ומתחת לבלטות ניסו לחפש, אך המסמך לא נמצא. הם החלו ללכת לרבנים לבקש ברכה, עשו סגולות ואף הבטיחו לתרום סכומי כסף לצדקה, ובלבד שיתן להם ה' למצוא את המסמך הכה יקר וחשוב. בצר להם, כשראו שהזמן אזל ואינם מוצאים זאת, הזמינו 'חברת חיפוש' לבית. חברת חיפוש הינה קבוצה של אנשים המגיעה על פי בקשתו של הלקוח ועורכת חיפוש מדויק על מנת למצוא את הפריט האבוד. היכן לא חיפשו, אך ללא הועיל. כמה צער היה להם - סכום כסף של מיליוני שקלים שיעזור להם מאד להמשיך החיים, הולך לטימיון בגלל אותו מסמך גלום ועלום. והנה, שלושה ימים לפני המועד האחרון והגורלי אוסף האח הגדול את שאר אחיו ואחיותו בביתו ואמר להם: "הקשיבו אחיי ואחיותיי היקרים! שלושה ימים נותרו לנו למצוא את המסמך, טרם יהפכו כל הנכסים לרכוש המדינה. הכל עשינו חיפושים, סגולות וברכות. אך כולנו יודעים כי הפתרון היחיד והכתובת הבלעדית היא רק - בורא עולם! אשר הוא לבדו יודע היכן נמצא המסמך והוא שולט בכל ומנהל את הכל. ואם כן, הצעתי היא כזו - מחר עם שחר, נלך כולנו אל הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו, ונכריז על יום תפילה וזעקה משפחתית, בה נתפלל בלא סוף ונתחנן לה' שיאיר את עינינו עד שקיעת החמה, זהו הניסיון האחרון שנותר לנו. ואכן כך היה. החל מהשעות הראשונות של הבוקר הגיעו כל בני המשפחה והחלו בתפילות לה': תהילים, קריאת שיר השירים, פרק שירה, תיקון הכללי, ובלבד שירחם עליהם ה' וישמע לזעקתם, במשך יום שלם. כשהגיעה השקיעה נפרדו הכל אחד מהשני ופנו לביתם. והנה, באותו לילה, הבן הבכור, זה שאירגן את כנס התפילה הגדול, חולם את אבא שלו בלילה. אבא שלו מתגלה אליו בחלום ואומר לו: "בני יקירי, הקשב היטב, המסמך שאתם מחפשים נמצא בספרייה, מדף שלישי, צד ימין, הספר הרביעי מהצד, בדף מספר כב', שם הוא נמצא, לכו וקחו אותו" - פרטים מדויקים למרבה הפלא, הבן הגדול לא התבלבל ופנה לאביו בחזרה בחלום ואמר לו: "אבא זה לא יכול להיות, חיפשנו בכל מקום, עברנו ספר ספר ואין כלום". האב השיב לבנו במשפט אחד: "תחפשו היכן שאמרתי לכם", ונעלם. הבן הגדול התעורר

פינת ההלכה - הלכות ריבית

הנחה ללקוח שהפקיד מכספו אצל החלפן

שאלה: בעל עסק גומר יום עבודה רגילה, עם 40 או 30 צ'קים בידו שהוא צריך להחליף למזומן, ואינו מסתדר עם הבנק עם הפקדת כל הצ'קים בחשבוננו, ולכן הוא מחליפו בקביעות אצל חלפן שמכירו, אולם מאחר שאינו רוצה לשלם עמלה על כל צ'ק שמחליפו, והדבר יעלה לו כל יום ושבווע לסכום גדול, לכן סיכם עם החלפן שהוא מסכים להניח אצל החלפן סכום מזומן גדול של 300,000 ש"ח, שלא יצטרך החלפן לתת לו מכספו עד שמחליף את הצ'ק, אלא יהיה לו מזומן מכסף שלו- ובתמורת זה יעשה לו הנחה משמעותית על כל פריטת צ'ק - האם יש בזה איסור ריבית.

שאלה דומה: לקוח מחליף הרבה צקים אצל חלפן קבוע, בהזדמנות הפקיד הלקוח אצל החלפן סכום של 100,000 ש"ח, והחלפן נהנה מהכסף הזה ומשתמש בו, ולכן עושה הנחה ללקוח זה על כל פריטת צ'ק ונותן לו מחיר זול על כל החלפת צ'ק, האם יש בזה איסור ריבית.

תשובה: אם החלפן משתמש בכסף שהופקד אצלו - אסור לעשות לו הנחה על החלפת צ'קים.

ואם החלפן טוען שההנחה שעושה לו הוא כי יש לו בטחון אם יחזור הצ'ק שיכול לקחת מכספו שהפקיד אצלו - יש מקום להקל, אולם רק בתנאי שההנחה שעושה הוא שווה באמת לבטחון שמקבל מההלוואה, אבל אם מוזיל לו יותר - אסור.

ובאופן שאין החלפן רשאי להשתמש בכסף והוא מונח אצלו רק כפקדון - וכשהלקוח נותן לו צ'ק הוא משחרר לו מהכסף הזה, וכשמקבל כסף מהצ'ק הוא חוזר ומפקידו כפקדון - אין בזה שום איסור, ומותר להוזיל לו עבור הפריטה.

סברת הדברים: אם החלפן עושה לו הנחה בגלל שהפקיד אצלו כסף, והחלפן משתמש ונהנה מהכסף - יש בזה איסור גמור, דיוצא שהלקוח מלווה לו כסף, ובגלל הנחה זו הוא עושה לו הנחות על פריטת צקים, ויש בזה איסור גמור, וכמו שכתב הש"ך (סי' קס"ז) שאם הלוח עושה הנחה למלווה בגלל ההלוואה הרי זה ריבית קצוצה.

אלא שלפעמים טוען החלפן כי ההנחה אינו בגלל ההלוואה שקיבל ממנו, אלא שמאחר שהלקוח מפקיד אצלו כסף הרי יש לו בטחון על הצ'קים שהוא מחליף אצלו, דאפי' אם הצ'ק יחזור הרי יש בידו כסף מהלקוח, ולכן אינו לחוץ כל כך על הכסף ובגלל זה עושה לו הנחה.

ונראה, שיש מקום להקל בזה, אלא היינו בתנאי שבאמת הוא כן שעושה לו ההנחה עבור בטחון זה, אבל צריך שישער באמת כמה שווה בטחון זה, ויזיל לו רק הסכום ששווה הבטחון אבל לא יזיל לו יותר מזה, כי מה שמוזיל יותר מזה, הוא עבור ההלוואה שמקבל והרי זה ריבית גמורה.

ואף שכתבנו למעלה (תשובה...) שאין לבקש יותר מהלווה בגלל הסיכון שאולי לא ישלם, ולמה כאן אפשר להקל ולעשות הנחה בגלל הסיכון, והתירוץ פשוט, כי באמת אסור לבקש יותר עבור הסיכון, אבל כשיש מחיר על השירות שזה מותר לבקש וכמו כאן, והלווה אינו מבקש את כסף השירות בגלל שאין לו סיכון ויש לו בטחון אין בזה איסור, שאינו מבקש כסף עבור הסיכון אלא אדרבה מוזיל ממחיר השירות בגלל שאין לו סיכון.

אולם באופן שאין החלפן רשאי להשתמש בכסף והוא מונח אצלו רק כפקדון - וכשהלקוח נותן לו שיק הוא משחרר לו מהכסף הזה, וכשמקבל כסף מהשיק הוא חוזר ומפקידו כפקדון - אין בזה שום איסור, ומותר להוזיל לו עבור הפריטה, כי באופן זה אין כאן הלוואה כלל.

ולכן בדוגמאות הנ"ל, הרי בדוגמא א' שנתן לו הכסף כדי שיתן לו מכסף זה יכול להתנות עם החלפן שאינו רשאי להשתמש בכסף זה ורק כשהוא מפקיד אצלו צ'קים יתן לו מכסף זה, ובזה יצא מחשש איסור, אבל אם יכול להשתמש בכסף וכן בדוגמא ב' שהפקיד סתם כסף אצל החלפן והוא משתמש בו אין לעשות הנחה בגלל ההפקדה חוץ אם עושה ההנחה בגלל שאין לו סיכון וכמבואר.

מתוך ספר התשובות בהלכות ריבית - "ברית פנחס"

לשאלות בהלכות ריבית ניתן להתקשר ל- 02-50-15-920 • לשיעורים בהלכות ריבית ניתן להאזין ב"קו הריבית" - 0723705882

פרפראות לתורה

"וירא בלק בן ציפור"

מדוע זכה בלק שתקרא פרשה בתורה על שמו?

לפני שננסה לענות על שאלה זו, נוסיף עוד מספר קשיים העולים ממוצאו וממעשיו של בלק, שיש לעמוד עליהם:

א. בלק הוא הגוי היחיד שזכה לזכות זו. יתרה מכך - הוא מואבי שעליו נאמר: "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי - עד עולם" (דברים כ"ג, ד').

ב. בלק רצה לפגוע במימד הרוחני של עם ישראל, בקשר שלו עם התורה - "ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך" (דברים כ"ג, ה').

ג. במימוש עצת בלעם, גרם בלק למותם של חללים רבים מעם ישראל בשיטים: "ויהיו המתים במגפה - ארבעה ועשרים אלף" (במדבר כ"ה, ט').

כעת, מתעצמת יותר הקושיה - מדוע זכה בלק שתקרא פרשה בתורה על שמו?

בניסיון לענות על שאלה זו, נפליג בנתיבי התלמוד לכתוב במסכת סוטה דף מ"ז: "והאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות, ואף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבשכר ארבעים ושניים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב, זכה ויצתה ממנו רות, שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה אלף עולות יעלה שלמה, וגו'".

רב יהודה בשם רב מלמד אותנו לימוד גדול בעבודת ד' שלנו, הנלמד ממעשהו של בלק: מה בלק הרשע שכוונתו היתה לפעול נגד רצון ד', ולהצלחת כוונתו באופן חד פעמי הקריב ארבעים ושניים קרבנות בלא כוונה לשם שמים, זכה בשכר כזה גדול שיצאה ממנו רות המואבייה, שיצא ממנה דוד המלך וכל מזמורי התהילים שחיבר, ושלמה המלך החכם מכל אדם ואלפי קרבנותיו שזכה להקריב לשם שמיים, וזאת רק בזכות קורבנותיו אלו, אז על אחת כמה וכמה גדול השכר המחכה לנו כיהודים רק מלעשות את המצוות שנצטוונו בהם, וכל שכן שלמעשינו אנו מוסיפים גם את הכוונה לשם שמים.

ואפשר לומר, שמשום שרבותינו לא רצו שבזמן חשוב זה נחמיץ את הידיעה על גודל החשיבות של כל מעשה טוב שאנו עושים וכל מצווה ומצווה שאנו מקיימים, ואפילו שלעיתים לא תמיד אנו זוכים לכוונם לשם שמים כפי שנלמד ממעשהו של בלק, ולכן קראו לפרשה בשמו כדי שאנו נעמוד לרגע ונשאל: "מדוע זכה בלק שתקרא פרשה על שמו?"

{ אז נדברו }

פרשת בלק תשע"ח | גליון מספר: 383 | לסדר: "מה טובו אוהליך יעקב"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לישיבות)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.

לקבל את הגיליון
בשירותי פקס:

0795908616

--

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

האם המשיח זה איש מסוים... או... לא בדיוק???

כולנו מחכים לביאת המשיח... או לכה"פ צריכים לחכות למשיח... נו... מה צריך לעשות עד שהוא מגיע?? כל מה שנוותר לנו לעשות זה לקחת צלחת עוגות וכוס קפה מהביל... ולהתיישב מול החלון ולשבת רגל על רגל בשילוב ידיים ולבדוק האם דמותו של המשיח מתקרבת... אה... לא ככה?

אז זהו שלא!!!! אומר המהר"ל: משיח זה לא רק "איש אחד" שהדמות שלו הולכת ומתקרבת...

המשיח, הרבה יותר ממה שהוא איש מסוים!!!! הוא הנהגה מסוימת!!!!

המושג ששמו משיח זה סוג של הנהגה כללית שהולכת ומתקרמת על ידינו... בתהליך ממושך שמשתרע על פני "שני אלפים ימות המשיח" וב"ה התהליך הזה כבר לקראת סיום... וברגע שאנחנו במעשינו נשלים ונסיים לבנות את הנהגה הזו... אז אז יגיע הזמן המיוחל שהנהגה הזו תצא מהכח אל הפועל... ואז יופיע איש אחד מסוים ששמו משיח!!!! שהוא **ייצג את הנהגה הזו!!!!** (מה שנקרא לקבל "פני" משיח... המשיח נקרא פנים... הפנים של האדם לא נספרים ונחשבים כאחד מרמ"ח איברים... כי הם המייצגים של כל האדם בכללותו, הוא הדין הכא: המשיח הוא הפנים והייצוג המושלם של כל הנהגה שאנחנו בנינו במשך אלפי שנות גלות... המשיח הוא האדם השלם בקדושת יוצרו שיבחר להיות הכח המאסף והייצוגי שמאחד את כל הנהגה הזו שנבנתה אלפי שנים...) אבל למעשה ימות המשיח זו הנהגה כללית שכל אחד ואחד מאיתנו הוא חלק בלתי נפרד ממנה. מיישמה הגדיר לי את זה כך:

להגיד שהמשיח זה סוג של איש!!!! זה בדיוק כמו להגיד שהתורה זה סוג של אשה!!!!

בינינו... בעל תשובה טרי שנכנס עכשיו לבית המדרש ולא יודע מה זה... והוא שומע אותנו כל היום מדברים על ה"גברת" הזו ששמה תורה... התורה אמרה... התורה אוסרת... התורה מתירה... ואז בכלל מגיע סיום מסכת ואנחנו ממש מנהלים איתה דו שיח... הדרן עלך והדרך עלך... מי שלא מבין עניין... יכול לעמוד ולשאול: תגידו לי: מי זו הרבנית הזו שקוראים לה תורה? **ומה התשובה??** אתה צודק!!! יש באמת דמויות מסוימות ומוגדרות שהם מייצגים את הישות הזו ששמה תורה... יש לך ספר תורה... יש לך חכמי ישראל... ויש לכל אחד מאיתנו חיוב לישא אשה שאז הוא שרוי בתורה... ובאמת כל הדמויות האלו ביחד מייצגים כביכול את ה"רבנית" הזו ששמה תורה...

אבל עדיין!!! כולנו מבינים שהתורה היא לא רק בן אדם מסוים או אישיות מסוימת... כי כולנו מבינים שהתורה זה סוג של הנהגה כללית ודרך חיים שמונחת בקרן זוית וכל הרוצה יבא ויטול... **נכון???** **עד כאן מובן???** **עד כאן מקובל עליו???** **אז בדיוק אבל בדיוק על אותו משקל ביחס למשיח!!!!** המשיח, אמנם מדובר באיש מסוים שהוא יקרא המשיח וכולנו מחכים אליו ורוצים לקבל את פניו... **אבל עדיין!!!!** כמו שאתה מבין לבד שהתורה זה **לא רק** איזה דמות מסוימת... ככה המשיח זה **לא רק** איש מסוים... זו הנהגה רחבה וכללית ששייכת לכל אחד ואחד מאיתנו... וכמו שכל אחד מאיתנו יכול להיות בן תורה בתוך שני אלפים תורה... ככה כל אחד מאיתנו משמש בבחינת משיח בשני אלפים ימות המשיח... עכשיו שוב: לכל אלו שיש להם סיוטים ממשיחי שקר למיניהם... והחוששים שלהם נדרכים והם נרתעים ממשפטים מהסוג הזה... **אז שוב אני מדגיש:** אתה יודע מה זה משיח שקר? זה אחד כזה שעומד ומכריז... אני הוא ה"איש" הזה שאתם עומדים בחלון ומחכים לו כ"כ הרבה שנים... אז הנה... זה אני... ראו באורי שזרח... זה אסור!!! זה משיח שקר!!!

אבל להגיד שאני הוא חלק בלתי נפרד **מהנהגה** של ימות המשיח...?? **זו האמת הצרופה!!!!** מה נעשה שזו גמי מפורשת שאומרת: "שני אלפים ימות המשיח...", ואנחנו נמצאים עמוק עמוק בתוך האלפיים שנה האלו... אנחנו חלק דומיננטי מאוד בהנהגה של משיח שכבר מתבטלת קרוב אלפיים שנה ואנחנו הדור האחרון שהולך לעשות את המכה בפטיש האחרון...

עכשיו ככה: המסר הזה מאוד מאוד חשוב!!!! יש פה המון נפקא מינה... ולמה???

כי אם המשיח זה סוג של יהודי צדיק... וממני רק נדרש לחכות לאותו צדיק שיעי... אז באמת אין לי הרבה מה לעשות עם זה... כל מה שנוותר לי זה רק לשבת על המזוודות ולחכות לו... ולשיר עליו כל מיני שירים מרגשים (וכמובן: להיות בטוח שהוא מגיע מהמגזר שלי...) אבל!!!! אם המשיח זה לא רק איש... אלא הנהגה כללית!!!! שאני ואתה יחד אמורים לבנות אותה בעשר אצבעותינו... אז הההלו... תתעורר... תפסיק לחלום חלומות... קום... בא נקדם עניינים... כל כלל ישראל מחכה לנו... די... די לסחבת... כמה לבירוקרטיה... זה תלוי בנו... ורק בנו...

הגיע הזמן להפסיק לשבת על המזוודות ולחכות למשיח בחלון... צריך לפתוח מזוודות... ללמוד את המפה... כן... יש מפה שקוראים לה משיח... יש בנביא שרטוטים ותיאורים שלימים כיצד יראה דורו של משיח... וכיצד תראה הנהגתו של המשיח בעצמו... ואנחנו צריכים ללמוד את זה בעיון כדי לדעת מה מוטל עלינו בדור זה... ושוב: כל זמן שהמשיח מתחיל ונגמר באיש אחד מסוים... אז מה שכתוב על המשיח... לא נוגע אלינו... זה נוגע לצירי שמן ברובע היהודי שינסו לתאר כיצד גר זאב עם כבש... אבל כעת הרי סיכמנו ששמיח זו הנהגה!!!! וממילא כל מה שכתוב על הנהגה של משיח... זה משימה שמוטלת עלינו בתור המשלחת האחרונה שהולכת להביא בפועל את המשיח...

נושא זה קצת יותר בהרחבה בעמוד 6 בגיליון זה.

מה ההבדל בין "מאבטח"

ל-"שומר ראש...???"

לפני שמונים שנה היה חי כאן מרן החזו"א... והוא התגורר באחד הישובים והאזורים הנידחים ביותר בארץ... בישוב נידח ששמו בני ברק באזור רחוק ושם ששמו גוש דן... מחלון ביתו השתרעו עשרות אלפי דונמים של מגרשים וריקים וחולות צחיחים... אף אחד לא צפה עתיד מיוחד לאזור הזה... היה אפשר לקנות דונם של מגרש בבני ברק במחיר של שקית חלב ואין קונה... אף אחד לא נתן לזה סיכוי... והנה... הגיע יהודי טיפ טיפה אמיד למרן החזו"א ושאל: יש לי קצת כסף... במה להשקיע?? האם בזהב? בנפט?? או אולי בשופרות?? במה?

לקח אותו החזו"א לחלון ביתו והראה לו את האופק האין סופי שנשקף מהבית ואמר לו... אתה רואה את כל השטח השמם והצחיח הזה?? תקנה עוד דונם ועוד דונם ותקנה ותקנה עד... עד... עד שיגמר לך כל הכסף... ככה אמר החזון איש... יותר נכון איש החזון...

לימים מתברר שהעצה הפשוטה הזו שיצאה מקולו החלוש של החזו"א... היה זה לא פחות ולא יותר **אראלה ממפעל הפיס**... מי כמונו יודעים היום... שכל אלף דונם בבני ברק שווה פי כמה וכמה יותר מהסכום הכי גדול שאראלה ממפעל הפיס יכולה לבשר לך שזכית... **זאת אומרת**: לא חייבים להגיע רחוק עד עולם האמת ששם יתברר שכל מצוה שווה מיליונים... לא צריך להגיע לאמונה. הנה לך דוגמא מוכרת מההיסטוריה הלא רחוקה... הוראה של אותו תלמיד חכם מבני ברק שנתן עצה נדלני"ת להשקעה... אז הוא אמר... אז מה והוא אמר... עוד איזה עצה טובה מצדיק... **אבל לא!** לימים מתברר שהעצה הזו היתה "אראלה ממפעל הפיס"... ועוד אין... מה אותו יהודי עשה בסוף?? האם הוא נענה לאותו טלפון של "אראלה" ועשה את ההשקעה הנכונה? אני לא יודע... אבל מה שברור הוא שאותו מרנא החזון איש זיע"א אמר ועדיין אומר **עוד כמה וכמה הוראות נדלני"ת** חוץ מההוראה הנקודתית הזו... הוא משתפך בנפשו הפיוטית, בלשונו הזהב ומתחנן לפני כל יהודי שרק מבין עניין... אנא... תשקיעו בידישקייט... תשקיעו בתורה... בקיום רצון ה'... אז נכון- אומר מרן החזו"א... נכון שהיום אתה רואה נגד עיניך רבבות דונמים ואפשרויות ריקות וצחיחות של עבודת ה'... שהכל מונח בקרן זוית וכל הרוצה יבא ויטול... ועל פניו זה לא נראה שיש לפניך מכרה זהב...

אז כן!!! אומר לך החזון איש: כמו שלפני שמונים שנה אף אחד לא היה מוכן לשים שקל על דונם בבני ברק... והיום על כל דונם בבני ברק יש לך שמונה יחידות דיור בחניה... עוד ארבע יחידות על הגג... ועוד חמש קומות עם ארבע כניסות... ועוד חמש מרפסות תלויות... ועוד היד נטויה... **אז זהו!!! שעל אותו משקל**:

השעת לימוד הנוספת שקבלת על עצמן בחודשיים האחרונים ללמוד ואתה איכשהו גורר את הרגלים... ואתה לא נותן לזה הרבה סיכוי שזה יחזיק מעמד... ואם ככה בשביל מה בכלל התחלתי... אז תחשוב:

ששעת לימוד בודדת אחת שלמדת אתמול נים ולא נים תיר ולא תיר היא דונם בעולם הבא... ודונם בעוה"ב שווה מליארדים ע"ג מיליארדים... זה ילווה אותך לנצח נצחים... עד כאן נאום **איש החזון** מבני ברק... זה שיודע להסתכל על דונמים שכוחים... ולראות בהם מכרה זהב...

אז כן!!! אראלה ממפעל הפיס מתקשרת אלינו הרבה מאוד פעמים... חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה... לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה... עושר וכבוד אתי... רק תענו לטלפון... תקשיבו לי... תקבלו את עצתי... כן... כל מה שנותר לנו זה להרים את הטלפון ולציית לחכמה שממקדת אותנו ומכוונת אותנו שנבין שאנחנו נמצאים בעולם המעשה שכל מעשה מצוה וחסד וכל התחזקות בתורה זה טלפון היישר ממפעל הפיס... בשביל זה אנחנו יהודים... בשביל להבין את מה שגוי לא מבין... להבין שהתורה והמצוות שמתגלגלים לנו בין הרגליים... הרי הם כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתיים... ולא נותר לנו אלא להרים אותם... להרים את הטלפון... להפנים את זה ולנהוג בהתאם...

אבל!!! צריך לדעת שבדור האחרון אותו טלפון ממפעל הפיס שמתקשר הוא מתבטא בעיקר **בסור מרע**... עוד יותר מעשה טוב...

אני אתן לך דוגמא מעניינת מסוג של הטלפון ממפעל הפיס... סיפור מדהים שאירע לפני שנה (ואולי יותר) באחד מהכוללים הגדולים בא"י... אברך אחד רצה לחזק את עניין הרציפות בלימוד ושלא ידברו בפלאפון באמצע הסדר... מה עשה?? הביא ארון עם תאים קטנים... וכל מי שרצה הכניס את הפלאפון שלו לתוך תא אישי משלו ובסוף הסדר הוציא אותו... ואכן הרבה אברכים נענו בהתלהבות לחיזוק... והנה!!! אברך אחד מגיע בשעה 1.00 להוציא את הפלאפון שלו מהתא... והוא רואה שלוש שיחות שלא נענו... הוא חזר... בירר... מי זה... מה זה... **ומה מתברר??** היה איזה מבצע מיוחד בבזק... סוג של הגרלה כזו שמתקשרים לכמה אנשים לבשר להם שהם זכו בחמישים אלף שקל... והאברך הזה בדיוק היה אחד הזוכים... והתקשרו אליו... פעם... פעמיים... שלוש... והיות והוא לא ענה... אז אחד מכללי הזכיה היה שאם הלוקח לא עונה הוא מפסיד ומתקשרים למישהו אחר במקומו... בקיצור: במילים אחרות: אותו אברך... **דווקא בגלל!!! דווקא בעקבות!!!** החיזוק שלו בהתמדת התורה... **דווקא בגלל זה** הוא הפסיד כעת חמישים אלף שקל...

אה... מה אתה אומר על סיפור כזה??? בדרך כלל זה סוג הסיפורים שאנחנו לא אוהבים אותם... אנחנו אוהבים את הסיפורים המוכרים של אותו אחד שהתחזק בעסק התורה ואז ההצלחה האירה לו פנים והפריך נפל לרגליו והבטיח שמהיום הוא יהיה טוב ליהודים ובנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות וכו'... **והנה כאן בדיוק ההיפך...**

נ... אבל מה האמת??? **אם נסתכל בהיבט יהודי אמיתי ומאמין**:

האמת היא שהטלפון הזה היה האמתדיג' 'אראלה ממפעל הפיס'!!!

הרי כן: האברך הזה, אם הוא הפסיד את החמישים אלף שקל האלו... על כרחך שכבר בראש השנה נגזר **שהוא יפסיד את הסכום הזה!!** יותר נכון: נגזר שהוא **לא ירויח** את הסכום הזה... (והעוד יותר נכון הוא: שנגזר עליו בשנה הזו מפח נפש כזה שיהיה לו איזושהי תקווה ואשליה כן להרויח ובסופו של דבר התקווה הזו תתפץ לו מול העיניים ויתברר שהוא לא הרויח...) זאת אומרת: הוא לא הפסיד כסף בגלל שהוא למד... אלא בגלל שנגזר בין כה שהוא לא ירויח!!! **אבל!!!** **אחרי!!!** אחרי שכבר נגזר שהוא לא ירויח... כאן באה "אראלה ממפעל הפיס" של עולם האמת... (הלא היא התורה הקדושה...) ואמרה: אם כבר נגזר על בני אהובי שלא ירויח חמישים אלף שקל. אז על הדרך בא נרויח אותו בכמה מליארדים... מה עשתה "אראלה"? דאגה שיתקשרו אליו דווקא באמצע הלימוד. דווקא באמצע החיזוק... והוא לא ענה... ואז כביכול התברר שההפסד הכספי הזה היה **בגלל החיזוק בתורה!!!** ואז אותו אברך באופן טבעי נעמד והכריז בגאון: אני מקבל באהבה **ואני לא מתחרט** **לרגע על החיזוק שלי** ואז בבת אחת מה קרה??? עלה לשמים כאישים וניחוחים הקרבה בסדר גודל של חמישים אלף שקל של מניעת ריווח **למען התורה הקדושה!!!**

יש לך מושג איזה נצח נצחים זה??? הבנת מה קרה פה?

ההפסד ריוח של חמישים אלף שקל נגזר בין כה שיהיה... אבל אם זה כבר נגזר... **אם כבר אז כבר**... כעת בא נעשה מחסר... בא נרשום את ההפסד הזה על חשבון התורה... שההפסד של המניעת ריווח הזה יהיה כבר למען התורה הקדושה... יש לך מושג איזה גו"ב זה? איזה טלפון ממפעל הפיס זה...?? אתה קולט את העוצמה???

רק שתבין: אתה יודע כמה אנשים יש בעולם העסקים שמפסידים ונמנע מהם רווחים של חמישים אלף שקל?? זה מעשים שבכל יום... זה תהליך שתמיד יכול לקרות וקורה וזה חלק מהחיים... (ואם זה היה קורה לאותו אברך בעצמו... אבל סתם כתוצאה מאיזה קניית דירה שלמפרע התברר שהוא היה יכול להרויח את המוכר בעוד חמישים אלף שקל והוא לא עשה את זה... נ... מישהו היה עושה מזה עסק...?) אבל כשמדובר באברך שתפס חיזוק... כאן התורה מחזרת אחר אכסניה שלה... ודואגת שאם כבר נגזר עליך מניעת ריווח... שזה יהיה כבר על חשבונך... שזה יהיה למעני- התורה... ואז המניעת ריווח הזו תהיה מתורגמת לנצח נצחים... הקרבה למען התורה הקדושה...

הנה לך אראלה ממפעל הפיס של דורנו אנו...

עד כאן הבאתי לך דוגמא מסיטואציה מעניינת ולא שגרתית... אבל לא צריך להגיע לזה... לכל אחד מאיתנו מגיעים כל יום בערך ארבע או חמש צינתוקים... מ"קו המתחות" או "קו החדשות" או "מרכז הידיעות"... וזה מעצבן!!! והרבה יותר ממעצבן זה באמת פיתוי בשבילנו... אז תחשוב שזה

תרשה לי לתת עוד דוגמא אחת נוספת... קולעת וחדה:

במערכת האבטחה לראש הממשלה... ישנם שני סוגים של שומרים:

יש מאבטחים!!! ---- **ויש שומרי ראש!!!**

ומה ההבדל ביניהם? המאבטחים עומדים עם הגב לראש ממשלה... הם כל הזמן עסוקים מול האויב שאולי חלילה רוצה להתנקש בראש הממשלה... הם כל הזמן עוקבים אחרי תנועה חשודה שאולי עוד שניה יקום מישהו ויוציא אקדח... בקיצור: המאבטח מתעסק ועוקב בשבע עיניים אחרי כולם... חוץ ממישהו אחד!! חוץ מראש הממשלה בעצמו...

לעומת זאת: שומר ראש הוא בדיוק ההיפך... השומר ראש הוא עם הפנים אך ורק לראש הממשלה... הוא מתוקף תפקידו כשומר ראש... הוא כל הזמן עסוק ומתמקד רק בראש של ראש הממשלה... אמנם גם הוא מאבטח!!! גם הוא צריך לשמור על הראש ממשלה מאויבים שרוצים להתנקש בו... אבל זה לא מזוית של חזית נגד האויבים... אלא אדובה... ממקום של חיפוי... ושחפץ... והגנה אישית וחיובית על ראש הממשלה... **הבנת את ההבדל הדק שיש ביניהם???** שניהם בסופו של דבר עושים אותו דבר!! שניהם שומרים את הראש ממשלה מ"סור מרע!!" מאנשים רעים שרוצים להזיק לו... רק המאבטח עומד בחזית ישירה מול הרע... והשומר ראש מחפה ועוטף ומחבק את הטוב וכך!!! כך הוא מגין עליו מהרע...

זו בדיוק הנקודה... **עיקר המבחן שלנו בדור זה... זה סור מרע...**

אבל איך?? אז זהו!! לא לעמוד כמו מאבטח שכל היום פניו לעבר הרע... והוא כל היום מדשדש על המפגעים הרוחניים ועל פגעי הקדושה וכל הזמן עומד מולם עם אקדח שלא יתקרבו אליו וכו' וכו'... **לא!! זה לא נכון!!** וזו גישה פסולה שמשחקת נטו לידיים של היצר הרע!!

רק מה?? להיות שומר ראש... אני כל הזמן מחבק את התורה ונצמד ודבק בו יתברך מפחד של סור מרע... אני כל הזמן דבק בתורה ונצמד חזק חזק בבטחון ואהבה לה' מפחד מדברים זרים שלא ימשכו אותי... וזה הפשט בפסוק שמדבר על אחרית הימים שהנביא מתבטא ואומר: **"ופחדו אל ה' ואל טובו..."** כלומר: אנחנו נחבק את ה' ואת טובו מפחד מהרע... אנחנו נתפוס חזק חזק בתורה הקדושה וברצונו יתברך מפחד שלא לצנוח ברדידות של העולם... הנה לך **סור מרע** אבל כל כולו התמקדות בעשה טוב... זה דק!! עמוק!! אבל גם פשוט.

אני לא צריך לדבר כל היום ולדשדש ברוע של היצר ובמאבק מולו... אבל אני כן חייב לברוח עם כל הכח לתוך בית המדרש ולהחזיק חזק חזק באבא שבשמים שיציל אותי מכל דבר רע שלא יקרב למחננו... ה' יעזרנו.

שמתרחשים וקורים בבת אחת!!! מפגש אחד **חיובי!!!** ומפגש אחד **שלילי!!!**

לדוגמא: הלכת ברחוב ולפתע נתקלת במראה אסור... מיד התגברת והשפלת את העיניים... **מה קרה כעת???** מצד אחד פגשת מראה לא טוב שזה **המפגש השלילי...** אבל מצד שני **פגשת את עצמך!!!** כן... ברגע שהתגברת... באותו רגע היה לך מפגש נדיר ויחודי עם איש מאוד מיוחד שקוראים לו **אני!!!** כן... אם אני מסוגל לשלוט על עצמי ולהגיד לעצמי לא... אז **הנה אני!!!** זה מפגש חווייתי ועוצמתי ומרגש... (שהוא מאוד לא מובן מאליו בפרט בדור שלנו ש"טבעי שלא תשלוט בעצמך..." ויש הרבה מאוד אנשים שעשרות שנים מהלכים כאן בעוה"ז ומעולם הם לא פגשו את עצמם...) וזה **המפגש החיובי...**

אז שוב נסכם: אתה כעת עברת שני מפגשים... מפגש חיובי ומפגש שלילי

כעת השאלה החשובה ביותר: עם מה אתה נשאר?? עם איזה רושם אתה נשאר וממשיך הלאה...? האם אתה נשאר עם הרושם **המפגש החיובי...** או עם הרושם **המפגש השלילי???**

כאן מתחילה טקטיקה ש-קל לפתח אותה... זה תלוי נשן בך:

אם לאחר ההתגברות... אתה תתמקד בעצמך... במפגש החיובי... אוה... איזה כיף זה לשלוט בעצמי... איזה תענוג זה להיות מלך על עצמי... איזה עוצמה זו להיות עבד ה' אמיתי ולהפגין מולו נאמנות עד הסוף... זו חוויה עוצמתית!!! שאם תחווה אותה פעם ועוד פעם... אם תחיה את ההרגשה הזו ותנשום אותה... זה יעצים בך ויחזק אותך... ומפעם לפעם הניסיון רק יוקטן... ואילו הכח להתגבר רק יגדל...

זה בתנאי שאתה תתמקד ותשאר עם המפגש החיובי שלך עם עצמך!!!

אבל!!! אם במקום להתמקד במפגש החיובי... אתה תתקע עם **המפגש השלילי...** ותהיה עסוק בלהיות מזועזע... אוי... המצב ברחוב קשה... אי אפשר להסתובב ברחוב... זה נורא... אי אפשר ככה... מה עושים?? מה יהיה?? כל ההתקשקשויות האלו... הם אמנם מגיעים נטו ממקום של יראת שמים ויראת חטא ואכפתיות וכאב... אבל סו"ס שים לב שאתה מדשדש ועסוק כל הזמן סביב **המפגש השלילי** שקרה פה... וזה בסה"כ משחק נטו לידיים של היצר הרע... וככל שאתה יותר תדוש בזה... אז מפעם לפעם זה רק יעצים יותר ויותר את הניסיון... ורק יקטין את הכח להתגבר... הבנת את הרעיון?? **בקיצור:** כשאתה מתמודד מול סור מרע... תתמקד ב"עשה טוב" שיש בזה... תתמקד בזה שאני עבד ה' ויש לי את הזכות לשמור על העיניים בשביל להפגין נאמנות כלפיו יתברך... וכשהקב"ה מזמין לי ניסיון הוא מזמין אותי!! הוא רוצה פה אותי!! ואני שמח על ההצלחה שלי להראות לו ולהוכיח לו את זה ובאהבה... שם הראש שלי צריך להיות ולהתמקד... ואף פעם לא לדשדש בשלילי...

לא סתם!!! זה סוג של טלפון ממפעל הפיס... בכל צינתוק כזה יש פה פניה אישית אלי... בא... צא מהעולם האמיתי... צא מהעולם הנקי שלך... בא תתלכלך בלשון הרע ורכילות... בא תתרחק ותצער את אבא שבשמים... ועל כל צינתוק כזה שאני **לא עונה!!!** הנה לך אראלה ממפעל הפיס שהתקשרה... וכל מה שנדרש ממני כעת זה פשוט **לא לענות לה...** ועל זה לבד אני עושה קופה... זהו!!!

בדור שלנו עיקר צבירת ההון שלנו זה **מסור מרע...** עוד יותר **מעשה טוב...**

פעם כשהקב"ה רצה לזכות את ישראל... מה עשה?? הירבה להם **תורה ומצוות...** אבל היום?? לקראת סוף התיקון... הקב"ה רוצה עוד יותר לזכות אותנו ועוד יותר רוצה להחיש ולמהר את הגאולה... מה עשה הקב"ה?? הירבה לנו **התמודדויות...** הירבה לנו אפשרויות של היסח הדעת מעבודת ה'... הירבה לנו פיתויים בכמויות מהרחוב השפל... ועל כל צינתוק ועל כל שיחה שלא נענתה נוספת מהרחוב שקורא לנו לצנוח יחד איתו לתהום ואנחנו לא נענים לקריאה הזו... הרי לך אראלה ממפעל הפיס לכל דבר... כל יום נוסף שאנחנו מצליחים לסחוב ולדחות ולהשתדל בכל הכח לא להיכנע לחיים הזולים שהרחוב מציע לנו בקלות ובנדיבות... הרי זה בגדר "ישב אדם ולא עשה עבירה נחשב לו כאילו עושה מצוה... וזה לגרוף מיליונים!!! כן... אותו אחד שישב בביתו ולא עשה עבירה... הוא לא יודע כמה עבירות חיכו לו בחוץ... אבל הקב"ה כן יודע... ואם הקב"ה מחשיב כל עבירה שהוא נשמר ולא עשה כאילו זה מצוה... אוהו... כמה עבירות יש בחוץ... **זה מכתה זהב לכל דבר!!!** וזה זוהר הקדוש מפורש (תרומה קסג ע"א) הזוהר הקדוש אומר: שכשיהודי נאלץ להתמודד עם כל מיני ניסיונות שפלים ביותר... ההרגשה היא אמנם מאוד מתסכלת... אבל בסופו של דבר צריך לדעת שהקב"ה בכבודו ובעצמו שלח את כל הניסיונות השפלים האלו במיוחד אליך... כי הקב"ה לזכות את בנו האהוב... שיפגין שוב ושוב נאמנות והתגברות ועמידה בניסיון כדי לזכות אותו ועוד ועוד זכויות ושכר לעתיד לבא...

כל הניסיונות האלו זה אראלה ממפעל הפיס... כל פיתוי של ראייה אסורה... כל משיכה נוספת לגלישה ברשת... שום דבר לא הגיע במקרה... יש פה אבא שבשמים שמזמין ממני נאמנות כלפיו!!! הוא הגיש לפני את ההתמודדות הזו בהשגחה פרטית... והוא עומד וצופה מרחוק לרוות ממני נחת רוח שאני מתגבר... ולהתגאות ביי... בני אתה ישראל אשר בך התפאר... מפחיד לחשוב על זה!!! זה זוהר הקדוש מפורש!!! זאת אומרת: יש גם השגחה פרטית בייחס לניסיונות!!! ואם יש לך ניסיונות יותר גדולים מכל אחד אחר מאיזו סיבה שתהיה... זה לא סתם... הקב"ה פשוט מזמין ממך את המתכון הזה!!! את העבוייה הזו!!!

וכאן אולי ההזדמנות לתת עצה פרקטית ונקודתית שהיא מאוד חשובה בכל מה שנוגע לעמידה והתמודדות מול ניסיונות (שמירת העיניים בכלל ושאר התמודדויות מהסוג הזה בפרט...) הרי כך: כל רגע של התמודדות והתגברות מול ניסיון... כל רגע כזה כרוך ומורכב **משני מפגשים** שונים

דפוס דרוקער

אבי זמנו
בטל קיבנו

לוח שנה

י"א אב

לך זה לא יקרה

ב לרסומט

מזמינים בבוקר
ומקבלים עד הערב

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00